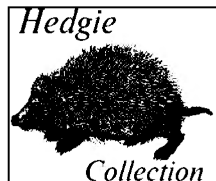

Виктория ЧЕРНЯВСКАЯ

ФИНСКИЙ ЯЗЫК

ПРАКТИЧЕСКИЙ КУРС

ГЛОССА
Санкт-Петербург
1997

Издание подготовлено при участии ООО " Юкон".

Чернявская В.
Финский язык. Практический курс. - Спб.: Глосса, 1997. - 328 с.

Настоящий учебник предназначен для начального этапа обучения в институтах и на факультетах иностранных языков. Может быть использован также и для самостоятельного изучения финского языка. Содержит около 2000 лексических единиц, краткий фонетический и грамматический очерк.

ISBN 5 - 7498 - 0004 - 0

В.В.Чернявская .
Финский язык.
Практический курс.

Т.Е. Сверина, оформление
В.В. Гурков, Н.С.Гуркова, обложка
Г. Т. Козлов, тех. редактор

Издательство "Глосса"
196084 Санкт-Петербург, ул. Коли Томчака 12/14
Изд. лицензия ЛР N 063323 от 04.03.94

Подписано в печать 29.05.97г.
Формат 60X88/16. Бумага офсетная. Печать офсетная
20,5 п.л. Тираж 5000. Заказ N 338.

ОАО ПП-3. 191104, Санкт-Петербург, Литейный пр., 55

SISÄLLYS ***СОДЕРЖАНИЕ***

ALKUSANA ПРЕДИСЛОВИЕ

Современный темп жизни, непрерывно расширяющийся круг международного общения заставляет все большее количество людей браться за учебники, посещать курсы, поступать в языковые учебные заведения. Среди иностранных языков, традиционно изучаемых в России, финский язык занимает особое и довольно своеобразное положение. С одной стороны, это язык высокоразвитой европейской страны, являющейся географически близким соседом России, поддерживающим с ней традиционные культурные, экономические, торговые и научные связи, что всегда способствовало развитию взаимного интереса народов двух стран. С другой стороны, непохожесть финского языка на славянские и традиционно изучаемые европейские языки закрепило за ним славу языка, чрезвычайно трудного в изучении. Тем не менее количество желающих научиться говорить по-фински растет из года в год, и кажущаяся сложность не становится сколько-нибудь серьезным препятствием для этого. Предлагаемый вашему вниманию учебник "Практический курс финского языка" призван способствовать развитию этого процесса. В учебнике использованы методы изложения материала, показавшие себя как наиболее эффективные на сегодняшний день в изучении финского языка. Немаловажную роль играет и практический педагогический опыт автора учебника, позволяющий максимально приблизить содержание и форму учебника к реалиям практических занятий иностранным языком.

Учебник "Практический курс финского языка" предназначен для начального этапа обучения в институтах и на факультетах иностранных языков. Он может быть использован на специальных языковых курсах, а также для самостоятельного изучения финского языка, так как грамматика и комментарии даются на русском языке. От обучающегося не требуется начального знания основ финского языка. Данный курс финского языка поможет овладеть навыками устной речи и письма, позволит ориентироваться в финской языковой среде, работать с письменными источниками и станет надежной базой для серьезного и глубокого изучения финского языка в дальнейшем.

Пособие знакомит обучающихся с наиболее употребительной лексикой и основными языковыми реалиями финского языка. Учебник содержит более двух тысяч лексических единиц и дает представление как о литературном языке *(kirjakieli)*, так и о разговорной речи *(puhekieli)*. Настоящий учебник дает обучающемуся достаточные знания основных грамматических и речевых конструкций финского языка, делая возможным в дальнейшем при помощи других пособий и неадаптированных текстов совершенствовать полученные языковые навыки.

Текстовые материалы учебника дают общее представление о Финляндии, финнах и особенностях их образа жизни. Эти материалы наряду с изучением явлений языка помогут составить представление о культуре и истории Финляндии, ее политическом и административном устройстве, об особенностях национального характера и мировосприятия финнов, о том, как они работают и проводят свободное время. Страноведческий характер текстов позволяет лучше представить ту культурную, историческую, социальную и языковую среду, знакомство с которой неизбежно в процессе изучения финского языка, участия в современной жизни Финляндии.

Во *Введении* дается краткая характеристика финского языка. Раздел *Буквы и звуки* знакомит с его фонетикой и орфографией.

Уроки разбиты по тематическому принципу и содержат в себе схематичное изложение темы, тексты, иллюстрирующие применение изучаемого явления, подробное описание грамматической темы, упражнения для практического закрепления грамматических и лексических навыков.

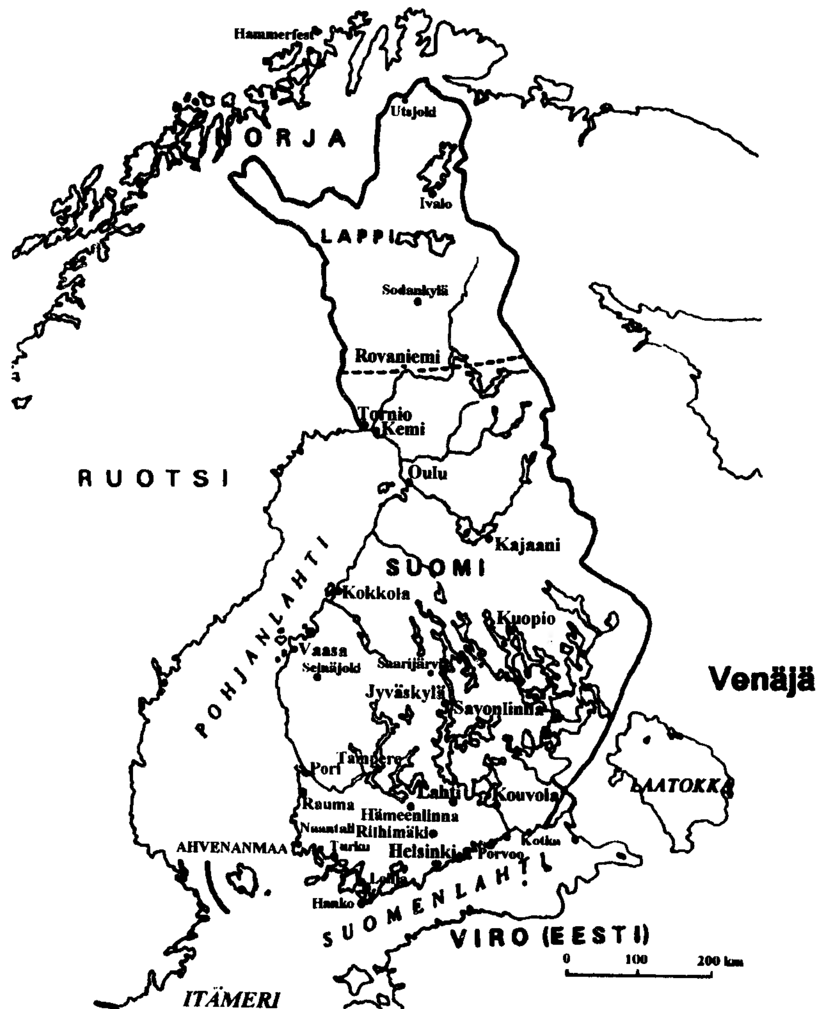
К каждому уроку составлен подробный словарь, включающий в себя практически всю новую лексику данного урока и основные грамматические формы слов.

Содержание знакомит Вас с порядком рассмотрения тем и вопросов грамматики. В *Приложении* помещены *Грамматические таблицы* и *Алфавитный словарь-указатель*.

Хотелось бы надеяться, что этот учебник станет хорошим подспорьем как для студентов и преподавателей, так и для тех, кто самостоятельно изучает финский язык.

Автор благодарит Ulla Hämäläinen, Minna Leino и Seija Numminen за помощь в работе над учебником.

Автор

JOHDANTO — *ВВЕДЕНИЕ*

Согласно официальной теории, заселение Финляндии происходило с трех сторон. Финно-угорские племена мигрировали с Урала и достигли территории современной Финляндии, передвигаясь в двух направлениях: с юга - через Финский залив, и с востока - через Карельский перешеек. С запада во времена крестовых походов пришли скандинавы.

В средние века финноязычное население находилось в зависимости от Новгорода, позднее от Московского государства, а затем от Шведского королевства. Границы шведской и русской сфер влияния многократно менялись в течение веков, пока в 1808-1809 годах в результате войны Швеция окончательно не потеряла финскую территорию. Финляндия вошла в состав Российской империи как Великое княжество Финляндское, обладавшее сравнительно большой автономией. Государственную независимость Финляндия получила в 1917 году. 6 декабря отмечается в Финляндии как национальный праздник - День независимости Финляндии.

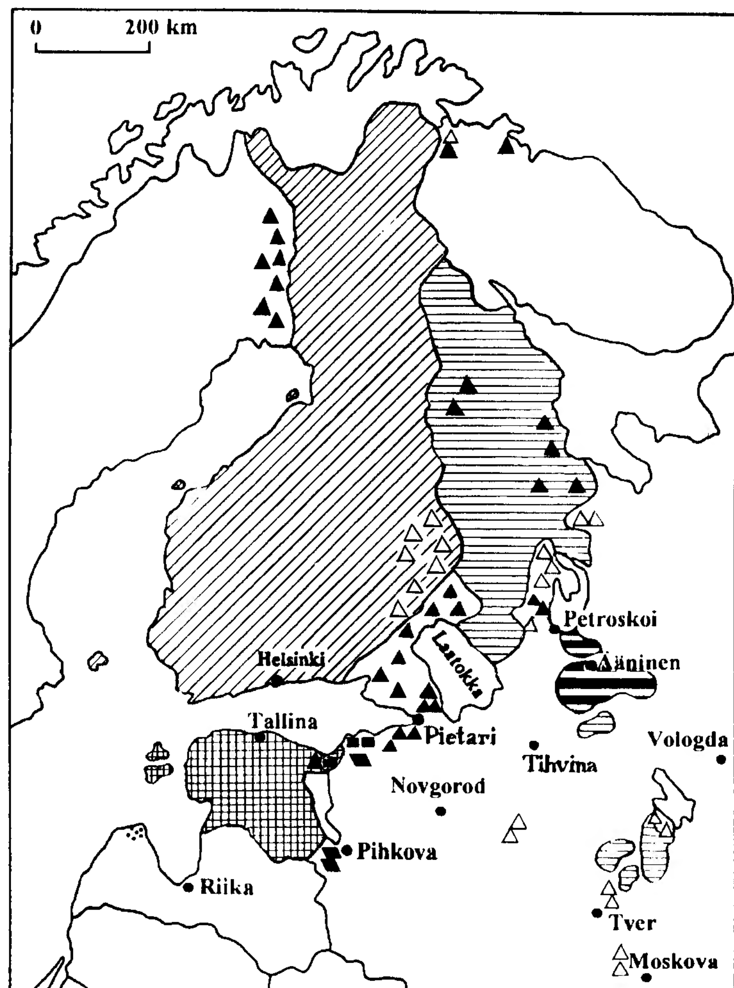
В течение долгого времени государственным языком Финляндии считался шведский язык. На нем составлялись официальные документы, велось преподавание, переписка, создавались книги. Первые тексты, написанные собственно на финском языке, относятся к началу XVI века. Создателем литературного финского языка считается епископ города Турку Микаэль Агрикола, который перевел на финский язык главы из Библии и составил финский алфавит.

В настоящее время Финляндия является двуязычной страной, имеющей два официальных языка: финский и шведский. Из 5,1 миллиона жителей Финляндии приблизительно для 93% финский является родным языком. Шведскоязычное население составляет около 6%. В Лапландии, на территории проживания саамов, официальным языком считается также саамский.

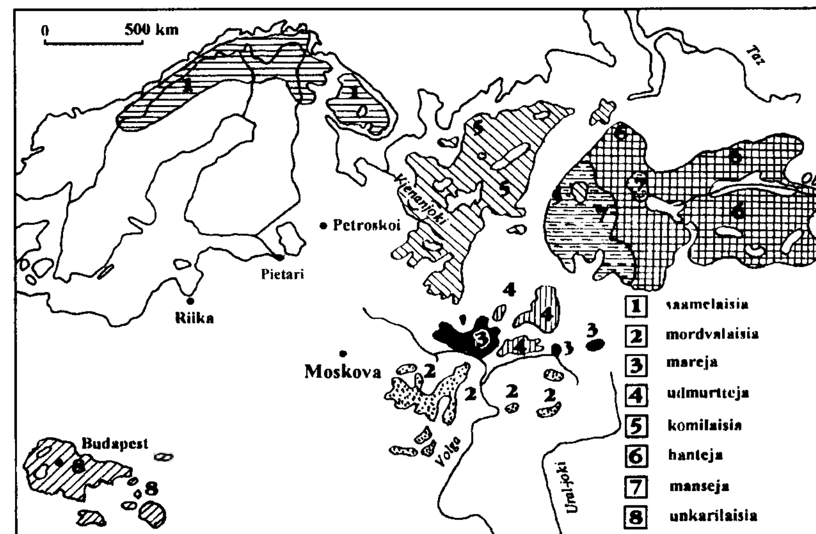
Финский язык входит в финно-угорскую языковую группу, включающую в себя следующие языки: венгерский (unkari), финский (suomi), эстонский (viro, eesti), мордовский (mordva), удмуртский (votjakki), марийский (tšeremissi), коми (syrjääni), карельский (karjala), саамский (saami или lappi), хантыйский (ostjakki), вепсский (vepsä), мансийский (voguli), ижорский (isuri), ливский (liivi) и водский (vatja).

Финно-угорские языки и самодийские языки, на которых говорят некоторые народы Сибири, относятся к уральским языкам. Этим и обусловлено их принципиальное отличие от индоевропейских языков, таких как русский, английский, французский, немецкий и др.

МЕСТА РАССЕЛЕНИЯ ФИННО-УГОРСКИХ НАРОДОВ

karjala
suomi
vepsä
vatja ja inkeroinen
viro eli eessti
liivi

KIRJAIMET JA ÄÄNTEET

ABC

БУКВЫ И ЗВУКИ

SUOMEN AAKKOSET ***ФИНСКИЙ АЛФАВИТ***

Aa	[aa]	**Oo**	[oo]
(Bb	[bee])	**Pp**	[pee]
(Cc	[see])	**(Qq**	[kuu])
Dd	[dee]	**Rr**	[är], [ärrä]
Ee	[ee]	**Ss**	[äs], [ässä]
(Ff	[äf], [äffä])	**Tt**	[tee]
(Gg	[gee])	**Uu**	[uu]
Hh	[hoo]	**Vv**	[vee]
Ii	[ii]	**(Ww**	[kaksois-vee])
Jj	[jii]	**(Xx**	[äks], [äksä])
Kk	[koo]	**Yy**	[yy]
Ll	[äl], [ällä]	**(Zz**	[tset], [tseta])
Mm	[äm], [ämmä]	**Ää**	[ää]
Nn	[än], [ännä]	**Öö**	[öö]

В названиях может встречаться также **Å (å)** [o]

В финском языке 8 гласных *(vokaalikirjaimet)*: **I E Ä Y Ö U O A**
и 13 согласных *(konsonanttikirjaimet)* букв: **P T K D G S H V J L R M N.**

БУКВА И ЗВУК

КАЖДОЙ БУКВЕ В ФИНСКОМ ЯЗЫКЕ СООТВЕТСТВУЕТ ОДНА И ТА ЖЕ ФОНЕМА (ЗВУК), а также КАЖДОЙ ФОНЕМЕ (ЗВУКУ) СООТВЕТСТВУЕТ ОДНА И ТА ЖЕ БУКВА

LYHYT JA PITKÄ ÄÄNNE ***КРАТКИЙ И ДОЛГИЙ ЗВУК***

Все гласные и согласные в финском языке (кроме **d v j h**) могут быть как долгими, так и краткими. Долгота произношения гласного и согласного в финском языке имеет смыслоразличительное значение. Долгие звуки имеют такое же качество звучания, как и краткие, только более продлены. На письме краткий звук обозначается одной буквой, долгий звук - двумя одинаковыми буквами:

k*a*ri	риф	k*aa*ri	дуга
t*u*li	огонь	t*uu*li	ветер
tu*l*i	огонь	tu*ll*i	таможня
la*k*i	закон	la*kk*i	фуражка
ma*t*o	червь	ma*tt*o	ковер

VOKAALIT ***ГЛАСНЫЕ***

Финские гласные звуки менее редуцированы, более ярко выражены по сравнению с их русскими соответствиями. Финские гласные звуки сохраняют свои качества во всех позициях в слове.

		LYHYT VOKAALI КРАТКИЙ ГЛАСНЫЙ	PITKÄ VOKAALI ДОЛГИЙ ГЛАСНЫЙ
i	соответствует русскому звуку [и], но более глубокий; в дифтонге - [j];	nimi tila ilma piru	niin tiili iili piiri
e	близок к русскому звуку [э];	meri ero te lento	Meeri eera tee Leena

ä	открытый передний звук; при произнесении язык выдвинут вперед, кончик языка примыкает к нижним передним зубам; ср.: *рус.* пять, *англ.* shall	säle älä väri sävel	sääli älkää väärä sää
y	лабиализованный передний звук; при произнесении губы округлены и вытянуты вперед, задняя часть стенки языка приподнята; ср.: *нем.* Führer, *франц.* ny	kynä syvä syvä tylsä	kyynel syy syy tyyni
ö	лабиализованный передний звук; при произнесении губы округлены и вытянуты вперед, спинка языка образует плавную дугу; ср.: *нем.* Göring, *франц.* fleur	hölmö söpö jörö pöpö	Töölö rööri insinööri pöönä
u	лабиализованный задний звук; соответствует русскому звуку [у], но более глубокий; ср.: *нем.* gut, *англ.* book	tuli uni kumi puro	tuuli uuni kuuma puuro
o	лабиализованный задний звук; соответствует русскому звуку [о], но более глубокий; ср.: *нем.* rot, *англ.* born	jo optimi sopa hopea	joo oopiumi soopa hoopo
a	открытый задний звук; соответствует русскому звуку [а], но более глубокий;	kara kala ase vara	kaari kaali aasi vaara

DIFTONGIT — *ДИФТОНГИ*

В финском языке 16 дифтонгов. Дифтонг - это комбинация из двух разных гласных в одном и том же слоге. По конечному гласному все дифтонги можно разделить на четыре группы:

1.

ai raita, paita, maistaa, lakaista
ei peite, peili, seinä, reikä
oi poika, soida, koira, voida
ui muistaa, luistaa, suihku, puisto
yi syksyinen, hymyillä, ryijy, lyijy
äi äiti, päivä, säiliö, räiske
öi öinen, röijy, söi, töitä

2.

au kaura, nauru, laulaa, nauraa
eu leuka, seula, reuna, seura
ou koulu, housut, koura, nousu
iu kiuru, riuku, liukas, kiulu

3.

äy käyrä, näyte, käynti, näytös
öy löyly, pöytä, höyry, köyhä

4.

ie mies, mieli, kieli, pieni
yö pyörä, työ, vyö, yö
uo suo, suola, tuomi, Suomi

Помимо представленных дифтонгов в финском языке есть и другие пары гласных звуков, которые не образуют дифтонги. Между этими гласными почти всегда проходит граница слога (*См.* **Слоги**).

KONSONANTIT — *СОГЛАСНЫЕ*

В отличие от русских согласных финские согласные перед гласными не смягчаются и не бывают аспираторными.

		LYHYT KONSONANTTI КРАТКИЙ СОГЛАСНЫЙ	PITKÄ KONSONANTTI ДОЛГИЙ СОГЛАСНЫЙ
p	совпадает по звучанию с русским согласным [п];	papu lepo apu kapea	pappi Lappi Vappu kauppa
t	образуется смычкой кончика языка с альвеолами; близок к русскому звуку [т];	kato tytär täti latina	katto tyttö tatti kattila
k	совпадает по звучанию с русским согласным [к];	kuka ikä suku tuki	kukko kirkko ukko tulkki
l	при произнесении кончик языка прижат к альвеолам, края языка не касаются боковых зубов; близок к русскому звуку [л];	talo tuli kelo palu	talli tulli kello pallo
r	совпадает по звучанию с русским согласным [р];	hara hera meri pora	harras herra Mirri porras
s	при произнесении кончик языка направлен к альвеолам, края языка прижимаются к боковым зубам; акустически этот согласный воспринимается как среднее между русскими согласными [с] и [ш];	tosi kansa käsi susi kisa	tossu kanssa kassi passi kissa
m	совпадает по звучанию с русским согласным [м];	kumi mumina suma lama	kumma mummo summa lammas

n	близок по звучанию к русскому согласному [н], но звук имеет носовой характер;	poni kone nenä niini	pannu onni minne tänne
ng/nk	носовые звуки [ηη] и [η] являются в сущности звуками [g] и [k], произне-сенными с носовым резонансом. Звук [n] не произносится. Носовой звук [ηη] (nk) образуется слабой смычкой спинки языка со средней частью твердого неба, а носовой зук [η] (ng) - смычкой задней части спинки языка с мягким нёбом;	kaupungit henkgit Helsingissä kangas	kaupunki henki Helsinki aurinko
d	образуется смычкой кончика языка с альвеолами; близок по звучанию к русскому согласному [д];	sydän tiedän vuoden kodin	не удваивается
h	местом артикуляции звука [х] является гортань; воздух проходит свободно, спинка языка опущена; напоминает легкий звук, который мы произносим, когда дышим на стекло;	helmi heti raha kahvi	не удваивается
j	кончик языка прижат вниз; края языка упираются в боковые зубы; средняя часть спинки языка близко поднимается к твердому небу, образуя узкую щель, через которую проходит струя воздуха; близок по звучанию к русскому согласному [й];	joki öljy leijona pojat	не удваивается
v	совпадает по звучанию с русским согласным [в];	laiva rouva vauva kuva	не удваивается

KONSONANTTI+KONSONANTTI *СОГЛАСНЫЙ+СОГЛАСНЫЙ*

Pertti	parta	Pihkala	ohra
kurssi	virsi	Lahti	lahja
Sirppa	Sirpa	kahdeksan	kahvi
arkki	arki	Kuhmo	vanha
Ilppo	Ilpo	lahna	Vilho
pultti	pelto	juhla	Urho
palkka	pelko	yksi	koski
valssi	Elsa	lapsi	lasti
lamppu	Lempi	metsä	
Antti	antaa		
rankka	lanka		
Anssi	Ansa		

TAIVUT *СЛОГИ*

Для понимания изменений, происходящих при спряжении глаголов и склонении имен, важно знать как финские слова делятся на слоги. На финские слова распространяется следующее правило:

СЛОГИ В ФИНСКИХ СЛОВАХ НАЧИНАЮТСЯ С ОДНОГО СОГЛАСНОГО ЗВУКА, РЕЖЕ - С ГЛАСНОГО

Граница деления слогов в словах может проходить:

- перед одним согласным: ka-la, suu-ri, ka-tu, jo-kai-nen, päi-vä, suo-ma-lai-nen
- между двумя согласными: kaik-ki, Hel-sin-ki, al-kaa, sään-tö, Pek-ka, kyl-lä
- перед последним из трех согласных: purk-ki, Rans-ka, pos-ti, Ant-ti, kort-ti, pank-ki
- между двумя гласными, которые не образуют дифтонг: lu-en, ha-lu-ai-sin, le-ve-ä, mai-to-a, ra-di-o, nä-ky-ä

Слоги могут быть открытыми и закрытыми. Открытые слоги заканчиваются на гласный звук, соответственно, закрытые слоги - на согласный.

Закрытые слоги: sit-ten, Hel-sin-kiin, kah-vin, sil-lan, tun-nen, Is-lan-tiin

Открытые слоги: poi-ka, äi-ti, ha-lu-ta, lei-pä, ru-ve-ta, voi-da

Кроме того граница слога может проходить между двумя гласными звуками, если они не образуют дифтонга (*См.* **Дифтонги**), например:

no-pe-a	ai-no-a	hert-tu-aan	sal-li-a
sa-no-a	vai-ke-a	ru-pe-an	ta-pah-tu-a
ki-re-ä	et-si-ä	vih-re-ä	pi-an
a-pu-a	kaa-ka-o	il-mi-ö	rak-ka-us

PAINO *УДАРЕНИЕ*

В финском языке существует следующее правило:

ГЛАВНОЕ УДАРЕНИЕ В ФИНСКОМ ЯЗЫКЕ ПАДАЕТ ВСЕГДА НА ПЕРВЫЙ СЛОГ СЛОВА

míes	áinoa	ýö	póika
kíusaan	táulu	króuvi	étsiä

Главное ударение падает на первый слог даже в таких заимствованных словах, в которых традиционно в родном языке главное ударение падает на другие слоги:

Móskova	élefantti	áppelsiini	ápteekki
psýkologi	káakao	déodorantti	ídiootti

В многочисленных сложных финских словах главное ударение падает на первый слог первого компонента, первый слог второго компонента сложного слова несет на себе второстепенное ударение:

káhvi + kúppi = káhvi/kùppi
tée + pánnu = tée/pànnu
júna + líppu = júna/lìppu

INTONAATIO *ИНТОНАЦИЯ*

Интонация в финском языке нисходящая.

HARJOITUKSET — **УПРАЖНЕНИЯ**

Harjoittele ääntäminen alla olevat sanat
Упражнения на правильное произнесение слов

1. *Vokaalit*

a

Aalto	Alatalo	Arja	Asta	matka	Sari
aamu	Anna	Aro	Aune	raha	sata
Aho	Antti	Arti	ja	Saana	sataa
Ahti	Anttila	Arto	kaari	saari	Taavi
Aino	apua	Asko	kari	sana	

e

Eemeli	Elina	ero	etu	mies	teema
Eero	Elli	Eronen	he	nainen	teeri
Eeva	elo	Esko	keto	nero	velka
Eila	Erkki	Esteri	lepo	peto	vene
Eino	ero	eteen	me	te	veto

i

hillo	Ilpo	kiltti	minä	talli	tuuli
himo	Inkeri	kissa	Mirri	tiili	viha
hissi	Irja	liitto	mitta	Tiimo	viini
Ilkka	Irma	lika	piirakka	tiinu	villi
ilo	iso	meloni	sisko	tili	

o

hopea	korkea	lokki	Olavi	Ossi	rokko
jono	korppu	maito	olla	otsa	solmio
koko	kovin	molli	Olli	poika	solu
koodi	kukkaro	morsian	oma	rivo	sota
koota	lohi	Okko	ooppera	rokka	todeta

u

hui	kuuma	luuta	puuro	ruuti	ulos
hullu	lude	pula	runo	turpa	Ulpu
huuli	lukea	puna	runsas	tuuma	Unu
huvi	lumi	puro	ruukku	Ukko	Usko
katu	luulo	puu	ruuma	Ulla	uuni

ä

elämä	kesä	lääkäri	sävel	tämä	väri
eräs	käki	minä	sää	täti	väärä
häät	käärme	mäki	säästö	väestö	äiti
isä	läjä	pää	tähkä	vähän	älä
jää	läpi	rätti	tähän	väli	ääni

y

hylly	kypsyys	mylly	sylki	tyly	tyyni
hyttynen	kysymys	nyt	sylys	tyttär	tyyny
hyvyys	kyynel	pyry	syvä	tyvi	vyyhti
kylki	Lyly	pytty	syy	tyyli	yksi
kynsi	Lyyli	rysä	tylsä	Tyyne	ystävyys

ö

eläköön	köhä	mieletön	pöly	tyttö	Töölö
höllä	köli	mökki	pörssi	tölkki	öinen
hölmö	köli	mölinä	röhkiä	töminä	öisin
insinööri	kömpelö	mörkö	rööri	tönö	öljy
jörö	lörppö	pöllö	söpö	törmä	Öölantti

2. *Diftongit:*

ai	**ei**	**oi**	**ui**	**yi**	**äi**
aijai	Eila	noin	aikuinen	hyi	eläin
Aino	eilen	Oili	huilu	kysyi	näin
Laila	Eino	Oiva	hulluin	lyijy	päivä
Maija	hei	poikki	kuiva	näkyi	täi
paita	keitto	pois	muija	ryijy	Väinö
paitain	meille	samoin	muikki	ryppyinen	väite
tai	Seija	Toivo	muita	syitä	äiti
vain	vei	voi	Tuija	yksityinen	äkäinen
öi	**au**	**eu**	**iu**	**ou**	**äy**
epäröidä	Aune	Eurooppa	hiukan	houre	käydä
löi	auto	keuhkot	kiuru	joulu	käyttää
näköinen	kauhea	leuka	liukas	koulu	näyttää
säilöi	laulaa	leuto	liuos	loukko	räyhätä
söin	rauha	reuma	siunaus	Oulu	täynnä
töissä	Tauno	reuna	tiukka	Outi	täytyy
vöitä	tauti	seura	viuhka	pouta	väylä
öitä	vauva	teurastaa	viulu	touko	äyräs

öy	**ie**	**uo**	**yö**
köyhä	hieno	juoma	lyön
löyly	kiertää	kuollut	pyörä
nöyrä	lienee	luokka	pyöveli
pöyhkeä	mies	muovi	syödä
pöytä	niemi	Ruotsi	työ
röyhelö	pieni	suo	työntää
töykeä	tie	Suomi	vyö
töyry	viedä	tuo	yö

3. *Konsonantit*

k	p	t	m	n	nk, ng
akka	kaappi	katto	kamman	anna	auringon
kana	keppi	matto	kumi	ne	aurinko
kesä	kipu	sata	kumma	nenä	Helsingissä
kissa	pappi	talo	kummi	nuo	Helsinki
koko	pesä	tatti	maa	panna	hengen
kuka	poika	tili	me	penni	henki
kukka	puu	tuoli	mummi	pieni	kengät
kynä	pää	täti	tämä	tunnin	kenkä

r	l	s	d	h	j	v
hara	askel	kasa	dialogi	hei	jalka	avain
Harri	latu	kisa	juoda	hissi	jano	kuva
marras	lelu	kissa	kadut	hotelli	jono	sievä
meri	lupa	pois	maidon	huono	juna	tavu
Mirri	oli	sana	meidän	hyvä	jälki	vene
rata	Olli	sinä	sade	hölmö	jäätelö	vielä
romu	tulli	vessa	sydän	raha	pojat	vuosi
ruusu	tuuli	ässä	syödä	riihi	raja	vähän

Harjoittele ääntämään alla olevat sanaparit
Упражнения на правильное произнесение пар слов

aita	aitta	kylä	kyllä	sivu	siivu
ala	alla	käry	kärry	takka	taakka
kansa	kanssa	latu	laatu	tali	talli
kasa	kassa	lima	liima	te	tee
kato	katto	maksa	maksaa	tikari	tikkari
kelo	kello	mato	matto	tili	tiili
kisa	kissa	muta	mutta	tuki	tukki
korpi	korppi	pala	palaa	tulla	tuulla
kuka	kukka	puro	puuro	tuma	tumma
kuri	kurri	savi	saavi	uni	uuni
		sika	siika		

1

ENSIMMÄINEN KAPPALE — **ПЕРВЫЙ УРОК**

Тема 1: Mikä tämä on?
Тема 2: Millainen se on?

Грамматика:
1. Категория рода в финском языке
2. Местоимения tämä, tuo, se
3. Глагол-связка ***olla***
4. Порядок слов в предложениях

Текст 1: Huone

TÄMÄ		*ЭТО*	
SE	*ON . . .*	*ЭТО*	. . .
TUO		*ТО*	

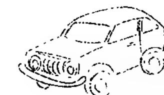
MIKÄ? — ***ЧТО?***

Mikä tämä on?
Tämä on kissa.

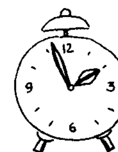

Mikä se on?
Se on kukka.

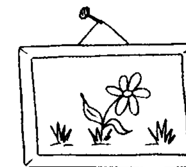

Mikä tuo on?
Tuo on auto.

	TÄMÄ		*ЭТО*	
ON/KO	*SE . . .*	*?*	*ЭТО*	*. . .?*
	TUO		*ТО*	

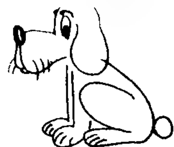

Onko tämä kello?
Kyllä, tämä on kello

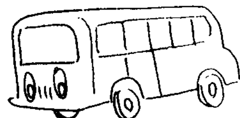

Onko se knva?
Joo, se on kuva

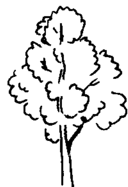
TÄMÄ *SE* *TUO*	*EI OLE . . .*	*ЭТО* *ЭТО* *ТО*	*НЕ . . .*

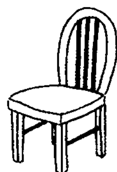
Onko tuo kissa?
Ei, tuo ei ole kissa, tuo on koira.

Onko tämä auto?
Ei, tämä ei ole auto, se on bussi.

Onko se kukka?
Ei, se ei ole kukka, se on puu.

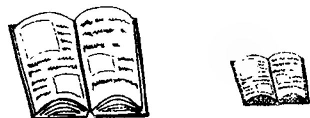

Onko se pöytä?
Ei, se ei ole pöytä, se on tuoli.

MILLAINEN? = MINKÄLAINEN? ***КАКОЙ?***

Millainen kissa on?
Tämä on musta kissa, mutta tuo on valkoinen kissa.

Millainen kirja on?
Tämä kirja on iso, mutta tuo kirja on pieni.

- Mikä tämä on?
- Tämä on musta ja pieni auto.
- Onko se kiva?
- Kyllä, se on kiva.

- Tämä iso kirja on hyvä.
- Niin on. Mutta tuo pieni kirja on huono.
- Ei, se ei ole huono. Se on melko hyvä.

-Tämä iso kartta on uusi. Se ei ole vanha. Millainen tuo pieni kartta on?
- Se on vanha.
- Millainen kartta on hyvä?
- Iso ja uusi kartta on hyvä. Pieni ja vanha kartta on huono.

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Финские существительные не различаются по родам.

2. Tämä, tuo, se

2.1. *Tämä, tuo, se* в предложениях выступают как указательные местоимения "это", "то", и как прилагательные "этот, эта", "тот, та".

Tämä on auto. Это автомобиль.
Tämä auto ei ole musta. Этот автомобиль не черный.

2.2. *Tämä* и *se* в предложениях могут взаимозаменяться:

Tämä on koira. Это собака.
Se on koira. Это собака.

Но у местоимения *se* есть и своя дополнительная функция. **Se** используется как личное местоимение "он, она, оно", когда речь идет о неодушевленных предметах или животных:

Tämä on kissa. Это кошка.
Se on pieni ja valkoinen. Она маленькая и белая.

3. В именном сказуемом употребляется глагол-связка ***olla:***

Tämä on pöytä. Это стол.
Se on iso. Он большой.
Pöytä on musta. Стол черный.
Se ei ole valkoinen. Он не белый.

4. Порядок слов

4.1. В повествовательном предложении:

Подлежащее	*Сказуемое (глагол-связка)*	*Именная часть сказуемого*
Se Это	on	lamppu лампа
Lamppu Лампа	on	kaunis красивая

4.2. В отрицательном предложении:

Подлежащее	*Отрицательная частица*	*Отрицательная форма глагола*	*Именная часть сказуемого*
Tuo То	ei не	ole	tuoli стул
Tuoli Стул	ei не	ole	vanha старый

4.3. В вопросительных предложениях:

4.3.1. Вопросительные местоимения стоят в начале предложения. В простых вопросительных предложениях глагол, как правило, стоит в конце предложения.

Вопросительное местоимение	*Подлежащее*	*Сказуемое*
Mikä Что	se это?	on?
Millainen Какая	kissa кошка?	on?

4.3.2. Вопросительные предложения в финском языке, в отличие от русского языка, строятся не интонационно, а с помощью вопросительной частицы **-ko/-kö**, которая может присоединяться к любому члену предложения. Слово, которое попадает под вопрос, ставится при этом на первое место в предложении.

On/ko se kukka?	Это цветок?
Se/kö kukka on?	Это ли цветок?
Kukka/ko se on?	Цветок ли это?
Ei/kö se ole kukka?	Разве это не цветок?

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Opiskele kappaleen dialogit ulkoa.*
Выучите наизусть диалоги урока.

2. *Tee omat dialogit.*
Составьте собственные диалоги.

3. *Vastaa kysymyksiin:*
Ответьте на вопросы:

1. Mikä kissa on? 2. Mikä Moskova on? 3. Mikä Suomi on? 4. Mikä Venäjä on? 5.Mikä kartta on? 6. Millainen huone on? 7. Millainen pöytä on? 8. Millainen tämä lamppu on? 9. Millainen Helsinki on? 10. Millainen tuo kello on? 11. Onko kukka kaunis? 12. Onko se auto uusi? 13. Onko tämä bussi pieni? 14. Onko se kaupunki Helsinki? 15. Onko tuo maa Ruotsi?

4. *Tee kysymys:*
Задайте вопросы:

1. Tuo on koira. 2. Tämä kaupunki on Pietari. 3. Se maa on Suomi. 4. Tuo maa on kaunis. 5. Tämä talo ei ole pieni. 6. Se pieni kissa ei ole musta. 7. Moskova on suuri kaupunki. 8. Helsinki ei ole iso. 9. Venäjä on kiva paikka. 10. Ikkuna on valkoinen.

5. *Täydennä:* Mikä? Millainen? (Minkälainen?)
Вставьте пропущенные вопросительные местоимения: Mikä? Millainen? (Minkälainen?)

1. .... Porvoo on? Se on kaupunki.
2. .... kaupunki se on? Se on melko mukava kaupunki.
3. .... se on? Se on linna.
4. .... linna on? Se on kaunis talo.
5. .... linna on? Se on melko vanha.
6. .... kukka on? Se on valkoinen.
7. .... tiikeri on? Se on iso kissa.
8. .... tiikeri on? Se on kiva.

6. *Käännä suomeksi:*
Переведите на финский:

1. Что это? Это автомобиль. 2. Какой этот автомобиль? Он слишком маленький и довольно плохой. 3. Какой тот автомобиль? Тот

автомобиль новый и хороший, но слишком большой. 4. Какой этот ковер? Он большой и очень красивый. Но ковер ли это? 5. Разве это не картина? Да, это большая и довольно красивая картина. 6. Маленькая кошка белая, а большая кошка - черная. Эта маленькая кошка тоже черная. 7. Что это? Это дом. Какой он? Он большой. Он новый? Нет, он довольно старый.

7. *Vastaa 1 positiivisesti, 2/negatiivisesti:*
Дайте ответы 1) положительный, 2) отрицательный:

1. Onko se Suomi? 2. Onko tämä kaupunki Pietari? 3. Kissako se on? 4. Onko se auto harmaa? 5. Onko tämä huone mukava? 6. Onko tuo matto uusi? 7. Onko se kuva kaunis? 8. Onko vanha kirja hyvä? 9. Kirjako tuo on? 10. Onko ikkuna liian iso? 11. Eikö se ole hyvä kartta.

8. *Lisää puuttuvat sanat:*
Вставьте пропущенные слова:

1. ________________ tämä on?
2. Se ________________ iso kirja.
3. ________________ tämä kirja hyvä?
4. ________________ , se on melko huono.
5. ________________ se vanha?
6. ________________ , tämä kirja on liian vanha.
7. ________________ tuo kirja myös vanha?
8. Ei, se ________________ vanha, se on uusi ja pieni.
9. ________________ tämä kirja pieni? ________________ se ole iso?
10. ________________ on. Se on ________________ iso.

9. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*
Прочтите внимательно текст, переведите его на русский язык:

HUONE

Tämä on huone. Tämä huone on iso ja mukava, mutta se ei ole liian suuri. Se on ovi. Ovi on musta. Se on ikkuna. Ikkuna ei ole musta, se on valkoinen. Tuo on sohva, pieni pöytä ja mukava tuoli. Mikä tämä on? Onko se kuva? Ei, se ei ole kuva. Se on matto. Matto on kaunis. Ja tuo on iso lamppu. Se on myös kaunis, mutta melko vanha. Tämä pieni lamppu on melko uusi. Huone on hyvä.

10. *Lue seuraavat dialogit:*
Прочтите следующие диалоги:

- Tämä iso ja harmaa kissa on hyvä.
- Onko se harmaa?
- Anteeksi, se ei ole harmaa. Se on valkoinen.
- Ahaa. Mutta onko se iso?
- Kyllä, se on melko iso.

- Mikä Suomi on?
- Se on maa.
- Mikä Helsinki on?
- Tämä on kaupunki.
- Onko Venäjä myös kaupunki?
- Ei, Venäjä ei ole kaupunki. Se on maa.
- Millainen tämä maa on?
- Tämä on vanha ja mukava maa.

- Onko Helsinki kaupunki?
- Joo, se on kaupunki. Helsinki on vanha ja mukava kaupunki.
- Millainen Moskova on?
- Moskova on myös hyvin vanha ja mukava kaupunki.
- Onko se pieni.
- Ei, se ei ole pieni, se on suuri.

- Onko kukka musta?
- Ei, kukka ei ole musta. Se on valkoinen.
- Millainen kuva on?
- Se on myös valkoinen. Mutta tämä ei ole kuva. Tämä on matto.
- Onko se matto?
- Niin on. Tämä on iso ja valkoinen matto.

- Mikä tiikeri on?
- Se on iso kissa.
- Millainen tiikeri on?
- Se on pieni ja kaunis.
- Onko tiikeri pieni? Eikö se ole iso?
- Totta kai. Se on iso ja kaunis.

11. *Löydä vastakohdat ja tee niistä lauseita:*
Подберите антонимы к следующим словам и составьте с ними предложения:

valkoinen uusi pieni ruma suuri huono

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

anteeksi	извините	**Moskova**	Москва
auto	машина	**mukava**	удобный, приятный
bussi	автобус	**musta**	черный
ei	нет	**mutta**	но
harmaa	серый	**myös**	тоже, также
huone	комната	**niin**	так
huono	плохой	**ovi**	дверь
hyvin	очень	**paikka**	место
hyvä	хороший	**pieni**	маленький
ikkuna	окно	**Pietari**	Санкт-Петербург
iso	большой	**puu**	дерево
ja	и	**ruma**	некрасивый
joo	да	**Ruotsi**	Швеция
kartta	карта	**pöytä**	стол
kaunis	красивый	**se**	это, этот
kaupunki	город	**sohva**	диван, софа
kello	часы	**Suomi**	Финляндия
kirja	книга	**suuri**	огромный
kissa	кошка	**talo**	дом
kiva	отличный	**tiikeri**	тигр
koira	собака	**tuo**	то, тот
kukka	цветок	**tuoli**	стул
kuva	картинка	**tämä**	это, этот
kyllä	да	**uusi**	новый
lamppu	лампа	**valkoinen**	белый
liian	слишком	**vanha**	старый
linna	крепость, замок	**Venäjä**	Россия
maa	страна		
matto	ковер		
melko	довольно, достаточно		***
mikä	что?	**niin on**	да, это так
millainen	какой?	**totta kai**	да, это правда; конечно
minkälainen	какой?		

2

TOINEN KAPPALE **ВТОРОЙ УРОК**

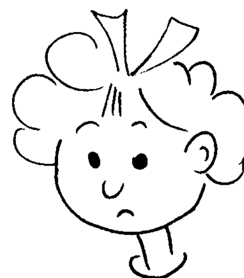
Тема 1: Kuka sinä olet?
Тема 2: Minkämaalainen sinä olet?

Грамматика:
1. Категория рода в финском языке *(продолжение)*
2. Отрицательные и утвердительные выражения
3. Эмоционально окрашенные частицы
4. Сингармонизм гласных

Текст 1: Ulkomaalainen

(MINÄ) OLE/N . . .	***Я . . .***
(SINÄ) OLE/T . . .	***ТЫ . . .***
HÄN ON . . .	***ОН, ОНА . . .***

KUKA? ***КТО?***

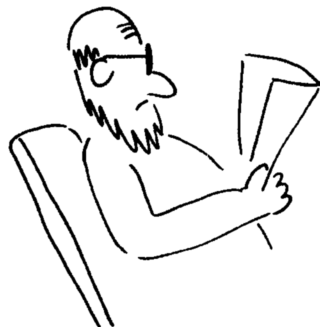

Kuka tämä on?
Tämä on tyttö.
Tämä tyttö on Eeva.
Hän on kaunis ja nuori .

Kuka tuo on?
Tuo on poika.
Tuo poika on Pekka.
Hän on komea ja kiva .

OLEN/KO (MINÄ) . . . ?	*Я . . . ?*
OLET/KO (SINÄ) . . . ?	*ТЫ . . .?*
ON/KO HÄN . . . ?	*ОН, ОНА . . . ?*

Onko hän Leena?
Kyllä, hän on Leena.
Hän on työssä.

Oletko sinä vanha mies?
Joo, minä olen vanha mies.
Minä olen kotona.

(MINÄ) E/N		*Я*	
(SINÄ) E/T	*OLE . . .*	*ТЫ*	*НЕ . . .*
HÄN EI		*ОН, ОНА*	

Minä en ole äiti, minä olen isoäiti (mummo).
Olen jo vanha. Olen nyt ulkona.

Minä en ole isoisä (vaari), minä olen isä.
Olen vielä nuori. Olen naimisissa.

-Anteeksi. Onko tuo nuori nainen Leena Talvitie?
-Ei. Tuo nuori nainen ei ole Leena Talvitie. Hän on Anna-Maija.
-Ahaa. Onko tuo kaunis tyttö Leena Talvitie?
-Ei. Hän on Päivi.
-No, ehkä tuo pitkä tyttö tuolla on Leena.
-Kyllä. Tuo pitkä tyttö on Leena, mutta hän ei ole Talvitie. Hän on Leena Koskisaari.
-Vai niin. No, kuka on Leena Talvitie?
-Minä olen Leena Talvitie.
-Onko se totta? Oletko sinä?
-Kyllä, se on totta.

MINKÄMAALAINEN? ***КАКОЙ НАЦИОНАЛЬНОСТИ?***

Amerikka + lainen = amerikkalainen
Europpa + lainen = europpalainen
Skandinavia + lainen = skandinavialainen
Englanti + lainen = englantilainen
Saksa + lainen = saksalainen
Ranska + lainen = ranskalainen
Tanska + lainen = tanskalainen
Norja + lainen = norjalainen
Moskova + lainen = moskovalainen
Helsinki + lainen = helsinkiläinen

Huom!

Venäjä > **venäläinen**
Ruotsi > ruotsalainen
Suomi > suomalainen
USA -> USA:lainen
New York ⇒ newyorkilainen

Maa	**Kieli**	**Kansallisuus**
Suomi	suomi	suomalainen

Tämä maa on *Suomi*.
Suomi on vaikea kieli.
Olen Liisa *Suomalainen*.
Tuo poika on *suomalainen*.
Se on *suomalainen* sauna.

-Hei!
-Terve!
-Anteeksi, mutta kuka sinä olet?
-Minä olen Tuula Toivonen. Minä olen suomalainen. Entä sinä itse? Kuka sinä olet?
-Minä olen Tanja Ivanova.
-Ahaa. Oletko sinä ulkomaalainen.
-Kyllä. Olen ulkomaalainen.
-Minkämaalainen sinä olet?
-Olen venäläinen.
-Oletko sinä pietarilainen?
-En, minä en ole pietarilainen. Olen moskovalainen. Entä sinä? Oletko sinä helsinkiläinen?
-En. Olen tamperelainen. Mutta Liisa Suomalainen on helsinkiläinen.
-Ai jaha. Kiitos. Näkemiin.
-Näkemiin.

-Kuka tuo pitkä mies on?
-Tämä on Hans Berger. Hän on ulkomaalainen.
-Minkämaalainen hän on?
-Hän on saksalainen, berliiniläinen.
-Entä tuo nuori nainen? Minkämaalainen hän on?
-Hän on myös ulkomaalainen. Hän on ruotsalainen.
-Onko hän Ingrid Andersson?
-Niin on.

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Так как в финском языке существительные не имеют рода, то личное местоимение *hän* употребляется по отношению к лицам как мужского, так и женского рода → "он, она". Значение определяется по контексту.

Tuo pieni tyttö on Liisa. *Hän* on kaunis.	Та маленькая девочка - Лиза. *Она* красивая.
Tämä pitkä mies on Pekka. *Hän* on sairas.	Этот высокий мужчина - Пекка. *Он* болен.

Huom. Личное местоимение 3-его лица ед. ч. - *se* (он, она) - употребляется, когда речь идет о неодушевленных предметах и о животных:

Tuo on valkoinen kissa. *Se* on kaunis.	То - белая кошка. *Она* красивая.

2. Отрицательные и утвердительные выражения

При ответе на вопрос в финском языке, как и в русском, в начале предложения используются отрицательные или утвердительные частицы.

2.1. Утвердительные частицы

2.1.1. Вы уже знакомы с некоторыми утвердительными частицами:

kyllä - да
joo - да (puhekielessä, в разговорной речи)

-Oletko venäläinen? -Kyllä (Joo). Olen venäläinen.	Ты русский? Да. Я русский.

2.1.2. Для утвердительных высказываний очень часто используются и глагольные формы. Форма глагола в этом случае зависит от лица, о котором идет речь:

- Olenko minä pieni? - Olet.	- Я маленький? - Да.
- Oletko japanilainen? - Olen.	- Ты японец? - Да.
- Oko hän kaunis? - On.	- Она красивая? - Да.

2.2. Отрицательная частица ***ei*** изменяется в зависимости от лица, о котором идет речь.

-Olenko minä sairas? -**Et**, sinä **et** ole sairas.	-Я болен? -Нет, ты не болен.
-Oletko sinä sairas? -**En**, minä **en** ole sairas.	-Ты болен? -Нет, я не болен.
-Onko hän sairas? -**Ei**, hän **ei** ole sairas.	-Он болен? -Нет, он не болен.

2.3. В речи возможно различное употребление утвердительных и отрицательных форм ответа:

-Oletko sinä kotona?	-Onko se mukava talo?
-Olen(kyllä).	-On (kyllä).
-Kyllä (olen)	-Kyllä (on).
-Joo.	-Joo.
-En (ole)	-Ei (ole).

3. Кроме этого в разговорной речи могут быть использованы и эмоционально окрашенные частицы:

Just niin!	Именно так!
Ihan totta?	Правда ли?
Aivan oikein.	Совершенно верно.
Niin on.	Это так.
Totta kai.	Конечно же,
Kyllä vaan.	Да, да
Eikö vaan / eikö niin?	Не так ли?
Voi niin!?	Ах так!? *(оттенок удивления)*

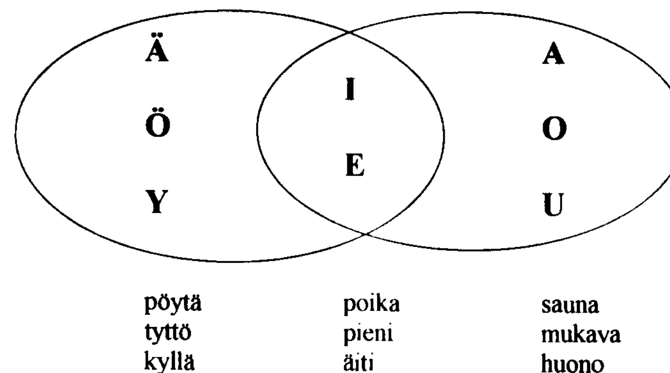
- Se on liian pieni talo.	- Это слишком маленький дом.
- Aivan oikein. Liian pieni ja oikein vanha.	- Совершенно верно. Слишком маленький и довольно старый.

4. Сингармонизм гласных *(Vokaaliharmonia)*

4.1. В финском языке гласные могут быть трех типов:

гласные переднего ряда (etuvokaalit): **Ä Ö Y**
гласные заднего ряда (takavokaalit): **A O U**
нейтральные гласные (neutraalit): **I E**

В ПРОСТОМ ФИНСКОМ СЛОВЕ МОГУТ УПОТРЕБЛЯТЬСЯ ГЛАСНЫЕ ТОЛЬКО ОДНОГО РЯДА: ИЛИ ГЛАСНЫЕ ПЕРЕДНЕГО РЯДА (ETUVOKAALIT): Ä Ö Y, ИЛИ ГЛАСНЫЕ ЗАДНЕГО РЯДА (TAKAVOKAALIT): A O U.

pöytä	poika	sauna
tyttö	pieni	mukava
kyllä	äiti	huono

Гласные *e, i* являются нейтральными, то есть могут употребляться как с гласными переднего, так и заднего ряда.
Это правило очень важно для правильного прибавления к словам суффиксов и окончаний:

On/**ko** tämä poytä?
Pöytä/**kö** se on?
Ei/**kö** se ole tuoli?
Olen venä/**läinen**, moskova/**lainen**

Huom! Если в слове используются только нейтральные гласные *i* и *e*, то они, как правило, требуют окончаний и суффиксов с гласными переднего ряда (ä ö y):

Olen helsinki/**läinen**.
Pieni/**kö** hän on?

4.2. Части одного сложного слова не гармонируют друг с другом. Окончания и суффиксы при этом зависят от последней части сложного слова:

Minkä/**maa/lainen** sinä olet?

Olen länsi/**saksa/lainen.**

4.3. Сингармонизм гласных может не действовать только в некоторых заимствованных словах:

analyysi

HARJOITUKSET **УПРАЖНЕНИЯ**

1. *Opiskele kappaleen dialogit ulkoa.*
Выучите наизусть диалоги урока.

2. *Tee omat dialogit.*
Составьте собственные диалоги.

3. *Vastaa kysymyksiin:*
Ответьте на вопросы:

a)
1. Kuka sinä olet? 2. Minkämaalainen sinä olet? 3. Oletko sinä suomalainen? 4. Oletko sinä eurooppalainen? 5. Oletko sinä pietarilainen? 6. Millainen sinä olet? 7. Oletko sinä nuori? 8. Onko mummo vanha? 9. Onko vaari sairas? 10. Millainen isä on? 11. Onko Maa suuri? 12. Onko elefantti pieni? 13. Mikä kieli on vaikea? 14. Mikä on kaunis kieli? 15. Mikä auto on hyvä?

b)
1. Minkämaalainen auto on Lada? 2. Minkämaalainen auto on Fiat? 3. Minkämaalainen auto on Saab? 4. Minkämaalainen auto on Peugeot? 5. Minkämaalainen auto on Volvo? 6. Minkämaalainen auto on Cadillac? 7. Minkämaalainen auto on Citroen? 8. Minkämaalainen auto on Volkswagen? 9. Minkämaalainen auto on Renault? 10. Minkämaalainen auto on Mercedes-Benz? 11. Minkämaalainen auto on Toyota?

4. *Tee kysymys:*
Задайте вопросы:

1. Tämä on kaunis kukka. 2. Tämä tyttö ei ole moskovalainen. 3. Hän on ranskalainen. 4. Juhani Aho on suomalainen. 5. Tampere on kaunis kaupunki. 6. Minä en ole afrikkalainen. 7. Tuo on aasialainen nainen. 8. Vaari on vanha ja sairas. 9. Liisa on nuori nainen. 10. Sinä et ole terve.

5. *Täydennä: Minkämaalainen?*
Вставьте пропущенные слова: Minkämaalainen?

1. Ivan Petrov on ______________
2. Jussi Leskinen on ______________
3. Jean Dupont on ______________
4. Fritz Schmidt on ______________
5. Sven Svensson on ______________
6. John Smith on ______________
7. Jack Porter on ______________
8. Franco Rossi on ______________
9. Juán-Carlos Mendoza on ______________
10. Ingeborg Askeland on ______________
11. Hendrik Klijn on ______________
12. Poul Nielsen on ______________
13. Fu Tsun on ______________
14. Minä olen ______________

6. *Käännä suomeksi:*
Переведите на финский:

Кто это? Это Лена Савонлайнен. Она молодая и очень красивая женщина. Она финка. Она замужем. Лена сейчас дома? Нет, ее нет дома. Лена сейчас на работе. Она редко бывает дома, она часто бывает на работе. Иногда Лена бывает на улице. А кто там? Это очень старый и совсем больной дедушка. Он всегда дома и никогда не бывает на улице. Какой язык трудный? Русский язык очень трудный. А финский язык легкий? Нет, к сожалению, финский язык тоже трудный. Финский язык красивый? Да, это так. Финский красивый, но трудный язык. Какое финское слово трудное?

7. *Vastaa positiivisesti tai negatiivisesti:*
Дайте положительный или отрицательный ответ:

a)
1. Oletko sinä nyt työssä? 2. Onko hän vielä kotona? 3. Oletko sinä usein poissa? 4. Onko kissa aina ulkona? 5. Onko mummo harvoin kotona? 6. Oletko sinä naimisissa? 7. Kuka on naimisissa? 8. Kuka on poissa? 9. Kuka on nyt ulkona? 10. Onko äiti työssä?

b) ***Malli:*** Olenko minä oikeassa? Leo Tolstoi on amerikkalainen kirjailija. - Sinä olet väärässä. Leo Tolstoi on venäläinen kirjailija.

1. Olenko minä oikeassa? Oleg on saksalainen nimi. 2. Olenko minä oikeassa? Pekka on suomalainen nimi. 3. Olenko minä oikeassa? Jean Sibelius on norjalainen. 4. Olenko minä oikeassa? Aleksis Kivi on suomalainen kirjailija. 5. Olenko minä oikeassa? Sauna on venäläinen sana. 6. Olenko minä oikeassa? Pizza on italialainen ruoka. 7. Olenko minä oikeassa? Big Mac on kanadalainen ruoka. 8. Olenko minä oikeassa? Hot dog on puolalainen ruoka. 9. Olenko minä oikeassa? Coco-Cola on amerikkalainen juoma. 10. Olenko minä oikeassa? Lada on saksalainen auto. 11. Olenko minä oikeassa? Pietari on ruotsalainen kaupunki.

8. *Lisää puuttuvat sanat:*
Вставьте пропущенные слова:

1. Terve!
2. ______________________.
3. ______________________ sinä olet?
4. Minä ______________________ Juan.
5. ____________ sinä ulkomaalainen?
6. ____________, minä olen italialainen.
7. ______________ maa Italia on?
8. Italia on ______________ ja ______________ maa.
9. ______________ Italia pieni maa? ______________ se ole iso?
10. ______________, se on iso.

9. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*
Прочтите внимательно текст, переведите его на русский язык:

ULKOMAALAINEN

Minä olen Do Viet Hung. Eikö Do Viet Hung ole kaunis nimi? Minä en ole kiinalainen, minä olen vietnamilainen. Vietnam on kaunis ja iso maa. Siellä on mukava. Se ei ole Eurooppa. Se on Aasia. Onko vietnam helppo kieli? Ei, se on oikein vaikea kieli.
Minä olen komea ja kiva mies. Minä en ole pitkä. Minä olen vielä nuori ja en ole namisissa.
Tämä on tehdas. Se on suuri ja uusi. Minä olen työssä täällä. Minä olen vietnamilainen insinööri. Minä olen harvoin kotona, olen usein työssä.
Nyt minä en ole työssä. Valitettavasti minä olen sairas ja olen kotona.

10. *Lue seuraavat dialogit:*
Прочтите следующие диалоги:

-Hyvää huomenta.
-Huomenta.
-Onko Pekka Vaurola kotona?
-Ei,hän ei ole nyt kotona. Hän on jo työssä.
-Kiitos. Ja näkemiin.
-Hei hei.

-Hyvää päivää.
-Päivää.
-Onko Pekka Vaurola vielä poissa.
-Kyllä, hän on poissa. Hän on vielä työssä.
-Kiitos. Moi.
-Moi.

-Hyvää iltaa.
-Iltaa.
-Onko Pekka Vaurola jo kotona?
-Ei, hän ei ole täällä.
-Eikö hän ole vielä kotona? Hän on varmasti työssä.
-Ei, hän ei ole nyt työssä, mutta hän ei ole kotona. Hän on tuolla ulkona.
-Kiitos, hei.
-Hei.

-Hei, Pekka! Leena täällä.
-Terve, Leena! Mutta minä en ole Pekka. Minä olen Jussi. Pekka ei ole nyt kotona, hän on työssä.
-Ahaa, Pekka ei ole koskaan kotona. Hän on aina poissa.
-Niin on. Hän on hyvin harvoin kotona. Hän on aina työssä.
-Vai niin. Kiitos.
-Näkemiin.
-Näkemiin.

-Onko Paavo kotona?
-Ei, hän ei ole kotona. Hän on nyt ulkona.
-Ehkä Päivi on kotona?
-Ei, hän on myös siellä.
-Mutta kuka on kotona?
-Minä olen kotona.
-Vai niin, mutta kuka sinä olet?
-Olen Stig Helminen.

11. *Löydä vastakohdat ja tee niistä lauseita:*
Подберите антонимы к следующим словам и составьте с ними предложения:

sairas usein nuori aina pitkä helppo

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aina	всегда, все время, постоянно	**insinööri**	инженер
aivan	совсем, совершенно	**isoisä**	дед, дедушка
ehkä	может быть, быть может, возможно, пожалуй	**isoäiti**	бабка, бабушка
elefantti	слон	**isä**	отец
entä	а, ну а	**itse**	сам, сама, само, сами
harvoin	редко	**jo**	уже
hei	привет	**joskus**	когда-нибудь,
helppo	легкий, простой	**когда-то;**	иногда
hän	он, она	**juoma**	питье, напиток
ihan	совсем,совершенно; как раз, точно	**kansallisuus**	национальность
		kieli	язык
		kiitos	спасибо
		kirjailija	писатель, писательница
		komea	красивый *(о мужчинах)*

koskaan	когда-нибудь
(ei koskaan)	(никогда)
kuka	кто
länsisaksalainen	*(западный)* немец, немка
mies	мужчина, муж
minkämaalainen	какой национальности
minä	я
mummo	бабушка
nainen	женщина
nimi	имя, название
no	ну
nuori	молодой
nyt	сейчас, теперь
näkemiin	до свидания
oikein	правильно, верно; очень; совсем, вполне
pitkä	длинный, высокий, долгий, продолжительный
poika	мальчик, юноша, парень; сын
ranskalainen	француз, французский
ruoka	еда, пища
ruotsalainen	швед, шведский
sairas	больной
saksalainen	немец, немецкий
sana	слово
sauna	сауна
siellä	там (вне пределов видимости)
sinä	ты
suomalainen	финн, финский
tehdas	завод
terve	здравствуй, привет; здоровый
tuolla	там (в пределах видимости)
tyttö	девочка, девушка; дочь
täällä	здесь
ulkomaalainen	иностранец, иностранный
usein	часто
vaari	дедушка
vaikea	трудный, сложный
valitettavasti	к сожалению
varmasti	определенно, точно, наверняка; вероятно
venäläinen	русский
vielä	еще
äiti	мать, мама

* * *

olla kotona	быть дома
olla naimisissa	быть женатым, замужем
olla oikeassa	быть правым
olla poissa	отсутствовать
olla työssä	быть на работе
olla ulkona	быть на улице, на дворе, снаружи
olla väärässä	быть неправым, неточным

* * *

Onko se totta?	Это правда?
Se on totta.	Конечно, это правда.

3

KOLMAS KAPPALE — ТРЕТИЙ УРОК

Тема 1: Ketkä te olette?
Тема 2: Mitkä ne ovat?

Грамматика:
1. *Nominatiivi* множественного числа
2. Чередование ступеней согласных (сильная и слабая ступень)
3. Личные формы глаголов
4. Будущее время
5. Падеж *Essiivi*
6. Вежливая форма *Вы*
7. Наречия *-sti*

Текст 1: Vuodenajat

(ME) OLE/MME . . .	*МЫ . . .*
(TE) OLE/TTE . . .	*ВЫ . . .*
HE OVAT . . .	*ОНИ . . .*
OLEMME/KO (ME) . . . ?	*МЫ . . . ?*
OLETTE/KO (TE) . . . ?	*ВЫ . . .?*
OVAT/KO HE . . . ?	*ОНИ . . . ?*
(ME) E/MME	*МЫ*
(TE) E/TTE OLE . . .	*ВЫ НЕ . . .*
HE EIVÄT	*ОНИ*

KETKÄ? *КТО?*

Ketkä he ovat?
He ovat Leena ja Päivi.
He ovat tytöt.
Tytöt ovat kivat ja ahkerat.
He eivät ole naimisissa.

Oletteko te Jussi ja Pekka?
Olemme. Me olemme Jussi ja Pekka.
Me olemme pojat.
Pojat ovat komeat ja rohkeat.
Me emme ole työssä.

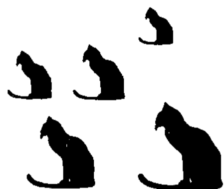
-Hyvää päivää, oletteko te professori Kettunen?
-En ole, minä olen tohtori Koponen. Professori Kettunen on varmasti tuo pitkä ja komea mies
-Kiitos

* * *

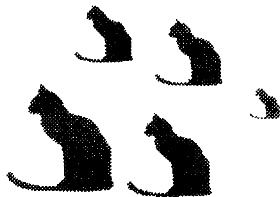
Hyvää päivää. Anteeksi, oletteko te professori Kettunen?
Kyllä minä olen.
-Minä olen Leena Ivanova. Minä olen venäläinen opiskelija.
-Ahaa, sinä olet Leena Ivanova. Mutta ketkä ovat Hans Schneider ja Olga Titova?
-He ovat myös opiskelijat. Hans on saksalainen opiskelija, Olga on venäläinen.
-Oletteko te ahkerat?
-Olemme kyllä. Me olemme melko ahkerat.
-Oletteko te joskus laiskat?
-Emme ole.
-Tanssitteko te?
-Kyllä. Me kaikki tanssimme hyvin. Nykyisin monet nuoret tanssivat ja laulavat.
-Laulatteko te?
-Valitettavasti minä en laula, mutta Hans ja Olga laulavat oikein hyvin.
-Onko kaikki hyvin?
-Kiitos, kaikki on hyvin. Ja tänään on kaunis päivä.
-Näkemiin.
-Näkemiin.

NÄMÄ		*ЭТИ*	
NE	*O/VAT...*	*ЭТИ*	...
NUO	*EI/VÄT OLE...*	*TE*	*HE...*

MITKÄ? *ЧТО?*

Mitkä nämä ovat?
Nämä ovat kissat.
Ne kissat ovat mustat.

Ovatko nuo kissat mustat?
Eivät, ne eivät ole mustat.
Nuo kissat ovat harmaat.

-Mitkä ovat viikonpäivät?
-Ne ovat maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai, lauantai ja sunnuntai.
-Mitkä ovat arkipäivät?
-Ne ovat maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai ja perjantai.
-Mikä on viikonloppu?
-Viikonloppu on lauantai ja sunnuntai.
-Mikä päivä tänään on?
-Tänään on torstai.
-Onko tänään torstai? Eikö tänään on tiistai? Torstai on vain ylihuomenna.
-Niin on. Tänään on kuitenkin tiistai. Ja huomenna on keskiviikko.

toissapäivänä ← eilen ← tänään → huomenna → ylihuomenna

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. *Nominatiivi* множественного числа *(Nominatiivin monikko)*

1.1. Показателем множественного числа *Nominatiivi* является **-t**:

kissa	+ -t = kissa*t*
talo	+ -t = talo*t*
tuoli	+ -t = tuoli*t*
puu	+ -t = puu*t*
metsä	+ -t = metsä*t*

Huom. Конечная гласная основы изменяется только **в двусложных исконно финских словах (не заимствованных)**, оканчивающихся на гласный **-i** :

-i ⇒ -e

nim*i* + -t = nim*e*t
pien*i* + -t = pien*e*t
saar*i* + -t = saar*e*t
suur*i* + -t = suur*e*t
mer*i* + -t = mer*e*t

Но: tiikeri + -t = tiikerit (заимствованное, трехсложное слово)

1.2. Если существительное стоит в *Nominatiivi* множественного числа, то прилагательное, местоимение или числительное перед ним будут стоять тоже в *Nominatiivi* множественного числа:

ahkerat lapset	прилежные дети
nuo pojat	те мальчики

1.3. Если подлежащее стоит во множественном числе, то и сказуемое будет во множественном числе (кроме случаев, когда именная часть сказуемого не изменяется).

Pojat ovat rohkeat.	Мальчики смелые.
Kuvat ovat hyvät.	Картинки хорошие.
Но:	
Kaupat ovat auki.	Магазины открыты.
Autot ovat rikki.	Машины сломаны.

Huom. Слова *moni / monet* (многие) и *kaikki* (все) могут употребляться как во множественном, так и в единственном числе:

Moni tyttö on nykyisin työssä. Monet tytöt ovat nykyisin työssä.	Многие девушки в настоящее время работают.
Kaikki on niin hyvää!	Все так прекрасно!
Kaikki huoneet ovat täynnä.	Все номера переполнены.

2. Чередование ступеней согласных (сильная и слабая ступень)
Konsonanttivaihtelu (vahva aste ja heikko aste)

Чередование ступеней согласных в финском языке связано с изменениями согласных *p, t, k* как долгих, так и кратких.

Konsonanttivaihtelu

vahva aste	heikko aste	vahva aste	heikko aste	vahva aste	heikko aste
KK →	**K**	**PP** →	**P**	**TT** →	**T**
K →	**-**	**P** →	**V**	**T** →	**D**

kirkko - kirkot	kauppa - kaupat	matto - matot
poika - pojat	kylpy - kylvyt	katu - kadut

Huom.
nt → nn li*nt*u - li*nn*ut
nk → ng kaupu*nk*i - kaupu*ng*it

Из этих примеров видно, что если в *Nom. yks.* (Им.п. ед.ч.) будет сильная ступень, то в *Nom.mon.* (Им.п. мн.ч.) - слабая ступень. Это чередование согласных будет встречаться и в других финских падежах.

Для некоторых из них будет характерна слабая ступень, для других - сильная. Для правильного употребления той или иной ступени в падежных формах слова необходимо хорошо помнить правило деления финских слов на слоги (см. *Введение*). Тогда можно будет руководствоваться следующим правилом:

**ЕСЛИ СЛОГ ОТКРЫТЫЙ, ТО В СЛОВЕ БУДЕТ СИЛЬНАЯ СТУПЕНЬ;
ЕСЛИ СЛОГ ЗАКРЫТЫЙ, ТО СЛАБАЯ.**

kirk-ko → kir-kot	kaup-pa → kau-pat	mat-to → ma-tot
poi-ka → po-jat	kyl-py → kyl-vyt	ka-tu → ka-dut

3. Личные формы глаголов
Verbien persoonamuodot

3.1 Глаголы изменяются по лицам и числам. Для каждого лица характерно свое окончание глагола.

	yksikkö	*monikko*
1. pers.	**-n**	**-mme**
2. pers.	**-t**	**-tte**
3. pers.	**-V**	**-vat/-vät**

Окончания присоединяются к спрягаемой основе глагола:

itke/ä

(Minä) itke/*n*	(Me) itke/*mme*
(Sinä) itke/*t*	(Te) itke/*tte*
Hän itke/*e*	He itke/*vät*

Окончание 3-его лица единственного числа образуется удлинением последней гласной основы.

Minä maksa/n ⇒ Hän maksa/a

Minä istu/n ⇒ Hän istu/u

Minä tanssi/n ⇒ Hän tanssi/i

3.2. Отрицательные формы глагола
Negatiiviset verbimuodot

В отрицательных предложениях по лицам и числам изменяется только отрицательная частица *ei*, которая употребляется со спрягаемой основой глагола без личных окончаний.

	yksikkö	monikko
1 pers	en	emme
2 pers.	et	ette
3 pers.	ei	eivät

itke/ä

(Minä) *en*	itke	(Me) *emme*	itke
(Sinä) *et*	itke	(Te) *ette*	itke
Hän *ei*	itke	He *eivät*	itke

4. Будущее время *(Futuuri)*

В финском языке нет будущего времени. Будущее время выражается формами глагола настоящего времени и определяется по контексту.

Hän maksaa nyt. — Он сейчас заплатит.
Minä maksan huomenna. — Я заплачу завтра.

5. Падеж *Essiivi*

Одно из значений этого падежа - выражение времени. Окончанием *Essiivi* является **-na/-nä**, которое присоединяется к основе слова. При этом в слове сильная ступень:

Milloin?	Когда?
maanantai/na	в понедельник
tiistai/na	во вторник
keskivii*kk*o/na	в среду
torstai/na jne.	в четверг *и т.д.*

6. Вежливая форма *Вы (Te)*

В финской традиции обращаться к друг другу на *ты (sinä)*, даже к малознакомым или старшим по возрасту людям. Но в официальной обстановке используется, как и в русском языке, вежливая форма 2-го лица множественного числа *Вы (Te)*:

-Kuka sinä olet? — -Кто ты?
-Minä olen Liisa. — -Я Лиза.

-Kuka Te olette? — -Кто Вы?
-Minä olen tohtori Laakso. — -Я доктор Лаасо.

-Oletko sinä kotona? — -Ты дома?
-En, olen työssä. — -Нет, я на работе.

-Oletteko te naimisissa? — -Вы женаты?
-Kyllä, olen naimisissa. — -Да, я женат.

7. Наречия *-sti*

Значительная часть финских наречий может образовываться от прилагательных при помощи суффикса *-sti:*

huono + *-sti* = huono/*sti*	плохо
nopea + -sti = nopea/*sti*	быстро
Huom. hyvä → *hyvin*	хорошо

HARJOITUKSET — ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Opiskele kappaleen dialogit ulkoa.*
Выучите наизусть диалоги урока.

2. *Tee omat dialogit.*
Составьте собственные диалоги.

3. *Vastaa kysymyksiin:*
Дайте ответы на вопросы:

a)
1. Mikä viikonpäivä tänään on? 2. Mikä vuodenaika nyt on? 3. Onko tänään kaunis päivä? 4. Millainen ilma on ylihuomenna? 5. Onko tänään kova tuuli? 6. Onko huomenna kylmä päivä? 7. Sataako? 8. Paistaako aurinko? 9. Onko huomenna aurinkoinen päivä? 10. Onko yö valoisa? 11. Onko päivä pimeä? 12. Onko talvi lämmin vuodenaika?

b)
1. Tanssitko sinä hyvin? 2. Laulatteko te? 3. Kasvavatko lapset nopeasti? 4. Kuka maksaa tänään? 5. Ketkä maksavat huomenna? 6. Ovatko kaupat kiinni maanantaina? 7. Onko radio rikki? 8. Oletko sinä rohkea?

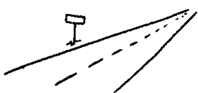
4. *Tavuta alla olevat sanat:*
Разбейте на слоги следующие слова:

aurinko	eläin	ja	nopea	televisio	hidas
lauantaina	viikko	tänään	ylihuomennasaari		maitoa

5. *Tee kuvien avulla tavuista sanoja:*
Образуйте при помощи картинок из слогов слова:

AU	DI	KA	KA	KA	KA	KAUP
KEL	KO	KU	KUK	LA	LO	LAMP
O	PA	POI	TU	PILK	RI	KIRK
PU	RA	TO	SAA			

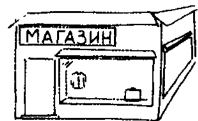
1. ____________

2. ____________

3. ____________

4. ____________

5. ____________

6.

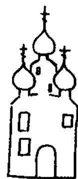
____

7. ____________

8. ____________

9. ____________

10. ____________

11. ____________

12. ____________

6. *Muuta lauseet monikkoon:*
Поставьте слова в предложениях во множественном числе:

a) ***Malli:*** Kissa on musta - Kissat ovat mustat.

1. Tämä auto on nopea. 2. Ovi on lukossa. 3. Tuo bussi on melko iso. 4. Se puu on vihreä. 5. Pieni kissa on mukava. 6. Vanha kartta on huono. 7. Bussi on täynnä. 8. Tämä kaupunki on liian suuri. 9. Tuo matto on pieni, mutta mukava. 10. Poika on kiva ja rohkea. 11. Vanha kirkko on auki. 12. Moni kieli on vaikea.

b) ***Malli:*** Kissa on ulkona - Kissat eivät ole ulkona.

1. Poika tanssii hyvin. 2. Tuo ikkuna on kiinni. 3. Se kirja maksaa paljon. 4. Tyttö on oikeassa. 5. Pieni auto on rikki. 6. Tämä lapsi itkee kotona. 7. Tuo poika on naimisissa. 8. Ahkera tyttö on työssä. 9. Laiska opiskelija on poissa. 10. Ovi on aina lukossa.

7. *Täydennä:*
Вставьте недостающие формы:

inf.	laulaa	______	______	______	______	______	______
minä	______	itken	______	______	______	______	______
sinä.	______	______	kasvat	______	______	______	______
hän	______	______	______	on	______	______	______
me	______	______	______	______	tanssimme	______	______
te	______	______	______	______	______	paistatte	______
he	______	______	______	______	______	______	maksavat

8. *Muuta lauseet yksikköön:*
Поставьте слова в предложениях в единственном числе:

Malli: Nuo tytöt tansivat huonosti. - Tuo tyttö tanssii huonosti.

1. Nämä lapset itkevät. 2. Pojat ovat aina ulkona. 3. Äidit laulavat hyvin. 4. Ovet ovat usein lukossa. 5. Maksavatko hyvät radiot paljon? 6. Ketkä laulavat? 7. Me olemme ahkerat. 8. Oletteko te laiskat? 9. Itkevätkö mummot usein? 10. Ovatko isot kaupat jo kiinni? 11. Mustat lamput ovat vanhat. 12. Harmaat matot ovat mukavat.

9. *Käännä suomeksi:*
Переведите на финский:

Кто здесь плачет? Я никогда не плачу. Маленькие девочки очень часто плачут. Маленькие дети очень быстро растут. Я не ленивый, я прилежный ученик. Какой завтра день недели? Завтра воскресенье. В воскресенье мы много танцуем и поем. К сожалению, радио сломано. Снег тает? Иногда светит солнце. На улице сильный ветер и мороз. Птицы громко поют. Сегодня хороший день. Завтра опять будет хорошая погода. Старые машины очень дешевые. Маленькие слоны и тигры стоят очень дорого. Все автобусы переполнены. Двери на замке, окна закрыты. Послезавтра выходные. Деревья высокие и зеленые. Ты всегда прав. Мальчики часто неправы.

10. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*
Прочтите внимательно текст, переведите его на русский язык:

VUODENAJAT

Mitkä ovat vuodenajat? Vuodenajat ovat talvi, kevät, kesä ja syksy. Talvi on kylmä ja pimeä. Päivä on lyhyt, mutta yö on pitkä. Ulkona on kova pakkanen. Kevät on lämmin vuodenaika. Lumi sulaa, aurinko paistaa, maa on vihreä. Kaikki linnut laulavat, kaikki kukat kasvavat nopeasti. Sitten on kuuma kesä. Ilma on kaunis. Päivä on aurinkoinen. Pienet lapset ja isot pojat, vanhat mummot ja nuoret tytöt ovat aina ulkona. Kesäyö on lyhyt ja valoisa. Kesä on ihana. Syksy on ikävä vuodenaika. Päivät ovat pimeät. Sataa usein. Joskus on kova tuuli. Ulkona on taas kylmä.

11. *Lue seuraavat dialogit:*
Прочтите следующие диалоги:

-Ovatko kaupat kiinni sunnuntaina?
-Kyllä. Viikonloppuna kaikki kaupat ovat kiinni.
-Entä huomenna?
-Huomenna on jo maanantai. Maanantaina kaikki kaupat ovat auki.

-Mitkä ovat vuodenajat?
-Vuodenajat ovat talvi, kevät, kesä ja syksy.
-Onko kevät lämmin vuodenaika?
-Kyllä, joskus kevät on lämmin ja ihana, mutta joskus on kylmä ja ikävä.
-Millainen kesä on?
-Kesä on aina kuuma ja aurinkoinen.
-Onko syksy kylmä?
-Totta kai. Aurinko ei paista ja maa on harmaa. Ulkona on aina kova tuuli.
-No, talvi on varmasti kylmä.
-Niin on. Pimeä ja kylmä vuodenaika.

-Hyvää päivää!
-Päivää.
-Oletteko te kotona huomenna?
-Emme ole. Huomenna on arkipäivä ja me olemme työssä.
-Entä ylihuomenna?
-Olemme. Ylihuomenna on viikonloppu. Viikonloppuna me olemme aina kotona.
-Anteeksi, onko ylihuomenna jo sunnuntai?
-Ei ole. Ylihuomenna on lauantai.
-Kiitos.
-Ei kestä.

-Ovatko Tiina ja Mikko jo naimisissa?
-Eivät. He eivät ole vielä naimisissa.
-No, ketkä ovat naimisissa?
-Pekka ja Marja ovat naimisissa.

-Paljonko nämä isot kukat maksavat?
-Isot kukat maksavat melko paljon.
-Entä nuo pienet kukat?
-Ai nuoko? Ne ovat halvat. Pienet kukat eivät maksa paljon.

-Hyvää huomenta!
-Huomenta!
-Kaunis päivä tänään.
-Kyllä. Tänään on aurinkoinen päivä.
-Mutta vähän kylmä.
-Niin on. Ulkona on kova tuuli.

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

ahkera	прилежный, старательный, трудолюбивый	**ihana**	чудный, дивный, очаровательный, прелестный
aika, ajat	время		
arkipäivä	будничный (будний) день	**ikävä**	скучный, тоскливый; печальный
aurinko, auringot	солнце		
aurinkoinen	солнечный; жизнерадостный	**ilma**	погода; воздух
eilen	вчера	**itke/ä** (**itke/n, itke/e**)	плакать
halpa, halvat	дешевый, недорогой; простой	**kasva/a** (**kasva/n, kasva/a**)	расти, вырасти
he	они	**katu, kadut**	улица
huomenna	завтра	**kauppa, kaupat**	магазин

kesä	лето
kevät	весна
kirkko	церковь
kova	твердый, жесткий; строгий, суровый
kovaa	громко
kuitenkin	все же, все-таки, все равно
kylmä	холодный
kylpy, kylvyt	ванна
laiska	ленивый; вялый
lapsi, lapset	ребенок, дитя
laula/a (laula/n, laula/a)	петь, пропеть
lintu, linnut	птица
lumi, lumen	снег
lyhyt	короткий, недолгий
lämmin	теплый
maksa/a (maksa/n, maksa/a)	платить; стоить
me	мы
meri, meret	море
metsä	лес
moni, monet	многие
nopea	быстрый, скорый; проворный
nykyisin	в настоящее время, теперь, сейчас
opiskelija	учащийся, учащаяся; студент
paista/a (paista/n, paista/a)	жарить, поджаривать; светить, сиять
pakkanen	мороз
paljon	много
pilkku, pilkut	пятно; запятая
pimeä	темный, мрачный
päivä	день
rohkea	смелый, отважный, храбрый, мужественный
saari, saaret	остров
sataa идёт	дождь
sula/a (sula/n, sula/a)	таять, оттаивать; плавиться, расплавляться; растаять
syksy	осень
taas	опять
talvi, talvet	зима
tanssi/a (tanssi/n, tanssi/a)	танцевать, плясать
te	вы
toissapäivänä	позавчера
tuuli, tuulet	ветер; настроение
tänään	сегодня
valoisa	светлый, ясный
vihreä	зеленый
viikko, viikot	неделя
vuodenaika, vuodenajat	время года
ylihuomenna	послезавтра

* * *

olla auki	быть открытым
olla kiinni	быть закрытым
olla lukossa	быть запертым
olla rikki	быть разбитым, сломанным
olla täynnä	быть полным, переполненным

* * *

<u>**Viikonpäivät:**</u>	<u>Дни недели:</u>
maanantai	понедельник
tiistai	вторник
keskiviikko	среда
torstai	четверг
perjantai	пятница
lauantai	суббота
sunnuntai	воскресенье

4 NELJÄS KAPPALE — ЧЕТВЕРТЫЙ УРОК

Тема 1: Kenen tämä on?
Тема 2: Minkä tämä on?

Грамматика:
1. Падеж *Genetiivi*
2. Личные местоимения в *Genetiivi* и личные притяжательные суффиксы
3. Послелоги
4. Частицы *-kin; -kaan/-kään*
5. Союзы *tai / vai?*

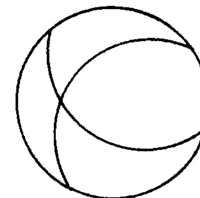
Текст : Sukulaiset

GENETIIVI

MINÄ → MINU/N	*...NI*		*ME → MEI/DÄN*	*...MME*	
SINÄ → SINU/N	*...SI*		*TE → TEI/DÄN*	*...NNE*	
HÄN → HÄNE/N	*...NSA/NSÄ*		*HE → HEI/DÄN*	*...NSA/NSÄ*	

KUKA? → KENEN? ***КТО? → ЧЕЙ?***

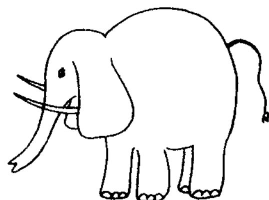
Kenen tuo pallo on?
Tuo pallo on *Liisan*.
Millainen *Liisan* pallo on?
Hänen pallo*nsa* on iso ja kaunis.

Onko tuokin pallo Liisan?
Ei. Tuo pallo ei ole *Liisan*.
Se on *minun*.
Minun pallo*ni* on myös iso.

-Hei! Minun nimeni on Tanja Petrova.
-Hei! Minun nimeni on Leena Suomalainen.
-Hauska tutustua
-Samoin. Sinä olet minun uusi huonetoverini. Tervetuloa!
-Kiitos. Onko tämä meidän huoneemme?
-Niin on. Tuo on sinun sänkysi ja tuo toinen on minun.
-Kenen tämä kaappi on?
-Se on meidän.
-Onko tuo televisio sinun?
-On, se on minun.
-Onko tietokonekin sinun?
-Ei ole minun. Se on Erikin. Minun tietokoneeni on rikki.
-Anteeksi. Onko Erik tytön vai pojan nimi?
-Erik on ruotsalainen pojan nimi.
-Onko hän sinun poikaystäväsi?
-Ei. Se on äitini veli. Hän on minun enoni.

TÄMÄ → TÄMÄN	***TUO → TUON***	***SE → SEN***

MIKÄ?→ MINKÄ? ***ЧТО? → ЧЕЙ?***

Minkä nuo isot korvat ovat?
Nuo isot korvat ovat norsun.

Minkä maan pääkaupunki on Helsinki?
Helsinki on Suomen pääkaupunki.

-Mitkä ovat Suomen naapurimaat?
-Ne ovat Venäjä, Ruotsi ja Norja.
-Onko Tanskakin Suomen naapurimaa?
-Ei ole. Tanska ei ole Suomen naapurimaa.
-Minkä naapurimaa on Tanska?
-Saksan.
-Mikä on Tanskan pääkaupunki?

-Kööpenhamina.
-Onko Tanskan pääkaupunki Kööpenhamina? Eikö se ole Reykjavik?
-Ei ole. Tanskan pääkaupunki on Kööpenhamina.
-Minkä maan pääkaupunki on Reykjavik?
-Islannin.

* * *

-Mikä on Ruotsin raha?
-Ruotsin raha on kruunu. Tanskan, Norjan ja Islannin raha on myös kruunu.
-Minkä maan raha on punta?
-Englannin. Ranskan raha on frangi, USA:n raha on dollari ja Venäjän raha on rupla.
-Minkä maan raha on markka?
-Saksan.
-Oletko sinä ihan varma, että markka on Saksan rahayksikkö. Eikö se ole Suomen raha.
-Olen varma, että Saksan raha on Saksan markka.
-Entä Suomi?
-Sen maan raha on Suomen markka. Eikö niin?
-Niin on.

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Падеж *Genetiivi*

1.1. Показателем единственного числа *Genetiivi* является **-n.** Слово в *Genetiivi*, кроме поэзии, всегда предшествует слову, которое оно определяет:

kissa + -n = kissa*n* nimi	кличка кошки
talo + -n = talo*n* ovi	дверь дома
kirja + -n = kirja*n* hinta	цена книги

1.2. Основа, к которой присоединяется окончание *Genetiivi*, может совпадать или отличаться от основы *Nominatiivi*. Основа *Genetiivi* широко используется при склонении имен, поэтому в дальнейшем она будет даваться вместе со словом, и должна запоминаться вместе с базовой формой *Nominatiivi*.

1.2.1. Основа *Genetiivi* совпадает с основой *Nominatiivi:*

maa + -n = *maa*/n presidentti	президент страны

1.2.2. Основа *Genetiivi* может не совпадать с основой *Nominatiivi:*

- в двусложных исконно-финских словах, заканчивающихся на гласный -i (-i ⇒ -e):

  pien*i* laps*i* + -n = pien*e*/n laps*e*/n nimi — имя маленького мальчика

- если основа *Nominatiivi* оканчивается на гласный -e (**-e ⇒ -ee**):

  tietokon*e* + -n = tietokon*ee*/n hinta — цена компьютера
  huon*e* + -n = huon*ee*/n ikkuna — окно комнаты

Huom. Исключение составляют несколько слов: *kolme, nukke, itse*

nukk*e* + -n = nuk*e*/n silmät — глаза куклы

- если основа *Nominatiivi* оканчивается на -nen (**-nen ⇒ -sen**):

  nai*nen* + -n = nai*se*/n auto — машина женщины
  punai*nen* + -n = punai*se*/n kuka/n hinta — цена красного цветка

- в иностранных словах после согласного появляется соединительная гласная *-i-:*

  Ivanov + -n = Ivanov*i*/n osoite — адрес Иванова

1.2.3. В *Genetiivi* происходит чередование ступеней, сильная ступень переходит в слабую:

ha*tt*u	+ -n = ha*t*u/n väri	цвет шляпы
Engla*nt*i	+ -n = Engla*nn*i/n rahayksikkö	денежная единица Англии

Huom. osoite + -n = osoi*tt*ee/n

1.2.4. Множественное число *Nominatiivi*, как и многие другие падежи, образуется от основы *Genetiivi yksikkö:*

pien*i*	→ pien*e*/n	→ pien*e*/t
nai*nen*	→ nai*se*/n	→ nai*se*/t
huon*e*	→ huon*ee*/n	→ huon*ee*/t
osoi*te*	→ osoi*ttee*/n	→ osoi*ttee*/t
nuk*ke*	→ nu*ke*/n	→ nu*ke*/t

1.3. Звание, должность, титул не изменяются в следующих случаях:

herra/n osoite	адрес господина
rouva Suomalaise/n osoite	адрес госпожи Суомалайнен
Liisa Suomela/n osoite	адрес Лизы Суомела
professori Matti Laakso/n osoite	адрес профессора Матти Лааксо

1.4. Если существительное стоит в *Genetiivi*, то прилагательное, местоимение или числительное перед ним будет стоять тоже в *Genetiivi:*

vanha/n miehe/n poika	сын старого мужчины
tuo/n kirja/n hinta	цена той книги
se/n moskovalaise/n opiskelija/n puhelinnumero	номер телефона этого московского студента
kolme/n henge/n huone	трехместный номер

1.5. Если у слова есть личные суффиксы, то форма *Genetiivi yksikkö* и базовая форма совпадают:

(Minun) poikani on pieni.	Мой сын маленький.
(Minun) poikani nimi on Pekka.	Имя моего сына Пекка.

2. Личные местоимения в *Genetiivi* и личные притяжательные суффиксы *Persoonapronominien Genetiivi ja possessiivisuffiksit*

2.1 Личные местоимения имеют свои собственные формы *Genetiivi*. После них на конце существительных употребляются ещё и личные притяжательные суффиксы (*possessiivisuffiksit*). В каждом лице в единственном и во множественном числе есть свой *possessiivisuffiksi*:

minä →	minu/*n*	. . .ni	me →	mei/*dän*	. . .mme
sinä →	sinu/*n*	. . .si	te →	tei/*dän*	. . .nne
hän →	häne/*n*	. . .nsa/nsä	he →	hei/*dän*	. . .nsa/nsä

Minun talo/*ni* on iso.	Мой дом большой.
Onko sinun nime/*si* Jussi?	Тебя зовут Юсси?
Tämä on hänen huonee/*nsa*	Это его комната.

2.2. Местоимения *minun, sinun, meidän* и *teidän* можно опустить, если на них не приходится особое ударение:

Auto/*ni* on rikki.	Мой автомобиль сломан.
Idea/*nne* on hyvä.	Ваша идея хорошая.

Но:

Onko tuo lapsi sinun?	Тот ребёнок твой?
Kyllä, se on minun.	Да, это мой.

2.3. *Possessiivisuffiksi* не присоединяется к прилагательным, местоимениям или числительным:

Tämä on *minun* vanha ystävä*ni*.	Это мой старый друг.

2.4. *Possessiivisuffiksi* могут присоединяться к слову после падежных окончаний. В этом случае показатели *Genitiivi yksikkö* **-n**, и *Nominatiivi monikko* -t пропадают, а в слове появляется сильная ступень:

Minun ty*tt*öni nimi on Viivi.	Имя моей дочери Вииви.
Meidän lapsemme ovat vielä pienet.	Наши дети ещё маленькие.

3. Послелоги. *Postpositiot*

Помимо предлогов в финском языке используются послелоги (*postpositiot*). Послелоги употребляются *после* слова, которым они управляют. Слово при этом ставится в определенном падеже. Ниже приведены примеры послелогов, управляющих *Genitiivi*:

Gen. + *kanssa* (вместе с кем-либо, с чем-либо):

Kenen kanssa sinä tanssit?	С кем ты танцуешь?

Gen. + *luona* (около чего-либо)

Sänky on ikkunan luona.	Кровать около окна.

Gen. + *edessä* (перед кем-либо, чем-либо):

Talon edessä on pieni puutarha.	Перед домом маленький сад.

Gen. + *takana* (позади кого-либо, чего-либо):

Kirkon takana on kaunis puisto.	За церковью красивый парк.

Huom. К послелогам могут присоединяться *possessiivisuffiksit*, если перед послелогом стоит личное местоимение:

Liisa tanssii *minun* kanssa*ni*.	Лиза танцует со мной.
Meidän edessä*mme* on Punainen Tori.	Перед нами Красная площадь.

4. Частицы *(liitepartikkelit) -kin; -kaan/-kään*

4.1 .-kin: является усиливающей частицей, которая автоматически присоединяется как к именам, так и к глаголам:

Minäkin olen täällä.	И я здесь.
Kalle tanssiikin hyvin.	Калле и танцует хорошо.

4.2. -kaan/-kään: выступает обычно в отрицательных предложениях как частица, соответствующая частице *-kin:*

Minäkään en ole kotona.	И я не дома.

5. Союзы *(konjuktiot) tai / vai (или)*

Во всех предложениях, кроме вопросительных, употребляется союз *tai*:

Herra Vaurola on työssä *tai* kotona.	Господин Ваурола дома **или** на работе.

В вопросительных предложениях употребляется союз *vai*

Onko mies nuori *vai* vanha?	Мужчина молодой или старый?

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Opiskele kappaleen dialogit ulkoa.*
Выучите наизусть диалоги урока.

2. *Tee omat dialogit.*
Составьте собственные диалоги.

3. *Tee lauseita mallin mukaan:*
Составьте предложения по образцу:

a) *Malli:* Liisa, kirja → Tuo on Liisan kirja.

1. pieni poika, pallo 2. se ulkomaalainen tyttö, raha 3. tämä vanha nukke, korvat 4. tuo suomalainen perhe, talo 5. Laakso perhe, osoite 6. me, pienet lapset 7. pitkä mies, tietokone 8. iso kaappi, ovi 9. tuo ruotsalainen opiskelija, kirja 10. rouva Koivu, televisio 11. Liisa Lahti, ystävä 12. tämä nuori nainen, veli 13. minun hyvä ystäväni, koira 14. Oleg, mukava huone

b) ***Malli:*** Tämä talo on minun. → Tämä on minun taloni.

1. Se naapuri on meidän. 2. Tuo sateenvarjo on sinun. 3. Tämä huone on heidän. 4. Tuo punainen kukka on minun 5. Tämä pieni perhe on teidän 6. Se iso nukke on hänen.

4. *Vastaa kysymyksiin:*
Дайте ответы на вопросы:

a)
1. Minkä maan pääkaupunki on Lontoo? 2. Mikä Suomen pääkaupungin nimi on? 3. Minkä maan raha on tugrig? 4. Minkä maan lipun värit ovat vihreä, valkoinen ja oranssi? 5. Mikä herra Koiviston etunimi on? 6. Kenen nimi on Bill Clinton? 7. Mikä Suomen presidentin nimi on? 8. Minkä maan kuningas on Kaarle Kustaa? 9. Kenen romaani on Rautatie? 10. Kenen romaani on Sota ja rauha? 11. Kenen romaani on Vanhus ja meri? 12. Kenen romaani on Seitsemän Veljestä?

b)
1. Mikä sinun puhelinnumerosi on? 2. Mikä sinun etunimesi on? 3. Mikä sinun sukunimesi on? 4. Mikä sinun kotimaasi on? 5. Mikä sinun osoitteesi on? 6. Mikä sinun autosi on? 7. Mikä sinun äidinkielesi on? 8. Kenen kanssa sinä olet naimisissa?

5. **-kin - -kaan/-kään:**

Malli: Moskova on kaupunki. - Niin Pietarikin.

1. Minä en ole Leena. 2. Tämä kissa ei ole musta. 3. Nämä kirjat eivät ole Teidän. 4. Nuo sanakirjat ovat minun. 5. Me emme ole kotona huomenna. 6. Sinä olet aina työssä. 7. Tämän kissan nimi on Mirri. 8. Pekka ei ole täällä. 9. Minä en ole varma. 10. Hän itkee paljon. 11. Suomen kieli on vaikea.

6. *Ratkaise ongelma:*
Решите задачу:

On kukka A, kukka B, kukka C. Yksi kukka on pieni, yksi on pitkä ja yksi on ihana. Yksi kukka on minun, yksi Liisan ja yksi Eevan.
Kukka A:n väri on punainen. Kukka B:n nimi on auringonkukka. Kukka C on pieni. Liisan kukka on ihana kuin Venus. Pienen kukan väri on violetti. Kukka C:n nimi on orvokki. Minun kukkani on pitkä. Ihanan kukan nimi on ruusu. Pieni kukka ei ole minun, mutta minun kukkani väri on keltainen.

1. Kenen on kukka A?__________
2. Kenen on kukka B?__________
3. Kenen on kukka C?__________

1. Millainen on kukka A?__________
2. Millainen on kukka B?__________
3. Millainen on kukka C?__________

1. Mikä kukka A:n nimi on?__________
2. Mikä kukka B:n nimi on?__________
3. Mikä kukka C:n nimi on?__________

1. Minkävärinen kukka A on?__________
2. Minkävärinen kukka B on?__________
3. Minkävärinen kukka C on?__________

7. *Täydennä:*
Вставьте недостающие слова:

a) **tai/vai?**

1. Onko hän englantilainen ______ amerikkalainen?
2. Onko rupla Venäjän ______ Saksan raha?
3. Olen poissa keskiviikkona ______ perjantaina.
4. Oletko sinä työssä huomenna ______ ylihuomenna?
5. Onko Vicki tytön ______ pojan nimi?
6. Tämä laukku on minun veljeni ______ siskoni.

b) **luona, kanssa**

1. Liisa on naimisissa ______ kanssa. (Pekka)
2. Seija on naimisissa ______ kanssa. (minun veljeni)
3. ______ luona on vanha hautausmaa.(kirkko)
4. Me laulamme ______ kanssa. (opettaja)
5. Uusi kaunis puutarha on ______ luona. (talo)
6. ______ luona on iso mukava tuoli. (pöytä)
7. Kaunis puutarha on ______ takana. (yliopiston kirjasto)
8. ______ edessä______(sinä) on Tuomiokirkko.
9. ______ takana (mikä) on tämä uusi patsas?
10. Punainen auto on ______ edessä. (vanha talo).

8. *Käännä suomeksi:*
Переведите на финский:

Тармо это женское или мужское имя? Это финское мужское имя. Чей автомобиль Saab? Это автомобиль той русской девушки. Чей номер телефона 12345? Это номер телефона семьи Лааксо. Имя нашего президента Борис Ельцин. Маленький автомобиль преподавателя желтый. Мой стакан пустой. Английский язык легкий. Семья Ниеминен очень большая. Я преподаватель шведского языка. Глаза его брата большие и синие. Ваша семья бедная. Ваши семьи бедные. Маленький дом вашей семьи очень бедный. Это сумка того другого финского студента. Пекка танцует с Лизой. Чей родной язык немецкий? Кто твой друг? Тот большой пустой шкаф госпожи Лизы Суомалайнен. Телевизор господина Тойвонена уже старый. Дверь этого дома черная. Наша сестра хорошо поёт. Мой дом - моя крепость.

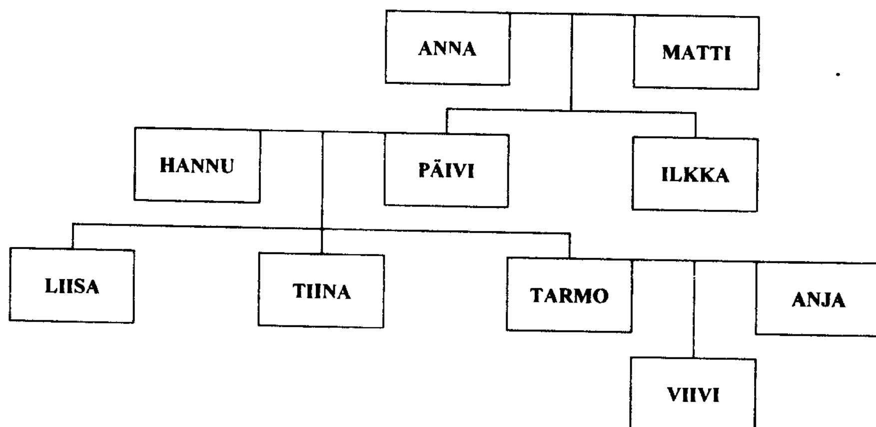
5 Заказ 338

9. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*
Прочтите внимательно текст, переведите его на русский язык:

SUKULAISET

Toivonen on hyvin tavallinen sukunimi Suomessa. Toivoset ovatkin aivan tavallinen suomalainen perhe. Herra Toivosen etunimi on Hannu. Hän on insinööri. Hän on naimisissa Päivin kanssa. Päivi on Hannun *vaimo* ja Hannu on Päivin *mies*. Päivin ja Hannun *lapset* ovat Liisa, Tiina ja Tarmo. Päivin *äidin* nimi on Anna. Hänen sukunimensä on Hämeläinen. Anna on Hannun *anoppi*. Annan mies, Päivin *isä* on Matti. Hän on jo vanha ja sairas. Matti on Hannun *appi*. Anna ja Matti Hämeläinen ovat Päivin *vanhemmat*. Annan ja Matin *lapset* ovat Päivi ja Ilkka. Ilkka on koulunopettaja. Hän ei ole vielä naimisissa. Ilkka on Päivin *veli* ja Liisan, Tiinan ja Tarmon *eno*. (Eno on äidin veli, isän veli on *setä*.) Liisa on vaalea ja vähän lihava, kiltti tyttö. Liisan *sisko* Tiina on nuori ja kaunis. Liisan ja Tiinan *veli* on pitkä ja laiha, tumma nuori mies. Tarmo on naimisissa Anjan kanssa. Tarmon vaimo on Liisan ja Tiinan hyvä ystävä. Tarmon ja Anjan *tytär* on Päivin ja Hannun *lapsenlapsi*. Hänen nimensä on Viivi. Pikku Viivi on ihana tyttö, hän on pieni ja pyöreä. Hän ei itke koskaan. Viivin *tädit* ovat Liisa ja Tiina.

SUOMALAISEN PERHEEN SUKUPUU

11. *Piirrä oma sukupuusi mallin mukaan. Muuta se sellaiseksi, että se sopii sinulle. Kerro sukulaisistasi!*
Нарисуйте собственное генеалогическое дерево. Расскажите о своих родственниках.

Tarvitset nämä sanat:
Вам потребуются следующие слова:

anoppi, appi, eno, isovanhemmat, isä, lapsenlapsi, lapsi, mies, mummo (mummi, mummu), pappa, pojanpoika, poika, serkku, setä, sisar (sisko), siskonpoika, tyttärenpoika, tytär, täti, ukko (ukki, vaari), vaimo, veli, veljenpoika, veljentyttö

12. *Lue seuraavat dialogit:*
Прочтите следующие диалоги:

-Mikä Ruotsin pääkaupunki on?
-Tukholma.
-Eikö se ole Stockholm?
-On, mutta Tukholma on Ruotsin pääkaupungin suomalainen nimi.

-Mikä Suomen pääkaupungin nimi on?
-Helsinki. Tämä on Helsingin keskusta.
-Mikä tämän suuren torin nimi on?
-Tämä on Kauppatori, ja tuolla on toinen tori. Sen nimi on Senaatintori.
-Mikä tämän yliopiston nimi on?
-Helsingin yliopisto. Täällä on myös yliopiston kirjasto.
-Mikä tämän kirkon nimi on?
-Tämä on Tuomiokirkko. Tuomiokirkon edessä on Aleksanteri II:n patsas.
-Mikä on Tuomiokirkon takana?
-Suomen pankki.
-Mikä tämän puiston nimi on?
-Sen nimi on Esplanadin puisto.
-Mikä tämän kadun nimi on?
-Se on Mannerheimintie. Mannerheimintie on Helsingin pääkatu.

-Minä en ole kotona huomenna.
-En minäkään.
-Minä olen huomenna työssä.
-Niin minäkin.

-Päivää. Minä olen uusi opiskelija.
-Päivää. Minä olen sinun englannin opettajasi. Tervetuloa.
-Hauska tutustua.
-Samoin. Mikä sinun nimesi on?
-Minun etunimeni on Viivi, sukunimeni on Hulkkonen.
-Mikä sinun puhelinnumerosi on?
-Puhelinnumeroni on yksi-kaksi-kolme-nolla.

-Mikä sinun osoitteesi on?
-Osoitteeni on Kukkakatu 1 A 2.
-Mikä sinun kotimaasi on?
-Minun kotimaani on Suomi.
Kiitos. Englannin kielen kurssi on maanantaina ja torstaina.
Anteeksi. Mutta mikä Teidän nimenne on?
Professori Kaukola.

-Mitkä ovat USA:n lipun värit?
-Ne ovat valkoinen, sininen ja punainen.
-Minkä maan lippu on valkoinen ja sininen?
-Suomen lippu. Sen nimi on siniristilippu.
-Minkä maan lipun värit ovat sininen, musta ja valkoinen?
-Nämä värit ovat Venäjän lipun.
-Ei ole. Se on Viron lippu. Venäjän lipun värit ovat valkoinen, sininen ja punainen.
-Minkävärinen on Vietnamin lippu?
-Sen maan lippu on punainen.
-Onko Saudi-Arabian lippu vihreä vai ruskea?
-Se on vihreä.

Mikä on sen nimi?
Musta hilkka,
valkea rinta,
lentää kuin tuuli.
Mikä on sen nimi?

13. *Mikä on sanan vastakohta?*
Подберите антонимы к словам:

Malli: hyvä → Hyvän vastakohta on huono.

terve halpa pitkä nuori köyhä helppo tyhjä ihana suuri ruma lihava

SANASTO *СЛОВАРЬ*

anoppi, anopin	свекровь (miehen äiti), тёща (vaimon äiti)
appi, apen	свёкор (miehen isä), тесть (vaimon isä)
auringonkukka, auringon/kukan	подсолнечник
eno, -n	дядя(äidin veli)
etunimi, etu/nimen	имя
hautausmaa, hautaus/maan	кладбище
henki, hengen	воздух; дух; душа; человек, персона

hinta, hinnan	цена, стоимость
isovahemmat	дедушка и бабушка
kaappi, kaapin	шкаф, шкафчик
kallis	дорогой
kanssa *(Gen. + kanssa)*	с кем-либо, с чем-либо
keskusta,-n	центр
kiltti, kiltin	послушный, смирный, хороший, добрый
korva, -n	ухо
kotimaa, koti/maan	родина
koulu, -n	школа
kuningas	король, царь
kurssi, -n	курс, курсы
köyhä, -n	бедный, небогатый
laiha, -n	худой, тощий
lapsenlapsi, lapsen/lapsen	внук, внучка
lihava, -n	толстый, полный
lippu, lipun	знамя, флаг; билет
luona *(Gen. + luona)*	у, около, при, вблизи
minkävärinen, minkävärisen	какого цвета
naapuri, -n	сосед, соседка
norsu, -n	слон
nukke, nuken	кукла
opettaja, -n	учитель, преподаватель
orvokki, orvokin	фиалка
osoite, osoitteen	адрес
pallo, -n	шар; мяч
perhe, perheen	семья
presidentti, presidentin	президент
puhelinnumero, puhelin/numeron	номер телефона
puutarha, puu/tarhan	сад
pyöreä, -n	круглый, округлый
pääkaupunki, pää/kaupungin	столица
raha, -n	деньги
rahayksikkö, raha/yksikön	денежная единица
rauha, -n	мир; покой
rautatie, rauta/tien	железная дорога
rikas	богатый
risti, -n	крест
romaani, -n	роман
ruusu, -n	роза
sateenvarjo, sateenvarjon	зонт, зонтик
serkku, serkun	двоюродный брат (сестра), кузен (кузина)
setä, sedän	дядя (брат отца)
silmä, -n	глаз
sisar	сестра
sisko, siskon	сестра
sota, sodan	война
sukunimi, suku/nimen	фамилия
sänky, sängyn	кровать
tai	или
tavallinen, tavallisen	обычный, обыкновенный
televisio, -n	телевизор
tietokone, tieto/koneen	компьютер
toinen, toisen	другой, второй
toveri, -n	товарищ
tyhjä, -n	пустой
tytär	дочь
täti, tädin	тётя

täysi	полный
ukko (ukki, pappa, vaari)	дед, дедушка
vai	или
vaimo, -n	жена
vanhemmat	родители
varma, -n	верный, достоверный; уверенный
vastakohta, vasta/kohdan	противополож-, ность, антоним
veli, veljen	брат
väri, värin	цвет
yksi	один
ystävä, -n	друг, подруга
äidinkieli, äidin/kielen	родной язык

* * *

hauska tutustua	приятно познакомиться
samoin	также, таким же образом
tervetuloa	добро пожаловать

* * *

Värit:	Цвета:
harmaa, -n	серый
keltainen, keltaisen	желтый
mnsta,-n	черный
oranssi,-n	оранжевый
punainen, punaisen	красный
ruskea, -n	коричневый
sininen, sinisen	синий
valkoinen, valkoisen	белый
vihreä, -n	зеленый
violetti, violetin	фиолетовый, лиловый
tumma	темный
tumman/sininen	темно-синий
tumman/punainen	темно-красный
vaalea	светлый
vaalean/sininen	светло-синий (голубой)
vaalean/punainen	светло-красный (розовый)

5

VIIDES KAPPALE — **ПЯТЫЙ УРОК**

Тема 1: Mihin? Missä? Mistä?

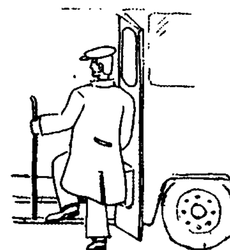
Грамматика:
1. Внутренне-местные падежи
2. Дополнительные функции внутренне-местных падежей
3. Сильное управление глаголов
4. Чередование слабой и сильной ступени *p, t, k* в глаголах
5. II и III типы глаголов
6. Новый тип имен: *-s*

Текст 1: Omakotitalossa
Текст 2: Kotona ja työssä
Текст 3: Ammatit

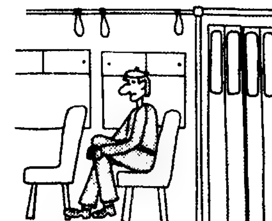
PAIKANSIJAT

SISÄPAIKALLISSIJAT

MIHIN? (Illatiivi)	*MISSÄ?* (Inessiivi)	*MISTÄ?* (Elatiivi)
-Vn, -hVn, -seen	**-ssa/-ssä**	**-sta/-stä**

Mihin ihminen nousee?
Ihminen nousee bussiin.

Missä ihminen istuu?
Ihminen istuu bussissa.

Mistä ihminen nousee?
Ihminen nousee bussista.

OMAKOTITALOSSA

Tyypillinen suomalainen perhe asuu pienessä kaupungissa. Muutamat asuvat kaupungin keskustassa. Mutta moni pitää asua kaukana keskustasta, isossa omakotitalossa tai rivitalossa. Tässä talossa on aurinkoinen alakerta. Siinä on valoisa olohuone, kodikas keittiö ja käytännöllinen työhuone. Hiljaisessa yläkerrassa on viihtyisä makuuhuone, tilava vierashuone ja värikäs lastenhuone. Siellä on myös pitkä käytävä. Lisäksi talossa on pieni ullakko, pimeä kellari ja iso pesuhuone. Pesuhuoneessa on mukava pestä ja silittää. Sekä ala- että yläkerrassa on vessa ja kylpyhuone. Kylpyhuoneessa ja pesuhuoneessa on suihku. Samassa rakennuksessassa on myös autotalli ja sauna. Saunan vieressä on lämmin takkahuone. Pienestä eteisestä pääsee suoraan kauniiseen puutarhaan. Ulko-oven vieressä on melko tilava varasto.

KOTONA JA TYÖSSÄ

Minä olen helsinkiläinen. Minä asun melko vanhan kerrostalon toisessa kerroksessa. Talossa on hissi. Minä asun yksin. Minä en ole naimisissa. Huoneistoni on melko pieni. Siinä on olohuone, makuuhuone, keittiö, kylpyhuone ja eteinen.

Joka aamu minä nousen aikaisin. Nousen sängystä ja voimistelen. Sitten menen kylpyhuoneeseen. Käyn suihkussa. Pukeudun ja menen keittiöön. Minä syön ja kuuntelen radiosta uutiset. Pidän musiikistakin.

Lähden työhön. Bussi tulee. Nousen bussiin ja menen työhön. Olen työssä eräässä toimistossa. Minä olen toimiston sihteeri. Joka päivä maanantaista perjantaihin minä puhun paljon ja kirjoitan toimiston kirjeet. Meidän toimistomme on suuressa liiketalossa. Samassa rakennuksessa on myös parturi ja kampaamo, vaatekauppa, ravintola ja pankki. Viereisessä rakennuksessa on ruokakauppa. Kun lähden työstä kotiin, käyn ensin ruokakaupassa.

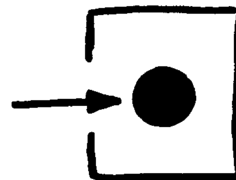
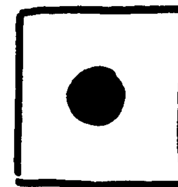
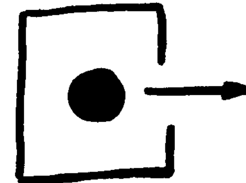
Kotona istun ja luen paljon. Sitten katson ulos ikkunasta. Sataako ulkona vai ei? Jos ei sada, kävelen ulkona koirani kanssa.

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Внутренне-местные падежи *(sisäpaikallissijat)*

В финском языке при ответе на вопросы *где? куда?* и *откуда? (missä? mihin? ja mistä?)* употребляются две различные группы местных падежей (paikansijat) в зависимости от того, находится предмет в закрытом пространстве, внутри (внутренне-местные падежи) или на открытом пространстве, на чем-либо (внешне-местные падежи).

1.1. К внутренне-местным падежам в финском языке относятся *Inessiivi, Elatiivi, Illatiivi.*

Illat.	***Iness.***	***Elat.***
mihin?	*M*issä?	mistä?
-Vn, -hVn, -seen	-ssa/-ssä	-sta/-stä
		
saunaan в сауну	saunassa в сауне	saunasta из сауны

1.1.1. *Inessiivi* и *Elatiivi* образуются прибавлением окончаний к основе *Genetiivi* и всегда будут иметь слабую ступень:

Nom.	***Gen.***	***Iness.***	***Elat.***
talo	talo/n	talo/ssa	talo/sta
kauppa	kaupa/n	kaupa/ssa	kaupa/sta
perhe	perhee/n	perhee/ssä	perhee/stä
nainen	naise/n	naise/ssa	naise/sta
saari	saare/n	saare/ssa	saare/sta

1.1.2. ***Illatiivi*** имеет три различных окончания:
Huom. В *Illatiivi* всегда будет сильная ступень!

- если основа *Genetiivi* оканчивается на недолгий гласный, то окончание *illatiivi* образуется путем удлинения последней гласной основы **+ -n** (**-V* n**):

Nom.	***Gen.***	***Illat.***
pieni kaupunki	piene/n kaupungi/n	piene/*en* kaupunki/*in*

- если слово односложное и оканчивается на долгий гласный или дифтонг, то в окончании появляется согласная буква ***-h-*** (**-hVn**):

Nom.	***Gen.***	***Illat.***
maa	maa/n	maa/*han*
työ	työ/n	työ/*hön*

* **V** - **vokaali (гласный звук)**

Huom. Это же окончание будет в названиях дней недели и заимствованных именах:

Nom.	*Gen.*	*Illat.*
tiistai	tiistai/n	tiistai/*hin*
Hanoi	Hanoi/n	Hanoi/*hin*

- если слово многосложное и основа *Genetiivi* оканчивается на долгий гласный, то окончанием будет **-seen**:

Nom.	*Gen.*	*Illat.*
huone	huonee/n	huonee/*seen*
Lontoo	Lontoo/n	Lontoo/*seen*
sairas	sairaa/n	sairaa/*seen*
kaunis	kaunii/n	kaunii/*seen*

1.1.3. Прилагательные, местоимения и числительные перед существительным стоят в том же падеже, что и существительное:

kaunii/ssa Suome/ssa	в прекрасной Финляндии
tuo/sta iso/sta kaupa/sta	из того большого магазина
kolme/en maa/han	в три страны

1.1.4. Конечный согласный **-n** окончания *Illatiivi* выпадает перед *possessiivisuffiksi:*

Menetkö sinä koti/i/si?	Ты идешь к себе домой?
Hän lähtee kotimaa/ha/nsa.	Он отправляется к себе на родину.
Menen huonee/see/ni.	Я иду в свою комнату.

1.1.5. Личные, вопросительные и указательные местоимения:

Nom.	minä	sinä	hän	me	te	he
Iness.	minu | ssa	sinu | ssa	häne | ssä	mei | ssä	tei | ssä	hei | ssä
Elat.	minu | sta	sinu | sta	häne | stä	mei | stä	tei | stä	hei | stä
Illat.	minu | un	sinu | un	häne | en	mei | hin	tei | hin	hei | hin

Nom.	mikä	kuka	tämä	tuo	se
Iness.	mi | ssä	kene | ssä	tä | ssä	tuo | ssa	**siinä**
Elat.	mi | stä	kene | stä	tä | stä	tuo | **sta**	**siitä**
Illat.	mi | hin (minne)	kene | en	tä | hän	tuo | on	**siihen**

1.1.6. В заимствованных словах, оканчивающихся на согласный, появляется промежуточная гласная *-i-:*

Novgorod Novgorod/i/n Novgorod/i/ssa

1.1.7. Слово *koti* является исключением:

Olen koto/*na*.	Я дома.
Menen koti/*in*.	Я иду домой.
Tulen koto/*a*.	Я иду из дома.

Huom. ulos - ulkona - ulkoa

2. У внутренне-местных падежей есть еще дополнительные функции:

2.1. *Inessiivi* (-ssa/-ssä) может указывать на время:

Minä menen kotiin *elokuussa*.	Я еду домой в августе.
Minä lähden Tukholmaan ensi *kuussa*.	Я отправляюсь в Стокгольм в следующем месяце.

2. 2. 1. *Elatiivi* (-sta/-stä) указывает на тему, предмет разговора:

Hän puhuu *Jussista*.	Он говорит о Юсси.
Turisti kertoo *Suomesta*.	Турист рассказывает о Финляндии.
Kiitos *kahvista*!	Спасибо за кофе.

2.2.2. *Elatiivi* (-sta/-stä) может указывать на происхождение и причину:

Tämä kaappi on *puusta*.	Этот шкаф из дерева.
Minä itken *onnesta*.	Я плачу от счастья.

2.2.3. *Elatiivi* (-sta/-stä) указывает на начало:

Ruokatauko on *kolmesta* neljään.	Перерыв на обед с трех до четырех.
Loma on *heinäkuusta* elokuuhun.	Отпуск с июля по август.

2.2.4. *Elatiivi* (-sta/-stä) указывает на точку зрения, мнение:

Pekasta hän on kaunis.	По мнению Пекки, она красивая.
Onko tämä *sinusta* hyvä?	Это, по-твоему, хорошо?
Liisan *mielestä* Pekka on viisas.	По мнению Лизы, Пекка умный.
Kenen *mielestä* tämä on järkevä?	Кто считает, что это разумно?

2.3. *Illatiivi* (-Vn, -hVn, -seen) указывает конец или завершение чего-либо:

Minä olen työssä kolmesta *neljään*.	Я на работе с трех до четырех.
Matka on syyskuusta *marraskuuhun*.	Путешествие с сентября по ноябрь.

3. Сильное управление глаголов

Многие финские глаголы имеют сильное управление. Под сильным управлением понимается постановка того или иного объекта, относящегося к данному глаголу, в определенном падеже:

pitää + elatiivi	**любить, нравиться**
Minä pidän sinu*sta*.	Ты мне нравишься.
Pidätkö sinä kahvi*sta*?	Ты любишь кофе?
jäädä + illatiivi	**оставаться**
Äiti jää *kotiin*.	Мама остается дома.
Minä jään *työhön*.	Я остаюсь на работе.
käydä + inessiivi	**посещать**
Käytkö sinä saunassa?	Ты ходишь в сауну?
Lapset käyvät museossa.	Дети посещают музей.

4. Чередование слабой и сильной ступени *p, t, k* может происходить и в глаголах. При этом в 1-ом и 2 -ом лице ед. и мн. ч. будет слабая ступень, а в 3 -ем л. ед. и мн. ч. - сильная:

lähteä

Yks.	***Mon.***
1. Minä läh**d**en	1. Me läh**d**emme
2. Sinä läh**d**et	2. Te läh**d**ette
3. Hän läh*t*ee	3. He läh*t*evät

5. II и III типы глаголов

5.1. II тип глаголов

Глаголы, имеющие окончания инфинитива *-da/-dä*.
Изменяются как и обычные глаголы, но в 3-ем лице ед. ч. не имеют личного окончания:

käy dä

Yks.	***Mon.***
1. käy/n	1. käy/mme
2. käy/t	2. käy/tte
3. **käy**	3. käy/vät

5.2. III тип глаголов

Глаголы, имеющие окончания инфинитива *-la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä, -ta/-tä* после основы инфинитива, которая оканчивается на согласный. Эти

глаголы будут изменяться точно так же, как и глаголы первого типа, но по фонетическим законам после согласного основы инфинитива будет прибавляться соединительный гласный **-е-**:

		tul/la	*men/nä*	*nous/ta*
yks.	1.	tul/*e*/n	men/*e*/n	nous/*e*/n
	2.	tul/*e*/t	men/*e*/t	nous/*e*/t
	3.	tul/*e*/e	men/*e*/e	nous/*e*/e
mon.	1.	tul/*e*/mme	men/*e*/mme	nous/*e*/mme
	2.	tul/*e*/tte	men/*e*/tte	nous/*e*/tte
	3.	tul/*e*/vat	men/*e*/vät	nous/*e*/vat

6. Новый тип имен: -s

	Nom.	***Gen.***	***Illat.***	***Iness.***	***Elat.***
-s	kall*is*	kall*iin*	kall*ii*seen	kall*ii*ssa	kall*ii*sta
	sair*as*	sair*aa*n	sair*aa*seen	sair*aa*ssa	sair*aa*sta
	rakenn*us*	rakennu*ks*en	rakennu*ks*een	rakennu*ks*essa	rakennu*ks*esta
	kerr*os*	kerro*ks*en	kerro*ks*een	kerro*ks*essa	kerro*ks*esta

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Opiskele kappaleen tekstit ulkoa. Tee omat tekstit, esimerkiksi:*

1. Mistä minä pidän ja mistä en pidä?
2. Kenestä minä pidän ja kenestä en pidä?
3. Missä minä käyn?

2. *Kirjoita mallin mukaan:*

Mikä?	Missä?	Mistä?	Mihin?
hyvä talo	hyvässä talossa	hyvästä talosta	hyvään taloon
tilava vierashuone	________	________	________
käytännollinen työhuone	________	________	________
pieni sauna	________	________	________
kaunis eteinen	________	________	________
iso keittiö	________	________	________
pimeä kellari	________	________	________
valoisa olohuone	________	________	________
suuri autotalli	________	________	________

3. *Vastaa kysymyksiin mallin mukaan:*

a) ***Malli*** *Missä Pekka on? (koulu) → Pekka on koulussa.*

1. Missä poika on? (iso sauna) 2. Missä äiti on? (keittiö) 3. Missä tyttö on? (ravintola) 4. Missä Liisa on? (disko) 5. Missä lapset ovat? (puutarha) 6. Missä Viivi ja Ilkaa ovat? (baari) 7. Missä isä on? (työ) 8. Missä naiset ovat? (kampaamo) 9. Missä Laakson perhe on? (ooppera) 10. Missä turisti on? (hotelli) 11. Missä minä olen? (koti)

b) ***Malli***: *Mistä Pekka tulee? (koulu) → Pekka tulee koulusta.*

1. Mistä poika tulee? (iso sauna) 2. Mistä äiti tulee? (keittiö) 3. Mistä tyttö tulee? (ravintola) 4. Mistä Liisa tulee? (disko) 5. Mistä lapset tulevat? (puutarha) 6. Mistä Viivi ja Ilkaa tulevat? (baari) 7. Mistä isä tulee? (työ) 8. Mistä naiset tulevat? (kampaamo) 9. Mistä Laakson perhe tulee? (ooppera) 10. Mistä turisti tulee? (hotelli) 11. Mistä minä tulen? (koti)

c) ***Malli:*** *Mihin Pekka menee? (koulu) → Pekka menee kouluun.*

1. Mihin poika menee? (iso sauna) 2. Mihin äiti menee? (keittiö) 3. Mihin tyttö menee? (ravintola) 4. Mihin Liisa menee? (disko) 5. Mihin lapset menevät? (puutarha) 6. Mihin Viivi ja Ilkaa menevät? (baari) 7. Mihin isä menee? (työ) 8. Mihin naiset menee? (kampaamo) 9. Mihin Laakson perhe menee? (ooppera) 10. Mihin turisti menee? (hotelli) 11. Mihin minä menen? (koti)

4. *Täydennä:*

a) *Missä kaupungissa?*

1. Big Ben on ________________.
2. Eremitas on ________________.
3. Kreml on ________________.
4. Eifel-torni on ________________.
5. Valkoinen talo on ________________.
6. Akropolis on ________________.
7. Finlandia-talo on ________________.
8. Olavinlinna on ________________.

b) *Missä kuussa?*

1. Joulu on ________________
2. Juhannus on ________________
3. Pääsiäinen on ________________
4. Suomen itsenäisyyspäivä on ________________
5. Vappu on ________________
6. Äitienpäivä on ________________
7. Venäjän itsenäisyyspäivä on ________________
8. Voiton päivä on ________________
9. Uusi Vuosi on ________________
10. Minun syntymäpäiväni on ________________
11. Loma on ________________

5. *Vastaa kysymyksiin:*

a)

1. Missä kuva on? 2. Missä sinä asut? 3. Missä maassa Tukholma on? 4. Missä kaupungissa Punainen Tori on? 5. Missä maanosassa Norja on? 6. Missä Saksa on? 7. Missä opiskelija on? 8. Missä omena kasvaa? 9. Missä sormus on? 10. Missä karhu asuu? 11. Missä valas asuu?

b)

1. Missä huoneessa sinä syöt? 2. Missä huoneessa sinä luet? 3. Missä huoneessa sinä nukut? 4. Missä huoneessa sinä käyt suihkussa? 5. Missä huoneessa sinä peset? 6. Missä huoneessa lapset ovat? 7. Missä huoneessa sinä keität?

6. *Täydennä lauseet suluissa annetuilla sanoilla:*

1. Me asumme ________________(Moskova).
2. Menetkö sinä ________________(työ).
3. Minä tulen ________________(koti).
4. Nojatuoli ja televisio ovat ________________(olohuone).
5. Turisti matkustaa ________________(Ruotsi).
6. Minä tulen ____________(työ) ____________(koti).
7. Hän käy ________________(suihku).
8. ____________(televisio) on hyvä ohjelma.
9. Lapsi menee ____________(sänky).
10. Hän asuu ________________(Helsinki).
11. Sinä istut minun ____________(sauna).
12. Yliopisto on ________________(vanha kaupunginosa).
13. Minä pidän ________________(oma kaunis talo).
14. Isä ei pidä ________________(lokakuu).
15. (Mikä) ____________sinä et pidä ja ____________(kuka) sinä pidät?

7. *Käytä sanakirjaa.*

Missä huoneessa on ...

televisio	radio	pesukone	kello
sänky	hella	sohva	astiakaappi
kirjahylly	pöytä	nojatuoli	hammasharja
vessanpönttö	pesuallas	peili	siivouskomero
taulu	kuva	matto	hammastahna
kirjoituspöytä	puhelin	mikroaaltouuni	pyyheliina
jääkaappi	astianpesukone	vaatekaappi	tietokone
pöylynimuri	pakastin	silitysrauta	naulakko

8. *Tee lauseet mallin mukaan:*

Malli Minä asun Pariisissa. - Olen kotoisin Pariisista. Matkustan usein Parisiin.

1. Minä asun Lontoossa.
2. Sinä asut Helsingissä.
3. Hän asuu Turussa.
4. Me asumme Suomessa.
5. Te asutte Kreikassa.
6. He asuvat Porvoossa.

9. *Käännä suomeksi:*

Я живу в Оулу. Они сейчас в Москве. Маленький мальчик будет завтра дома. Господин и госпожа Виртанен в ресторане. Молодая женщина в большом автомобиле. Где ты работаешь? Из какой ты страны родом? Я родом из Норвегии, но я живу в Швеции, в Стокгольме. Завтра мы отправляемя в Лондон. Женская парикмахерская находится в том большом здании. Где твоя книга? Она в маленькой сумке. Завтра мы посетим театр. Мне нравится этот черный кофе. Я тебе нравлюсь? Он идет из гостиной в коридор. Из уютной кухни можно сразу попасть в душевую комнату. В светлой гостиной стоит огромный телевизор. Я считаю, что финский язык легкий. По нашему мнению, здесь жарко. Девочка осталась в уютной спальне. Их отпуск с января по февраль. Сегодня я на работе с трех до четырех. Женщина рассказывает о своем уютном доме. Я сижу в автобусе и читаю. Он выходит из автомобиля. Где ты работаешь? Я медсестра в больнице.

10. *Millainen sinun kotisi on? Piirrä kuva ja kerro.*

11. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

AMMATIT

Millaiset ammatit sinä tiedät? Ne ovat ihan erilaiset. Esimerkiksi, kuka opettaa koulussa? No, se on helppo. Koulussa opettaa opettaja. Lastenhoitaja on työssä päiväkodissa. Kampaaja on kampaamossa ja parturi on parturissa. Leipuri leipoo leipomossa. Ompelija ompelee ompelimossa. Tuo mies istuu taksissa. Mikä on tuon miehen ammatti? Hän on taksin kuljettaja. Bussinkuljettaja tuo lapset kotoa kouluun ja koulusta kotiin. Postinkantaja tuo kirjeet, pienet paketit ja sanomalehdet. Hän kävelee joka päivä paljon. Tarjoilija kävelee myös paljon. Hän on työssä ravintolassa, baarissa tai kahvilassa. Muusikot soittavat diskossa ja oopperassa. Insinööri on työssä insinööritoimistossa. Toimistovirkailija on työssä toimistossa. Hän kirjoittaa paljon. Pankkivirkailija palvelee pankissa. Postivirkailija palvelee postissa. Myyjä myy kaupassa. Farmaseutti on työssä apteekissa. Toimistossa, kaupassa, koulussa ja ravintolassa on siivooja. Yrittäjä (liikemies tai liikenainen) on työssä omassa yrityksessä. Missä työssä sinä olet?

12. *Lue seuraavat dialogit:*

-Onko Helsingin yliopistossa suomen kielen kurssi?
-Kyllä on.
-Missä rakennuksessa?
-Se on yliopiston päärakennuksessa.
-Missä päärakennus on?
-Se ei ole kaukana. Yliopisto on kaupungin keskustassa. Menet nyt tästä vain suoraan eteenpäin, niin kauan kunnes tulet yliopistoon.
-Onko sinne pitkä matka?
-No ei, noin kilometri.
-Kiitos.

-Missä työssä sinun äitisi on?
-Minun äitini on työssä kaupungin sairaalassa.
-Onko hän lääkäri?
-Ei. Hän ei ole lääkäri, hän on sairaanhoitaja.
-Entä sinun isäsi? Missä työssä hän on?
-Hän on työssä suuressa ATK-firmassa. Hän on ATK-suunnittelija.

-Missä sinä asut?
-Minä asun vanhassa kaupunginosassa.
-Onko se kaukana keskustasta?
-Ei ole. Minun taloni on ihan kaupungin keskustassa. Minä asun suuressa harmaassa kerrostalossa.
-Missä kerroksessa sinä asut?
-Minä asun toisessa kerroksessa. Mutta rappukäytävässä on hissi. Minä menen aina hississä ylös ja alas.

-Mistä sinä olet kotoisin?
-Minä olen Karjalasta, Petroskoista. Mutta minä asun Suomessa, Porvoossa.
-Miksi?
-Olen työssä täällä.
-Missä olet työssä?
-Olen työssä ravintolassa. Olen tarjoilija.
-Asuuko myös sinun perheesi täällä?
-Ei vielä. He tulevat tänne ensi kuussa.

-Hei, Ilkka. Missä sinä olet tänään?
-Mikä päivä tänään on?
-Tänään on perjantai.
-Perjantaiko? Perjantaina minä menen oopperaan.
-Entä huomenna?
-Huomenna minä menen kylään, mutta ylihuomenna minä olen kotona.

Sananlasku

Vähän päivässä, paljon viikossa.

13. *Täydennä*

inf.	voimistella	____	____	____	____	____	____
minä		leivon	____	____	____	____	____
sinä		____	kävelet	____	____	____	____
hän	____	____	____	pukeutuu	____	____	____
me	____	____	____	____	keitämme	____	____
te	____	____	____	____	____	silitätte	____
he	____	____	____	____	____	____	pääsevät
hän ei	____	____	____	____	____	____	____

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

aamu,-n	утро
aikaisin	рано
ala/kerta,-kerran	нижний этаж
alas	вниз
ammatti, ammatin	профессия
asu/a,asun	жить, проживать
ensi	будущий, следующий
ensin	сначала
erilai/nen,-sen	различный, разнообразный
erä/s,erä/än	некоторый; некто
eteenpäin	вперед
etei/nen-sen	передняя, прихожая
hiljai/nen,-sen	тихий, спокойный
hissi,-n	лифт
huoneisto,-n	квартира
ihmi/nen, -sen	человек
istu/a, istun	сидеть, садиться
joka	каждый; который
jää/dä,-n	оставаться, остаться
kahvila,-n	кафе
kampaaja, -n	парикмахер *(дамский)*
kampaamo, -n	парикмахерская *(дамская)*
katso/a,-n	смотреть, глядеть
kauan	долго, давно
kaukana	далеко, вдали
keittiö, -n	кухня
kellari, -n	подвал, погреб
kerro/s, -ksen	этаж
kerrostalo, -n	многоэтажный дом
kirje,-en	письмо
kirjoitta/a, kirjoita/n	писать
kodika/s, kodikkaa/n	уютный
koti,kodin	дом
kuljettaja, -n	водитель
kunnes	пока не . . .

kuunnel/la, kuuntel/en	слушать, прослушивать
kävel/lä,-en	ходить; гулять
käy/dä,käy/n	ходить, посещать
käytännölli/nen, -sen	практичный
käytävä, -n	коридор
lastenhoitaja,-n	воспитатель, няня
leipo/a,leivo/n	печь, испечь
leipomo,-n	хлебопекарня
leipuri,-n	пекарь, булочник
liike/mies, -miehen	бизнесмен
liike,liikkeen	торговля, коммерция
lisäksi	кроме, вдобавок
loma, -n	отпуск, каникулы
luke/a, lue/n	читать
lähte/ä, lähde/n	отправляться; отходить
lääkäri,-n	врач, медик
makuuhuone, -en	спальная комната, спальня
matka	путь; поездка; расстояние
matkusta/a, -n	ездить; путешествовать
men/nä, men/en	идти, ехать
mieli, miele/n	душа; мнение
musiikki, musiiki/n	музыка
muusikko, muusikon	музыкант
muutama, -n	несколько, некоторый
myy/dä, -n	продавать
nous/ta, nous/en	подниматься, вставать
nukku/a,nuku/n	спать
olohuone, -en	гостиная
omakotitalo, -n	собственный дом, коттедж
omena,-n	яблоко
ommel/la, ompel/en	шить
ompelija, -n	швея, портниха
ompelimo, -n	швейная мастерская
opetta/a,opeta/n	преподавать
osa,-n	часть
palvel/la,-en	служить, обслуживать
parturi, -n	парикмахер *(мужской)*
pes/tä, pesen	мыть, стирать
pesuhuone,-en	комната для умывания
pitä/ä, pidä/n	держать; нравиться, любить
postinkantaja,-n	почтальон
pukeutu/a, pukeudu/n	одеваться
pääs/tä,pääsen	попадать
rakennu/s,-ksen	здание
rappu, rapun	подъезд; ступенька, лестница
ravintola,-n	ресторан
sairaala,-n	больница
sairaanhoitaja,-n	медсестра
sama,-n	тот же самый
sanoma/lehti, -lehden	газета
siivooja,-n	уборщица
silittä/ä,silitä/n	гладить, выгладить
sitten	потом, затем
soitta/a,soita/n	звонить; играть
sormu/s,-ksen	кольцо
suihku,-n	душ
suora,-n	прямой; прямо

suunnittelija, -n конструктор, проектировщик
syntymäpäivä, -n день рождения
syö/dä, -n есть
takka,takan камин
talli, -n гараж
tarjoilija, -n официант
tietä/ä, tiedä/n знать
tilava,-n вместительный, просторный
toimisto,-n бюро, отдел, офис
tul/la, tul/en приходить, приезжать
tuoda приносить, привозить
tyypilli/nen, -sen типичный
työ,-n работа, труд
ulko-ovi, oven наружная дверь
ullakko, ullakon чердак
uuti/nen, -sen новость
vaate, vatteen одежда; ткань
varasto,-n склад, база, хранилище; кладовая
vessa,-n туалет
viera/s,-an гость; чужой, незнакомый
vierei/nen,-sen соседний, находящийся возле чего-либо
vieressä (*Gen. · vieressä*) рядом, возле, подле
viihtyisä,-n уютный, приятный
viime прошлый, прошедший
virkailija,-n служащий, чиновник
voimistel/la, voimistel/en делать гимнастику
värikäs, värikkään красочный, яркий
yksin один, одиноко
yliopisto, -n университет
ylä/kerta, -kerran верхний этаж
ylös вверх
yrittäjä, -n предприниматель
yrity/s, -ksen предприятие

* * *

sekä. . . että как ... так и ...
olla kotoisin + (*-sta*) быть родом (*из . . .*)
ATK автоматическая обработка информациии (ЭВМ)
mennä kylään идти в гости
olla kylässä быть в гостях

* * *

<u>**Kuukaudet :**</u>	<u>Месяцы:</u>
1. **tammikuu**	январь
2. **helmikuu**	февраль
3. **maaliskuu**	март
4. **huhtikuu**	апрель
5. **toukokuu**	май
6. **kesäkuu**	июнь
7. **heinäkuu**	июль
8. **elokuu**	август
9. **syyskuu**	сентябрь
10. **lokakuu**	октябрь
11. **marraskuu**	ноябрь
12. **joulukuu**	декабрь

KUUDES KAPPALE 6 ШЕСТОЙ УРОК

Тема 1: Mille? Millä? Miltä?

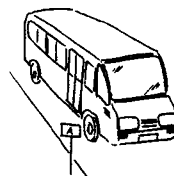
Грамматика:
1. Внешне-местные падежи
2. Дополнительные функции внешне-местных падежей
3. Повелительное наклонение (*единственное число*)
4. joka; koko
5. Новый тип имен: -t

Текст 1: Bussilla ja autolla
Текст 2: Lentomatka

PAIKANSIJAT

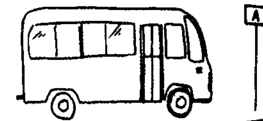
ULKOPAIKALLISSIJAT

MILLE? (Allatiivi)	*MILLÄ?* (Adessiivi)	*MILTÄ?* (Ablatiivi)
-lle	**-lla/-llä**	**-lta/-ltä**

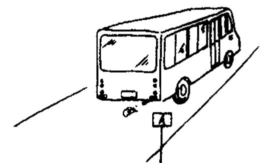
Mihin (mille) bussi tulee?

Bussi tulee pysäkille.

Missä (millä) bussi seisoo?

Bussi seisoo pysäkillä.

Mistä(miltä) bussi lähtee?

Bussi lähtee pysäkiltä.

BUSSILLA JA AUTOLLA

Ulla ja Ilkka asuvat Tampereella. He asuvat vanhassa kaupunginosassa, Hämeenkadulla. Aamulla Ulla lähtee työhön. Koska hän asuu toisessa kerroksessa, hän ei mene hissillä, vaan kävelee raput alas. Hän menee ulko-ovesta pihalle ja kävelee bussipysäkille. Pysäkillä seisoo nuori mies.
-Anteeksi, mikä bussi menee Hallituskadulle?
-Bussinumero 6.
-Kiitos. Milloin se tulee?
-Ihan pian.
-Voitko sanoa, missä suomen kielen kurssi on?
-Se on Aleksis Kiven kadulla.
-Missä se on?
-Se on tuo katu, tuolla oikealla. Jos te menette nyt tältä pysäkiltä ensin suoraan eteenpäin ja käännytte seuraavasta kadunkulmasta oikealle, sitten kävelette vähän suoraan eteenpäin, niin seuraava katu oikealle on Aleksis Kiven katu.
Bussi tulee, he nousevat siihen. Bussi lähtee pysäkiltä ja ajaa keskustaan.

* * *

Ilkka nousee myöhään. Hän ei voimistelee, mutta hän menee kylpyhuoneeseen ja käy kylmässä suihkussa. Hän pukeutuu ja syö keittiössä. Sitten hän lähtee työhön. Hän ajaa työhön autolla. Hän on työssä eräässä firmassa. Hän ajaa ensin Kuninkaan kadulle. Sitten hän kääntyy oikealle Satakunnankadulle. Satakunnankadulta hän kääntyy vasemmalle Lapintielle. Lapintieltä hän kääntyy taas oikealle Pajakadulle. Sitten hän ajaa suoraan eteenpäin. Yritys on oikealla.

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Внешне-местные падежи *(ulkopaikallissijat)*

1.1. К внешне-местным падежам в финском языке относятся: *Allatiivi, Adessiivi, Ablatiivi.*

1.1.1. ***Allatiivi, Adessiivi*** и ***Ablatiivi*** образуются также как и *Inessiivi* и *Elatiivi* (прибавлениием окончаний к основе *Genetiivi* и всегда будут иметь слабую ступень).

Nom.	***Gen.***	***Allat.***	***Adess.***	***Ablat.***
katto	kato/n	kato/lle	kato/lla	kato/lta
katu	kadu/n	kadu/lle	kadu/lla	kadu/lta

1.2. Прилагательные, местоимения и числительные перед существительным стоят в том же падеже, что и существительное:

liukkaa/*lla* tie/*llä*	на скользкой дороге
tuo/*lta* tuoli/*lta*	с того стула
kolme/*lle* pöydä/*lle*	на три стола

1.3. Личные, вопросительные и указательные местоимения:

Nom.	*minä*	*sinä*	*hän*	*me*	*te*	*he*
Adess.	minu|lla	sinu|lla	häne|llä	mei|llä	tei|llä	hei|llä
Ablat.	minu|lta	sinu|lta	häne|ltä	mei|ltä	tei|ltä	hei|ltä
Allat.	minu|lle	sinu|lle	häne|lle	mei|lle	tei|lle	hei|lle

Nom.	*mikä*	*kuka*	*tämä*	*tuo*	*se*
Adess.	mi|llä	kene|llä	tä|llä	tuo|lla	sillä
Ablat.	mi|ltä	kene|ltä	tä|ltä	tuo|lta	siltä
Allat.	mi|lle	kene|lle	tä|lle	tuo|lle	sille

Huom. Обычно в качестве вопросительного слова используются все же внутренне-местные падежи, даже если ответ дается во внешне-местной форме:

Missä kirja on?	Где книга?
Kirja on pöydä/*llä.*	Книга на столе.

1.4. В географических названиях чаще всего встречаются внутренне-местные падежи, но некоторые названия изменяются по внешне-местным падежам:

Liisa asuu Oulussa, mutta hänen äitinsä asuu *Tampereella.*	Лиза живет в Оулу, а её мама живет в Тампере.
Me matkustamme ensin Suomeen ja sitten *Venäjälle.*	Сначала мы едем в Финляндию, а затем в Россию.

2. У внешне-местных падежей есть еще дополнительные функции:

2.1. *Adessiivi* (*-lla/-llä*) может указывать на владельца.

Minulla on uusi auto.	У меня есть новый автомобиль.
Hänellä on hyvä idea.	У него есть хорошая идея.

2.1.1. *Adessiivi* (*-lla/-llä)* указывает на состояние.

Minulla on nälkä	Я голоден.
kylmä	Мне холодно.
jano	У меня жажда.
flunssa	Я простыл.
lämmin	Мне тепдо.
kuuma	Мне жарко.
pää kipeä	У меня болит голова.
kiire	Я спешу.

2.1.2. *Adessiivi* (*-lla/-llä*) может указывать на обычай, средство и инструмент.

Hän kertoo tällä *tavalla.*	Он рассказывает таким образом.
Minä kirjoitan *kynällä.*	Я пишу ручкой.
Millä suomalaiset maksavat kaupassa?	Чем финны расплачиваются в магазине?
He maksavat *rahalla*, *sekillä* tai *pankkikortilla*?	Они платят наличными, чеками или банковской карточкой.

2.1.3. *Adessiivi* (*-lla/-llä*) указывает на время, которое имеет свойство периодически повторяться.

Minä tulen t*alvella* Suomeen.	Зимой я приезжаю в Финляндию.
Aamulla minä nousen aikaisin.	По утрам я встаю рано.

2.2. *Ablatiivi* (*-lta/-ltä)* указывает на источник.

Joka viikko minä otan rahaa *isältä.*	Каждую неделю я беру деньги у отца.
Miksi sinä kysyt siitä *minulta?*	Почему ты спрашиваешь об этом у меня?

Huom. Следующие глаголы имеют сильное управление (+*ablatiivi*):

Ruoka maistuu hyvältä.	Еда вкусная.
Kuusi tuoksuu metsältä.	Ель пахнет лесом.
Tämä haisee pahalta.	Это плохо пахнет.
Tyttö näyttää onnelliselta.	Девочка выглядит счастливой.
Maailma tuntuu suurelta.	Мир кажется огромным.

2.3. *Allatiivi* (*-lle*) указывает на слушателя и получателя:

Minä kerron tästä *vaimolleni.*	Об этом я рассказываю своей жене.
Kenelle sinä soitat?	Кому ты звонишь?
Tämä kirje on *minulle.*	Это письмо мне.

3. Повелительное наклонение единственное число *(Imperatiivi yksikkö)*

3.1. Единственное число *Imperatiivi* образуется от 2-го л. ед. ч. глаголов путем отбрасывания личного окончания глагола *-t*:

lukea → *lue*t → lue

Huom. В *Imperatiivi* ед. ч. всегда будет слабая ступень.

Sinä *istu*t tuolilla. → *Istu* tuolelle!	Садись на стул!
Sinä *mene*t pois. → *Mene* pois!	Уходи!
Sinä *ole*t kotona. → *Ole* kotona!	Будь дома!
Sinä *lue*t paljon. → *Lue* paljon!	Читай много!

3.2. Отрицательная форма *Imperatiivi yksikkö* образуется при помощи вспомогательной отрицательной частицы **älä** и формы императива основного глагола:

Älä *istu* tuolille!	Не садись на стул!
Älä *tule* tänne!	Не приходи сюда!
Älä *itke*!	Не плачь!

4. joka + ***Nom.***
koko + ***Gen.***

Joka *päivä* opiskelijat käyvät yliopistossa.	Каждый день студенты посещают университет.
Opiskelijat ovat yliopistossa koko *päivän.*	Студенты находятся в университете целый день.

5. Новый тип имени: *-t*.

Nom.	***Gen.***	***Adess.***	***Illat.***
lyhy/*t*	lyhye/n	lyhye/lla	lyhye/en
olu/*t*	olue/n	olue/lla	olue/en

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Ota huneen kuva ja tee lauseita kuvasta.*

2. *Kerro, millä, mihin ja miten sinä matkustat. Käytä paikallissijoja.*

3. *Muuta lauseet mallin mukaan:*

a) ***Malli*** Tuo pallo on minun → Minulla on pallo.

1. Tämä nukke on Liisan.
2. Tämä omakotitalo on Laakson perheen.
3. Tuo tietokone on ulkomaalaisen.
4. Se värikäs taulu on rouva Virtasen.
5. Tämä kuva on minun vanhan poikaystäväni.
6. Kenen se lippu on?
7. Nämä isot kissat ovat heidän.

b) Sijoita joko *minulla on* tai *minä olen* seuraaviin lauseisiin.

1. ______________ vanha nainen.
2. ______________ hyvin sairas.
3. ______________ aika usein sairaalassa.
4. ______________ kova nälkä.
5. ______________ pieni omakotitalo.
6. ______________ vanha auto.
7. ______________ suomalainen.
8. ______________ flunssa.
9. ______________ tumma tukka.
10. ______________ veli ja sisär.

4. *Täydennä lauseet suluissa annettujen sanojen oikeilla sijamuodoilla:*

a)
1. Minä olen kotoisin ____________________(Venäjä).
2. Kuka asuu ____________________(Tampere).
3. Turisti matkustaa ____________________(Lontoo).
4. Sinä istut minun ____________________(tuoli).
5. Kissa nukkuu ____________________(matto).
6. Kukka on ____________________(pieni ikkuna).
7. Raha on ____________________(valkoinen kassi).
8. Yliopisto on ____________________(Kalevantie).
9. Minä olen kotoisin ____________________(Venäjä).
10. Liisa antaa ____________________(Pekka) anteeksi.
11. (Minä) ____________________on syntymäpäivä tässä kuussa.
12. Menetko sinä ____________________(auto vai bussi)?
13. Ulkomaaliset käyvät ____________________(suomen kurssi).
14. (Mikä) ________________ sinä menet työhön?
15. Vanhemmat asuvat ____________________(maa).
16. Voitko sinä sanoa ________________(minä), missä suomen kurssi on?

b)
Rouva Toivonen on opettaja. Hän opettaa ______________(yliopisto). Aamulla hän menee ______________ (yliopisto). Hän on koko päivän ______________ (yliopisto). Iltapäivällä hän tulee ______________ (yliopisto) ja menee ______________ (koti). Lauantaiaamuna hän lähtee pois ______________ (koti). Hän menee ______________ (kauppatori) ja ______________ (apteekki). Iltapäivällä hän lähtee perheensä kanssa oopperaan. Toivosen perhe asuu ______________ (Vantaa), mutta ooppera on ______________ (Helsinki). Hä lähtevät sinne ______________ (bussi) tai ______________ (oma pieni auto).

5. *Vastaa kysymyksiin:*

a)
1. Milloin me voimme uida järvessä?
2. Milloin me voimme hiihtää?
3. Milloin lumi sulaa?
4. Milloin aurinko paistaa?
5. Milloin on usein kylmä?
6. Milloin sataa usein?
7. Milloin sinä nouset?
8. Milloin sinä nukut?
9. Milloin sinä opiskelet?
10. Milloin me matkustamme?
11. Milloin opiskelijat lähtevät kotiin?

b) *Täydennä sopiva kysymyssana:*

1. ______________ me kirjoitamme?
2. ______________ me maksamme kaupassa?
3. ______________asemalta juna lähtee?
4. ______________metroasemalle me menemme?
5. ______________kaupunkiin sinä matkustat?
6. ______________Moskova on?
7. ______________te matkustatte?
8. ______________lapsi tulee?
9. ______________Kansallisooppera on?
10. ______________päivä huomenna on? Maanantai.

6. *Käännä suomeksi:*

Сегодня мы едем за город на своей машине. Книга стоит на маленькой полке. Почта находится справа, банк - слева. Автобус подъезжает к остановке. Ваниккала находится на границе с Россией. Пекка едет в Тампере. Кто идет к нам домой? Автобус поворачивает с улицы Маннергейма на улицу Александра. Цветы стоят на окне. Обычно я

путешествую на самолете. Учитель спрашивает ученика. Я очень голоден. Тебе холодно? Кто хочет есть? Дело очень спешное. Здесь хорошо пахнет. Эта зубная паста с ментоловым (minttu) вкусом. Ты пахнешь табаком. В каком месяце в Финляндию приходит лето? Зима в Россию приходит уже в ноябре. Я не люблю холодную и темную зиму. Я люблю солнечное и красивое лето. Я еду на своей машине прямо вперед, затем я поворачиваю направо. С улицы Маннергейма мы поворачиваем направо на улицу Александра.

7. *Täydennä lauseet pronominin sinä oikeilla muodoilla:*

1. Minä pidän ____________________.
2. Minä en tahdo ____________________ mitään.
3. Onko Liisa ____________________ viisas tyttö?
4. ____________________ on kauniit silmät.
5. Minä luotan ____________________.
6. Miksi hän on vihainen ____________________?
7. Soittaako hän ____________________?
8. Kysyn vain ____________________.

8. *Täydennä oikea omistusliite:*

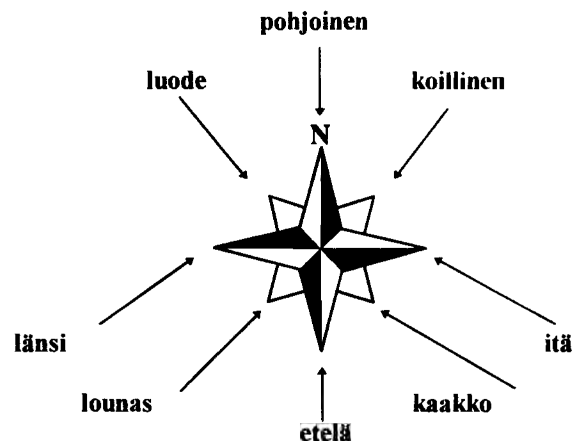
1. Meidän koulu____ on iso ja uusi.
2. Minun opettaja_____ nimi on Timo.
3. Hänen kassissa_____ on pieni sanakirja.
4. Teidän talo____ on omakotitalo.
5. Sinun koti___ on toisessa kerroksessa.
6. Teidän talossa____ asuvat myös Laaksot.
7. Heidän koti___ on pieni, mutta kodikas.

9.

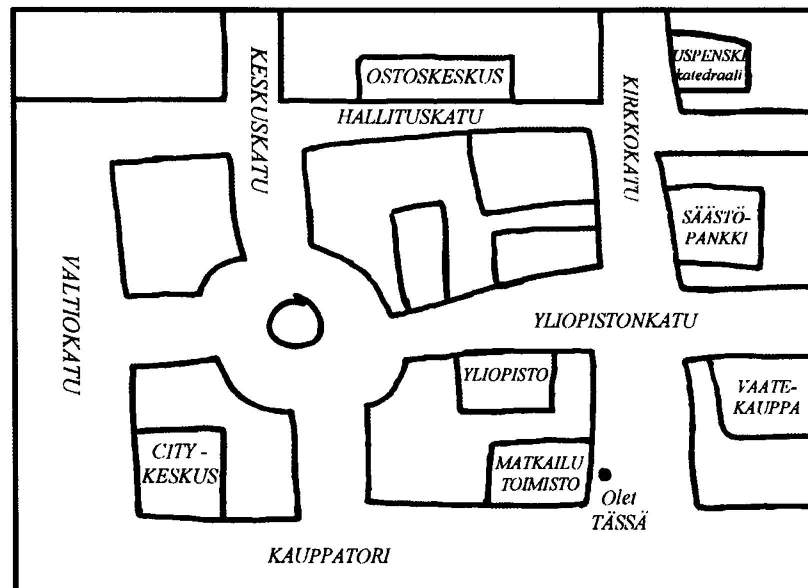
a) *Ota oman kaupunkisi kartta. Sinä olet rautatieasemalla. Kerro, miten sinä pääset:*

1. linja-autoasemalle
2. kirjastoon
3. kirkkoon
4. kauppatorille
5. postiin
6. sairaalaan
7. poliisiasemalle
8. ruokakauppaan
9. kouluun
10. yliopistoon
11. pankkiin
12. kotiin

ILMANSUUNNAT

b) *Tässä on kartta. Seuraa annettuja ohjeita. Missä olet?*

1. Käänny risteyksestä oikealle. Liike on Yliopistonkadun oikealla puolella.
2. Kävele suoraan eteenpäin. Kävele Rautatieaseman ohi. Käänny Hallituskadun ja Kirkkokadun risteyksestä vasemmalle. Kävele eteenpäin. Paikka on kadun oikealla puolella.
3. Kävele eteenpäin. Käänny Kirkkokadun ja Yliopistonkadun risteyksestä vasemmalle. Ohita pääposti ja kävele vähän eteenpäin. Paikka on kadun oikealla puolella.
4. Kävele eteenpäin. Käänny Hallituskadun ja Kirkkokadun risteyksestä vasemmalle. Kävele eteenpäin. Käänny vasemmalle Keskuskadulle. Kävele isoon risteykseen. Käänny risteyksestä oikealle ja sitten vasemmalle. Kävele suoraan eteenpäin. Liike on kadun oikealla puolella.
5. Anna helpompi ohje päästä 4. kohdan paikkaan.
6. Jatka matkaasi!

10. *Muodosta lauseita annetuista sanoista:*

1. sinä, olla, kissa
2. kissa, olla, matto
3. minä, olla, kallis, asunto
4. se, olla, kerrostalo
5. rouva Toivonen, olla, rikas mies
6. me, olla, iso perhe
7. nainen, olla, lapsi
8. me, kaikki, olla, hauska
9. tämä, poika, olla, koti
10. veli, olla, pallo, käsi
11. kuka, olla, kuuma
12. mikä, hylly, olla, punainen, ruusu

11. *Tee kysymys:*

1. Minun autoni on *vasemmalla.*
2. Kirjasto on *Kukkakadulla.*
3. *Ei*, bussi *ei ole* tällä tiellä.
4. Tänään on *kaunis* ilma.
5. Hän lähtee *Turkuun* lentokoneella.
6. Äiti tulee *työstä* kotiin.
7. Me asumme *Venäjällä.*
8. Pekka kysyy siitä *Liisalta.*
9. Kerrot *minulle* tästä huomenna.
10. Lapset kysyvät aina *siitä.*

12. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

LENTOMATKA

Lentokone Helsingistä saapuu Pietariin aamulla. Tällä lentokoneella saapuu myös suomalainen liikemies Tenho Hulkkonen. Herra Hulkonen käy usein Venäjällä, melkein joka kuukausi. Idän kauppa menee hyvin.

Tavallisesti herra Hulkonen menee junalla. Matka Suomen pääkaupungistä Pietariin ei kestä kauan. Hän lähtee Helsingistä illalla ja saapuu Pietariin aikaisin aamulla.
Mutta tänään herra Hulkonen matkustaa lentokoneella, koska asialla on kiire. Liikemies Hulkkonen tahtoo keskustella tärkeästä asiasta venäläisessä rakennusyrityksessä.
Herra Hulkonen kävelee lentokoneesta pieneen bussiin. Kaikki matkustajat menevät tällä bussilla matkustajahalliin. Tänään on kaunis, aurinkoinen päivä. Bussimatka on mukava ja ei ole pitkä.
Tässä samassa hallissa on myös tulli.

Tullimies: Olkaa hyvä, teidän passinne ja viisuminne.
Herra Hulkonen: Tässä on passini ja viisumini.
Tullimies: Missä ovat matkatavaranne?
Herra Hulkonen: Tässä ovat matkatavarani.
Tullimies: Ovatko nämä kaikki teidän matkatavaranne?
Herra Hulkonen: Kyllä.

Tarkastus päättyy. Kaikki on kunnossa. Tervetuloa Pietariin.
Matkalaukut eivät ole vielä hallissa. Herra Hulkonen ja muut matkustajat odottavat kauan. Vihdoin matkalaukut saapuvat.
Taksit ja bussit odottavat ulkona.
Herra Hulkonen *kysyy eräältä kuljettajalta:* Anteeksi. Millä bussilla minä pääsen lentoterminaaliin?
Kuljettaja: Tämä bussi menee kaupungin keskustaan. Mutta tuolla bussilla Te pääsette lentoterminaaliin.
Matka kestää kauan. Lentoterminaalista herra Hulkonen menee taksilla hotelli Astoriaan. Hän asuu aina Pietarissa tässä hotellissa.

Herra Hulkonen: Päivää.
Portieri: Päivää ja tervetuloa.
Herra Hulkonen: Kiitos. Minä olen Tenho Hulkonen. Minulla on täällä yhden hengen huone varattuna.
Portieri: Hetkinen, siis nimellä Hulkonen. Numero yksi-nolla-yksi. Avain olkaa hyvä ja aamiaiskupongit. Ravintola on toisessa kerroksessa.
Herra Hulkonen: Anteeksi, missä minun huoneeni on?
Portieri: Samassa kerroksessa. Menette ensin suoraan eteenpäin. Käännytte vasemmalle. Siellä on hissi. Menette hissillä toiseen kerrokseen ja käännytte oikealle. Teidän huoneenne on vasemmalla.

Aamupävällä hän käy rakennusyrityksessä ja työmaalla. Iltapäivällä hänellä on neuvottelu. Hän syö ravintolassa ja menee sänkyyn. Aamulla hän lähtee takaisim Suomeen. Matkat Venäjälle ovat aina lyhyet, mutta tiukat.

13. *Lue seuraavat dialogit:*

Rautatieasemalla

Anteeksi, milloin lähtee seuraava juna Tampereelle?
Tunnin kuluttua
Milloin se on Tampereella?
Kello kolme.
-Yksi menolippu ja paikkalippu siihen junaan.
-Olkaa hyvää.
-Kiitos.
-Ja miltä laiturilta lähtee juna Tampereelle?
-Se on tuolla valotaululla. Se lähtee laiturilta 1.
-Kiitos paljon.

-Millä sinä matkustat Ouluun?
-Tavallisesti minä matkustan autolla. Mutta tänään autoni on rikki ja minä lähden yöjunalla. Yöjuna saapuu Ouluun aikaisin aamulla.
-Mutta millä sinä menet rautatieasemalle?
-Bussilla tai taksilla, jos minulla on kiire.
-Mihin aikaan Oulun yöjuna lähtee Helsingistä?
- Minulla on kai aikataulu. Hetkinen. Minä katson. Ahaa. . .Mutta tämä on liian vanha. Minä soitan ja kysyn rautatieasemalta.

-Oulu, meno-paluu.
-Olkaa hyvä.
-Onko makuupaikka jäljellä?
-Valitettavasti ei ole.
-No, sitten pikajunan paikkalippu.
-Tupakkavaunuun?
-Ei-tupakkavaunuun. Minä olen allerginen tupakalle. En voi matkustaa tupakkavaunussa. Ikkunapaikka, jos on.
-Kyllä, täällä on.
-Kiitos. Paljonko se maksaa?

-Mistä sinä olet kotoisin?
-Pietarista.
-Asutko sinä siellä?
-Kyllä. Olen nyt työmatkalla.
-Milloin sinä lähdet Venäjälle?
-Minä lähdän vain huhtikuussa.
-Millä sinä matkustat?
-Tavallisesti minä matkustan lentokoneella.
-Menetkö sinä taas lentokoneella?
-En vaan junalla.
-No, hyvää matkaa.
-Kiitos.

Arvoitus

Mikä on semmoinen elävä,
joka aamulla kulkee neljällä
jalalla, päivällä kahdella,
illalla kolmella jalalla.

14. *Täydennä:*

inf.	saada	______	______	______	______		
minä	______	tulen	______	______	______	______	______
sinä	______	______	menet	______	______	______	______
hän	______	______	______	kääntyy	______	______	______
me	______	______	______	______	käymme	______	______
te	______	______	______	______	______	jäätte	______
he	______	______	______	______	______	______	pitävät

15. *Muuta lauseet imperatiiviin:*

Malli: Sinä nouset ylös → Nouse ylös!

1. Sinä laulat hyvin.
2. Sinä kerrot paljon.
3. Sinä tulet työhön.
4. Sinä jäät tänne.
5. Sinä käyt saunassa.
6. Sinä itket usein.
7. Sinä olet ulkona.
8. Sinä pidät kahvista.
9. Sinä käännyt oikealle.
10. Sinä olet vasemmalla.

16. *Muuta harjoituksen 15 lauseet negatiiviseen imperatiiviin:*

Malli: Sinä nouset ylös → Älä nouse ylös!

7 Заказ 338

17. *Millä sinä matkustat?*

M
I
N
Ä

- KAUPUNKILAINEN MATKUSTAA
- AVARUUSOLIO LENTÄÄ
- LENTOMATKUSTAJA LENTÄÄ
- MIES RATSASTAA
- HELSINGISSÄ VOI MATKUSTAA
- RAUTATIEASEMALTA LÄHDEMME KOTIIN
- MIES AJAA TYÖHÖN
- SAAMELAISET MATKUSTAVAT LAPISSA
- ARABIALAISET MENEVÄT
- SUOMESTA RUOTSIIN VOI PÄÄSTÄ
- JOS MINULLA ON KIIRE, MENEN
- INTIALAISET MATKUSTAVAT
- JOS PIDÄT VEDESTÄ, MATKUSTA
- HELSINGISTÄ ESPOOSEEN VOI PÄÄSTÄ

Käytä sanakirja. Tarvitset nämä sanat:

auto, hevonen, juna, kameli, laiva, (lentävä) lautanen, lautta, lentokone, linja-auto, metro, norsu, poro, raitiovaunu, taksi.

SANASTO — СЛОВАРЬ

aamu/päivä, -n	первая половина дня
aika/taulu, -n	расписание
aja/a, ajan	ехать, ездить; вести, управлять, водить
asema, -n	станция
asia, -n	дело
elävä, -n	живой; животное, зверь
flunssa, -n	грипп
hais/ta, hais/e/n	пахнуть
halli, -n	вестибюль, холл; зал

hiihtä/ä, hiihdä/n	кататься на лыжах
ilta, illa/n	вечер
ilta/päivä, -n	вторая половина дня
jalka, jala/n	нога
jos	если
järvi, järve/n	озеро
kai	наверное, пожалуй
kassi,-n	сумка, сетка
kerto/a, kerro/n	рассказывать
keskustel/la, keskustele/n	беседовать, разговаривать
kipeä, -n	больной, нездоровый; сильный
koko	весь, целый
kulke/a, kulje/n	идти, ходить; ехать; двигаться
kulma, -n	угол
kuluttua *(Gen.+kuluttua)*	через
kysy/ä, kysy/n	спросить, спрашивать
käänty/ä, käännyn	поворачивать; поворачиваться
laituri,-n	перрон, платформа
laukku, laukun	сумка
lento/kone, -en	самолет
lento / terminaali, -n	аэровокзал
linja-auto,-n	рейсовый автобус
luotta/a, luota/n *(+Illat.)*	надеяться, полагаться
maailma,-n	мир, свет
maistu/a, maistu/n	иметь какой-либо вкус
matka/tavara, -n	вещи, багаж
matkustaja, -n	пассажир, путешественник
milloin	когда
myöhään	поздно
neuvottelu, -n	совещание, переговоры
näyttä/ä, näytä/n	выглядеть, иметь какой-либо вид
odotta/a, odota/n	ждать, ожидать
ohi *(Gen. + ohi)*	мимо чего-либо
ohitta/a, ohita/n	миновать, пройти мимо ч.-либо
oikea, -n	правый; правильный
oikealla	справа
onnelli/nen, -sen	счастливый
ooppera, -n	опера
paha, -n	плохой, нехороший
passi,-n	паспорт
pian	скоро; быстро
pika/juna, -n	скорый поезд
pois	прочь, вон
portieri	портье
puoli, puole/n	сторона, половина
pysäkki, pysäki/n	остановка
ristey/s, -ksen	перекресток
saapu/a, saavu/n	прибывать, появляться
seiso/a, seiso/n	стоять
seuraava, -n	следующий
tahto/a, tahdo/n	хотеть, желать
takaisin	обратно, назад
tiukka, tiuka/n	плотный, жесткий
tukka, tuka/n	волосы, прическа
tulli, -n	таможня
tulli/mies, tupaka/n	таможенник
tuntu/a, tunnu/n	казаться, чувствоваться
tunti, tunni/n	час

tuoksu/a, tuoksu/n	пахнуть, благоухать
tupakka, tupaka/n	табак, папироса, сигарета
työ/maa, -n	стройплощадка
työ/matka, -n	командировка
tärkeä,-n	важный
ui/da, ui/n	плавать, купаться
vaan (ei . . . vaan)	а, но
vain	только, лишь
valo/taulu, -n	световое табло
vasemmalla	слева
vasen	левый
vihai/nen, -sen	сердитый, злой
vihdoin	наконец
viisumi, -n	виза
voi/da, voi/n	мочь
yö, -n	ночь
numero, -n	номер
avain	ключ

* * *

aamiais/kuponki, -kupongin	купон на завтрак в ресторане гостиницы
kauppa menee hyvin	дела (бизнес) идут хорошо
meno-lippu	туда-обратно
nimellä	под именем
olla jäljellä	оставаться, быть в остатке
olla kunnossa	быть в порядке
paikka/lippu	билет с указанием места
tervetuloa	добро пожаловать
olla varattuna	быть забронированным

* * *

Ilman/suunta, -sunna/n	**Сторона света**
etelä,-n	юг
itä, idä/n	восток
kaakko, kaako/n	юго-восток
koilli/nen,-sen	северо-восток; северо-восточный
lounas, lounaa/n	юго-запад
luode, luotee/n	северо-запад
länsi, lenne/n	запад
pohjoi/nen,-sen	север; северный

7

SEITSEMÄS KAPPALE — СЕДЬМОЙ УРОК

Тема 1: Kuinka monta?
Тема 2: Kellonajat

Грамматика:
1. Падеж *Partitiivi*
2. Конструкция
   Minulla *ei ole* + partitiivi
3. Глаголы, управляющие *Partitiivi*
4. Новый тип имен -si, -s
5. Относительное местоимение *joka*
6. Спряжение глаголов *tehdä* и *nähdä*
7. Milloin? - Mihin aikaan?

Текст 1: Mitä kello on?
Текст 2: Suomi

LUKUSANAT

0	*nolla*	*100*	*sata*
1/2	*puoli*	*101*	*satayksi*
1	*yksi*	*102*	*satakaksi jne.*
1 1/2	*puolitoista, yksi ja puoli*		
2	*kaksi*	*200*	*kaksisataa*
3	*kolme*	*201*	*kaksisataayksi*
4	*neljä*	*202*	*kaksisataakaksi jne.*
5	*viisi*		
6	*kuusi*	*300*	*kolmesataa*
7	*seitsemän*	*400*	*neljäsataa jne.*
8	*kahdeksan*		
9	*yhdeksän*	*1000*	*tuhat*
10	*kymmenen*	*1001*	*tuhatyksi jne.*
11	*yksitoista*	*2000*	*kaksituhatta*
12	*kaksitoista jne.*	*3000*	*kolmetuhatta jne.*
20	*kaksikymmentä*	*1 000 000*	*miljoona*
21	*kaksikymmentäyksi jne.*	*1 000 001*	*miljoonayksi*
		2 000 000	*kaksimiljoonaa*
30	*kolmekymmentä*		
40	*neljäkymmentä jne.*	*1 000 000 000*	*miljardi*

KUINKA MONTA? - MONTAKO?

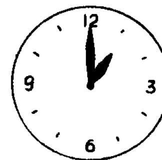
-Kuinka monta päivää on vuodessa?
-Vuodessa on kolmesataakuusikymmentäkuusi päivää.
Mitä? Kolmesataakuusikymmentäkuusi päivää? Sinä olet väärässä! Vuodessa on vain kolmesataakuusikymmentäviisi päivää.
Sinä olet oikeassa. Tavallisessa vuodessa on kolmesataakuusikymmentäviisi päivää, mutta tässä vuodessa on kolmesataakuusikymmentäkuusi päivää.
-Miksi niin?
-Koska tämä vuosi on karkausvuosi. Ja karkausvuodessa on kolmesataakuusikymmentäkuusi päivää.
-Mikä on karkausvuosi?
-Se on semmoinen vuosi, jossa on helmikuussa yksi ylimääräinen päivä.
-Montako päivää on helmikuussa?
-Tavallisesti helmikuussa on kaksikymmentäkahdeksan päivää, mutta karkausvuoden helmikuussa on kaksikymmentäyhdeksän päivää.
-Montako päivää on joulukuussa?
-Joulukuussa on kolmekymmentäyksi päivää.
-Missä kuukaudessa on kolmekymmentä päivää?
-Esimerkiksi kesäkuussa ja syyskuussa.
-Montako viikkoa vuodessa?
-Viisikymmentäkaksi.
-Ja montako päivää on viikossa?
-Vain seitsemän.

1 + 1 = 2	***YKSI PLUS YKSI ON KAKSI***
3 - 2 = 1	***KOLME MIINUS KAKSI ON YKSI***
2 x 2 = 4	***KAKSI KERTAA KAKSI ON NELJÄ***
6 : 2 = 3	***KUUSI JAKAA KAKSI ON KOLME***

-Montako tuntia vuorokaudessa?
-Kaksikymmentäneljä.
-Kuinka monta minuuttia on tunnissa?
-Kuusikymmentä.
-Kuinka monta sekuntia on minuutissa?
-Myös kuusikymmentä.
-Kuinka monta sekuntia on tunnissa?
-Jos tunnissa on kuusikymmentä minuuttia ja minuutissa on kuusikymmentä sekuntia, niin kuusikymmentä kertaa kuusikymmentä on kolmetuhattakuusikymmentä. Tunnissa on kolmetuhattakuusikymmentä sekuntia.

KELLONAJAT

Mitä kello on?
Paljonko kello on?
Kuinka paljon kello on?

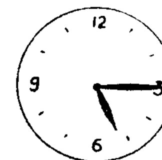

Kello on yksi.

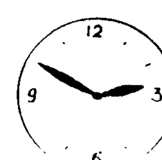
Kello on tasan yksi.

Kello on puoli kaksi.

Kello on viisitoista yli viisi.
Kello on vartti yli viisi.

Kello on kymmenen vaille kolme.

Kirsi Kettunen on myyjä. Hän on työssä kuusi päivää viikossa ja kahdeksan tuntia päivässä. Kauppa on auki maanantaista lauantaihin ja kiinni sunnuntaina. Hän on työssä kahdeksasta neljään. Lauantaina hänen työpäivänsä on yhdeksästä yhteen. Kirsi opiskelee venäjää kurssilla kaksi kertaa viikossa, tiistailtana puoli kuudesta seisemään ja lauantaina kolmesta puoli viiteen. Joka ilta hän soittaa pianoa kahdeksasta puoli kymmeneen.

* * *

-Kunka paljon kello on?
-Se on neljä.
-Onko se tasan neljä?
-Ei. Se on vähän yli neljä.
-Kiitos.
-Ei kestä.

-Paljonko kello on?
-Se on yksi minuutti vaille kuusi.
-Ihanko totta! Onko se jo niin paljon?
-Ihan totta. Kello on jo melkein kuusi.
-Valitettavasti minä olen myöhässä.

-Anteeksi, voitteko sanoa, mitä kello on?
-Minulla ei ole kelloa.

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Падеж *Partitiivi*

1.1. Падеж *Partitiivi* употребляется после числительных (кроме *yksi*).

1.2. Показателем единственного числа *Partitiivi* являются **-a/-ä, -ta/-tä** и **-tta/-ttä**. При этом в слове всегда будет сильная ступень.

- **-a/-ä**
Самым распространенным окончанием является *-a/-ä*, которое используется, если основа слова оканчивается на один гласный звук:

Nom.	*Part.*
yksi talo	kaksi talo/*a*
yksi päivä	kaksi päivä/*ä*
yksi tyttö	kaksi tyttö/*ä*
yksi poika	kaksi poika/*a*
yksi kaupunki	kaksi kaupunki/*a*

- **-ta/-tä**
После долгого гласного, двух гласных, дифтонга или после согласного окончание *Partitiivi -ta/-tä:*

Nom.	*Part.*
yksi maa	kaksi maa/*ta*
yksi suklaa	kaksi suklaa/*ta*
yksi voi	kaksi voi/*ta*
yksi radio	kaksi radio/*ta*
yksi mies	kaksi mies/*tä*
yksi taivas	kaksi taivas/*ta*

Huom.
а) Исконно финские двусложные слова, заканчивающиеся на гласный звук *-i*, образуют *Partitiivi* двумя способами:

- *Nom.* — *Part.*

Nom.	*Part.*
yksi nimi (*Gen.* nime/n)	- kaksi nime/*ä*
yksi niemi (*Gen.* nieme/n)	- kaksi nieme/*ä*

- *Nom.* — *Part.*

Nom.	*Part.*
yksi **kiel**/i	kaksi **kiel**/*tä*
yksi **pien**/i **hiir**/i	kaksi **pien**/*tä* **hiir**/*tä*
yksi **un**/i	kaksi **un**/*ta*

Но:

yksi **laps**/i	kaksi **las**/*ta*
yksi **veits**/i	kaksi **veis**/*tä*

b) Слова, оканчивающиеся на *-nen*: *-nen* → *-s-*

Nom.	*Part.*
yksi nai/nen	kaksi nai/s/ta
yksi ihmi/nen	kaksi ihmi/s/tä
yksi hevo/nen	kaksi hevo/s/ta

- **-tta/-ttä**
Если слово заканчивается на гласный звук *-e:*

Nom.	*Part.*
yksi huone	kaksi huone/*tta*
yksi perhe	kaksi perhe/*tta*
yksi hame	kaksi hame/*tta*
yksi kone	kaksi kone/*tta*

1.3. Личные, вопросительные и указательные местоимения:

Nom.	*minä*	*sinä*	*hän*	*me*	*te*	*he*
Part.	minu/**a**	sinu/**a**	hän/**tä**	mei/**tä**	tei/**tä**	hei/**tä**
Nom.	mikä	kuka	tämä	tuo	se	
Part.	mi/**tä**	ke/**tä**	tä/**tä**	tuo/**ta**	si/**tä**	

1.4. Если существительное стоит в *Partitiivi*, то прилагательное или местоимение перед ним будут тоже стоять в *Partitiivi:*

yksi tuo talo	kaksi tuota taloa
yksi kaunis päivä	kaksi kaunista päivää
yksi pieni huone	kaksi pientä huonetta

1.5. Глагол после числительного стоит в 3-ем лице ед. ч.:

Kolme tyttöä laulaa ja tanssii.

Huom. *Nämä* kolme tyttöä laulavat ja tanssivat.

1.6. В заимствованных словах, оканчивающихся на согласный, перед окончанием *Partitiivi* появляется соединительный гласный **-i-**:

Ben → kaksi Ben/i/ä

1.7. Очень часто *Partitiivi* встречается в приветствиях и фразах типа:

Hyvä/ä päivä/ä!	Добрый день!
Hyvä/ä yö/tä!	Спокойной ночи!
Tervetulo/a!	Добро пожаловать!
Hauska/a ilta/a!	Приятного вечера!
Onnellis/ta Uut/ta vuot/ta!	Счастливого Нового года!

2. *Partitiivi* всегда употребляется п р и о т р и ц а н и и в выражениях типа: *Minulla ei ole . . .*

Minulla on kissa, mutta minulla ei ole koiraa.	У меня есть кошка, но нет собаки.
Liisalla on veli, mutta ei ole siskoa.	У Лизы есть брат, но нет сестры.
Huoneessa on sänky, mutta siellä ei ole pöitää.	В комнате стоит кровать, но там нет стола.

В устойчивых выражениях *Partitiivi* сохраняется и в утвердительных предложениях:

Minulla on (ei ole)	työtä.	У меня есть	работа (нет работы).
-"-	rahaa.	-"-	деньги (нет денег).
-"-	vapaata aikaa.	-"-	свободное время (нет свободного времени).

3. Глаголы, управляющие *Partitiivi*

rakastaa		**любить**
odottaa	+ ***Partitiivi***	**ждать**
auttaa		**помогать**
puhua		**говорить**

Minä rakastan sinu*a*.	Я люблю тебя.
Me odotamme linja-auto*a*	Мы ждем рейсовый автобус.
Lapsi auttaa äiti*ä*.	Ребенок помогает маме.
Minä puhun suome*a*.	Я говорю по-фински.

Huom. Käydä koulua.

Lapset käyvät vanha*a* koulu*a*.	Дети ходят в старую школу.

4. Новый тип имени: *-si, -s*

		Nom.	*Gen.* -si → -de-	*Part.* -si → -t-	*Illat.*	*Elat.*
	-si	ve/si	ve/de/n	ve/ttä	ve/te/en	ve/de/stä
		vuo/si	vuo/de/n	vuo/ttä	vuo/te/en	vuo/de/stä
долгий гласный +	-s	pituu/s	pituu/de/n	pituu/tta	pituu/te/en	pituu/de/sta
		levyy/s	levyy/den	levyy/ttä	leveyy/te/en	levyy/de/stä

5. *Relatiivipronomini* *joka* (какой, который)

	yks.	*mon.*
Nom.	joka	jotka
Part.	jota	
Gen.	jonka	
Adess.	jo | lla	
Abl.	jo | lta	
All.	jo | lle	
Iness.	jo | ssa	
Elat.	jo | sta	
Illat.	jo | hon	

Kirja, joka on tuolla, on minun.	Книга, которая лежит там, моя.
Kaikki, jotka voivat, matkustavat pois.	Все, которые могут, уезжают.
Tuo auto, jossa istuu mies, on punainen.	Тот автомобиль, в котором сидит мужчина, красный.

6. Спряжение глаголов *tehdä* (делать) **и** *nähdä* (видеть)

	tehdä	**nähdä**
yks.		
1. Minä	*tee*/n	*näe*/n
2. Sinä	*tee*/t	*näe*/t
3. Hän	*teke*/e	*näke*/e
mon.		
1.Me	*tee*/mme	*näe*/mme
2.Te	*tee*/tte	*näe*/tte
3. He	*teke*/vät	*näke*/vät
Negat.	ei *tee*	ei *näe*
Imper.(*yks.*)	Tee!	Näe!

7. Milloin? - Mihin aikaan?

Milloin (koska) sinä tulet?	Когда ты придешь?
Minä tulen kello viisi (viideltä).	Я приду в пять часов (в пять).
Mihin aikaan junaa saapuu?	В котором часу прибывает поезд?
Junaa saapuu tasan neljä.	Поезд прибывает ровно в четыре.

HARJOITUKSET — *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Lue ääneen alla olevat matemaattiset ongelmat. Sano myös oikea vastaus:*

4+7	3+9=	5+8=	3+10=	2+4+7=	12+1=
19-11	17-3=	10-6=	100-50=	30-7+1=	90-1=
3×4=	4×5=	12×1=	4×0=	8×5-2=	100×100=
15:3=	18:2=	16:4=	50:25=	80:2:10=	1000:5=

2. *Kirjoita numerot ristikkoon kirjaimilla. Mikä sana tulee pystysuoraan?*

6

0

1 000 000

10

3

50

1

7

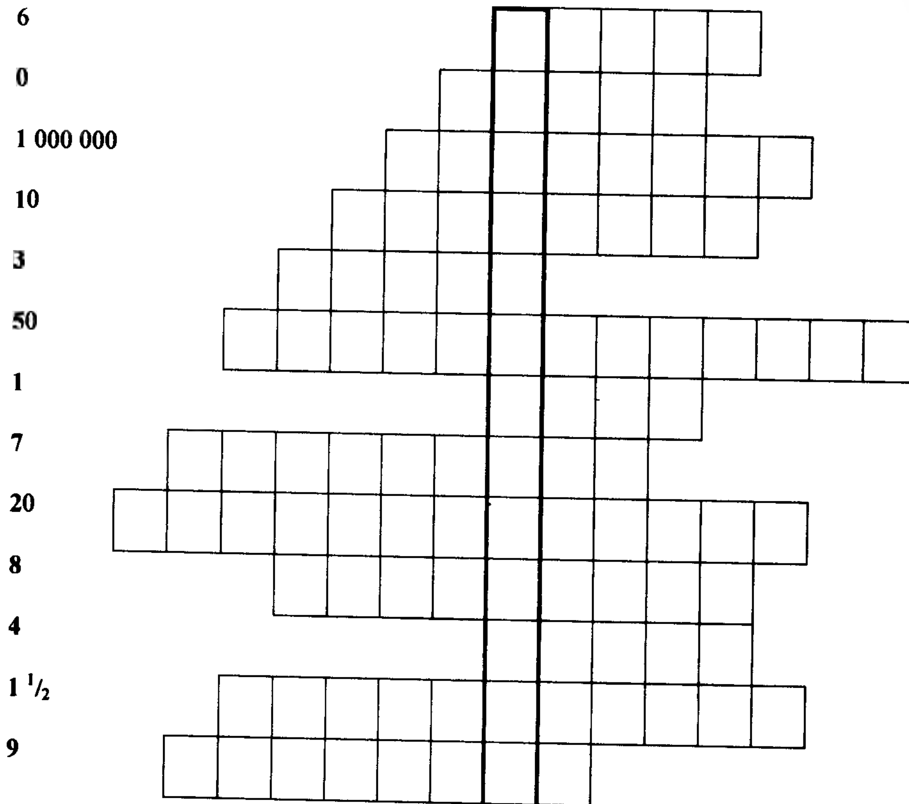
20

8

4

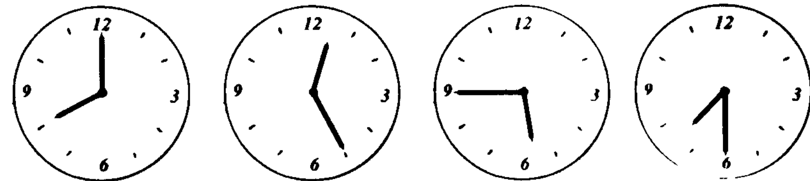
1 ½

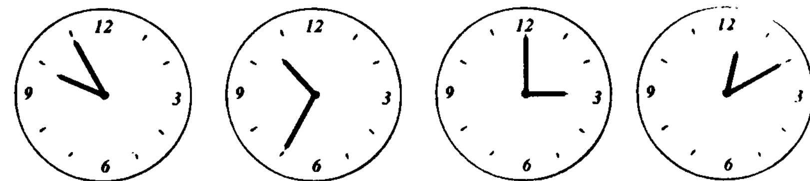
9

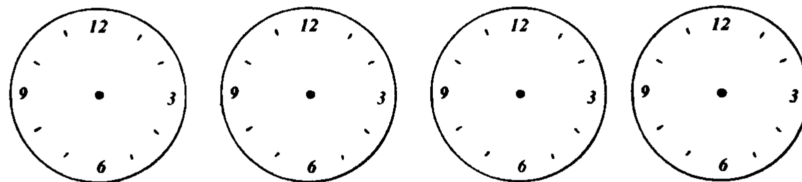
3. *Mitä kello on?*

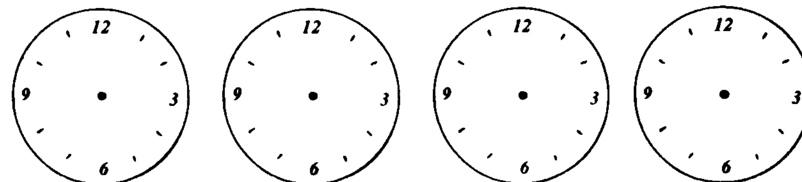
Vastaa annettujen kellonaikojen perusteella:

4. *Opettaja lukee kellonaikoja. Piirrä osoittimet kelloihin.*

5. *Vastaa kysymyksiin:*

a)

1. Kuinka monta sormea on kädessä?
2. Kuinka monta päivää on viikossa?
3. Kuinka monta viikkoa on kuukaudessa?
4. Kuinka monta kuukautta on vuodessa?
5. Kuinka monta penniä on Suomen markassa?
6. Kuinka monta äyriä on Ruotsin kruunussa?
7. Kuinka vanha sinä olet?
8. Kuinka monta lasta sinun perheessäsi on?
9. Kuinka monta serkkua sinulla on?
10. Kuinka monta kerrosta sinun talossasi on?
11. Kuinka pitkä sinä olet?
12. Kuinka paljon sinä painat?

b) *Mikä vuosi?*

1. Juri Gagarin lentää avaruudessa.
2. Suomi itsenäistyy.
3. Venäjä itsenäistyy.
4. Pietari Suuri kuolee.
5. Suuri isänmaallinen sota loppuu.
6. Puškin syntyy.
7. F.E. Sillanpää saa Nobelin palkinnon.

c)

1. Milloin sinä nouset?
2. Milloin sinä syöt?
3. Milloin sinä olet työssä?
4. Milloin oppitunti alkaa ja päättyy?
5. Mitä kieltä saina puhut?
6. Mitä kieltä sinä et puhu?
7. Mitä kieltä sinä puhut hyvin?
8. Mitä kieltä sinä puhut vähän?

6. *Sano mallin mukaan:*

a) ***Malli:*** Huono auto (3) → Kolme huonoa autoa.

1. Huono auto (2)
2. Vanha nainen (6)
3. Uusi kone(10)
4. Kaunis kirahfi (4)
5. Pitkä poika (9)
6. Pieni hiiri (5)
7. Viisas mies (7)
8. Kallis rakennus (11)
9. Kylmä huone (8)
10. Vihreä puu (12)
11. Liisan avain (1)
12. Herra Niemisen talo (3)
13. Vaikea kieli (20)
14. Vapaa paikka (monta)
15. Punainen omena (1/2)

b) ***Malli:*** Tämä on minun kirjani. → Minulla on kirja. Minulla ei ole kirjaa.

1. Tämä on sinun uusi talo. 2. Tämä on meidän oma yrityksemme. 3. Tämä on hänen kaunis vaimo. 4. Tämä on teidän suuri huone. 5. Tämä on herra Virtasen kodikas kesämökki ja pieni sauna. 6. Tämä on Liisan oikea osoite. 7. Tämä on kissan värikäs pallo. 8. Tämä on minun poikani punainen tukka. 9. Tämä on tohtori Niemesen vilkas lapsi. 10. Tämä on nuoren naisen valkoinen auto.

7. *Katso aikataulua ja vastaa kysymyksiin:*

OULU-PIIPPOLA-IISALMI-KUOPIO-VARKAUS-SAVONLINNA

	*				*	*
10.30	17.30	km	**Oulu**	14 45	22.00	22.00
×	×	13	**Kempele**	×	×	×
×	×	24	**Haaransilta**	×	21 40	21.40
×	×	30	**Ala-Temmes**	×	×	×
×	×	43	**Temmes**	×	×	×
11.25	18.25	61	**Rantsila**	13 50	21 10	21 10
×	×	80	**Vorna th**	×	×	×
11.55	18.50	92	**Pulkkila**	13.25	20 45	20 45
12.05	19.00	103	**Piippola**	13.15	20 35	20 35
×	×	109	**Kangaskylä**	×	×	×
12.25	19.20	125	**Pyhäntä**	12.55	20 15	20 15
12.40	19.35	141	**Ahokylä**	12.40	20.00	20 00
12.50	19.35		**Ahokylä**	12.30	20.00	20 00
×	×	155	**Isomäki**	×	×	×
×	×	170	**Salahmi**	×	×	×
13.25	20.10	178	**Vieremä**	11.55	19.25	19 25
13.50	20.35	205	**Iisalmi**	11.30	19.00	19.00
14.00	20.35		**Iisalmi**	11.20	19.00	19.00
14.25	21.00	230	**Lapinlahti**	10.55	18.35	18 35
×	×	250	**Alapitkä**	×	×	×
×	×	258	**Pöljä**	×	×	×
15.00	21.30	265	**Siilinjärvi**	10.20	18.05	18.05
×	×	278	**Vnorela**	×	×	×
15.20	21.50	287	**Kuopio**	10.00	17.45	17.45
	SS					**P+SS**
15.40	22.15		**Kuopio**	09.45	16.50	17.30
×	×	306	**Pellesmäki**	×	×	×
×	×	309	**Vehmasmäki**	×	×	×
×	×	318	**Paukarlahti**	×	×	×
16.15	22.50	327	**Oravikoski**	09.10	16.05	16.50
		330	**Palokangas**			
16.35	23.05	342	**Leppävirta**	08.55	15.50	16.35
16.55	23.30	364	**Varkaus**	08.30	15.30	16.10
17.00:	23.30		**Varkaus**	08.20:	15.25	16.10:
		360	**Kuvansi**			
17.20:	23.55	388	**Tiemassaari**	07.55:	|	15.45:
×:	×	399	**Torasalo**	×:	|	×:
|	|		**Joroinen**	|	15.05	|
|	|		**Kolkontaipale**	|		|
17.45:	00.10	499	**Rantasalmi**	07.35:	13.45	15.30:
×	×	421	**Parknmäki**	×	×	×
×	×	438	**Kallislahti**	×	×	×
18.25:	00.45	454	**Savonlinna**	06.50:	13.05	15.40:

1. Ensimmäinen bussi Oulusta Savonlinnaan lähtee kello 10.30. Milloin se saapuu Kuopioon?
2. Kuinka monta kilometria on Oulusta Savonlinnaan?
3. Jos sinä matkustat Piipolasta Ouluun, milloin lähtee viimeinen bussi?
4. Kuinka monta minuuttia aamubussi (kello 09.45) seisoo Kuopiossa?
5. Tiemassaarelta lähtee bussi kello 07.55. Milloin se on Piipolassa?
6. Kuinka kauan kestää matka Savonlinnasta Ouluun?
7. Milloin sinä lähdet Pulkkilasta, jos sinä saavut Kuopioon kello 09.50 iltapäivällä?
8. Milloin bussi saapuu Pyhäntään?
9. Milloin sinä saavut Lapinlahteen, jos lähdet Kuopiosta tasan kello 10.00.

Tee toverisi kanssa lisää kysymyksiä aikataulusta.

8. *Ota puhelinluettelo:*

a) *Katso puhelinluettelon sivua ja kysy toveriltasi:*

1. Kenen puhelinnumero on . . . . . ?
2. Minkä puhelunnumero on . . . . . ?
3. Mikä on . . . . .n puhelinnumero?
4. Mikä on . . . . . n osoite?

b) *Hae puhelinluettelosta seuraavat numerot:*

1. terveyskeskuslääkäri
2. taksiasema
3. numertiedotus
4. sairasautot
5. paloilmoitus
6. rautatieasema
7. poliisi
8. yleinen hätänumero

c) *Kerro, miten soitat Suomeen ja muihin maihin*

9. *Käännä suomeksi:*

Я обычная финская женщина. Мне 35 лет. Я родом из Хельсинки, но сейчас я замужем и живу в городе Вантаа. Это небольшой город в 17 километрах от столицы. Там находится хельсинкский аэропорт. Мы живем в новом многоэтажном доме почти в центре города. Квартира состоит из трех больших комнат и уютной кухни. У нас двое детей, которые уже ходят в школу. Дочери 11 лет, а сыну 9 лет.

Я преподаватель русского языка. Я преподаю в Хельсинкском университете уже много лет. Мне нравится моя работа. Рабочий день в университете начинается ровно в 9 часов. Я выхожу из дома четверть

девятого, так как в университет из Вантаа я еду на поезде. Поезд отправляется из Вантаа в 8.25 и прибывает на Хельсинкский железнодорожный вокзал в 8.45. От вокзала до университета я иду пешком приблизительно 7-8 минут.

Я преподаю русский язык 25 часов в неделю. Сейчас у меня 18 студентов в трёх группах. В каждой группе по девять человек. Они родом из 9 разных городов Финляндии и уже говорят на очень многих языках.

Рабочий день заканчивается в 15 часов. Поезд из Хельсинки отправляется в 15.35, и я захожу сначала в продовольственный магазин.

Без пяти четыре я уже приезжаю в Вантаа. Поездка длится недолго, всего 20 минут. Дома я уже в 16.05.

10. *Kerro työpäivästäsi.*

11. *Pane relatiivipronomini* joka *oikeaan muotoon:*

1. Pojat,____________ istuvat autossa, ovat minun ystäväni.
2. Kirja, ____________nimi on Rautatie, on Juhani Ahon romaani.
3. Kaupungissa, ____________hän kertoo, on Punainen Tori ja Kreml.
4. Minä kysyn naiselta, ____________ on kaunis musta tukka.
5. Tiedän vähän tästä maasta,____________te matkustatte.
6. Minulla ei ole autoa,____________voin ajaa.
7. Ruotsalainen teatteri, ____________me käymme, on Mannerheimintiellä.
8. Miehellä, ____________tyttö rakastaa, on paljon rahaa.
9. Tuo pitkä katu,__________ te käännytte vasemmalle, on Kirkkokatu.
10. Herra Laaksolla,__________ minä annan rahaa, on kiire.
11. Ravintola,__________menemme, on liian kallis.
12. Pieni tyttö,____________on värikäs pallo, on minun siskoni.
13. Pidätkö taulusta,_________on seinällä?

12. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

SUOMI

Suomi ei ole pieni maa. Maan pituus on 1 160 km ja leveys 540 km. Suomen pinta-ala on 338 145 km^2 (neliökilometriä), josta vettä on 33 522 km^2 (siis 10 % (prosenttia) kokonaispinta-alasta). Suomessa on noin 60 000 järveä.

Suomi ei ole kylmä maa. Heinäkuun keskilämpötila on $13\text{-}17^0$ (astetta) C lämmintä ja helmikuun keskilämpötila on -3 - -10^0C pakkasta. Koska Suomi on pohjoiseteläsuunnassa pitkä maa, niin Suomen luonto on hyvin monipuolinen. Rannikkoviiva on pitkä ja mutkitteleva. Rannikon pituus on 1 100 km.

Suomen naapurivaltiot ovat Ruotsi, Norja ja Venäjä.

Nykyään Suomessa on noin 5 miljoonaa asukasta, josta noin 40% asuu maaseudulla

Suomessa on kaksi virallista kieltä: suomi ja ruotsi. Suomi on siis kaksikielinen maa. Mutta kuitenkin enemmistö (noin 93%) puhuu suomea. Ruotsinkieliset asuvat erityisesti Ahvenanmaalla, Pohjanmaan rannikolla ja etelärannikolla.

Saamelaiset eli lappalaiset asuvat Lapissa. Suomalaiset ja saamelaiset eivät ole etnisesti sama kansa. Saamelaiset asuvat pohjoiskalotilla, Ruotsin, Norjan, Suomen ja Venäjän alueella. Suomessa asuu noin 2 500 saamelaista. Yleensä maailmassa on noin 50 000 saamalaista. Saamelaiset puhuvat saamea eli lappia, joka on suomen sukukieli ja siis suomalais-ugrilainen kieli.

Suomi on tasavalta. Eduskunta on Helsingissä. Eduskunnassa on 200 kansanedustaja ja yli 10 puoluetta.

Suomen pääkaupunki on Helsinki. Helsingin väkiluku on noin 500 000 henkeä. Helsingissä ja sen ympäristössä asuu nykyisin noin 16 prosenttia Suomen kansasta.

13. *Lue seuraavat dialogit:*

-Hei, onko sinulla rahaa? Voitko antaa minulle rahaa?
-En voi, minulla on vain 200 markkaa 90 penniä. Mutta Pekalla on rahaa. Voit lainata häneltä. Hän antaa sitä varmasti sinulle.
-Kiitos. Pekka, onko sinulla paljon rahaa?
-Kyllä on, minulla on 4 896 suomen markkaa ja 564 dollaria.
-Voitko antaa minulle 1000 markkaa?
-Voin. Ole hyvä!
-Sopiiko, jos minä maksan sinulle takaisin vain maanantaina?
-Kyllä, se sopii.

Kaupassa

-Voinko auttaa Teitä?
-Kiitos, minä vain katselen. Ahaa... Mikä kaunis hame! Minulla on takki, mutta ei ole hametta. Ja minä etsin vielä puseroa.
-Minkäväristä?
-Valkoista tai vaaleanpunaista.
-Mitä kokoa?
-42.
-Sopiiko tämä ruusuinen pusero?
-Kyllä, se sopii. Paljonko se maksaa?
-230 markkaa. Maksatteko käteisellä vai luotolla?
-Maksan pankkikortilla.
-Anteeksi, mutta meillä ei käy tämä pankkikortti.
-No sitten maksan käteisellä.
-Kiitos.20 markkaa takaisin.
-Kiitos.

-Markku Romu!
-Täällä on Kaisa Ranta. Onko Leena Kettunen tavattavissa?
-Hän ei ole nyt paikalla, mutta hän tulee noin kello 3. Voinko auttaa?
-Ei kiitos. Voitteko sanoa, että soitan uudelleen noin kello kuusi?
-Minä sanon.
-Kuulemiin.

-Ravattisella. Kari Ravattinen puhelimessa.
-Onko insinööri Ravattinen tavattavissa?
-Ei ole nyt. Keneltä voin sanoa terveiset?
-Olen Tenho Hätönen. Vonko jättää viestin?
-Olkaa hyvä.
-Voitteko pyytää, että hän soittaa toimistoon tai kotiin tänään iltapäivällä? Puhelinnumero kotiin on 123 456 ja toimistoon 876 543.
-Minä kerron.
-Kiitos. Kuulemiin.
-Kuulemiin.

-Hei, puhelin soi. Voitko vastata?
-Voin.- - - - Vaatekauppa Uusi Muoti
-Hei, täällä on Päivi Talvitie.
-Huomenta, Päivi. Täällä puhuu Inkeri. Oletko sinä Helsingissä?
-Olen.
-Mistä sinä soitat?
-Soitan puhelinkopista. Olen rautatieasemalla.
-Tuletko sinä tänne?
-Valitettavasti en. Minulla on tänään kiire.
-Sinulla on aina kiire.
-Niin on. Minulla on hyvin paljon työtä.
-Mutta sitten sinulla on varmasti myös paljon rahaa.
-Ei ole. Minulla ei ole rahaa eikä ole aikaa, mutta minulla on liikaa työtä. Onko minun mieheni tavattavissa?
-On. Hetkinen vain. - - - - - Paavo, tuletko puhelimeen, siellä on vaimosi.
-Olen puhelimessa.
-Minulla on sellainen asia, että . . . . .

Jo - ei vielä, vielä - ei enää

-Kuinka vanha sinä olet?
-Minä olen 35 vuotta vanha.
-Oletko sinä jo niin vanha?
-Minusta 35-vuotias ei ole vielä vanha.
-35-vuotias ei ole enää nuori.
-Minusta 35-vuotias on vielä nuori.

14. *Kertomus "Mitä sinulla on ja mitä sinulla ei ole?"*

15 ***uusi:***

1. Onko tämä pusero ____________?
2. Juna Kuopioon lähtee ________________ laiturilta.
3. Pekalla on kaksi_________________ autoa.
4. Pojat ja tytöt lähtevät ___________ ravintolaan.
5. Pääseekö Helsingistä Pietariin ________________ laivalla?
6. Toivoset asuvat _______________ rivitalossa.
7. Me kerromme siitä ______________ kirjasta.
8. Meneekö tämä bussi _______________ bussiasemalle?

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

alka/a, ala/n начинать, начать
alue, -en, -tta территория, область, зона, район
anta/a, anna/n дать, давать
aste, -en, -tta градус; ступень, стадия
asuka/s, asukkaa/n, asukasta житель, обитатель
autta/a, auta/n помогать
avaruu/s, -den, -sta космос
edus/kunta, -kunnan, -kuntaa парламент, сейм
edustaja, -n, -a представитель, делегат
enemmistö, -n, -ä большинство
ensimmäi/nen, -sen, -stä первый
erityisesti особенно
esimerkiksi например
etninen этнический
etsi/ä, -n искать, разыскивать
hame, -en, -tta юбка
hetki/nen, -sen, -sta минутка, минуточка
hevo/nen, -sen, -sta лошадь
hiir/i, -en, -tä мышь
isänmaalli/nen, -sen, -sta отечественный, патриотический
itsenäisty/ä,-n становиться самостоятельным, отделяться
jättä/ä, jätä/n оставлять, забывать
kansa, -n, -a народ
karkaus/vuosi, -vuoden, vuotta високосный год
katsel/la, -en смотреть, рассматривать
kerta, kerra/n, -a раз
keski/lämpö/tila, -n, -a средняя температура
kestä/ä, -n длиться; выдерживать
kesä/mökki, -mökin, -ä дача
kone, -en, -tta машина, механизм
koska когда; так как, потому что
kuinka как
kuol/la, -en умирать, умереть
kä/si, -den, -ttä рука

lainata одалживать, занимать
lentä/ä, lennä/n лететь, летать
levey/s, -den, -ttä ширина
liika, liia/n, liika/a лишний, излишний
loppu/a, lopu/n кончаться, оканчиваться
luonto, luonno/n, -a природа
maa/seutu, -seudu/n, -a сельская местность, провинция
melkein почти
miksi почему, зачем
milloin когда
minuutti, minuutin, -a минута
moni/puolinen, -puolisen,-puolista многосторонний, разносторонний
mutkitteleva, -n, -a извилистый
noin примерно, приблизительно
nykyään в данный момент, в настоящее время
näh/dä, näen, näkee видеть
opiskel/la, -en учиться
paina/a, -n весить; давить, надавливать
palkinto, palkinnon,-a награда, премия, приз
piano, -n, -a пианино
pinta-ala, -n, -a площадь
pituu/s, -den, -tta длина, рост
pohjois/kalotti, -kalotin, -kalottia северный калóтт *(название северных районов Финляндии, Швеции, Норвегии, имеющих общие географические, этнографические и экономические условия)*
puhelin/koppi, -kopin, -koppia телефонная будка
puhu/a, -n говорить
puolue, -en, -tta партия
pusero, -n, -a блуза, кофточка
pyytä/ä, pyydä/n просить
päätty/ä, pääty/n кончаться, оканчиваться
rakasta/a, -n любить
rannikko, ranniko/n, -a побережье, берег
ruusui/nen, -sen, -sta розовый
saa/da, -n получать; достигать; мочь, иметь право
sano/a, -n сказать
seinä, -n, -ä стена
sekunti, sekunni/n, -a секунда
soi/da, -n звучать, звенеть
sopi/a, sovi/n подходить; годиться; устраивать
sorm/i, , -en, -ea палец
suunta, suunna/n, -a направление, сторона
synty/ä, synny/n рождаться, родиться
takki, taki/n, -a пиджак, куртка
tasan ровно; поровну
tasa/valta, -vallan, -valtaa республика
tavallisesti обычно
teh/dä, tee/n, tekee делать
un/i, -en, -ta сон
uudelleen снова, опять
vaille без
valtio, -n, -ta государство, держава, страна
vapaa, -n, -ta свободный
vastata отвечать

vei/tsi, -tsen, -stä	нож, ножик
ve/si, -den, -ttä	вода
viisa/s, -an, -sta	умный, мудрый
viiva, -n, -a	линия, черта, контур
vilka/s, -an, -sta	живой, бойкий, подвижный
viralli/nen, -sen, -sta	официальный
vuoro/kausi, -kauden, -kautta	сутки
vuosi, -den, -tta	год
vähän	мало, немного
väki/luku, -luvun, -lukua	численность населения
yleensä	вообще
yli	сверх, поверх; более, больше
yli/määräinen, -määräisen, -määräistä	лишний, избыточный; дополнительный
ympäristö, -n, -ä	окрестность, окружающая среда

* * *

anteeksi	извини, извините
ei kestä	не стоит (благодарности)
ihan totta	совершенно верно
kuulemiin	до свидания (*только по телефону*)
maksaa käteisellä, luotolla, pankkikortilla	платить наличными, в кредит, банковской карточкой
olla myöhässä	опоздать, опаздывать
se käy, sopii (se ei käy, sovi)	это подходит, годится (не подходит, не годится)

nolla, -n, -a	ноль
puoli, puole/n, puol/ta	половина
yksi, yhde/n, yh/tä	один
kaksi, kahde/n, kah/ta	два
kolme, -n, -a	три
neljä, -n, -ä	четыре
vii/si, vii/den, vii/ttä	пять
kuu/si, kuu/den, kuu/tta	шесть
seitsemän, seitsemän, seitsemä/ä	семь
kahdeksan, kahdeksan, kahdeksa/a	восемь
yhdeksän, yhdeksän, yhdeksä/ä	девять
kymmenen, kymmenen, kymmen/tä	десять
yksitoista, yhden/toista, yhtä/toista	одиннадцать
kaksikymmentäyksi, kahden/kymmenen/yhden, kahta/kymmentä/yhtä	двенадцать
sata, sada/n, sata/a	сто
tuhat, tuhannen, tuhat/ta	тысяча
miljoona, -n, -a	миллион
miljardi, -n ,-a	миллиард

8

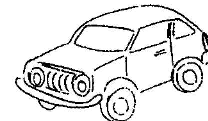
KAHDEKSAS KAPPALE — ВОСЬМОЙ УРОК

Тема 1: Ateriat
Тема 2: Ostoksilla

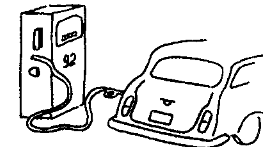
Грамматика:
1. Конкретные, абстрактные и вещественные существительные
2. Падеж *Akkusatiivi*
3. Объект
4. Новый тип имен: -**in**

Текст 1: Mitä suomalainen syö?
Текст 2: Ravintolassa
Текст 3: Kaupassa ja keittiössä

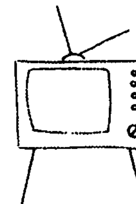
AINESANAT

Mikä tämä on?
Tämä on auto.
Millainen se on?
Se on kallis.

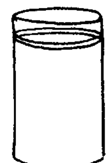

Mitä tämä on?
Tämä on bensiiniä.
Millaista se on?
Se on kallista.

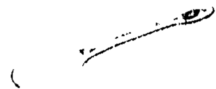

Mikä sinulla on?
Minulla on televisio.
Onko sinulla uusi radio?
Ei, minulla ei ole uutta radiota.
Minulla on vain vanha televisio.

Mitä sinulla on?
Minulla on olutta.
Onko sinulla viiniä?
Ei, minulla ei ole viiniä.
Minulla on vain olutta.

Mikä tämä on?
Se on lusikka.
Millainen se on?
Lusikka on kaunis.
Kupissa on kaunis lusikka.

Mitä tämä on?
Se on teetä.
Millaista se on?
Tee on kuumaa.
Kupissa on kuumaa teetä.

Mikä tämä on?
Se on muna.
Millainen muna on?
Muna on valkoinen.
Minä syön valkoisen munan.

Mitä tämä on?
Se on maitoa.
Millaista maito on?
Maito on valkoista.
Minä juon valkoista maitoa.

MITÄ SUOMALAINEN SYÖ?

Suomessa päivän ensimmäinen ateria on aamukahvi tai aamutee. Mutta muutamat juovat myös kaakaota tai tuoretta appelsiinimehua. Kahvin kanssa on yleensä voileipää juuston, makkaran tai kinkun kera ja lisäksi usein puuroa, velliä maidon kera, viiliä, jogurttia tai keitetty kananmuna.
Sitten noin kello 12 on lounas. Hyvä pikaroukapaikka on nakki- tai grillikioski. Monet syövät lounasta kahvilassa, ravintolassa tai pizzeriassa. Ruokalistalla on jokin lämmin ateria, esimerkiksi keittoa tai perunaa ja kastiketta ja lisäksi tuoretta salaattia. Annokseen kuuluu myös leipä sekä ehdottomasti juoma: maito, piimä, vesi, kalja tai mehu. Pääruokan jälkeen voi nauttia vielä jälkiruoka tai pullakahvit.
Päivällisen suomalainen syö kotona kello 17-18. Päivällisen koostumus on samantapainen kuin lounaan. Suomessa on hyvä tapa syödä paljon vihanneksia: tomaattia, kurkkua, salaattia, kaalia, porkkanaa, sipulia, persiljaa ja pippuria.
Kymmenen jälkeen suomalaiset voivat vielä juoda teetä tai kahvia ja syödä pari leipää tai pullaa hillon kera.
Viikonloppuna suomalaiset viettävät iltaa baarissa tai pubissa. He juovat olutta ja lonkeroa, seurustelevat ja laulavat karaokea. Nuoret tanssivat diskossa.

RAVINTOLASSA

Ilta Krouvissa. Se on mukava ravintola Kauhajoella. Niemet syövät tavallisesti täällä. Niemen perhe ei ole iso: isä Raimo Niemi, äiti Kirsi Niemi ja kaksi lasta Tiina ja pikku Viivi.

Raimo: Hyvää iltaa, neiti. Onko tämä pöytä vapaa?
Tarjoilija: On kyllä. Ruokalista, olkaa hyvä.
Raimo: Kiitos.
Tarjoilija: Iltaa. Mitä saa olla?
Kirsi: Onko teillä tänään hyvää lihaa?
Tarjoilija: Meillä on oikein hyvä valkosipulipihvi tänään
Kirsi: Hyvä on. Lapset, mitä te otatte?
Tiina: Minä en pidä lihasta. Minä otan paistettua kalaa.
Viivi: Niin. Minäkin.
Kirsi: Yksi puolikypsä ja yksi täysin kypsä pihvi ja kaksi lohta. Me otamme myös vihreää salaattia.
Tarjoilija: Ikävä kyllä meillä ei ole salaattia enää. Mutta meidän tomaattikeittomme on oikein hyvää.
Kirsi: Kyllä, se sopii.
Tarjoilija: Siis 4 annosta tomaattikeittoa.
Kirsi: Ja talon lonkeroa. Raimo, juotko sinä lonkeroa?
Raimo: En kiitos. Minä otan olutta. Millaista olutta teillä on?
Tarjoilija: Tanskalaista olutta.
Raimo: Onko se kylmää?
Tarjoilija: On. Iso vai pieni lasi?
Raimo: Iso. Kiitos.
Tarjoilija: Mitä lapset juovat?
Tiina: Appelsiinimehua.
Kirsi: Saanko myös kylmää vettä?
Tarjoilija: Tuon kyllä.

Tarjoilija tuo pöytään suolaa, pippuria ja pari muuta maustetta. Hetken kuluttua hän tuo ruokaa ja asettaa sitä pöydälle.
Niemet syövät ja juovat.

Kirsi: Me otamme myös jälkiruokaa.
Tarjoilija: Mitä jälkiruokaa?
Tiina: Suklaajäätelöä.
Viivi: Banaanijäätelöä.
Tarjoilija: Olen pahoillani, mutta meillä ei ole banaanijäätälöä tänään. Mutta minä voin suositella mansikkajäätälöä.
Raimo: Ja kaksi kuppia kahvia. Kiitos.

Ruoan jälkeen he juovat kahvia.Raimo juo mustaa kahvia ilman sokeria ja ilman kermaa. Kirsi käyttää kermaa ja paljon sokeria.
Sitten Raimo sanoo:

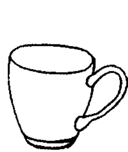
Raimo: Neiti, lasku!
Tarjoilija: Tässä on laskunne, olkaa hyvä.
Raimo: Kuinka paljon se on?
Tarjoilija: . . . . . . markkaa.

Hän maksaa. Tarjoilija vie astiat pois.

Kaikki: Kiitoksia paljon. Hyvää yötä! Hyvää yötä!
He lähtevät.

* * *

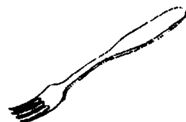
Opettele ruokailuvälineiden nimitykset:

kuppi

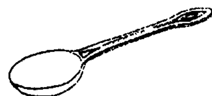

juomalasi

lautanen

lautasliina

haarukka

veitsi

lusikka

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Konkreettiset, abstraktiset sanat ja ainesanat

1.1. В финском языке все существительные условно можно разделить на три группы:

- Конкретные существительные (konkreettinen sana) - слова, обозначающие конкретные, неделимые предметы. Например:

tuoli	стул
puu	дерево
kissa	кощка
poika	мальчик

- Абстрактные существительные (abstraktinen sana) - слова, обозначающие понятия, ощущения, чувства. Например:

rakkaus	любовь
kauneus	красота
hellyys	нежность

- Вещественные существительные (ainesana) - слова, обозначающие вещество, материал. Например:

kahvi	кофе
liha	мясо
veri	кровь
musiikki	музыка

1.2.

KONKREETTISET SANAT	ABSTRAKTISET SANAT JA AINESANAT

1.2.1. В качестве субъекта стоят в:

Nominatiivi	Nominatiivi
Pallo on sängyn alla.	*Kahvi* on pöydässä.
Мяч под кроватью.	Кофе - на столе.
Tyttö on kotona.	*Mehu* on lasissa.
Девочка дома.	Сок в стакане.

1.2.2. В качестве именной части сказуемого стоят в:

Nominatiivi	Partitiivi
Se on *oranssi appelsiini.*	Tämä on *kaunista musiikkia.*
Это - оранжевый апельсин.	Это - красивая музыка.
Appelsiini on *oranssi.*	Musiikki on *kaunista.*
Апельсин - оранжевый.	Музыка - красивая.
Tämä on *valkoinen kissa.*	Se on *kylmää appelsiinimehua.*
Это - белая кошка.	Это - холодный апельсиновый сок.
Tämä kissa on *valkoinen.*	Appelsiinimehu on *kylmää.*
Эта кошка - белая.	Апельсиновый сок - холодный.

1.2.3. Вопросительные слова *mikä* и *millainen*, относящиеся к этим словам, будут стоять в:

Nominatiivi		Partitiivi	
Mikä tämä on?	Что это?	*Mitä* tuo on?	Что это?
Tämä on kissa.	Это кошка.	Tuo on verta.	Это кровь.
Millainen kissa on?	Какая кошка?	*Millaista* veri on?	Какая кровь?
Se on valkoinen.	Она - белая.	Veri on punaista.	Она красная.

1.2.4. В поссесивной конструкции

а) положительной

Nominatiivi
Minulla on *pieni sisko.*
У меня есть маленькая сестра.

Partitiivi
Minulla on *makeata suklaata.*
У меня есть сладкий шоколад.

б) отрицательной

Partitiivi

Minulla ei ole *pientä siskoa.*
У меня нет маленькой сестры.

Partitiivi

Minulla ei ole *makeata suklaata.*
У меня нет сладкого шоколада.

в) вопросительной
Partitiivi *(обычно)*

Onko sinulla *autoa*?
У тебя есть автомобиль?

Partitiivi

Onko sinulla *punaviiniä*?
У тебя есть красное вино?

Huom! Onko *avain* sinulla vai minulla?
Ключ у тебя или у меня?

1.2.5. В экзистенциальных предложениях (eksistentiaalilause):

а) положительных

Nominatiivi
Tuolilla on *kaunis kassi.*
На стуле красивая сумка.

Autossa on *poika.*
В машине мальчик.

Partitiivi
Kupissa on *kuumaa kahvia.*
В чашке горячий кофе.

Pöydällä on *vettä.*
На столе вода.

б) отрицательных

Partitiivi

Tuolilla ei ole *kaunista kassia.*
На стуле нет красивой сумки.

Autossa ei ole *poikaa.*
В машине нет мальчика.

Partitiivi

Kupissa ei ole *kuumaa kahvia.*
В чашке нет горячего кофе.

Pöydällä ei ole *vettä.*
На столе нет воды.

в) вопросительных

Partitiivi *(обычно)*

Onko pihalla *autoa*?
На дворе есть автомобиль?

Partitiivi

Onko jääkaapissa *maitoa*?
В холодильнике есть молоко?

2. Падеж *Akkusatiivi*

Падеж *Akkusatiivi* не имеет своих собственных окончаний. В единственном числе *Akkusatiivi* совпадает с *Genetiivi* единственного числа, а во множественном числе - с *Nominatiivi* множественного числа:

***Akk.* yks. = *Gen.* yks. (-n)**
***Akk.* mon. = *Nom.* mon. (-t)**

2.1. Исключение составляют только несколько местоимений:

Nom.	minä		sinä		hän		me		te		he		kuka	
Gen.	minu	n	sinu	n	häne	n	mei	dän	tei	dän	hei	dän.	kene	n
Acc.	minu	t	sinu	t	häne	t	mei	dät	tei	dät	hei	dät	kene	t

3. Объект *(Objekti)*

Под объектом подразумевается лицо или предмет, на который направлено действие глагола.

Объект в финском языке может стоять в следующих падежах:

3.1. Akkusatiivi

- в утвердительных предложениях, когда в качестве объекта выступает конкретный исчислимый предмет (имя существительное):

Minä tunnen Pekan.
Я знаю Пекку.

Voitko esitellä minut?
Ты можешь меня представить?

Näetkö sinä uuden talon?
Ты видишь новый дом?

Saanko ottaa nämä kaikki omenat?
Могу я взять все эти яблоки?

3.2. Partitiivi

- в утвердительных предложениях; в том случае, когда в качестве объекта выступает абстрактное или вещественное существительное:

Me juomme kylmää vettä.
Мы пьем холодную воду.

Aamulla minä syön juustoa.
По утрам я ем сыр.

- в отрицательных предложениях:

Minä en syö omenaa.
Minä en näe tuota taloa.
Minä en tunne häntä.

Я не ем яблоко..
Я не знаю его.
Я не вижу того дома.

Huom!

Minä syön juustoa. Ostan sitä. (osan, vähän)
Minä syön juuston. Ostan sen. (koko palan)

3.3. Употребление других падежей, в которых может стоять объект в утвердительных и отрицательных предложениях, будет зависеть от управления глаголов:

Rakastan sinua.	Pidän sinusta.	Kysyn sinulta.
En rakasta sinua.	En pidä sinusta.	En kysy sinulta. jne

3.4. Числительные в качестве объекта (кроме *yksi*) в утвердительных и отрицательных предложениях будет стоять в *Nominatiivi:*

Pekka syö (yhden) omenan, mutta Pekka syö kaksi omenaa.
Kirja maksaa (yhden) markan, mutta tuo kirja maksaa sata markkaa.
Olen Suomessa (yhden) vuoden, mutta Pekka on siellä jo viisi vuotta.

Huom!

kuppi kahvi/a	чашка кофе	Juon kupi*n* kahvia.
iso lasi olut/ta	большой стакан пива	Juon iso*n* lasi*n* olutta.

4. Sanatyypit: -in

	yks.	***mon.***
Nom.	puhelin	puhelime/t
Gen.	*puhelime/*n	
Part.	puhelin/ta	
Akk.	puhelime/n	puhelime/t
Illat.	puhelime/en	
Iness.	puhelime/ssa	
Elat.	puhelime/sta	
Allat.	puhelime/lle	
Adess.	puhelime/lla	
Ablat.	puhelime/lta	

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Tee omat dialogit:*
a) *Sinä syöt tänään ravintolassa ystävän kanssa. Mitä te tilaatte?*

RAVINTOLA VAAKUNA Ruokalista (Menu)		
*Kalakeittoa	*Broileria	*Kahvia
*Hernekeittoa	*Pippuripihvi	*Suklaajäätelöä
*Tomaattikeittoa tai	*Paistettua kalaa	*Vaniljajäätelöä
*Salaattia	*Spagettia	
	*Perunamuusia	
	*Riisiä	

b) *Mitä ruokaa sinä ostat kaupasta viikonlopuksi? Kirjoita ostoslista. Kirjoita myös määrät. Näytelkää tilanne ruokakaupassa. Käyttäkää ostoslistaa apuna.*

Ostoslista

c) *Sinun perheesi on aamiaisella. Mitä perheenjäsenet (isä, äiti, tytär ja poika) syövät?*

2. *Täydännä: kysymyspronomini millainen ja millaista ja vastaa kysymyksiin:*

1. ____________ lasi on? Lasi on ____________.
2. ____________ kahvi on? Kahvi on ____________.
3. ____________ ilma on? Ilma on ____________.
4. ____________ Venäjä on?Venäjä on ____________.
5. ____________ rakkaus on? Rakkaus on ____________.
6. ____________ Suomi on? Suomi on ____________.
7. ____________ elämä on? Elämä on ____________.
8. ____________ pihvi on? Pihvi on ____________.
9. ____________ kukka on?Kukka on ____________.
10. ____________ musiikki on? Musiikki on ____________.
11. ____________ paperi on? Paperi on ____________.
12. ____________ liha on? Liha on ____________.
13. ____________ muna on? Muna on ____________.
14. ____________ lumi on? Lumi on ____________.

3. *Muuta lauseet partitiiviin:*

Otamme (hyvä maito/ kylmä vesi/ hyvä leipä/ raaka liha/tuo viini/se olut/ maitosuklaa)
Saanko (punaviini/ranskalainen viini/tanskalainen kalja/keitetty kana/kylmä maito/ voi/se vesi)
Haluatko (musta kahvi/suomalainen kahvi/tuore mehu/mansikkajäätelö/uusi suklaa/makea tee)
Syön (keitetty liha/punainen paprika/vihannekset/tuore porkkana/ranskalainen peruna)

Hän juo (kuuma kahvi / mineraalivesi /tumma olut/valkoviini/talon lonkero/banaanimehu)
Tässä on (kahvi/voi/ pulla/leipä/ liha/pihvi/ lasi maitoa/ pullo viiniä/ kaksi omenaa/ makkara)

4. *Täydennä:*

a)

1. Pieni kuppi musta_______kahvi__________.
2. Iso lasi lonkero___________.
3. Pullo valkoviini________.
4. Iso kuppi kaakao_________.
5. Lasi omenamehu__________.
6. Tölkki tumma______ olut_______.
7. Lasi kylmä_____ (vesi)_______.
8. Pullo likööri_____.

b).

1. Voi on ___________________(keltainen).
2. Sitruuna on ___________________(keltainen).
3. Järven vesi on ___________________(sininen).
4. Talvi on ___________________(kylmä).
5. Sää on ___________________(kylmä).
6. Maito on ___________________(valkoinen).
7. Lumi on ___________________(valkoinen).
8. Elämä on ___________________(harmaa).
9. Naisen puku on ___________________(harmaa).
10. Ruoho on ___________________(vihreä).
11. Puu on ___________________(vihreä).
12. Sokeri on ___________________(makea).
13. Sauna on ___________________(lämmin).

5. *Vastaa kysymyksiin:*

a)

1. Mitä sinä näet yöllä? 2. Mitä sinä soitat? 3. Mitä sinä ajat? 4. Mitä kieltä sinä puhut? 5. Mitä sinä keität? 6. Mitä sinä kuuntelet? 7. Mitä sinä poltat? 8. Mitä jäästä tulee, kun se sulaa? 9. Mitä vedestä tulee, kun se jäätyy? 10. Mitä syksyllä sataa?

b)

1. Mistä ruoasta sinä pidät? 2. Mistä juomasta sinä et pidä? 3. Mistä vihanneksesta sinä pidät? 4. Mistä hedelmästä sinä pidät? 5. Millaista kahvia sinä juot? 6. Mitä sinä syöt aamulla? 7. Mitä sinä syöt ja juot päivällä? 8. Mitä sinä syöt iltapäivällä? 9. Mitä sinä syöt illalla?

6. *Tee lauseita mallin mukaan:*

a) ***Malli:*** Kahvi - kylmä. Onko kahvi kylmä?
Ei, kahvi ei ole kylmää, se on kuumaa.
Minä otan kuumaa kahvia.

liha - raaka
maito - lemmin
jälkiruoka - huono
tee - kylmä
mehu - vanha
suklaa - kallis
kalja - suomalainen

b) ***Malli:*** banaani - omena. Minä syön banaania, en syö omenaa.

1. makea appelsiini - keltainen greippi
2. vihreä salaatti - lemmin keitto
3. paistettu kana - puolikypsä pihvi
4. punainen omena - ruskea suklaa
5. hyvä kala - raaka liha
6. voileipä - voi
7. sianliha - naudanliha
8. kuuma kaakao - kylmä limsa
9. kiinalainen tee- tuore mehu
10. musta kahvi - rasvaton maito
11. kylmä vesi - kiva Jaffa
12. valkoien sokeri - valkoinen suola
13. puolikuiva viini - saksalainen olut

7. *Täydennä:*

1. Aamulla minä syön _________________(aamupala): 2 _____ ___ (voileipä) ja ______________ (1 omena). Juon myös ______________ (1 kuppi)______________ (kahvi). En juo koskaan ______________ (tee), koska en pidä ______________ (tee).
2. Iltapäivällä minä syön ____________________ (välipala): ____________ (1 appelsiini) ja ________________ (salaatti). Joskus minä syön ______________ (kala) tai ______________ (kana), mutta en syö ______________ (pihvi). Minä en pidä ______________ (liha). Juon 2 ____________________________ (lasi) ______________ (maitoa).
3. Minä syön ______________ (1 hampurilainen) ja ______________ (porkkana). Juon ______________________________ (pieni pullo) ______________ (limsaa). Saankko ___________________ (juustosämpylä) ja ____________ (kahvi).
4. Minä syön ______________________________ (1 banaani) ja juon 2 ______________ (tölkki) ______________ (olut).

8. *Tee lauseet mallin mukaan:*
Malli: Kahvi on pöydässä. - Pöydässä on kahvia

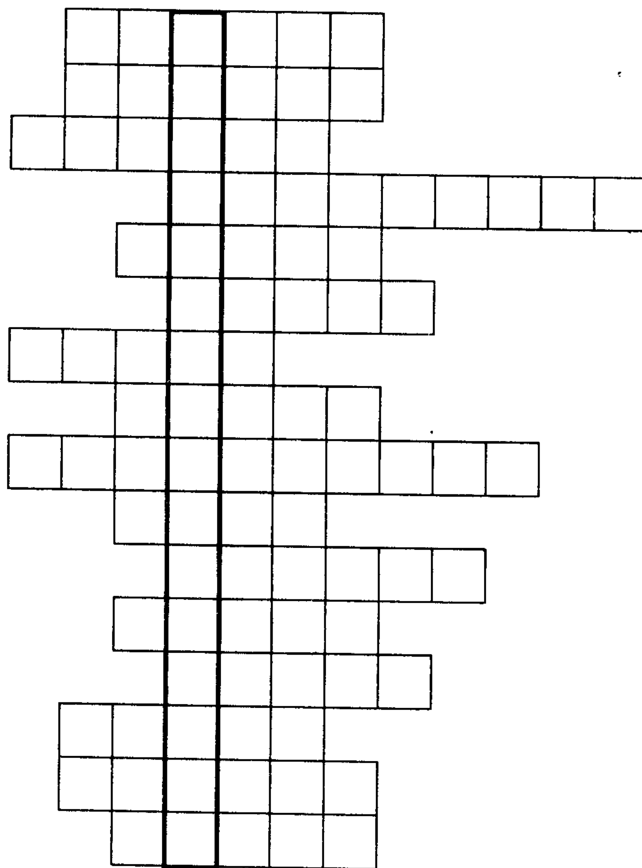
1. Kuppi on kaapissa
2. Lusikka on kupissa.
3. Sokeri on teessä.
4. Lautanen on pöytäliinalla.
5. Maito on lasissa.
6. Viini on pullossa.
7. Pihvi on lautasella.
8. Limsa on tölkissä.
9. Kalaruoka on ravintolassa.
10. Pulla on hyllyllä.
11. Veitsi on haarukan vieressä.

9. *Täydennä. Taivuta oikeaan muotoon:*

1. Näen ____________ (sinä) ylihuomenna yliopistossa.
2. Rakastatko ____________ (minä)?
3. Minä en tunne ____________ (isäni)
4. ____________ (kuka) hän pitää?
5. Ihailemme ____________ (hän).
6. Odotamme ____________ (te) jo kauan.
7. Ajattelen usein ____________ (he).
8. Auta ____________ (me)!
9. Minä muistan ____________ (te) hyvin.
10. Emme muista ____________ (sinä).
11. Kysy siitä ____________ (hän)!
12. Tunnetko sinä ____________ (tämä poika)?
13. Me emme näe ____________ (he).

10. *Täytä ruudukko sanojen vastakohdilla:*

1. kylmä
2. tumma
3. ruma
4. makea
5. vasen
6. vastata
7. lyhyt
8. kallis
9. asiakas
10. pehmeä
11. kilo
12. viedä
13. kypsä
14. myydä
15. ulkona
16. köyhä

11. *Etsi sanat (36 sanaa):*

A	P	P	E	L	S	I	I	N	I	O	L	U	K	K	Y
N	E	I	L	I	K	K	A	N	A	S	O	S	E	A	Ö
A	R	K	A	H	V	I	I	N	I	K	A	U	R	A	S
N	U	Ä	K	A	L	A	R	B	U	U	S	I	M	K	O
A	N	K	K	A	N	A	I	S	U	K	L	A	A	A	K
S	A	L	A	A	T	T	I	L	L	I	M	S	A	O	E
P	I	I	M	Ä	Y	Ö	S	I	T	R	U	U	N	A	R
M	E	H	U	Ö	M	A	I	T	O	M	A	A	T	T	I
Ä	Ö	A	B	R	O	I	L	E	R	I	K	A	A	L	I
L	O	H	I	T	A	A	T	E	L	I	K	Ö	Ö	R	I

12. *Käännä suomeksi:*

a)
Госпожа Виртанен ест обычно мясо, а не рыбу. Она также ест хлеб и масло. Тот маленький мальчик ест клубничное мороженое. Он пьет молоко, я пью пиво, моя жена пьет холодную воду. Финны и американцы пьют кофе, а англичане обычно пьют чай. Я хочу курицу. Какую курицу, эту или ту? Сегодня в ресторане хороший гороховый суп, мы можем съесть его. Каждый вечер мы пьем чай, так как чай – хороший напиток. Это пиво стоит недорого, я возьму это пиво. Что ты ешь? Я ем суп, рыбу, хлеб и масло и пью молоко. Какой суп ты ешь? Я ем мясной суп. Какую рыбу ты ешь? Я ем жареную рыбу. Я не ем десерт. В ресторане есть жареный лосось. На столе соль и перец.

b)
— Привет! Здесь свободно?
— Привет! Да, свободно. Присаживайся.
— Спасибо. Сегодня очень теплая погода.
— Да, это так, ведь уже апрель.
— Что ты ешь?
— Гороховый суп. Он очень вкусный.
— Что еще?
— Рыбу и спагетти.
— Какую рыбу?
— Лосось. Возьми и ты!
— Я думаю, что я возьму только салат. Здесь очень хороший салат. И вместе с ним возьму пива.
— Какое пиво?
— Я люблю датское темное пиво.
— Что ты пьешь?
— Я пью белое вино.
— Хорошее?
— По-моему, слишком сухое.

— Извини. Ты можешь одолжить мне деньги?
— Что ты хочешь купить?
Я хочу купить новую машину.
Какую машину?
Большую красную машину “Вольво”.

13. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

KAUPASSA JA KEITTIÖSSÄ

Kaisa Järvinen on tavallinen suomalainen nainen, joka on 32 vuotta vanha. Hän on 166 senttiä pitkä ja painaa 59 kiloa. Hänellä on mies, kaksi lasta ja kissa, jonka nimi on Mirri. Tänään Kaisalla on syntymäpäivä. Lounaalle tulee 3 vierasta.

Kaisa nuosee aikaisin aamulla. Hän panee vettä kahvipannuun ja kahvipannun hellalle. Hän syö puuroa, juo mustaa kahvia ja lähtee heti ostoksille. Ensin Kaisa menee kauppahalliin. Hänellä on ostoslista kädessään. Hän aikoo ostaa aika paljon ruokaa.

Ostoslista

sipulia
tomaattia
kurkkua
2 purkkia maitoa
sianlihaa
3 lohta
kahvia
1 paketti teetä
1 litra jäätelöä
$^1/_2$ kiloa sokeria
3 leipää
300 grammaa voita
pullo Koskenkorvaa
10 tölkkiä olutta
$^1/_5$ kiloa juustoa
1 $^1/_2$ omenaa

Hän menee lihatiskille ja kysyy myyjältä:
-Onko teillä tuoretta sianlihaa?
-Kyllä on.
-Hyvä on. Minä ostan 3 kiloa sianlihaa, koska minä teen jokaiselle vieraalle yhden ison pippuripihvin. Minä ostan vielä 3 lohta.
Sitten hän maksaa ja menee läheiseen ALKO-kauppaan. Kaupasta hän ostaa pullon Koskenkorvaa ja 10 tölkkiä Lapin kultaa.

Ruokakaupassa

-Saanko juustoa. Paljonko tuo pala homejuustoa maksaa?
-Se maksaa 27 markkaa.
-Hyvä, otan koko palan ja lisäksi 300 grammaa voita
-Olkaa hyvä. Saako olla jotakin muuta?
-Kyllä, kiitos. Otan kaksi patonkia ja yhden tumman reikäleivän? Tai ei, en ota reikäleipää. Otan sen sijaan yhden ranskanleivän ja 6 pullaa
Jauhot ovat tänään tarjouksessa. Kaisa ostaa 4 pakettia. Hän aikoo tehdä lettutaikinaa.
Sitten hän ostaa kaksi purkkia maitoa, kilon suklaajäätelöä, yhden paketin teetä sekä munia. Hän panee ostokoriin vielä kahvia, sokeria ja mansikkahilloa

Sen jälkeen hän menee kauppatorille. Torilla on paljon väkeä. Kaisa Järvinen kävelee ja katselee. Torikauppiaalta hän ostaa 2 kukkakaalia, tomaattia, vähän kurkkua, salaattia ja sipulia. Hän ostaa myös 1 $^1/_2$ kiloa punaista omenaa ja kilon kivihedelmää.
Nyt hän kiirehtii torilta kotiin.

* * *

Kotona Kaisa alkaa valmistaa lounasta. Sillä aikaa kun liha paistuu uunissa, Kaisa kuori nopeasti perunat ja porkkanat, pesee ja palottelee ne kattilaan. Hän lisää kattilaan myös vettä, suolaa, pippuria ja laittaa sen hellalle. Sitten Kaisa tekee salaattia. Hän viipaloi tomaattia, kurkkua ja sipulia. Hän sekoittaa kaikki kulhossa ja lisää siihen salaattikastikkeen. Lettutaikina on myös valmista ja Kaisa paistaa letut nopeasti paistinpannulla.
On aika kattaa pöytä. Kaisa panee matalat ja syvät lautaset, lautasliinat, juomalasit, lusikat, haarukat ja veitsit. Leipä ja voi ovat jo pöydässä. Nyt on pöytäkin valmis.
Ovikello soi . . .

14. *Lue seuraavat dialogit ja tekstit:*

-Mitä sinä teet Suomessa?
-Minä opiskelen suomen kieltä. Puhutko sinä venäjää?
-En. Mutta minun veljeni puhuu hyvin venäjää. Tunnetko sinä hänet?
-Valitettavasti en tunne häntä..
-Minä esittelen hänet. Ilkka, tuletko tänne? Saanko esitellä Ilkan? Ilkka on helsinkiläinen. Hän opettaa venäjää Helsingin yliopistossa.
-Hauska tutustua. Minä olen Leena Ivanova. Olen kotoisin Venäjältä.
-Hauska tutustua.
-Olkaa hyvää, ruokalista.
-Kiitoksia. Mitä keittoa teillä on tänään?
-Meillä on hernekeittoa ja kalakeittoa.
-Minä otan hernekeittoa. Tai hetkinen. Ruokalistassa on keittoa tai salaattia, eikö niin?

-Niin on, te voitte ottaa keittoa tai salaattia.
-Minä otan sitten salaattia. Onko teillä tänään hyvää kalaa?
-Valitettavasti tänään meillä ei ole kalaa, mutta on hyvä pippuripihvi ja perunamuusia
-Hyvä on. Pihvi
-Kypsä vai puolikypsä?
-Puolikypsä.
-Ja mitä te juotte? Kylmää vettä, mineraalivettä vai maitoa? Vai kaljaa?
-Ei kiitos kaljaa. Minä en juo kaljaa. Pullo viiniä.
-Entä jälkiruoka? Meillä on jäätelöä ja kahvia.
-Saanko mustaa kahvia.
-Neiti, lasku.
-85 markkaa.
-Olkaa hyvää.
-Kiitos, näkemiin.

-Missä on vapaa pöytä?
-Tuolla vasemmalla on yksi. Pöydällä on ruokalista.
-No, mitä me otamme?
-Meillä on hyvää paistettua lohta.
-Minä en ota kalaa ravintolassa. Me syömme kotona aina kalaa.Minä otan broileria.
-Olkaa hyvää, tämä on viinilista. Mitä te otatte?
-Hyvää ranskalaista samppanjaa.
-Eikö samppanja ole kallista?
-Totta kai. Se on vähän kallista, mutta oikein hyvää.
-Kippis.
-Skool.

-Liisa, onko sinulla nälkä?
-Killä, on.
-No, tuolla on mukava kahvila. Me voimme syödä siellä.
-Onko teillä vapaa pöytä?
-On. Tuolla ikkunan vieressä on vapaa pöytä.
-Mitä saa olla?
-Onko kalaruokaa?
-No onhan täällä paistettua lohta, jos tahdotte jotain hienoa ja kallista. Mitäs vielä, keitettyä kuhaa, paistettua ahventa.
-Minä en syö lihaa. Otan ahventa. Mitä me juomme? Otammeko olutta?
-En ota.
-No otatko sitten mineraalivettä?
-En ota sitäkään, juon maitoa.
-Minäkin en juo tänään olutta, otan piimää.

Tämän ohjeen mukaan voit valmistaa juomaa, jonka nimi on:

Rakkaani

3 dl valkoviiniä
2-3 rkl sitruuna-mehua
2 tl sokeria
6-8 melonipalloa
2 kpl mansikkaa
jäämurskaa

Sekoita viini ja mehu.
Kuori hedelmät ja pane melonipalat ja mansikka kauniiseen lasiin. Lisää sokeria
Kaada juoma päälle. Pane maljaan viimeksi jää ja tarjoa juoma heti

15. *Mieti, mitä ruokaa tai juomaa sinä voit laittaa. Kirjoita resepti. Käytä imperatiivia.*

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aiko/a, aio/n	намереваться, собираться
ajatel/la, ajattele/n	думать, размышлять, полагать
anno/s, -ksen,-sta	порция, доза
asetta/a, aseta/n	ставить, поставить
asiakas, asiakkaa/n, -ta	клиент
astia,-n,-a	посуда
ateria,-n,-a	еда, стол
ehdottomasti	безусловно, абсолютно
esitel/lä, esittele/n	показывать, демонстрировать; познакомить, представить
hedelmä,-n,-ä	плод, фрукт, ягода
hella,-n,-a	плита
herne,-en,-tta	горох, горошина
heti	сразу, сейчас, немедленно
hieno,-n,-a	нежный, хороший; тонкий, мелкий
hillo,-n,-a	варенье
home,-en,-tta	плесень
ihail/la, ihaile/n	восхищаться, любоваться, преклоняться
ilman + *Part.*	без
jauhot	мука
jokai/nen, -sen,-sta	каждый, всякий
juo/da, juo/n	пить, выпить
juusto,-n,-a	сыр
jälkeen *(Gen. + jälkeen)*	после
jälki/ruoka, -ruoan,-ruokaa	десерт
jää, -n, -tä	лед
jäätelö, -n, -ä	мороженое
kaali, -n, -a	капуста
kaata/a, kaada/n	наливать, разливать; сыпать
kaikki	все
kala,-n,-a	рыба
kalja,-n,-a	квас, домашнее пиво
kana,-n,-a	курица

kastike, kastikkee/n,-tta	соус, подлива
katta/a, kata/n	крыть, покрывать, накрывать
kattila,-n,-a	котел, кастрюля
kauppiaa/n,-ta	торговец
keitetty, keitety/n,-ä	вареный
keitto, keito/n,-a	суп
keittä/ä, keitä/n	варить, кипятить
kera *(Gen. + kera)*	с
kerma,-n,-a	сливки
kiirehti/ä, kiirehdi/n	спешить, торопиться
kinkku, kinku/n,-a	окорок, ветчина
koostomu/s, -ksen,-sta	состав
kuiva, -n,-a	сухой
kulho,-n,-a	чашка, миска
kuori/a,-n	очищать, снимать кожуру
kurkku, kurku/n,-a	огурец; горло
kuulu/a,-n	принадлежать, состоять, входить
kuuma, -n,-a	горячий
kypsä, -n,-ä	зрелый, спелый; готовый, проваренный, прожаренный
käyttä/ä, käytä/n	пользоваться, употреблять, использовать
laitta/a, laita/n	делать, готовить, приготовить; поставить, положить
lasku, -n,-a	счет
leipä, leivä/n,-ä	хлеб

lettu, letu/n,-a	блинчик, оладышек
liha,-n,-a	мясо
lisätä, lisää/n	добавить; увеличить
loh/i,-en,-ta	лосось
louna/s, -an, -ta	ленч
lähei/nen, -sen	близкий, ближний
maito, maido/n,-a	молоко
makea,-n,-ta	сладкий, вкусный
makkara,-n,-a	колбаса
mansikka, mansika/n, -a	клубника
matala,-n,-a	низкий, мелкий
mauste,-en,-tta	специя, пряность, приправа
mehu,-n,-a	сок
meloni,-n,-a	дыня
muista/a,-n	помнить, вспоминать, не забывать
mukaan *(Gen. + mukaan)*	вместе, с
muna, -n, -a	яйцо
murska, -n, -a	крошка
muu, -n, -ta	другой, прочий, иной, остальной
muusi, -n, -a	пюре
myyjä, -n, -ä	продавец, продавщица
nakki, naki/n, -a	сосиска
naudan/liha,-n,-a	говядина
nautti/a, nauti/n	принимать, наслаждаться
ohje, -en,-tta	руководство, инструкция
olu/t, -en,-tta	пиво
osta/a,-n	покупать, купить
ostokori,-n,-a	корзина для продуктов
ostoslista,-n,-a	список покупок
otta/a,ota/n	брать, взять

ovikello,-n,-a	дверной звонок
paistet/tu, paistetu/n,-a	жареный
paistin/pannu,-n,-a	сковорода
paistu/a,-n	жариться, поджариваться
pala, -n,-a	кусок
paloitel/la, paloittele/n	резать на куски, разрезать на части
pan/na ,-en	класть, положить; поставить
pannu, -n,-a	сковорода; кофейник, чайник
paprika, -n, -a	овощной перец, паприка
pehmeä, -n, -tä	мягкий
persilja, -n,-a	петрушка
peruna, -n,-a	картофель
pihvi, -n,	бифштекс
pippuri, -n, -a	перец
poltta/a, polta/n	жечь, сжигать;курить, выкуривать
porkkana, -n, -a	морковь
pulla, -n, -a	булка, булочка
pullo, -n, -a	бутылка
purkki	банка, упаковка
puuro,-n,-a	каша
päivälli/nen,-sen	обед
raaka,-n,-a	сырой
rakas, rakkaa/n,-ta	любимый, дорогой
rasvaton, -ta	нежирный, без жира
reikä, rejän,-ä	дыра, дырка
riisi,-n,-ä	рис
salaatti, salaati/n,-a	салат
sekoitta/a, sekoita/n	мешать, смешивать, перемешивать

seurustel/la, -en	общаться, проводить время
sijaan *(Gen. + sijaan)*	вместо *(чего-либо)*
sika, sia/n,-a	свинья
sipuli, -n,-a	лук
sokeri, -n,-a	сахар
suklaa, -n,-ta	шоколад
suola, -n,-a	соль
suositel/la, suosittele/n	рекомендовать
syntymä/ /päivä, -n,-ä	день рождения
syvä, -n,-ä	глубокий, полный
taikina	тесто
tapa, tava/n,-a	обычай, привычка
tarjota, tarjoa/n	предлагать, предложить
tarjou/s, -ksen,-sta	предложение, продажа со скидкой
tee,-n,-tä	чай
tiski,-n,-ä	прилавок
tomaatti, tomaati/n,-a	помидор
tuore, -en,-tta	свежий; сырой, влажный
täysin	вполне, совсем, совершенно
tölkki, tölki/n,-ä	банка
uuni, uune/n,-a	печь, печка
valmi/s, -in,-sta	готовый
valmista/a, -n	готовить, приготовлять
velli, -n,-ä	каша-размазня
vie/dä, -n	вести, водить; относить, уносить
viettä/ä, vietä/n	проводить, праздновать
vihannekset	овощи, зелень

viikon/loppu, -lopun, -loppua	конец недели, уик-энд
viili, -n,-ä	простокваша
viimeksi	напоследок, в завершение; в последний раз
viini,-n,-ä	вино
viipaloi/da, -n	резать ломтиками
voi,-n,-ta	масло
voi/leipä, -leivän,-leipää	бутерброд
väk/i, väen,-eä	народ, люди

* * *

hauska tutustua	приятно познакомиться
mennä ostoksille	идти за покупками
olla ostoksilla	делать покупки
olla pahoilla	огорчаться, огорчиться
sillä aikaa	тем временем

* * *

Malja	чаша, тост
***Kippis!**	
***No niin!**	
***Siitä vaan!**	
***Skool!**	
***Pohjanmaan kautta!**	До дна!
***Sen kunniaksi!**	За это и выпьем!
***Otetaanhan taas!**	Выпьем снова!
***Terveydeksi!**	За здоровье!
***Onneksi!**	На счастье!
***Tapaamisen kunniaksi!**	За встречу!
***Menestyksen malja!**	Тост за успех!
***Sinun/teidän kunniaksi!**	За тебя/за вас!
***Naisten malja!**	За женщин!
***Lasten malja!**	За детей!
***Vanhempien malja!**	За родителей!

9

YHDEKSÄS KAPPALE — **ДЕВЯТЫЙ УРОК**

Тема 1: Sairaus
Тема 2: Terveyspalvelut

Грамматика:
1. Типы глаголов
2. Повелительное наклонение, множественное число
3. Употребление объекта с глаголом в повелительном наклонении
4. Результативный объект и объект незавершенного действия
5. Выражение долженствования в финском языке:
   täytyy (pitää) ≠ ei tarvitse
6. Безличные глаголы

Текст 1: Hammaslääkärillä
Текст 2: Pirjo sairastuu

VERBITYYPIT

TYYPPI I
*Vokaali + **-a/-ä***

	puhu/a	kirjoitta/a
Minä	puhu/n	kirjoita/n
Sinä	puhu/t	kirjoita/t
Hän	puhu/u	kirjoitta/a
Me	puhu/mme	kirjoita/mme
Te	puhu/tte	kirjoita/tte
He	puhu/vat	kirjoitta/vat

TYYPPI II
*Pitkä vokaali tai diftongi + **-da/-dä***

	syö/dä	saa/da
Minä	syö/n	saa/n
Sinä	syö/t	saa/t
Hän	syö	saa
Me	syö/mme	saa/mme
Te	syö/tte	saa/tte
He	syö/vät	saa/vat

TYYPPI III

-l- + -la/-lä, *-n- +-na/-nä,* *-r- + -ra/-rä,* *-s- + -ta/-tä*

	ajatel/la	pääs/tä
Minä	ajattel/e/n	pääs/e/n
Sinä	ajattel/e/t	pääs/e/t
Hän	ajattel/e/e	pääs/e/e
Me	ajattel/e/mme	pääs/e/mme
Te	ajattel/e/tte	pääs/e/tte
He	ajattel/e/vat	pääs/e/vät

TYYPPI IV

Vokaali (≠ -i-, -e-) ***+ -ta/-tä***

	halu/ta	maa/ta
Minä	halu/a/n	maka/a/n
Sinä	halu/a/t	maka/a/t
Hän	halu/a/a	maka/a
Me	halu/a/mme	maka/a/mme
Te	halu/a/tte	maka/a/tte
He	halu/a/vat	maka/a/vat

TYYPPI V

-i- + -ta/-tä

	vali/ta	häiri/tä
Minä	vali/tse/n	häiri/tse/n
Sinä	vali/tse/t	häiri/tse/t
Hän	vali/tse/e	häiri/tse/e
Me	vali/tse/mme	häiri/tse/mme
Te	vali/tse/tte	häiri/tse/tte
He	vali/tse/vat	häiri/tse/vät

HAMMASLÄÄKÄRILLÄ

—Hammaslääkäri Virtasen vastaanotolla, hyvää huomenta.
—Hyvää huomenta, täällä on Jukka Honkonen. Minä haluan varata ajan hammaslääkäriltä.
—Hetkinen. Sopiiko ensi maanantaina klo 10.30?
—Anteeksi , mutta minulla on kova hammassärky.
—Tulkaa sitten tunnin päästä. Meidän osoitteemme on Kalevakatu 12.
—Kiitoksia paljon.
—Kiitos, kuulemiin.
—Kuulemiin.

* * *

-Anteeksi, voitteko sanoa, miten pääsen Kalevakadulle?
-Menkää ensin suoraan eteenpäin. Kulkekaa kahden kadun yli. Pian toisen kadun jälkeen näette suuren liikekeskuksen. Älkää kääntykö vielä siitä kulmasta! Kun tulette kauppakujan kohdalle, kääntykää siitä oikealle. Tämä on Kalevakatu.
-Voinko minä päästä bussilla?
-Kyllä. Bussin numero on 876.
-Missä minä nousen pois bussista? Millä pysäkillä?
-Heti kun bussi kääntyy pois Mäntysaarentieltä, on tien vieressä huoltoasema. Sen jälkeen seuraava pysäkki on Teidän.
-Kiitos paljon.

* * *

Hammaslääkärillä

-Mikä teitä vaivaa?
-Minulla on ientulehdus ja hammassärkyä.
-Avatkaa suu. Mitä hammasta särkee? Tämäkö?
-Kyllä. Voi,voi!
-Meidän täytyy vetää tämä hammas pois. . . Huuhtokaa suunne ja sylkäiskää. Älkää syökö kaksi tuntia. Tulkaa vastaanotolleni ylihuomenna.
-Kiitos, näkemiin.
-Näkemiin.

KIELIOPPIA ***ГРАММАТИКА***

1. Типы глаголов (Verbityypit)

1.1. По типам спряжения глаголы можно разделить на пять основных групп. Каждый тип глаголов характеризуется особенностями их спряжения (см. таблицу).

I тип. Окончание инфинитива **-a/-ä**. Спрягаемая основа оканчивается на гласный звук, 3-е лицо ед. ч. образуется путем удлинения последней гласной спрягаемой основы.

II тип. Окончание инфинитива **-ta/-tä**. Основа инфинитива совпадает со спрягаемой основой. В 3-ем лице ед. ч. нет окончания.

III тип. Основа инфинитива оканчивается на согласный, поэтому при спряжении глаголов после основы инфинитива и перед личными окончаниями глагола появляется соединительный **-e-**. 3-е лицо ед.ч. образуется путем удлинения последней гласной спрягаемой основы.

IV тип. Окончание инфинитива **-ta/-tä**. Спрягаемая основа глагола образуется путем присоединения к основе инфинитива, оканчивающейся на гласный (кроме -e-, -i-), гласного **-a-/-ä-**. 3-е лицо ед. ч. образуется путем удлинения последней гласной спрягаемой основы, кроме тех случаев, когда основа инфинитива оканчивается на -a-. В этом случае в 3-ем лице ед. ч. нет окончания.

V тип. Основа инфинитива оканчивается на гласный **-i-**. В спрягаемой основе появляется суффикс **-tse-**. 3-е лицо ед. ч. образуется путем удлинения последней гласной спрягаемой основы.

Huom! Глаголы **olla** и **juosta** спрягаются не по правилам:

ol/la (быть)	juos/ta (бежать, бегать)
ole/n	juo/kse/n
ole/t	juo/kse/t
o/n	juo/kse/e
ole/mme	juo/kse/mme
ole/tte	juo/kse/tte
o/vat	juo/kse/vat

2.Повелительное наклонение множественное число (Monikon imperatiivi)

2.1. Infinitiivin vartalo (основа инфинитива) + **-kaa/-kää**

Окончание *monikon imperatiivi* **-kaa/-kää**, которое присоединяется к основе инфинитива. В IV и V типе между основой инфинитива и окончанием *monikon imperatiivi* появляется ***-t-***.

	Infinitiivi	*Infinitiivin vartalo*	*Imperatiivi*
I.	puhu/a	puhu-	Puhu**kaa**!
II.	syö/dä	syö-	Syö**kää**!
III.	tul/la	tul-	Tul**kaa**!
IV.	ava/ta	ava-	Ava***t*kaa**!
V.	vali/ta	vali-	Vali***t*kaa**!

Istu/kaa tuolille!	Садитесь на стул!
Tuokaa ruokalista!	Принесите меню!
Tulkaa tänne, lapset!	Дети, идите сюда!
Avatkaa matkalaukut, olkaa hyvä!	Будьте добры, откройте чемоданы!
Mainitkaa siitä!	Упомяните об этом!

2.2. Отрицательная форма *monikon imperatiivi*

Älkää + infinitiivin vartalo + -ko/-kö. В IV и V типе между основой инфинитива и окончанием *monikon imperatiivi* сохраняется ***-t-***.

	Infinitiivi	*Infinitiivin vartalo*	*Negatiivinen imperatiivi*
I.	puhu/a	puhu-	Älkää puhu**ko**!
II.	syö/dä	syö-	Älkää syö**kö**!
III.	tul/la	tul-	Älkää tul**ko**!
IV.	ava/ta	ava-	Älkää ava***t*ko**!
V.	vali/ta	vali-	Älkää vali***t*ko**!

Älkää polttako täällä!	Не курите здесь!
Älkää syökö liian paljon!	Не ешьте слишком много!
Älkää tulko niin aikaisin!	Не приходите так рано!
Älkää avatko tuota ikkuna!	Не открывайте то окно!
Älkää häiritkö!	Не мешайте!

3. Употребление объекта с глаголом в повелительном наклонении

3.1. При сильном управлении глагола падеж объекта сохраняется в утвердительной и отрицательной форме глагола:

Sinä autat aina minua.	Ты всегда мне помогаешь.
Auta minua!	Помоги мне!
Auttakaa minua!	Помогите мне!
Älä auta minua!	Не помогай мне!
Älkää auttako minua!	Не помогайте мне!

3.2. Если в изъявительном наклонении (indikatiivi) объект стоит в ***Akkusatiivi***, то в повелительном наклонении (imperatiivi) *Akkusatiivi* переходит в *Nominatiivi*, при отрицательной форме повелительного наклонения - в *Partitiivi:*

Huomenna minä ostan tämän uuden **auton.**	Завтра я куплю этот новый автомобиль.
Osta tämä uusi **auto!**	Купи этот новый автомобиль!
Älä osta tätä uutta **autoa!**	Не покупай этот новый автомобиль!
Ostakaa nämä kaikki uudet **autot!**	Купите все эти новые автомобили!

Huom! Если в качестве объекта выступает абстрактное или вещественное существительное, то объект будет стоять в *Partitiivi:*

Minä syön **kalaa.**	Я ем рыбу.
Syökää **kalaa!**	Ешьте рыбу!
Äläkää syökö **kalaa!**	Не ешьте рыбу!

4. Результативный объект и объект незавершенного действия. Tulosobjekti ja prosessiobjekti

Если в русском языке для выражения завершенности/незавершенности действия употребляется совершенный/несовершенный вид глагола (*есть - съесть*), то в финском языке на завершенность или незавершенность действия указывает объект, стоящий в определенном падеже.

4.1. Когда объектом является результативный объект *tulosobjekti,* указывающий на то, что действие уже совершено или будет завершено

(в русском языке это соответствует совершенному виду глаголов), то объект стоит в *Akkusatiivi:*

Minä syön tämän kalan.	Я съем эту рыбу.
Minä pesen auton.	Я помою автомобиль.
Hän ostaa nämä kukat.	Он купит эти цветы.

4.2. Если объектом является объект незавершенного действия *prosessiobjekti*, который указывает на то, что действие еще не завершено, находится в процессе совершения (несовершенный вид русских глаголов), то объект будет стоять всегда в *Partitiivi:*

Minä syön joskus kalaa.	Иногда я ем рыбу.
Minä pesen autoa.	Я мою автомобиль.
Hän ostaa kukaa.	Он покупает цветок.

Huom! При отрицании объект будет стоять в *Partitiivi:*

Minä en syö kalaa.	Я не ем (не съем) рыбу.
Minä en pese autoa.	Я не мою (не помою) автомобиль.
Hän ei osta kukaa.	Он не покупает (не купит) цветок.

5. Выражение долженствования в финском языке: **täytyy (pitää) ≠ ei tarvitse**

5.1. Утвердительные предложения

Genetiivi + täytyy (pitää) + infinitiivi + objekti nominatiivissa

Для выражения долженствования в финском языке используются глаголы *täytyy, pitää.* Особенностью употребления этих глаголов является то, что субъект в предложениях долженствования будет стоять в *Genetiivi,* тогда как объект из *Akkusatiivi* переходит в *Nominatiivi:*

Minu*n* täytyy mennä kotiin.	Я должен идти домой.
Häne*n* pitää lukea *kirja.*	Он должен про читать книгу.
Peka*n* täytyy ostaa *kukka.*	Пекка должен купить цветок.

Huom! Если в предложениях долженствования:

- глагол, стоящий в инфинитиве, имеет сильное управление
- в качестве объекта употребляется абстрактное или вещественное существительное
- объектом является *prosessiobjekti*

то объект будет стоять в *Partitiivi:*

Meidän pitää odottaa *bussia.*	Мы должны подождать автобус.
Liisan täytyy ostaa *mehua.*	Лиза должна купить сок.
Täidän täytyy käyttää *sanakirjaa.*	Вы должны пользоваться словарем.

5.2. Отрицательные предложения

Genetiivi + ei tarvitse + infinitiivi + objekti partitiivissa

При отрицании в предложениях долженствования объект всегда будет стоять в *Partitiivi:*

Minu*n* ei tarvitse mennä kotiin.	Я не должен идти домой
Häne*n* ei tarvitse lukea *kirja.*	Он не должен читать книгу
Peka*n* ei tarvitse ostaa *kukka.*	Пекка не должен покупать цветок
Meidän ei tarvitse odottaa *bussia.*	Мы не должны ждать автобуса
Liisan ei tarvitse ostaa *mehua.*	Лиза не должна покупать сок
Täidän ei tarvitse käyttää *sanakirjaa.*	Вы не должны пользоваться словарем.

6. Безличиые глаголы (Yksipersoonaiset verbit)

Многие глаголы в финском языке, которые указывают на психическое или физическое состояние, являются безличными. При этом глагол, выражающий данное состояние, будет стоять в 3-ем лице ед.ч., а носитель этого состояния - в *Partitiivi:*

Minua oksettaa.	Меня тошнит.
Pekkaa yskittää.	Пекка кашляет.
Häntä nukuttaa.	Его клонит ко сну.

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Sinä olet autiolla saarella. Kerro, mitä sinä haluat ottaa mukaasi sinne. Mitä et halua ottaa mukaasi sinne? Mitä sinun täytyy ottaa ja mitä ei tarvitse?*

2. *Tee omat dialogit:*

a) Varaa aika hammaslääkäriltä.
b) Näytelkää tilanne lääkärin vastaanotolla ja apteekissa.

3.*Tee monikon imperatiivi mallin mukaan:*

Malli: Teidän täytyy mennä ulos. → Menkää ulos!

1. Teidän täytyy soittaa minulle.
2. Teidän täytyy syödä paljon.
3. Teidän täytyy opiskella suomea.
4. Teidän täytyy olla rauhassa.
5. Teidän täytyy kerrata sanat.
6. Teidän täytyy muistaa tämä.
7. Teidän täytyy viedä kirje postiin.
8. Teidän täytyy ajatella asiaa.
9. Teidän täytyy osata tämä.
10. Teidän täytyy sulkea ovi.
11. Teidän täytyy avata ikkuna.
12. Teidän täytyy tehdä se pian.

4. *Tee negatiivinen monikon imperatiivi mallin mukaan:*

Malli: Miksi menette ulos? → Älkää menkö ulos!

1. Miksi puhutte venäjä?
2. Miksi olette niin surullinen?
3. Miksi poltatte tupakkaa?
4. Miksi teette niin paljon työtä?
5. Miksi juotte niin paljon?
6. Miksi käännytte vasemmalle?
7. Miksi häiritsette?
8. Miksi tulette tänne?
9. Miksi nousette linja-autoon?
10. Miksi kysytte siitä?
11. Miksi vastaatte väärin?
12. Miksi olette kotona?

5. *Tee imperatiivi ja pane objekti oikeaan muotoon:*

Malli: Ostan auton. → Osta auto!

1. Suljemme ikkunat.
2. Avaan oven.
3. Kertaan tämän kappaleen.
4. Ostan sen tietokoneen.
5. Lähetän faxin.
6. Kirjoitamme kirjeet.
7. Kutsun Pekan.
8. Odotamme bussiamme.
9. Minä rakastan tyttöä.
10. Me ostamme nämä ruusut.
11. Minä en ota tätä kirjaa.
12. Me järjestämme kokouksen.

6. *Pane objekti oikeaan muotoon:*

1. Puhukaa ____________________(suomi)!
2. Pane ____________________(tämä lasi) pöydälle!
3. Älä avaa ____________________(ovi)!
4. Tunnemme ____________________(kaupunki) hyvin.
5. En tunne________________(te).
6. Älkää kertoko ________________(se) hänelle!
7. Auta ________________(vanha isäsi)!
8. Kysykää________________(hän)!
9. Hän ei ymmärrä ________________(ruotsi).
10. Osaatko ________________(saksa)?
11. En unohda________________(sinä).
12. Minä näen________________(he).
13. Minä ostan ________________(tämä uusi auto).
14. Ymmärrätkö sinä________________(se vaikea asia)?
15. Jos otat ________________(taksi), ehdit hyvin.
16. Lääkäri kutsuu ________________(me) sisään.
17. (Kuka)________________tapaat kadulla?

7. *Muuta lauseet mallin mukaan:*

a) ***Malli:*** Tule tänne, Raimo! → Raimon täytyy tulla tänne.

1. Avaa radio, tyttö!
2. Soita minulle, äiti!
3. Auta minua, poika!
4. Syö nopeasti, lapsi!
5. Ole onnellinen!
6. Puhukaa hitaasti!
7. Parantukaa pian!
8. Opiskelee suomea!
9. Jääkää kotiin!
10. Ota nämä kirjat!
11. Kertokaa, mitä tiedätte!
12. Riisu puserosi!

b) ***Malli:*** Pitääkö minun tulla? → Ei, sinun ei tarvitse tulla.

1. Pitääkö sinun mennä työhön?
2. Pitääkö hänen opiskella venäjää?
3. Pitääkö Pekan rakastaa sinua?
4. Pitääkö tytöt mennä ulos?
5. Pitääkö heidän kysyä siitä?
6. Pitääkö meidän nauraa?
7. Pitääkö minun soittaa isälle?
8. Pitääkö Eskon ottaa kahvia?
9. Pitääkö lapsen levätä?
10. Pitääkö minun ajatella asiaa?
11. Pitääkö pojan lukea kirja?
12. Pitääkö miehen unohtaa tätä asiaa?

8. *Taivuta alla olevat verbit eri persoonissa:*

1. lentää
2. tietää
3. riidellä
4. tuntea
5. löytää
6. merkitä
7. tarvita
8. ajatella
9. levätä
10. vastata
11. lähteä
12. kuunnella

9. *Mitä ovat alla olevien verbien perusmuodot?*

1. myymme ____________
2. tuo ____________
3. jaksatte ____________
4. häiritsee ____________
5. luulen ____________
6. unohdat ____________
7. palaavat ____________
8. tekee ____________
9. en näe ____________
10. kuuntelen ____________
11. uin ____________
12. soi ____________

10. *Käännä suomeksi:*

Ты пойдешь вечером в театр? Не могу. Я должна быть сегодня дома. Обычно я просыпаюсь в семь часов утра. Я включаю радио. Мы можем взять французское красное вино? К сожалению, у нас нет французского красного вина. Тебе нужно еще сегодня работать? Не нужно. Нам нужно идти в магазин? Нужно. Купите два батона хлеба, немного мяса и литр молока. Ты должен выпить горячее молоко. Примите лекарство и выпейте горячего чая! Поправляйтесь! Не ешьте много хлеба и не пейте холодную воду! В воскресенье я долго читаю газету. Ты можешь

открыть окно? Ты его знаешь? Он тебя знает. Я вымою окно завтра. Мы не знаем этого мальчика. Ты часто смотришь телевизор? Тебе нужна еще эта книга? Ты умеешь играть на пианино? Я могу воспользоваться телефоном? Ты пьешь вино или пиво? Он всегда покупает шампанское. Я хочу красный автомобиль. Ты хочешь новые часы? Я не хочу то большое зеленое яблоко. Мне не надо писать ему письмо. Тебе не нужно больше принимать лекарство. Можно мне немного белого вина? Ты хочешь рыбы? Я знаю твоего брата. Я ставлю книги на твою полку. Они вымоют свой автомобиль завтра. Я часто встречаю его.

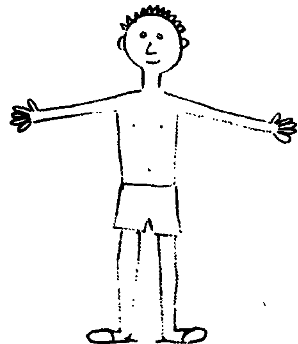
11. *Ystävilläsi on ongelma. Anna heille pari hyvää neuvoa. Käytä imperatiivia.*

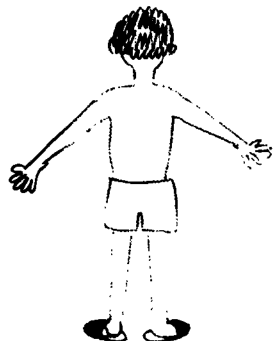
Malli: <u>Meillä on kova jano. → Juokaa kylmää vettä tai kuumaa teetä. Älkää syökö suolaista ruokaa.</u>

1. Meillä on nälkä.
2. Me haluamme ostaa uuden talon, mutta meillä ei ole rahaa.
3. Me emme osaa suomea.
4. Sinä olet meille vihainen.
5. Meillä on kuumetta.
6. Meillä on kurja olo.
7. Me rakastamme yhtä tyttöä.
8. Jääkaappimme on aivan tyhjä.
9. Meillä ei ole radiota.
10. Äidillämme on huomenna syntymäpäivä.
11. Me haluamme käydä Suomessa.

12. *Nimeä ruumiinosat ja elimet. Käytä sanakirjaa:*

	KEHO:		**ELIMET:**
alahuuli	napa	rinta	aivot
hammas	nenä	ristiselkä	keuhko
hiukset	nilkka	selkä	mahalaukku
jalka	niska	silmä	munuainen
kantapää	olkapää	silmäluomi	suolet
kasvot	otsa	silmäripset	sydän
kaula	pakara	sormi	veri
korva	pohje	suu	
kulmakarva	polvi	tukka	
kyynärpää	poski	varvas	
kämmen	pää	vatsa	
käsi	ranne	vyötärö	
leuka	reisi	ylihuuli	

13. *Lue seuraavat dialogit tarkasti, käännä venäjäksi:*

PIRJO SAIRASTUU

Aamulla Pirjo herää kello puoli seitemän. Mutta tänään hän ei nouse sängystä, vaikka herätyskello soi.
-Pirjo, sinun täytyy nousta. Kello on jo seitsemän, sanoo Pirjon äiti.
-Minä en jaksa.
-Mikä sinua vaivaa? kysyy äiti.
-Minulla on kurja olo.
-Millä tavalla kurja olo? Onko sinulla vatsa kipeä?
-Ei, ei vatsa. Minulla on joskus kuuma ja joskus kylmä. Minä palelen, päätäni särkee ja kurkku on kipeä. Luulen, että minulla on kuumetta, vastaa Pirjo ja yskii.
-Sinä näytät sairaalta. Onko sinulla nuha?
-Kyllä, minulla on kova nuha.
Äiti hakee lääkekaapista kuumemittarin.
-Sinun täytyy mitata kuume. Tässä on kuumemittari.
Pirjo mittaa kuumeen. Hänessä on 37,6 astetta.
-Totta. Sinä olet sairas. Sinä et mene tänään yliopistoon, koska sinulla on kuumetta. Sinun täytyy olla vain sängyssä. Minä annan sinulle aspiriinia. Sen pitää auttaa.

Äiti tuo tytölle kuumaa teetä, särkylääkettä ja vettä. Yskänlääke on lopussa ja äiti menee apteekkiin.

* * *

Iltapäivällä Pirjon kuume nousee melkein 38 asteeseen. Hän hikoilee ja yskittää kovasti. Äiti sanoo Pirjolle, että kannattaa soittaa terveyskeskukseen lääkärille. Ensin Pirjon täytyy varata aika puhelimella lääkärin vastaanotolle.

Ajanvaraus

-Terveyskeskus, ajanvaraus. Hyvää päivää.
-Päivää. Täällä puhuu Pirjo Mäkinen. Haluan varata ajan lääkäriltä.
Miltä lääkäriltä? Yleislääkäriltäkö?
Kyllä
Sopiiko Teille tänään kello 16?
-Sopii.
-No sitten tohtori Markku Alatalo kello neljä.
-Kiitos. Kuulemiin.
-Kuulemiin.

* * *

Lääkärin vastaanotolla

Pirjo istuu lääkärin odotushuoneessa ja odottaa vuoroansa. Vastaanottoapulainen tulee ovelle ja sanoo:
-Rouva Mäkinen, olkaa hyvä!
Pirjo nousee. On hänen vuoronsa.

-Istukaa, olkaa hyvä, sanoo lääkäri. Teillä on kova yskä.
-Niin on, ja lisäksi nuha, ja kurkku on kipeä.
- Riisukaa puseronne pois. Minä kuuntelen vähän sydäntänne ja miten keuhkot toimivat. Hengittäkää syvään. Älkää hängittäkö nyt. Kääntykää ympäri.
Lääkäri tutkii sitten korvat ja katsoo kurkkua.
-Avatkaa suunne ja sanokaa aa. Kurkku on kovin punainen. Onko teillä kuumetta?
-On, vähän yli 38 astetta. Joskus on päänsärkyäkin.
-Selvä. Pukekaa päällenne. . . Huimaako teitä?
-Huimaa hiukan.
-Oksettaako? Onko vatsa kipeä?
-Minua ei okseta eikä vatsani ole kipeä.
-No, ei tämä vaarallista ole. Teillä on tavallinen flunssa, jonka lääkkeet ja lepo parantavat nopeasti.
Lääkäri kirjoittaa Pirjolle reseptin antibioottia varten ja viikon sairasloman.
-Viekää tämä apteekkiin. Ottakaa lääkettä kolme kertaa päivässä, yskänlääkettä ruokalusikallinen samoin kolme kertaa päivässä. Flunssa parantuu varmasti pian, kun nautitte nämä lääkkeet ja olette vuoteessa muutaman päivän.
-Paljon kiitoksia ja näkemiin.
-Näkemiin kiitos. Parantukaa pian!

Apteekissa

Pirjo menee apteekkiin, joka sijaitsee samalla kadulla. Apteekissa Pirjo ottaa jonotusnumeron ja istuu penkille. Hänen numeronsa on 16.
Farmaseutti: Numero 16!
Pirjo nousee penkiltä, menee tiskille ja antaa reseptin.

-Olkaa hyvä! Tarvitsen tämän lääkkeen.
-Kiitos. Odottakaa hetkinen.
-Kestääkö se kauan?
-Noin viisi minuuttia.

-Mäkinen! Tässä on lääkkeenne. Satakolmekymmentä markkaa
-Olkaa hyvä.
-Kiitos. Kaksikymmentä markkaa takaisin. Tässä on kuitti ja resepti. Lukekaa tarkasti käyttöohje pakkauksesta.
-Kiitos ja näkemiin.
-Näkemiin.

Kun Pirjo tulee kotiin, hän menee heti vuoteeseen. Hänen äitinsä tuo tytölle kuumaa teetä ja panee lääkkeet pöydälle, joka on vuoteen vieressä. Pirjo ottaa lääkettä ja juo teetä. Vähän ajan kuluttua hän nukahtaa.

* * *

Kahden päivän päästä Pirjon kuume laskee. Pirjolla on vielä vähän nuhaa, mutta ei enää kuumetta, eikä yskää. Valitettavasti Pirjon flunssa tarttuu äitiinsä. Mutta viikon kuluttua naiset ovat jo aivan terveet.

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

apu/lainen, -laisen, -laista	помощник, помощница
avata, avaan, avaa	открывать, открыть
hake/a, hae/n	сходить и принести (привести)
halu/ta, halua/n, halua/a	хотеть, желать
hammas, hampaa/n, hammas/ta	зуб
hengittä/ä, hengitä/n	дышать
herätys/kello,-n,-a	будильник
herä/tä, herää/n, herää	просыпаться, пробуждаться
hikoil/la, hikoile/n	потеть, пропотеть
hiukan	немного, немножко, несколько, чуть
huima/ta, huimaa	кружиться (*о голове*), чувствовать головокружение
huolto/asema, -n,-a	заправочно-ремонтная станция для автомобилей
huuhto/a, huuhdo/n	полоскать, прополаскивать, ополоснуть
häiri/tä, häiritse/n	мешать, беспокоить, стеснять
ien	десна
ikenet	десны
jaksa/a,-n	мочь, быть в состоянии, быть в силах
jonotus/numero, -n,-a	номер в очереди
juos/ta, juokse/n	бегать, бежать

kannatta/a, kannata/n	стоить; держать, оказывать поддержку
keuhko, -n, -a	легкое
kovin	очень
kuitti, kuiti/n, -a	квитанция, расписка; чек
kuja,-n,-a	переулок
kun	когда, как, что
kurja,-n,-a	жалкий, скверный
kuume, -en, -tta	жар, повышенная температура
käyttö/ohje, -en, -tta	инструкция по эксплуатации; правило пользования; рецепт
laske/a, laske/n	спускать, опускать; снижаться, опускаться
lepo, levo/n, -a	отдых, покой
lääke, lääkkeen, -ttä	лекарство
maa/ta, makaa/n, makaa	лежать
mita/ta, mittaa/n, mittaa	мерить, измерять
miten	как
mittari,-n,-a	измерительный прибор, счетчик
nautti/a, nauti/n	принимать; наслаждаться, получать удовольствие
nuha, -n, -a	насморк
nukahta/a, nukahda/n	заснуть, вздремнуть
odotus/huone, -en, -tta	комната ожидания, приемная
oksetta/a, minua oksettaa	меня тошнит, рвет
olo,-n,-a	состояние; положение; условие, обстоятельство
pakkau/s, -ksen, -sta	упаковка
palel/la, palele/n	мерзнуть, зябнуть, замерзать
palvelu, -n, -a	обслуживание
paranta/a, paranna/n	лечить, вылечивать; улучшать
parantu/a	выздоравливать, поправляться, излечиваться; улучшаться
penkki, penki/n, -ä	скамья, скамейка
puke/a, pue/n	одевать, надевать
riisu/a, riisu/n	снимать, раздевать
sairas/loma,-n,-a	отпуск по болезни
sairastu/a, sairastu/n	заболевать, заболеть
samoin	также, таким же образом
sijai/ta, -tsen	находиться, быть расположенным, помещаться
suu,-n,-ta	рот
sydän, sydämen, -tä	сердце
sylkäis/tä, -en	плюнуть, сплюнуть
särke/ä	болеть, ломить, ныть
särky, -n, -ä	боль, ломота
tarkka, tarka/n, -a	точный; внимательный; подробный, детальный
tarttu/a, tartu/n	передаться, приставать; заразить
tarvi/ta, -tsen	нуждаться; требовать
terveys	здоровье

terveys/keskus, -keskuksen, -keskusta	центр здравоохранения, лечебный центр
tohtori, -n, -a	доктор (*ученая степень*)
toimi/a, toimi/n	действовать, работать
tulehdu/s, -ksen, -ta	воспаление
tutki/a, tutki/n	изучать, исследовать, обследовать
täytyy	должен, нужно, следует, надлежит
vaaralli/nen, -sen, -sta	опасный, рискованный
vaikka	хотя, хоть
vaivata, vaivaa/n, vaivaa	беспокоить, тревожить; мучить, томить
vali/ta, -tsen	выбирать, выбрать
vara/ta, varaan, varaa	заказывать, бронировать; запасать
varten (*Part + varten*)	для
vastaan/otto, -oton, -ottoa	прием; встреча
vatsa,-n,-a	живот
vetä/ä, vedä/n	тащить, тянуть
vuode, vuoteen, -tta	постель
vuoro,-n,-a	очередь
yleis/lääkäri, -n, -ä	терапевт
ympäri	вокруг, кругом
yskittä/ä, minua yskittää	у меня кашель
yski/ä, yski/n	кашлять
yskä, -n, -ä	кашель

* * *

ei . . . eikä	ни . . . ни
kohta	место, пункт

* * *

auto lähtee hotellin kohdalta	машина отходит от гостиницы
pysähdyn hotellin kohdalla	я останавливаюсь около гостиницы
bussi tulee hotellin kohdalle	автобус подъезжает к гостинице
olla lopussa	быть на исходе, подходить к концу
päätä särke/e	голова болит

KYMMENES KAPPALE **10** **ДЕСЯТЫЙ УРОК**

Тема 1: Saunominen

Грамматика:
1. III. инфинитив
2. IV. инфинитив
3. Новый тип имен: -VV- + -s
4. Личные притяжательные суффиксы

Текст 1: Suomalainen sauna
Текст 2: Liikesauna
Текст 3: Maalle ja ulkomaille

III. INFINITIIVI

III. infinitiivi illatiivi	***-MAAN / MÄÄN***
III. infinitiivi inessiivi	***-MASSA / MÄSSÄ***
III. infinitiivi elatiivi	***-MASTA / MÄSTÄ***
III. infinitiivi adessiivi	***-MALLA / MÄLLÄ***

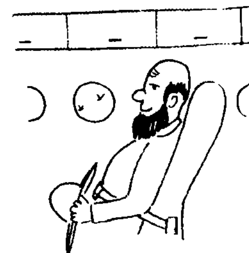
Mihin Pekka menee?
Pekka menee onkimaan.

Missä Pekka on?
Pekka on onkimassa.

Mistä Pekka tulee?
Pekka tulee onkimasta.

Millä Pekka matkusta?
Pekka matkustaa ulkomaille lentämällä

SUOMALAINEN SAUNA

Ulla Hämäläinen kertoo:

Kun ihmiset saavat kuulla, että olen suomalainen, he kyselevät minulta aina suomalaisesta saunasta. Monet kyselevät , millainen sauna yleensä on. Ja kun minä kerron heille, niin he usein kuvittelevat, että saunarituaali tuntuu kauhealta, varsinkin vihdan käyttö, ja semmoisen kuumuuden täytyy olla epämiellyttävää. Lisäksi he luulevat, että saunan jälkeen pitää aina hypätä avantoon tai kieriskellä lumessa, vaikka pakkanen on 20 ja jopa 30 astetta. On myös se käsitys, että suomalainen sauna on vapaan seksin paikka, koska siellä molemmat sukupuolet kylpevät yhdessä. Kun sauna ei ole ulkomailla vanha traditio, niin ulkomaalaiset käsittävät sen väärin.
Haluatteko te tietää oikeasta saunasta? Minä voin kertoa siitä.
Sauna on vanha suomalainen perinne. Se on meille todella vain luonnollinen kylpy- ja pesupaikka. Miehet ja naiset saunovat erikseen, paitsi oman perheen piirissä. Suomalaiset käyvät saunassa tavallisesti kaksi kertaa viikossa: keskiviikkona ja lauantaina. Nykyään melkein jokaisessa suomalaisessa kodissa on sauna: kaupunkikodissa on sähkösauna, kesämökillä on puusauna. Ja kun ulkomaalaiset luulevat niin, että saunan täytyy olla hyvin kallis ja hieno, suomalaiset ovat sitä mieltä, että juuri yksinkertainen, musta puusauna on aito sauna ja vain savusaunassa saa oikeat löylyt. Saunassa on lämpöä tavallisesti noin 70-80°C. Kiuas kihahtaa, hiki nousee iholle. Vihtomista harrastavat kai pääasiassa miehet ja pojat, mutta nykyisin monet eivät enää käytä lainkaan vihtaa. Saunassa voi olla kerralla noin 5-10 minuuttia, minkä jälkeen pitää vilvoittaa joko pukuhuoneessa, ulkona tai kesällä järvessä. Talvella, kun vedet ovat jäässä, vain harvat ja rohkeat käyvät uimassa avannossa, en minä itse koskaan tee sillä tavalla. Sitten voi mennä uudestaan saunaan lämmittelemään ja peseytymään.
Kun suomalainen käy saunassa, hän syö silloin usein lenkkimakkaraa ja juo olutta. Olo on mukava ja rento. Sauna on nimenomaan se paikka, jossa ihminen voi rentoutua ja virkistyä. Siinä unohtuvat kaikki omat ongelmat.

LIIKESAUNA

Sauna on ihan luonnollinen asia. Suomalaiset muistavat jo lapsuudesta, millainen on oikea sauna. Sauna kuuluu heidän normaaliin elämäänsä niin kuin siihen kuuluvat ruoka, juoma tai lepo. Se ei ole vain kylpypaikka, vaan elämämuoto. Suomalaiset puhuvat saunassa jopa liikeasiansa. Kun amerikkalainen järjestää grillikutsut kotipihallaan, vie suomalainen vieraansa saunaan, vaikka varmaan monesta tuntuu kummalliselta istua kuumassa saunassa alasti neuvottelemassa liikeasiasta.

Liikesauna on Suomen liike-elämän salainen ase. Melkein jokaisella yrityksellä on oma sauna. Kun asia ei selviä neuvottelupöydän ääressä, suomalaiset siirtyvät saunaan ratkaisemaan riita-asiaa. Ja politiikassa saunalla on aivan oma paikkansa.

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. III инфинитив (*III. infinitiivi*)

III. **infinitiivi**, окончание которого **-ma/-mä**, достаточно обычная и в тоже время весьма важная глагольная форма как в письменной, так и в устной речи. *III. infinitiivi* образуется от спрягаемой основы глагола (3-е лицо ед.ч. глагола без личного окончания) путем присоединения -ma/-mä и может выступать в нескольких падежах (inessiivi -ssa/-ssä, elatiivi -sta/-stä, illatiivi -Vn, adessiivi -lla/-llä)

	I. infinitiivi	*yks. 3. pers.*	*III. infinitiivin vartalo*
I.	otta/a	otta/a	otta/*ma-*
II.	syö/dä	syö	syö/*mä-*
III.	opiskel/la	opiskele/e	opiskele/*ma-*
IV.	huoma/ta	huomaa	huomaa/*ma-*
V.	vali/ta	valitse/e	valitse/*ma-*

1.1. *III. infinitiivin inessiivi*

Выражает непрерывное, продолжающееся во времени действие и употребляется чаще всего вместе с глаголом ***olla*** или с некоторыми другими глаголами, указывающими на нахождение в каком-либо месте.

Pirjo on kirjastossa luke/*ma*/**ssa.** — Пирьё в библиотеке читает.
Tyttöni on opiskele/*ma*/**ssa** Helsingissä. — Моя дочь учится в Хельсинки.
Pekka on olutta osta/*ma*/**ssa**. — Пекка покупает пиво.
Huomenna käyn äitiäni katso/*ma*/**ssa**. — Завтра я навещу свою мать.
Istumme juuri syö/*mä*/**ssä**. — Мы как раз сейчас едим.

1.2. *III. infinitiivin elatiivi*

Встречается с глаголами, которые обозначают конкретное или абстрактное движение, например, глаголы ***tulla*** и ***palata***, когда речь идет о действии, после которого куда-либо возвращаются:

Leena tulee uimahallista ui/*ma*/**sta**. — Лена, искупавшись, идет из бассейна.
Tyttöni palaa Helsingistä opiskele/*ma*/**sta**. — Моя дочь возвращается из Хельсинки, отучившись там

Huom! Некоторые глаголы требуют после себя *III. inf. elatiivi*

kieltää (запрещать)
lakata (переставать, прекращать)
varoa (остерегаться, беречься)

Lapsi lakkaa itke/*mä*/**stä**. — Ребенок перестает плакать.

1.3. *III. infinitiivin illatiivi*

Употребляется с глаголами, обозначающими движение вперед, и выражают действие, к которому приступают.

Menen ravintolaan syö/*mä*/**än**. — Я иду в ресторан поесть.
Illalla tulen teille sauno/*ma*/**an**. — Вечером я приду к вам попариться в сауне.
Lähden hake/*ma*/**an** lapset koulusta — Я отправляюсь забирать детей из школы.

Huom! Требуют после себя *III. inf. illatiivi* также следующие глаголы:

joutua (приходиться)
jättää (оставлять)
jäädä (оставаться)
pakottaa (заставлять, принуждать)
pyytää (просить)
oppia (изучать, учиться)
auttaa (помогать)

Jään vielä työskentele/*mä*/**än**. — Я остаюсь ещё поработать.
Pekka pyytää minua tanssi/*ma*/**an**. — Пекка приглашает меня танцевать.

Huom! Конструкция *tulla + III. infinitiivin illatiivi* выражает в финском языке будущее время:

Tulen palaa/*ma*/**an**. — Я вернусь.

1.4. ***III. infinitiivin adessiivi***

Выражает способ, которым совершается действие:

Sinne pääsee mukavasti kävele/*mä*/**llä**. Туда удобно пройти пешком.

2. *IV инфинив IV infinitiivi*

IV infinitiivi образуется путем присоединения окончания ***-minen*** к спрягаемой основе:

I. infinitiivi		*yks. 3. pers.*	*III. infinitiivin vartalo*
I.	otta/a	otta/a	otta/*minen*
II.	syö/dä	syö	syö/*minen*
III.	opiskel/la	opiskele/e	opiskele/*minen*
IV.	halu/ta	halua/a	halua/*minen*
V.	vali/ta	valitse/e	valitse/*minen*

IV. infinitiivi представляет собой отглагольное существительное:

Sauno/*minen* on mukavaa. Париться в сауне приятно.
Minä en pidä lentä/*misesta*. Я не люблю летать на самолете.

3. Новый тип имен: -VV- + -s

Nom.	*Part.*	*Gen.*	*Adess.*	*Illat.*
kuumuu/s	kuumuu/tta	kuumuu/de/n	kuumuu/de/lla	kuumuu/te/en
rakkau/s	rakkau/tta	rakkau/de/n	rakkau/de/lla	rakkau/te/en

4. *-nsa/-nsä = -Vn*

Hän odottaa tyttöä/*nsä*. = Hän odottaa tyttöä/*än*.
Hän soittaa äidille/*nsa*. = Hän soittaa äidille/*en*.
Hänen vaimolla/*nsa* on uusi auto. = Hänen vaimolla/*an* on uusi auto.
Minä kysyn hänen isältä/*nsä*. = Minä kysyn hänen isältä/*än*.
Heidän talossa/*nsa* on 3 makuuhuonetta.= Heidän talossa/*an* on 3 makuuhuonetta.
Me kerromme hänen saunosta/*nsa*. = Me kerromme hänen saunosta/*an*.

Huom! Различное сочетание личных местоимений и *possessiivisuffiksit* могут менять смысл предложения:

Liisa on kotona lapsensa kanssa. Лиза дома со своим ребенком.
Liisa on kotona hänen lapsensa kanssa. Лиза дома с её ребенком.

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Tee lauseita mallin mukaan:*

Mitä olet tekemässä? ***Malli:*** juoda kahvia → Olen juomassa kahvia.

1. levätä kotona
2. hakea lapset koulusta
3. kävellä ulkona
4. tavata ystäväni
5. syödä kahvilassa
6. lukea kotona
7. opiskella yliopistossa
8. uida uimahallissa
9. tehdä työtä toimistossa
10. ostaa kaupassa
11. keskustella
12. istua puistossa

2. *Kerro, mitä nämä ihmiset menevät tekemään*

1. Kello on jo 23 ja minä menen . . .
2. Minulla ei ole rahaa.
3. Äitini on sairastunut.
4. Keskiviikkona ja lauantaina suomalaiset menevät saunaan.
5. Minä en osaa puhua suomea.
6. Minä huomaan, että pieni lapsi tarvitsee apua.
7. Poika haluaa syödä.
8. On kuuma päivä ja me menemme .
9. Pidän kalasta.
10. Pidän tanssimisesta.
11. Kun puhelin soi, minä menen . .
12. Minä koputan ja hän menee . . .

3. *Tee lauseita mallin mukaan:*

Mistä tulet? **Malli:** hiihtää → Minä tulen hiihtämästä.

1. syödä lounasta
2. luistella
3. kävellä metsässä
4. pelata tennistä
5. uida uimahallissa
6. viedä kirjettä
7. ostaa paperia
8. tavata Pekkaa
9. pestä autoa
10. ostaa ruokaa
11. hakea rahaa pankista
12. tanssia

4. *Täydennä lauseet suluissa annettujen verbijen oikeilla muodoilla:*

a)
1. Äiti tulee ____________________(avata).
2. Menettekö te nyt ____________________(purjehtia).
3. Tulemme juuri järveltä ________________(uida).
4. Leena on vielä ____________________(saunoa).
5. Reino on rannalla ____________________(onkia).
6. Ovatko Tiina ja Jussi jo ____________________(syödä)?

7. Ruoan jälkeen lähdemme ________________(ajaa) autolla.
8. Aiomme mennä ____________________(katsoa) televisiota.
9. Tuletko ______________ (näyttää), missä se sijaitsee?
10. Kello 17 tulemme ____________________ (juoda) kahvia.
11. Käytkö usein lavalla ________________ (tanssia)?
12. Tiedätkö, että Tanja lähtee Suomeen ____________________ (opiskella)?
13. Onko hänen veljensä vielä Venäjällä ____________________ (opettaa)?

b)
1. Lapset haluavat uida vielä ja he jäävät _______________(uida).
2. Minä haluan oppia _______________(unohtaa) ikävät asiat.
3. Pyydän Pekkaa _______________(laulaa).
4. Pojat haluavat pelata vielä jalkapalloa ja he jäävät _______________ (pelata).
5. Minä lakkaan ____________________(opiskella) suomea.
6. Hän oppii _______________(ajatella) ensin ja _______________(puhua) sitten.
7. Äiti kieltää _______________(mennä) ulos.
8. Lähdemme suomen tunnilta ja jäämme muut _______________(opiskella).
9. Opiskelen suomea _______________(katsoa) televisiota ja ___________ (kuunnella) radiota.
10. Aion viettää viikonloppuni ________________ (levätä).
11. Mies lakkaa________________(polttaa).
12. Me opimme ___________(puhua) suomea kuin suomalainen.
13. Istumme usein kotona _________________(soittaa) pianoa.

5. *Kerro, mitä sinä osaat opettaa jonkun toisen tekemään ja mitä haluat oppia tekemään.*

6. *Täydennä infinitiivin muodoilla* ***(tehdä, tekeminen tai tekemässä, tekemästä, tekemään):***

Juoda.

Minä aion _____________. Ihmisen täytyy _____________. Lapsi menee _____________. Joskus me käymme _____________ baarissa. Hän on nyt _______________. Tyttö alkaa ___________. Minun pitää _______________ paljon. Haluatko sinä ___________ mehua vai olutta? Hän lakkaa _______________. He tulevat ____________ kahvia.

Uida.

Minä haluan _______________ järvessä. Illalla minä käyn _______________ uimahallissa. Lapsi oppii _________________. He alkaa _________________. Hän lakkaa _____________. Me emme jää enää _______________. Milloin sinä tulet ______________? Äiti kieltää _____________. _______________ on hauskaa. Minä pidän _____________.

Lentää.

_______________ on vaarallista. Minä en pelkää _________. Pidätkö sinä _______________? Hän matkustaa aina ________. Minusta _______________ on hauskaa. Liisa haluaa ________ Saksaan. Osaatko sinä _______________? Linnut ___________ etelään

7. Taivuta:

tämä uusi salaisuus
tätä ___________
tämän ______________
tästä ______________
tässä ______________
tähän ______________
tälle ______________
tältä ______________
tällä ______________

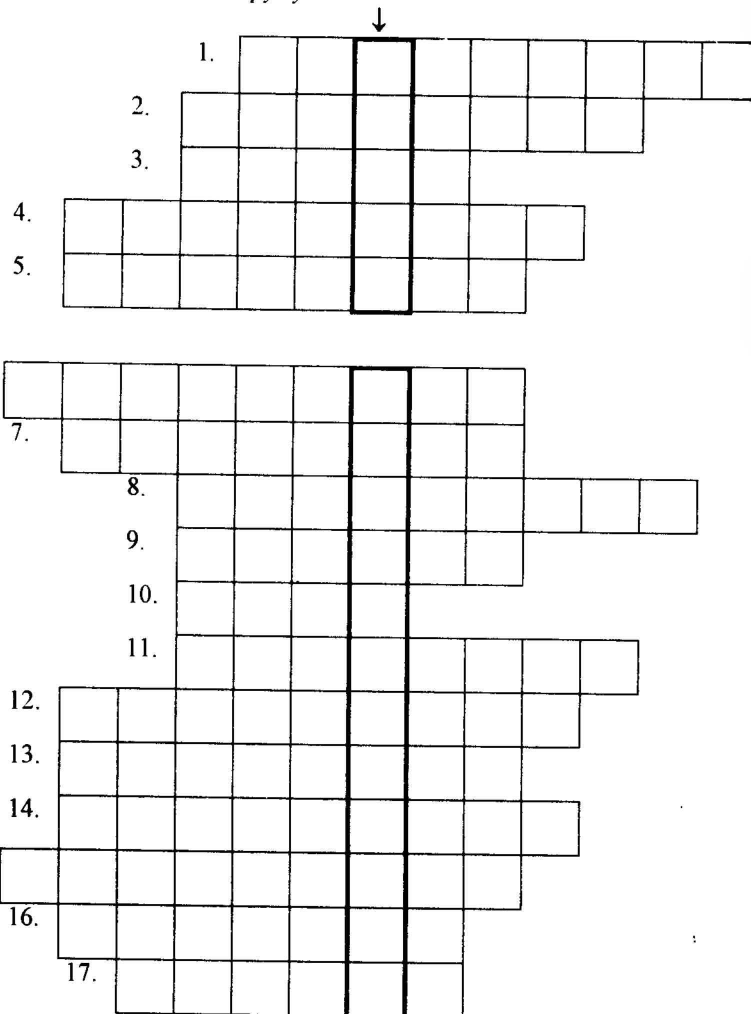
tuo talon korkeus
tuota ___________
tuon ______________
tuosta ______________
tuossa ______________
tuohon ______________
tuolle ______________
tuolta ______________
tuolla ______________

8. *Muistatko sanan ja merkityksen?*

1. Suomalaiset ovat sitä mieltä, että vain puusauna on oikea eli _______________ sauna
2. Saunan löylyhuoneessa ihminen ei istu tuolella eikä penkillä vaan _________________.
3. Sauna, joka lämpiää sähköllä, on _______________.
4. Talvella, kun vedet ovat jäässä, saunasta voi käydä uimassa _________________.
5. Ihmisellä on ___________, eläimellä on nahka.
6. Kuumassa saunassa ______________ nousee iholle.
7. Saunassa suomalaiset ________________.
8. Suomalainen heittää löylyä, hän heittää vettä ________________.
9. Puusaunassa saa kunnolliset _______________.
10. Saunassa suomalaiset ________________. ___________________ panee veren kiertämään.

11 Заказ 338

9. *Ratkaise verbiristikko. Mikä tulee pystysuoraan?*

1. levätä: III inf. illat.
2. valita: imper. mon.
3. tehdä: I inf.
4. itkeä: III inf. iness.
5. ajaa: IV inf.
6. onkia: III inf. elat.
7. istua: III inf. illat.
8. puhua: III inf. adess.
9. lainata: imper. yks.
10. sanoa: imper. yks.
11. olla: III inf. iness.
12. lukea: IV inf.
13. syödä: III inf. iness.
14. kuvitella: I inf.
15. tanssia: III inf. elat.
16. uida: III inf. elat.
17. tulla: imper. mon.

10. *Käännä suomeksi:*

Многие люди живут в бедности. Какую литературу ты читаешь? Мы идем в магазин покупать еду. Мама помогает своему ребенку. Когда звонит дверной звонок, я иду открывать дверь. Научиться говорить можно только говоря. Я учу финский язык, смотря телевизор и слушая радио. Он вернулся с юга, отдохнув. Они сидят на берегу озера и ловят рыбу. Я часто думаю о тебе. Я иду мыть машину. Ты поможешь мне перевести этот текст? Я остаюсь дома писать письмо другу. Мы идем завтра купаться. Я прошу вас прийти послезавтра ровно в 10 часов. Ты поедешь в Лапландию кататься на лыжах? Семья Паакко отправляется завтра на дачу попариться в настоящей сауне и отдохнуть. Я хочу пригласить тебя танцевать. Мы идем на площадку потанцевать и послушать музыку. В 11 часов дети отправляются спать. Я навещаю своего больного друга.

11. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi.*

MAALLE JA ULKOMAILLE

Esko: Tuletko syömään?

Olga:Tulen juuri syömästä. Heikki on vielä kahvilassa juomassa kahvia. Lähdetkö huomenna purjehtimaan?

Esko:En voi, sillä lähden jo tänään iltapäivällä kello viisitoista maalle erään tuttavani luo.

Olga:Missä tuttavasi asuu?

Esko:Hän asuu Espoossa. Sinne on Helsingistä kolmekymmentä kilometriä. Hänen omakotitalonsa on kauniin järven rannalla. Siellä on oikea vanha savusauna. Kaupunkikodissa tuttavani käy joka keskiviikko ja lauantai sähkösaunassa. Mutta kun me olemme maalla, me lämmitämme saunan melkein joka ilta.

Olga: Onko saunan lämmittäminen vaikeaa?

Esko: Ei ole. Tuttavani pilkkoo saunapuut ja minä kannan vettä saunaa varten. Ruumiillinen työ tuntuu mukavalta toimistossa istumisen jälkeen. Sillä välin kun sauna lämpiää, me teemme koivusta vihdat.

Olga: Onko sinusta vihtominen hauskaa?

Esko: Kyllä on. Vihtominen panee veren kiertämään ja se on terveellistä. Ja sitä paitsi minä pidän raikkaasta koivun tuoksusta.

Olga:Kerro saunomisesta!

Esko:Ole hyvä. Sauna on valmis, kun lämpötila on noin 70-80 astetta. Me istumme lauteilla. Minä huudan: "Lisää löylyä!" ja tuttavani heittää löylykauhalla vettä kiukaalle. Kiuas on saunan uuni. Kun rantasauna on veden äärellä, me voimme juosta saunasta järveen uimaan ja taas takaisin löylyyn lämmittelemään. Jos vesi on lämmintä, me voimme käydä uimassa saunasta monta kertaa.

Olga: Mitä te teette saunomisen jälkeen?

Esko: Tavallisesti me istumme pukuhuoneessa tai saunan kuistilla juomassa kylmää olutta ja juttelemassa valoisassa kesäyössä. Mutta tänä iltana aiomme mennä lavalle tanssimaan. Lava on järven vastakkaisella rannalla. Menemme sinne moottoriveneellä.
Olga: Aiotko myös käydä onkimassa?
Esko: Tietysti, huomenna aikaisin aamulla soudamme järvelle onkimaan. Tänä vuonna on paljon kalaa.
Olga: Käytkö sinä Espoossa syksylläkin?
Esko: Kyllä. Syksyllä käyn sienessä ja talvella usein hiihtämässä.
Olga: Menetkö Espooseen junalla vai linja-autolla?
Esko: Linja-autolla.
Olga: Lähdetkö perjantaina ulkomaille.
Esko: Kyllä. Minä menen Venäjälle.
Olga: Millä sinä matkustat?
Esko: Lentämällä.
Olga: Miksi matkustat sinne?
Esko: Ystäväni asuu Venäjällä. Hänellä on keskiviikkona häät.
Olga: Koska palaat?
Esko: Tulen jo ensi maanantaina takaisin.
Olga: Minun täytyy nyt mennä luennolle. Toivotan sinulle hyvää matkaa.
Esko: Kiitos. Hyvää viikonloppua. Moi.
Olga: Moi.

Vastaa kysymyksiin:

1. Miksi Olga ei mene Eskon kanssa syömään?
2. Miksi Esko ei voi lähteä Olgan kanssa purjehtimaan?
3. Missä Eskon tuttava asuu?
4. Millainen sauna siellä on?
5. Minne Esko aikoo mennä illalla?
6. Entä aamulla?
7. Miksi Esko käy syksyllä Espoossa?
8. Entä talvella?
9. Meneekö Esko Espooseen junalla?
10. Millä Esko menee ulkomaille.
11. Miksi Esko menee Venäjälle?
12. Onko Esko Venäjällä monta päivaa?

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aito, aidon, -a	настоящий, подлинный
alasti	нагишом, голышом
ase, -en, -tta	оружие
avanto, avannon, -a	прорубь, полынья
elämä, -n, -ä	жизнь
epä/miellyttävä, -n, -ä	неприятный, непривлекательный, противный
erikseen	отдельно, порознь, поодиночке
harrasta/a, -n *(+Part.)*	интересоваться

harva, -n, -a	редкий, немногий
hauska, -n, -a	приятный, хороший; веселый, смешной
heittä/ä, heitä/n	бросать, кидать, подбрасывать; плескать
hiki, hie/n, -ä	пот, испарина
huuta/a, huuda/n	кричать, вскрикивать
hypä/tä, hyppää/n, hyppää	прыгать, скакать
häät (mon.)	свадьба
iho, -n, -a	кожа *(человека)*
joko	каждый, всякий; который, какой
jopa	даже, тем более
jutel/la, juttele/n	говорить, беседовать, болтать
juuri	как раз, только что
järjestä/ä, -n	устраивать, организовывать
kanta/a, kanna/n	нести, носить, таскать
kauha, -n, -a	ковш, черпак
kauhea, -n, -a	ужасный, страшный
kerralla	разом, за один раз
kieriskel/lä, -en	кататься, валяться
kiertä/ä, kierrä/n	крутить, вращать; двигаться по кругу, вращаться
kihahta/a, kihahda/n	прошипеть
kiuas, kiukaa/n, kiuas/ta	каменка, печь
koivu, -n, -a	береза
kuisti, -n, -a	крыльцо, веранда
kummalli/nen, -sen,-sta	странный, удивительный, причудливый
kutsut (mon.)	прием, званый вечер
kuul/la, -en	слышать, услышать, послушать
kuumuu/s, -den, -tta	жар, жара
kuvitel/la, kuvittele/n	воображать, представлять; фантазировать
kylpe/ä, kylve/n	париться, мыться; купаться, принимать ванну
kysel/lä,-en kuvittele/n	спрашивать, расспрашивать
käsittä/ä, käsitä/n	понимать, понять
käsity/s, -ksen, -stä	представление, понятие, понимание
käyttö, käytö/n, -ä	использование, применение, употребление
lapsuu/s, -den, -tta	детство, детский возраст
lauteet *(mon.)*	полóк
lava, -n, -a	сцена, эстрада
luento, -den, -tta	лекция
luonnolli/nen, -sen, -sta	естественный, природный, натуральный
luul/la, -en	думать, полагать
lämmi/tä, lämpiä/n, lämpiä/ä	теплеть, нагреваться, становиться теплее
lämmitel/lä, lämmittele/n	греть, греться

lämmittä/ä, lämmitä/n	греть, нагревать, обогревать, подогревать
lämpö, lämmö/n, -ä	тепло,теплота; температура, жар
löyly, -n, -ä	пар *(в сауне)*
molemmat	оба, обе
muoto, muodo/n , -a	форма, вид
neuvotel/la, neuvottele/n	вести переговоры
nimenomaan	именно, как раз, непосредственно
oma, -n, -a	свой, собственный, личный
ongelma, -n, -a	проблема
onki/a ongi/n	ловить рыбу, удить
paitsi + *Part.*	кроме, помимо
pala/ta, palaa/n, palaa	возвращаться, вернуться
perinne, perintee/n, -ttä	традиция
peseyty/ä, peseydy/n, -ä	мыться, вымыться; умыться
piha, -n, -a	двор
piiri, -n, -ä	круг, область
pilkko/a, pilko/n	колоть, раскалывать
puku/huone, -en, -tta	раздевалка
purjehti/a, purjehdi/n	плавать, плыть, идти под парусами
pääasiassa	главным образом, в основном
raikas, raikkaa/n, -ta	свежий, прохладный, чистый
ranta, ranna/n, -a	берег
ratkais/ta, -en	решать, решить, разрешить

rento, renno/n, -a	расслабленный
rentoutu/a, rentoudu/n	расслабляться, расслабиться
riita, riidan, -a	ссора, спор
ruumiilli/nen, -sen,-sta	физический, телесный
salai/nen, -sen, -sta	тайный, секретный, скрытный
sauno/a, -n	мыться, париться в сауне
savu, -n, -a	дым
selvitä, selviä/n, selviää	проясняться
semmoi/nen, -sen, -sta	такой, таковой
sieni, siene/n, sieneä	гриб
siirty/ä, siirry/n	передвигаться, перемещаться
silloin	тогда
sillä	потому что, так как
souta/a, souda/n	плыть, грести веслами
suku, suvu/n, -a	род, родня
sähkö, -n, -ä	электричество
terveelli/nen, -sen, -sta	здоровый, благотворный, полезный
tietysti	конечно, разумеется
todella	действительно, в самом деле
toivotta/a, toivota/n	пожелать
tuoksu, -n, -a	запах, аромат
tuttava, -n, -a	знакомый
unohtu/a, unohdu/n	забывать, забываться, исчезать из памяти
uudestaan	снова, опять, вновь

varmaan	вероятно, наверное
varsinkin	особенно, в особенности
vastakkai/nen, -sen, -sta	противоположный
vene, -en, -ttä	лодка
vihta, vihda/n, -a (= vasta)	веник для сауны
vihto/a, vihdo/n	париться/парить веником
vilvoitta/a, vilvoita/n	освежаться, охлаждаться
virkisty/ä, virkistdy/n	ободряться, оживляться, восстанавливать силы
väärin	неправильно, неверно, неточно

yhdessä	вместе, совместно
yksinkertai/nen, -sen, -sta	простой, несложный
äärellä *(Gen + äärellä)*	подле, возле, рядом

* * *

ei koskaan	никогда
ei lainkaan	совсем не
luo *(Gen + luo)*	к кому-либо, к чему-либо
niin kuin	как, так и
olla maalla	быть в деревне, на даче
olla sienessä	собирать грибы
olla sitä mieltä	быть такого мнения
olla ulkomailla	быть за границей
sillä välin	тем временем

YHDESTOISTA KAPPALE

11

ОДИННАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Haavetta

Грамматика:
1. Сослагательное наклонение
2. Отрицательное местоимение *ei mitään*
3. Предлоги и послелоги

Текст 1: Minna haaveilee
Текст 2: Mitä tekisit, jos saisit paljon rahaa

KONDITIONAALI

TYYPPI I

a + isi → aisi
ä + isi → äisi
o + isi → oisi
ö + isi → öisi
u + isi → uisi
y + isi → yisi

soittaa

Hän soittaa → soitta- + -isi- →	soitta**isin**	soitta**isimme**
	soitta**isit**	soitta**isitte**
	soitta**isi**	soitta**isivat**

e + isi → isi

lukea

Hän lukee → luk[e]- + -isi- →	luk**isin**	luk**isimme**
	luk**isit**	luk**isitte**
	luk**isi**	luk**isivat**

i + isi → isi

oppia

Hän oppii → opp[i]- + -isi- →	opp**isin**	opp**isimme**
	opp**isit**	opp**isitte**
	opp**isi**	opp**isivat**

TYYPPI II

vV + isi → Visi
uo + isi → oisi
yö + isi → öisi
ie + isi → eisi

juoda

Hän juo → j[u]o-+ -isi- →	joisin	joisimme
	joisit	joisitte
	joisi	joisivat

oi + isi → oisi

voida

Hän voi → vo[i]- + -isi- →	voisin	voisimme
	voisit	voisitte
	voisi	voisivat

TYYPPI III

e + isi → isi

tulla

Hän tulee → tul[e]- + -isi- →	tulisin	tulisimme
	tulisit	tulisitte
	tulisi	tulisivat

TYYPPI IV

vV + isi → visi

tavata

Hän tapaa → tapa[a]- + -isi- →	tapaisin	tapaisimme
	tapaisit	tapaisitte
	tapaisi	tapaisivat

Huom!
haluta

Hän haluaa → halua-+ -isi- →	haluaisin	haluaisimme
	haluaisit	haluaisitte
	haluaisi	haluaisivat

TYYPPI V

e + isi → isi

valita

Hän valitsee → valits[e]-+ -isi- →	valitsisin	valitsisimme
	valitsisit	valitsisitte
	valitsisi	valitsisivat

Negatiivinen konditionaali

Hän soittaisi → soittaisi- →	en soitt**aisi**	emme soitt**aisi**
	et soitt**aisi**	ette soitt**aisi**
	ei soitt**aisi**	eivät soitt**aisi**

MINNA HAAVEILEE

Minusta on hauska haaveilla. Minä istun usein haaveilemassa, mitä minä tekisin, jos minulla olisi oikein paljon rahaa.
Minä en tuhlaisi rahaa pelkästään itselleni. Jos saisin paljon rahaa, minä yrittäisin käyttää sitä niin, että maailmasta tulisi pikkuisen parempi paikka olla ja elää. Esimerkiksi lahjoittaisin suurta summaa lääketieteen tutkimukseen sekä perustaisin syöpäsairaalan, jossa olisi alan viimeiset tietämykset ja etevät lääkärit.
Vaikka minulla olisi paljon rahaa en muuttaisi Suomesta mihinkään. Minä jäisin pois työstä ja muuttaisin maalle. Minä ostaisin tai rakennuttaisin maaseudulle kauniin, tilavan ja viihtyisän omakotitalon, johon muuttaisin koirani kanssa.. Se sijaitsisi lähellä Helsinkiä, mutta kuitenkin tarpeeksi kaukana kaupungin saasteesta. Talossa olisi valtava olohuone, kirjasto, kuusi makuuhuonetta, ruokasali, iso keittiö, uima-allas ja sauna. Taloa ympäröisi iso puutarha, jonka keskellä olisi pieni lampi. Kotini ovet olisivat aina avoinna kaikelle.
Vapaa-aikaani viettäisin monin eri tavoin. Nukkuisin aamulla pitkään ja työskentelisin myöhään illalla tai silloin kun haluaisin. Talvella kalastelisin, hiihtäisin ja laskisin mäkeä. Kesällä hoitaisin puutarhaa, uisin, ottaisin aurinkoa ja nauttisin Suomen kauniista luonnosta.
Tietysti myös matkustelisin ympäri maailmaa. Ostaisin myös pienen kaupunkiasunnon Lontoosta, jossa viettäisin aina osan vuodesta ja nauttisin suurkaupungin kulttuurista.
Alkaisin myös harrastaa jotakin uutta ja epätavallista, esimerkiksi kuumailmapallomatkailua, vuorikiipeilyä tai valtameripurjehdusta.
Siinäpä haavetta kerrakseen. Jospa minulla vain olisi paljon rahaa. . .

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Сослагательное наклонение *(Konditionaali)*

Показателем *konditionaali* является суффикс ***-isi-***, который присоединяется к спрягаемой основе глагола. При этом в слове всегда сохраняется сильная ступень. Личные окончания такие же, как и при обычном спряжении глаголов, кроме 3-го лица ед. ч., где отсутствует удлинение последней гласной основы. Образование *konditionaali* по типам глаголов представлены в таблице (*см.* начало урока).

Huom!

käydä *(y → v)*

Hän käy	käy + -isi-	→	kävisin	kävisimme
			kävisit	kävisitte
			kävisi	kävisivat

Konditionaali является одной из форм глагола, которая указывает на то, что действие может быть выполнено только при определенных условиях. Помимо этого *konditionaali* употребляется в вежливых или неуверенных вопросах или просьбах. Он может выражать надежду или пожелание.

Jos vesi olisi lämmintä, saisit uida.	Если бы вода была теплая, ты бы смог искупаться
Olisin iloinen, jos tulisit.	Я был бы рад, если бы пришел
Tulisivatko he, jos minä pyytäisin?	Пришли бы они, если бы я попросила
Haluaisin tuopin olutta.	Я хотел бы кружку пива.

2. Отрицательное местоимение *ei mitään* (ничто). *Negatiivinen pronomini ei mitään*

	yks.	*mon*
Nom.	ei mikään	eivät mitkään
Part.	ei mitään	
Gen.	ei minkään	
Adess.	ei millään	
Ablat.	ei miltään	
Allat.	ei millekään	
Iness.	ei missään	
Elat.	ei mistään	
Illat.	ei mihinkään	

Mikään ei auta.	Ничто не поможет.
En näe *mitään.*	Я ничего не вижу.
Hän *ei* ole *minkään* poulueen jäsen.	Он не является членом никакой партии.
Millään laiturilla *ei* ole junaa.	Ни на каком перроне нет поезда.
Täällä *ei* ole *missään* huoneessa radiota.	Здесь нет ни в одной комнате радио.
Etkö sinä pidä *mistään*?	Разве тебе ничего не нравится?

3. Предлоги и послелоги *(Prepositiot ja postpositiot)*

Предлоги и послелоги указывают на то, что слово, с которым они употребляются стоит в *Partitiivi* или *Genetiivi.* В финском языке послелогов значительно больше, чем предлогов. Ниже приведены лишь некоторые из них.

3.1. Предлоги *(Prepositiot)*

Финские предлоги по своему функциональному значению мало чем отличаются от русских предлогов. Они стоят в предложении *перед* словом, к которому они относятся.

- Предлоги, управляющие *Partitiivi:*

ennen	до, перед, раньше
ilman	без
keskellä	в середине, посреди
paitsi	кроме, помимо
pitkin	вдоль

Minä käyn suihkussa *ennen* aamiaista.	Я хожу в душ перед завтраком.
Minä olen *ilman* rahaa.	Я без денег.
Kissa makaa *keskellä* mattoa.	Кошка лежит посреди ковра.
Paitsi suomea hän osaa myös venäjää.	Кроме финского он владеет русским.
Me ajamme *pitkin* Tverinkatua.	Мы едем по Тверской улице.

- Предлоги, управляющие *Genetiivi*:

alle	ниже
kautta	по; в течение
kesken	среди, в середине
sitten	с *(какого-то момента)*

Mies painaa *alle* sadan kilon.	Мужчина весит меньше ста килограммов.
Hän on *kautta* maan kuuluisa.	Он известен по всей стране.
Kesken talven sataa vettä.	Среди зимы идет дождь.
Sitten viime syksyn en ollut täällä.	С прошлой осени я не был здесь.

3.2. Послелоги *(Postpositiot)*

В отличие от предлогов послелоги стоят после слов, к которым они относятся.

- Послелоги, управляющие *Partitiivi:*

alas	вниз
varten	для
vastaan	навстречу
vastapäätä	против, напротив
ylös	вверх

Lapsi luisuu mäkeä *alas*.	Ребенок спускается с горки.
Se on sinua *varten*.	Это для тебя.
Pekka tulee minua *vastaan* asemalle.	Пекка встречает меня на станции.
Taloa *vastapäätä* on kirkko.	Напротив дома церковь.
Nyt täytyy kävellä mäkeä *ylös*.	Теперь надо подняться в гору.

- Послелоги, управляющие *Genetiivi:*

aikana	в течение, во время
jälkeen	после
kanssa	с
poikki	через, поперек
takia	из-за, по, ради
vuoksi	из-за, по причине, вследствие

Hän oli siellä kahden viikon *aikana*.	Он был там в течение двух недель.
Aamiaisen *jälkeen* menen kouluun.	После завтрака я иду в школу.
Tuletko tanssimaan Liisan *kanssa*?	Ты пойдешь танцевать с Лизой?
Tyttö menee kadun *poikki*.	Девочка переходит улицу.
Liisan *takia* teen mitä vain.	Ради Лизы я сделаю что угодно.
Tämän *vuoksi* he riitelevät.	Из-за этого они ссорятся.

Некоторые из этих послелогов могут изменяться по трем местным падежам:

alta - alla - alle	под
edestä - edessä - eteen	перед
luota - luona - luokse	у, к
puolelta - puolella - puolelle	на стороне
takaa - takana - taakse	за

Lapsi menee oven *taakse*.	Ребенок идет за дверь.
Lapsi on oven *takana*.	Ребенок стоит за дверью.
Lapsi tulee esille oven *takaa*.	Ребенок выходит из-за двери.
Auto tulee hotellin *eteen*.	Машина подъезжает к гостинице.
Auto seisoo hotellin *edessä*.	Машина стоит около гостиницы.
Auto lähtee hotellin *edestä*.	Машина отъезжает от гостиницы.

Huom! Если послелог употребляется с личными местоимениями, то к послелогу добавляются личные притяжательные суффиксы:

Riitta on (*meidän*) luona/*mme*.	Рита у нас в гостях.
Hän tanssii (*minun*) kanssa/*ni*.	Он танцует со мной.
Minä laulan *hänen* kanssa/*an*.	Я пою вместе с ним.

HARJOITUKSET *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Valitse yksi aihe ja kerro:*

1. Mitä sinä et tekisi mistään hinnasta?
2. Mitä sinä tekisit, jos saisit elää elämäsi uudelleen?
3. Mitä haluaisit muuttaa maailmassa?
4. Mitä sinä tekisit, jos sinulla olisi vapaa ilta?

2. *Käytä konditionaalia:*

a) ***Malli:*** Lähdetkö syömään? → Lähtisitkö syömään?

1. Voitko sanoa, paljonko kello on?
2. Käyttekö te saunassa?
3. Autatteko minua?
4. Sanotko sinä, missä puhelin on?
5. Tuleeko hän tänne?
6. Panetteko te tämän kupin pöydälle?
7. Avaatko minulle oven?
8. Juoko Liisa kahvia?
9. Kysytkö häneltä siitä?
10. Syövätkö lapset jäätelöä?
11. Tarvitsetko tätä?
12. Opitteko te tätä kieltä?

b) ***Malli:*** Juon vain maitoa. → Joisin vain maitoa.

1. Haluan yhden hengen huoneen.
2. Otamme kylmää olutta.
3. Soitan teille huomenna.
4. Laitamme rahaa tilille.
5. He voivat auttaa Liisaa.
6. Annat minulle anteeksi.
7. Me viemme nuo kirjeet postiin.
8. Kuuntelemme musiikkia.
9. Käyn tänään uimassa.
10. Kävelemme metsässä.
11. Olen iloinen ja tyytyväinen.
12. Lennän lentokoneella.

3. *Käytä negatiivista konditionaalia:*

a) ***Malli:*** Ostan uuden talon. → En ostaisi uutta taloa.

1. Minä lähden maalle.
2. Hän käyttää suolaa.
3. Me yritämme ehtiä.
4. Me elämme hyvin.
5. He häiritsevat usein minua.
6. Te valitsette oikein.
7. Minä tarvitsen rahaa.
8. Se merkitsee paljon.
9. Hän syö nopeasti.
10. Sinä luet hitaasti.
11. He pelaavat tennistä.
12. Minä nukun aamulla pitkään.

4. *Mitä tekisit,* jos . . .:

1. Jos minulla olisi miljoona, ____________________.
2. Jos olisin kaunis, ____________________.
3. Jos olisin kuningas, ____________________.
4. Jos olisin naimisissa, ____________________.
5. Jos olisin joulupukki, ____________________.

6. Jos olisin pieni lapsi, ____________________.
7. Jos minulla olisi lentokone, ____________________.
8. Jos olisin äiti/isä, ____________________.
9. Jos olisin sairas, ____________________.
10. Jos minä olisin opettaja, ____________________.
11. Jos minä olisin paha noita, ____________________.
12. Jos minä olisin 100-vuotias, ____________________.
13. Jos minä olisin maan presidentti, ____________________.
14. Jos minulla olisi vapaapäivä, ____________________.
15. Jos minulla olisi hevonen, ____________________.
16. Jos olisin onnellinen, ____________________.
17. Jos minä olisin kampaaja, ____________________.

5. *Kirjoita puuttuvat sanat:*

1. Minä __________ (matkustella) maalle, jos minulla __________ (olla) aikaa.
2. __________ (lainata) minulle 100 markkaa, jos minä __________(luvata) maksaa sen takaisin huomenna.
3. Te __________(osata) tanssia hyvin, jos __________(tanssia) joka päivä.
4. Jos hän __________(olla) rikas, hän __________(asua) linnassa.
5. Jos minulla __________(olla) koira, minä __________(ostaa) koiranruokaa.
6. Jos minä __________ (olla) lumiukko, minä __________(isulaa) auringossa.
7. Jos aurinko __________(paistaa), minä __________(lähteä) kesämökille.
8. Liisa __________(ymmärtää) hyvin, jos he __________(puhua) englantia hitaasti.
9. Minä __________(pitää) saunasta, jos siinä ei __________(olla) niin kuuma.
10. Tämä nainen ei __________(matkustaa) Ranskaan, jos hänellä __________ (olla) työtä kotona.
11. Me __________(käydä) usein teillä, jos te ette __________(asua) niin kaukana.
12. Minä en __________(tehdä) mitään, minä __________(olla) vain laiska.

6. *Vastaa kysymyksiin. Pane ei mikään oikeaan muotoon:*

1. Mistä he puhuvat?
2. Mihin te menette?
3. Milla kadulla on R-kioski?
4. Mistä otat rahaa?
5. Minkä kielen sana se on?
6. Mitä sinä tarkoitat?
7. Mitä hän luulee?
8. Missä taskussa on avain?
9. Miltä kassalta voin ostaa lipun?
10. Mille pöydälle panen kupin?
11. Mistä kirjasta tämä kartta on?
12. Mistä kirja kertoo?

7. *Kirjoita sana* **itse** *oikeaan muotoon:*

1. Ostan uuden talon ______________.
2. Lapset laittavat ______________ ruokaa
3. Tehkää se ______________.
4. Hän ajattelee vain ______________.
5. Kaunis tyttö rakastaa vain ______________.
6. Poika ajaa ______________ autoa.
7. Hän pitää ______________.
8. Nainen puhuu aina ______________.
9. Minun täytyy auttaa ______________.
10. Me nauramme ______________.
11. Minä pesen ______________.
12. Ajattele ______________.
13. Mitä mieltä sinä olet ______________.

8. *Käännä suomeksi:*

Учебный год заканчивается. Скоро наступит лето. Уже сейчас я знаю, что бы я делал на каникулах: я поехал бы в Финляндию. Но сначала я выучил бы финский язык. В нашем городе легко найти кого-нибудь, кто преподавал бы мне этот сложный язык. Я не смог бы говорить свободно на этом языке, но этого мне и не надо. Было бы хорошо, если бы я смог объяснить, что я хочу или спросить о чем-нибудь. Я бы путешествовал по Финляндии из города в город. Я бы посетил Хельсинки и осмотрел бы его. Я бы увидел Дворец Финляндия и монумент Сибелиуса, улицу Маннергейма и здание университета. Я бы посетил Атенеум и Кафедральный собор. Затем я отправился бы в Лапландию. В это время в Лапландии белые ночи. Мне очень нравится природа Финляндии. Я бы гулял по лесу, ловил бы рыбу и наслаждался бы тишиной. Я поехал бы в Оулу и Турку, посетил бы Ювяскюля и Савонлинну. Я купался бы в холодном и чистом Финском заливе и пил бы холодное финское пиво. Моя жизнь была бы прекрасна и удивительна.

9. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

MITÄ TEKISIT, JOS SAISIT PALJON RAHAA

Ensimmäiseksi soittaisin matkatoimistoon ja tilaisin matkan maailman ympäri. Matkareittini olisi seuraavanlainen. Ensiksi lentäisin Etelä-Amerikkaan, Brasiliaan, jossa loikoilisin Rion hiekkarannalla, samoilisin Amazonin viidakossa ja nauttisin etelän lämmöstä. Brasiliasta lentäisin Pohjois-Amerikkaan, jossa kävisin New Yorkissa, Washingtonissa ja Los Angelesissa. Minä voisin ajaa autolla Amerikan mantereen poikki ja loikoilla Havaijin auringon alla. Pohjois-Amerikasta lentäisin Australiaan katsomaan kengurua. Sieltä matkani jatkuisi Afrikkaan, Keniaan, jossa osallistuisin safarille. Sitten minä matkustaisin Japaniin ja Kiinaan. Tulomatkallani takaisin Suomeen voisin piipahtaa myös Venäjällä.
Tämän matkakokemukseni pohjalta sitten kirjoittaisin pienen kirjan, jota oma kustantamoni julkaisisi.

Lisäksi minä ostaisin ikivanhan linnan Etelä-Ranskassa, jonka restauroisin upeaan kuntoon. Siellä minä voisin viettää osan ajastani. Kutsuisin sinne minun ystäväni ja me voisimme pelata tennistä ja ratsastaa. Ranskalainen kokki valmistaisi meille herkullista ranskalaista ruokaa. Ruoan kanssa joisimme tietysti ranskalaista viiniä. Elämäni olisi aika mukava, jos saisin paljon rahaa!

10. *Lue seuraavat dialogit:*

-Mitä sinä tekisit, jos sinulla olisi vapaapäivä?
-Minä nukuisin aamulla pitkään. Kun heräisin en nousisi heti ylös vaan lukisin sängyssä ja nauttisin rauhallisesta aamusta
-Mutta mitä sinä tekisit, kun et haluaisi enää levätä?
-Minä nousisin ylös ja laittaisin itselleni oikein hyvän aamiaisen. Söisin rauhassa aamupalan ja joisin ison kupin kahvia
-Mitä sinä tekisit iltapäivällä?
-Minun ei tarvitsisi tehdä mitään tärkeää. Soittaisin ystävälleni ja menisimme yhdessä ulos. Ehkä kävisimme elokuvateatterissa tai menisimme ostoksille.
-Mitä haluaisit tehdä tänään?
-Haluaisin mennä ulos, söisin hyvässä ravintolassa, kuuntelisin kaunista musiikkia, kävisin saunassa, pelaisin tennistä, keskustelisin poikaystävän kanssa.
-Hyvä on. Ja mitä sinä teet oikeastaan tänään?
-Opiskelen suomea koko päivän.

-Voisinko auttaa teitä?
-Kiitos, mutta minä vain katselen, mitä on.
-Olkaa hyvä.
-Saisinko minä koettaa tätä mustaa hametta ja tuota vihreätä puseroa?
-Kyllä. Olkaa hyvä, täällä on vapaa sovitushuone.
-Ottaisin tämän hameen.
-Kiitos.
-Minun poikani tarvitsisi uudet farkut. Haluaisin kysyä hinnasta?
-Farkut ovat toisessa kerroksessa. Siellä on juuri nyt ale.
-Kiitos. Voisitteko sanoa, missä kassa on?
-Se on tuolla oikealla.
-Kiitos. Näkemiin.

-Anteeksi, voisitteko sanoa, missä yliopisto on?
-Se on ihan keskustassa.
-Millä minä voisin matkustaa keskustaan?
-Metrolla.
-Osaisitteko neuvoa tien metroasemalle?
-Kyllä. Menette ensin suoraan eteenpäin ja sitten käännytte kahden kadunkulman jälkeen vasemmalle. Metroasema on oikealla.

12 Заказ 338

-Olisitteko hyvä ja sanoisitte vielä kerran. Siis ensin suoraan eteenpäin ja sitten oikealle
-Ei kun vasemmalle. Ensin vasemmalle ja sitten oikealle.
-Kiitos
-Ei kestä.

-Hei, Liisa, voisitko sinä tulla meille iltapäiväkahville lauantaina kello neljä. Voisimme keskustella sinun asiasta.
-Kiitos kutsusta. Tulen kyllä.
-Näkemiin sitten lauantaina ja tervetuloa!

-Haluaisitko kahvia?
-Ei kiitos. Minä joisin teetä.
-Söisitkö sämpylän?
-En kiitos, mutta olisiko sinulla pulla?
-Kyllä on. Voi, minä unohdan tarjota lisää teetä. Saako olla toinen kuppi?
-Kyllä kiitos. Sinun kahvisi on erinomaista.

11. *Valitse Genetiivi tai Partitiivi:*

1. Pysäytän auton (talo) _______________eteen.
2. (Tunti)___________ jälkeen menen baariin.
3. (Metsä) ____________keskellä kasvaa iso tammi.
4. Kävele (katu) ____________pitkin noin sata metriä.
5. (Minun koti) ______________vieressä on liikekeskus.
6. Jos haluat, minä voisin tulla (sinä) _____________ vastaan.
7. Pankki on (tuo korkea rakennus) ___________________________ takana.
8. Miksi sinä juot kahvia ilman ____________________(sokeri)?
9. (Kirkko) _____________ vastapäätä, (yliopisto) ______________ lähellä on R-kioski.
10. Torilta me ostamme kalaa (lounas) _________________ varten.
11. Minä olen kylässä (hän) _____________ louna.
12. Mene suoraan eteenpäin (urheilukenttä) _______________ ohi.

12. *Kirjoita oikeat muodot:*

1. (pöytä) _____________vieressä on tuoli. ____________ on kuppi.
1. (lounas) ____________jälkeen minä juon olutta. Kello 12 me syömme _________________.
2. (sokeri) He juovat teetä _________kera. Minä en käytä koskaan _________.
3. (ystävä) Minä juon lonkeroa baarissa _____kanssa. Minulla ei ole ________.
4. (tyttö) _________suklaa on minulla.____________on kaunis nimi.
5. (tämä uusi ravintola)____________on hyvää kalaruokaa. _______ovi on auki.
6. (tuo baari)_________lähellä on toinen ravintola. _________me juomme kahvia.
7. (jää) Järvi on____________. Juon tuoretta mehua ilman ____________.

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

ala, -n, -a	площадь, область, отрасль; специальность, профессия
elokuva, -n, -a	кинофильм, кинокартина
elä/ä, -n	жить, прожить
ensimmäiseksi=ensiksi	сначала, сперва, во-первых
epätavalli/nen, -sen, -sta	необычный, необыкновенный, исключительный
erinomai/nen, -sen,-sta	отличный, превосходный, великолепный, удивительный
etevä, -n, -ä	способный, талантливый, одаренный
farkut (puhek.)	джинсы
haave, -en, -tta	мечта, греза
haaveil/la, -en	мечтать, фантазировать
herkulli/nen, -sen, -sta	лакомый, вкусный, аппетитный
hiekka, hiekan, -a	песок
hoita/a, hoidan	ухаживать, беречь; заботиться; управлять, руководить
ikivanha, -n, -a	стародавний, исконный, древний
jatkua	продолжаться
julkais/ta, -en	опубликовывать, издавать
kalastel/la, -en	ловить рыбу
kassa, -n, -a	касса
kerrakseen	на один раз, на этот раз
koetta/a, koetan	пробовать, примерять; испытывать
kokemu/s, -ksen, -sta	опыт
kokki, kokin, -a	повар
kunto, kunnon, -a	способность, порядок, состояние
kustantamo,-n,-a	издательство
kutsu, -n, -a	приглашение, призыв
kutsu/a, -n	звать, приглашать, называть
kuumailmapallo, -n, -a	воздушный шар
lahjoitta/a, lahjoitan	дарить, жертвовать, завещать
lampi, lammen, lampea	пруд
levä/tä, lepään	отдыхать, лежать
lisä	дополнение, прибавка
loikoil/la, -en	лежать растянувшись, валяться
lääke/tiede, -tieteen, -tiedettä	медицина
manner, manteren	материк
matka/reitti, reitin, -a	маршрут
matkailu, -n, -a	путешествие, туризм
matkustel/la, -en	путешествовать
muutta/a,muutan	менять, изменять; передвигать, переставлять; переезжать
neuvo/a, -n	советовать, учить, инструктировать
oikeastaan	по-настоящему, собственно

osa/ta, osaan	уметь, знать; мочь
osallistu/a, -n	участвовать, принимать участие
pela/ta, pelaan	играть
pelkästään	только, лишь
perusta/a, -n	основывать, учреждать; открывать, организовывать
piipahta/a, piipahdan	забежать мимоходом, заскочить
pikkuisen	немного, малость, чуть
pohja, -n, -a	дно, основа, основание
purjehdu/s, - ksen, -sta	плавание, навигация
rakennutta/a, rakennutan	дать построить; строить, сооружать
ratsasta/a, -n	ездить, ехать верхом
rauhalli/nen, -sen, -sta	спокойный, смирный
restauroi/da, -n	реставрировать
saaste, -en, -tta	загрязняющее вещество
samoil/la, -en	бродить, странствовать
seuraavanlai/nen, -sen, -sta	следующий, вот такой
sovitushuone, -en, -tta	примерочная комната
summa, -n, -a	сумма
syöpä, syövän, -ä	рак *(мед.)*
sämpylä, -n, -ä	сайка
tarpeeksi	достаточно, вдоволь
tie, -n, -tä	дорога
tietämy/s, -ksen, -stä	знание, познание
tila/ta, tilaan	заказывать
toiseksi	во-вторых
tuhla/ta, tuhlaan	тратить, растрачивать, транжирить
tutkimu/s, -ksen, -sta	исследование, изучение
työskennel/lä, työskentelen	работать, заниматься
uima-allas, -altaan, -allasta	бассейн
ulos	наружу
unohta/a, unohdan	забывать
upea, -n, -ta	пышный, роскошный
valta/meri, -meren, merta	океан
valtava, -n, -a	сильный, подавляющий, огромный
viidakko, viidakon, -a	кустарник, чаща
viimei/nen, -sen, -sta	последний, крайний, поздний
viimeiseksi	напоследок, в заключение, в завершение
ympäröi/dä, -n	окружать, обносить
yrittä/ä, yritän	пытаться, пробовать

* * *

ale *(puhek.)* **= alennusmyynti**	распродажа, продажа со скидкой
monin eri tavoin	многими разными способами
olla avoinna	быть открытым
olla parempi (paremmin, parempaa)	быть лучше
ottaa aurinkoa	загорать
saako olla	можно ли, позвольте

KAHDESTOISTA KAPPALE 12 ДВЕНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема: Harrastuksia

Грамматика:
1. Множественное число
2. Употребление *Partitiivi* множественного числа
3. Местоимения. Множественное число

Текст1: Suomalaisten vapaa-aika ja harrastukset

Текст 2: Mitä me luemme?

MONIKKO

	o + i → oi	**ö + i → öi**	**u + i → ui**	**y + i → yi**
Part.	taloj/a	tyttöj/ä	katuj/a	kylpyj/ä
Gen.	taloj/en	tyttöj/en	katuj/en	kylpyj/en
Iness.	taloi/ssa	tytöi/ssä	kadui/ssa	kylvyi/ssä
Illat.	taloi/hin	tyttöi/hin	katui/hin	kylpyi/hin

	e + i → i kiele-	**ä + i → i**		**i + i → ei** lasi-
Part.	kieli/ä	metsi/ä		lasej/a
Gen.	kieli/en	metsi/en		lasi/en
Iness.	kieli/ssä	metsi/ssä		lasei/ssa
Illat.	kieli/in	metsi/in		lasei/hin

	vV + i → Vi maa-	**uo + i → oi** suo-	**yö + i → öi** työ-	**ie + i → ei** tie-
Part.	mai/ta	soi/ta	töi/tä	tei/tä
Gen.	mai/den	soi/den	töi/den	tei/den
Iness.	mai/ssa	soi/ssa	töi/ssä	tei/ssä
Illat.	mai/hin	soi/hin	töi/hin	tei/hin

	a + i → i	**a + i → oi**
	kova-	kala-
Part.	kovi/a	kal**oj**/a
Gen.	kovi/en	kal**oj**/en
Iness.	kovi/ssa	kal**oi**/ssa
Illat.	kovi/in	kal**oi**/hin

SUOMALAISTEN VAPAA-AIKA JA HARRASTUKSET

Minna Leino, Savonlinna

Suomalaiset viettävät vapaa-aikaansa monin eri tavoin. Suomalaisten rakkaita ja tavallisia harrastuksia ovat television katselu, musiikin kuuntelu ja lehtien ja kirjojen lukeminen. Suomalaiset lukevat paljon. Jokaisella paikkakunnalla on oma kaupungin- tai kunnankirjasto. Siellä kuka tahansa voi käydä lukemassa ja lainaamassa kirjallisuutta ja kuuntelemassa musiikkia sekä kieliohjelmia. Suomalaiset käyvät myös teattereissa, elokuvissa ja konserteissa. Suosittuja vapaa-ajanviettotapoja ovat lisäksi ystävien tapaaminen ja urheilu. Talvella suomalaiset urheilevat runsaasti. He hiihtävät, laskettelevat, luistelevat tai pelaavat jääkiekkoa.

Suomalaisten kesäisiä urheiluharrastuksia ovat muun muassa pesäpallo, pyöräily ja golf. Monet käyvät aamulla tai illalla lenkillä.

Kesällä suomalaiset yleensä viettävät aikaa kesämökeillä. Siellä he uivat, saunovat, ottavat aurinkoa, soutelevat, kalastavat ja paistavat makkaraa. Silloin he käyvät innokkaasti lavatansseissa ja kaikenlaisissa kesätapahtumissa, joita on melkein joka paikkakunnalla. Suuria kesätapahtumia ovat esimerkiksi Porijazz ja Savonlinnan oopperajuhlat. Nuorison kesätapahtumia ovat erilaiset rockfestivaalit.

Suomalaiset pitävät kovasti Suomen luonnosta: vaaroista, metsistä ja järvistä, joita on ennen kaikkea Itä- ja Keski-Suomessa ja tietysti myös Pohjois-Suomessa. Sekä suomalaiset että ulkomaalaiset käyvät mielellään Lapin tuntureilla. Kesällä aurinko paistaa siellä läpi yön. Myös kaamosaika ja ruska-aika Lapissa kannattaa kokea. Siellä on rauhallista ja mukavaa. Etelä-Suomessa on niin paljon moottoriteitä ja asutuskeskuksia, että rauhallista paikkaa saa todella hakea.

Syksyllä monet suomalaiset ilmoittautuvat kansalaisopistoihin, joissa on hyvin monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, esimerkiksi keramiikka, kankaankudonta, posliininmaalaus, ATK ja kielten opiskelu. Monet käyvät voimistelemassa. Varsinkin aerobic on suosittu urheilulaji.

Syksyllä suomalaiset marjastavat ja sienestävät paljon. Metsästys on myös hauska harrastus.

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Множественное число ***(Monikko).***

О множественном числе *Nominatiivi* уже говорилось в 3 уроке. Здесь речь пойдет лишь о косвенных падежах.

1.1. Показателем множественного числа косвенных падежей является **-i-**, который присоединяется к основе *Genetiivi*. Чередование согласных будет точно таким же, как и в единственном числе (кроме *Genetiivi*).

talo	→	talo- + -i-	→	tal**oissa**
				tal**oista**
katu	→	katu- + -i-	→	kad**uilla**
				kad**uilta**
				kad**uille**
kylpy	→	kylpy- + -i-	→	kylv**yissä**
				kylv**yistä**
tyttö	→	tyttö- + -i-	→	tyt**öillä**
				tyt**öiltä**
				tyt**öille**

При этом могут происходить следующие изменения с конечной гласной основы:

- если основа *Genetiivi* оканчивается на гласные *-e-* или *-ä-*, то при присоединении к ней показателя множественного числа **-i-** эти гласные выпадают:

  pieni → pien[e]- + -i- → pienillä
  metsä→ mets[ä]- + -i- → metsissä

- если основа *Genetiivi* оканчивается на гласный *-i-*, то при прибавлении показателя множественного числа **-i-** появляется дифтонг **-ei-**:

  lasi → lasi- + -i- → laseissa

- если основа *Genetiivi* оканчивается на долгую гласную, то она становится краткой:

  maa → ma[a]- + -i- → maissa

- если основа *Genetiivi* оканчивается на дифтонг, то в дифтонге пропадает первый гласный звук:

  suo→ s[u]o- + -i- → soissa
  työ → t[y]ö- + -i- → töissä
  tie → t[i]e- + -i- → teillä

- если основа *Genetiivi* оканчивается на гласный звук *-a-*, то возможны два варианта образования множественного числа:

1) если слово двусложное, а первый слог содержит гласные *-a-*, *-e-* или *-i-*, то во множественном числе появляется дифтонг **-oi-:**

kissa → kiss[a]- + -i- → kiss**oi**lla

2) если в первом слоге двусложного слова есть гласные *-u-* или *-o-*, то во множественном числе конечный гласный *-a-* переходит в **-i-**:

koira→ koir[a]- + -i-→ koirilla

в многосложных словах, оканчивающихся на *-la/-lä, -ra/-rä, -na/-nä, -ija/-ijä* или *-kka/-kkä,* гласная основы во множественном числе переходит в дифтонг **-oi/-öi**:

ravinto**la** → ravintol[a]- + -i- → ravintol**oi**ssa

Huom! Некоторые из этих слов могут иметь две формы множественного числа:

ome**na** → omen[a]- + -i- → omen/**oi**ssa
omen/**i**ssa

множественное число от слов, оканчивающихся на *-si* образуется от *Nominatiivi* единственного числа, к которому прибавляются падежные окончания:

vesi → vesissä
käsi → käsillä

1.2. *Monikon illatiivi*

Для *Illatiivi* множественного числа, как и для единственного, характерны три типа окончаний:

- если основа множественного числа оканчивается на один гласный *-i*, то *Illatiivi* образуется путем удлинения последний гласной основы:

koira → koir[a]- + -i-→ koiri- → koiriin

- если слово в единственном числе имело форму *Illatiivi* с окончанием **-seen**, то во множественном числе этим окончанием будет **-siin**:

huone (huonee*seen*) → huone[e]- + -i- → huoneisiin

- если основа множественного числа оканчивается на дифтонги *-ei, -oi, -öi, -ui, -yi,* то окончанием *Illatiivi* будет **-hin**:

tyttö → tyttö- + -i- → **tyttöi-** → **tyttöihin**

Huom! В *Illatiivi* всегда сильная ступень при чередовании согласных.

1.3. *Monikon partitiivi*

Во множественном числе *Partitiivi* имеет те же окончания, что и в единственном числе — *-a/-ä* и *-ta/-tä.*

- если в единственном числе окончание -a/-ä, то и во множественном числе обычно будет **-a/ä-:**

	Part. yks.	***Part. mon.***
kynä	kynä/**ä**	kyni/**ä**
talo	talo/**a**	taloj/**a**

Huom! Между двумя гласными показатель множественного числа *-i-* переходит в **-j-.**

- если в единственном числе окончание *-ta/-tä*, то и во множественном числе обычно будет **-ta/-tä:**

	Part. mon.	***Gen. mon.***
maa	maa/**ta**	mai/**ta**
huone	huone/**tta**	huonei/**ta**

некоторые типы слов не следуют этому правилу:

pieni	→	pien/**tä**	→	pieni/**ä**
nainen	→	nais/**ta**	→	naisi/**a**
vastaus	→	vastaus/**ta**	→	vastauksi/**a**

1.4. *Monikon genetiivi*

Множественное число *Genetiivi*, в отличие от единственного числа, имеет с и л ь н у ю с т у п е н ь.
Окончаниями могут быть *-en, -ten* или - *den* = *-tten.* Употребление окончаний *Genetiivi* легко запомнить, если сравнивать их с *Partitiivi* множественного числа:

- если *Partitiivi* множественного числа имеет окончания *-a/-ä*, то *Genetiivi* имеет окончание **-en:**

	Part. mon.	***Gen. mon.***
osa	osi/**a**	osi/**en**
talo	taloj/**a**	taloj/**en**

Huom! В заимствованных и многосложных словах, заканчивающихся на гласный *-i,* окончание *Genetiivi* множественного числа присоединяется к *Nominatiivi* единственного числа (*-ei-* → *-i-*):

pankki	pankkej/**a**	pankki/**en**

- если *Partitiivi* множественного числа имеет окончания *-ta/-tä*, то *Genetiivi* имеет окончание **-den:**

	Part. mon.	*Gen. mon.*
maa	mai/**ta**	mai/**den**
huone	huonei/**ta**	huonei/**den**

Huom! Окончание **-den** всегда можно заменить на окончание **-tten:**

mai/den = mai/**tten**

- окончание **-ten** употребляется в исконно финских двусложных словах, которые при образовании *Partitiivi* единственного числа имели основу, оканчивающуюся на согласный:

	Part. yks.	*Gen. mon.*
suuri	suur/ta	suur/**ten** (= suuri/**en**)
nainen	nais/ta	nais/**ten** (= naisi/**en**)
mies	mies/tä	mies/**ten**

2. Употребление *Partitiivi* множественного числа

2.1. *Partitiivi* множественного числа очень часто встречается в предикатных предложениях, в которых он выступает в качестве составной именной части (существительного или прилагательного) сложного сказуемого:

predikatiivilause = olla + substantiivi tai adjektiivi

Minä olen venäläinen. → Me olemme *venäläisiä. (subst.)*
Minä olen nuori. → Me olemme *nuoria. (adjekt.)*
Millainen tämä ruusu on? → *Millaisia* nämä ruusut ovat?

Huom! В предложениях подобного типа *Nominatiivi* употребляется довольно редко, только если речь идет о конкретных единичных предметах, имеющих лишь форму слова во множественном числе:

Silmälasit ovat **uudet**. Очки новые.

2.2. *Partitiivi* множественного числа (как и единственного) используется в отрицательных предложениях:

Minä tunnen nuo ihmiset. → Minä en tunne *noita ihmisiä.*

2.3. *Partitiivi* множественного числа употребляется в том случае, если в предложении есть неопределенный объект *(indefiniitti objekti)*:

Ostan tämän kirja. → Ostan usein *kirjoja.*

2.4. *Partitiivi* множественного числа вполне обычен в предложениях типа ***Pöydällä on kirjoja.*** *(eksistentiaalilause)*:

Kirja on pöydällä. → Pöydällä on kirja.
Kirjat on pöydällä → Pöydällä **on** *kirjoja.*

Huom! Обратите внимание на форму единственного числа глагола!

2.5. Слова *paljon* и *monta*

Слово *monta* употребляется с исчислимыми предметами и требует после себя всегда *Partitiivi* единственного числа:

Huoneessa on monta pöytää ja tuolea. В комнате много столов и стульев

Paljon предполагает неисчислимое количество предметов и требует после себя *Partitiivi* множественного числа:

Torilla on paljon miehiä ja naisia. На площади много мужчин и женщин.

Huom! С абстрактными понятиями возможно использование единственного числа:

Minulla on paljon vapaata aikaa. У меня много свободного времени.

3. Местоимения. Множественное число (*Pronominit. Monikko*)

	kuka *mon.*	tämä *mon.*	tuo *mon.*	se *mon.*	joka *mon.*
Nom.	ketkä	nämä	nuo	ne	jotka
Part.	kei|tä	näi|tä	noi|ta	nii|tä	joita
Gen.	kei|den	näi|den	noi|den	nii|den	joiden
Acc.	ket|kä				
Adess.	kei|llä	näi|llä	noi|lla	nii|llä	joi|lla
Abl.	kei|ltä	näi|ltä	noi|lta	nii|ltä	joi|lta
All.	kei|lle	näi|lle	noi|lle	nii|lle	joi|lle
Iness.	kei|ssä	näi|ssä	noi|ssa	nii|ssä	joi|ssa
Elat.	kei|stä	näi|stä	noi|sta	nii|stä	joi|sta
Illat.	kei|hin	näi|hin	noi|hin	nii|hin	joi|hin

Huom! Формы множественного числа косвенных падежей от вопросительного местоимения *mitä* (*Nom. mon.* - mitkä) совпадают с единственным числом.

HARJOITUKSET — *УПРАЖНЕНИЯ*

1 *Valmistakaa yksin tai parisi kanssa suullinen esitys omasta harrastuksestanne tai harrastusmahdollisuuksista.*

2 *Vastaa kysymyksiin:*

a) ***Malli:*** Mistä otat ne kirjat? Nuo hyllyt. → Minä otan ne kirjat noilta hyllyiltä.

1. Mistä te olette kotoisin? Monet isot ja pienet saaret.
2. Mistä junat lähtevät? Nämä laiturit ja asemat.
3. Keneltä saat ne kukat? Johtajat ja työntekijät.
4. Mistä nämä kuvat ovat? Nuo seinät.
5. Keneltä sinä kysyt? Kohteliaat tarjoilijat.
6. Mistä te tulette? Kalliit ravintolat.

b) ***Malli:*** Missä kirjat ovat? Nuo hyllyt. → Kirjat ovat noilla hyllyillä.

1. Missä turistit käyvät? Monet pienet saaret.
2. Missä taksit ovat? Isot taksiasemat.
3. Missä ihmiset ovat? Suuret torit ja pitkät kadut.
4. Millä sihteerit kirjoittavat? Uudet ja hyvät tietokoneet.
5. Millä ihmiset syövät? Lusikat, haarukat ja veitset.
6. Millä matkustajat menevät? Nopeat lentokoneet, viihtyisät laivat, mukavat bussit.

c) ***Malli:*** Mihin panet ne kirjat. → Panen kirjat noille hyllyille.

1. Kenelle tyttö lähettää kirjeet? Uudet saksalaiset työtoverit.
2. Kenelle he soittavat? Tytöt ja pojat.
3. Mihin bussit tulevat? Nuo pysäkit.
4. Mihin panet kupit? Pöydät ja tiskit.
5. Mille annat kalaa? Vanhat laiskat kissat.
6. Kenelle annat kirjat? Ahkerat opiskelijat.

3. *Vastaa kysymyksiin:*

a) ***Malli:*** Missä tytöt ovat? Nuo huoneet. → Tytöt ovat noissa huoneissa.

1. Missä turistit ovat? Monet eurooppalaiset maat.
2. Missä opiskelijat ovat? Nämä yliopistot.
3. Missä me käymme? Hyvät ja kalliit ravintolat.
4. Missä suomalaiset asuvat? Korkeat kerrostalot ja mukavat hotellit.
5. Missä te olette työssä? Toimistot ja suuret pankit.
6. Missä omenapuut ovat? Pienet puutarhat.

b) ***Malli:*** Mistä tytöt pitävät? Nuo huoneet. → Tytöt pitävät noista huoneista.

1. Mistä pidät? Pohjoiset maat.
2. Mistä pojat kertovat? Kauniit tytöt.
3. Mistä te puhutte? Ne venäläiset ystävät.
4. Mistä opiskelijat ovat kotoisin? Kaupungit ja pienet kylät.
5. Mistä sinä puhut? Nämä vaikeat sanat.
6. Mistä lapset pitävät? Kaikki eläimet: kissat, koirat ja hiiret

4. *Muuta monikkoon:*

Malli: Katson ulos ikkunasta. → Katsomme ulos ikkunoista

1. Suomalaiset kävelevät sateisessa vihreässä metsässä.
2. Rikkaalla miehellä on paljon rahaa.
3. Äiti antaa suukko pienelle pojalle.
4. Moni asuu pienessä kauniissa kaupungissa.
5. Hän kertoo meille ihanasta laulusta.
6. Minä pidän lyhyestä lämpimästä syksystä ja en pidä pitkästä kylmästä talvesta.
7. Kesällä käyn kauniilla rauhallisella saarella.
8. Vanhalla lentokoneella en halua matkustaa.
9. Minä opiskelen mukavalla kielikurssilla.
10. Minä pidän eksoottisesta kielestä.
11. Maalla poika ajaa vanhalla polkupyörällä.
12. Olen työssä myös illalla.

5. *Pane monikkoon:*

Malli: Menen maahan. → Menemme maihin.

1. Me muutamme kauniiseen huoneeseen.
2. Tytöt menevät läheiseen kauppaan.
3. Minä panen sen isoon taskuun.
4. Matkustajat menevät vieraaseen maahan.
5. Työntekijät lähtevät amerikkalaiseen valtioon.
6. Keneen me tutustumme?
7. He tutustuvat vanhaan suomalaiseen saunaan.
8. Me ihastumme kauniiseen ulkomaalaiseen naiseen.
9. Tutustumme nopeasti mukavaan ja mielenkiintoiseen ihmiseen.
10. Opiskelijat menevät isoon yliopistoon.
11. Onko helppoa tutustua suomalaiseen naapuriin?
12. Tutustun kaupan myyjään.

6. *Kirjoita monikkoon:*

a) ***Malli:*** monta pientä maata → paljon pieniä maita

1. monta kaunista naista
2. monta isoa lasia
3. monta vihreätä lehteä
4. monta punaista omenaa
5. monta suomen tuntia
6. monta vapaata pöytää
7. monta hyvää ystävää
8. monta köyhää maata
9. monta pitkää tietä
10. monta valkoista kissaa
11. monta uutta huonetta
12. monta suurta ongelmaa

b)

Ostan torilta paljon ______________ (hyvä omena), _________________ (suuri päärynä) ja ____________ (kori), jossa on ____________ (kypsä mansikka). Siellä on myös paljon ________________ (vihannekset). Äitini haluaa vielä ________________ (yksi kukkakaali), _________________ (kimppu, persilja) ja vähän ____________ (kurkku). Minä aion vielä ostaa ______________ (nuo pienet kaupat) ______________ (puoli, kilo, kahvi) ja ____________ (paketti, tee). Äitini ostaa ____________ (kaksi, litra, maito), _______________ (yksi litra, piimä), ________________(puoli, kilo, voi), ____________ (ranskanleipä), _______________ (kaksi, kilo, vehnäjauhot), ____________ (paketti, tulitikut), ________________ (yksi kilo, sipuli) ja ________________ (neljä, tomaatti). Hän ostaa myös __________________ (kaunis punainen omena) ja _______________ (valkoiset munat).

7. *Kirjoita monikkoon:*

a) ***Malli***: talon kuva → talojen kuvat

1. ison maton väri
2. uuden opiskelijan nimi
3. sairaan miehen osoite
4. punaisen kukan nimi
5. nuoren pojan puhelinnumero
6. ranskalaisen tarjoilijan hymy
7. vaikean kysymyksen numero
8. pienen aseman paikka
9. köyhän maan ongelma
10. mustan hameen koko
11. kypsän mansikan maku
12. sinisen mustikan tuoksu

b)

1. Tämän talon ikkuna täytyy maalata.
2. Tämä on johtajan huone.
3. Kenen kanssa te keskustelette?
4. Me olemme vanhan miehen luona.
5. Opiskelijat asuvat erään karjalaisen tuttavan luona.
6. Pienen lapsen täytyy käydä koulua.
7. Uuden opettajan täytyy työskennellä paljon.
8. Venäläisen turistin täytyy saada viisumi Suomeen.
9. Tarja istuu miehen takana.
10. Kirje on kirjan alla.
11. Huoneen ovet ovat auki.
12. En halua matkustaa kauan pienen lapsen kanssa.

8. *Muuta lauseet negatiivisiksi:*

Malli: Tunnen nuo tytöt. → En tunne noita tyttöjä.

1. Tapaamme ulkomaalaiset turistit.
2. Avaan ikkunat ja ovet.
3. Muistatte nämä mielenkiintoiset asiat.
4. Näetkö nuo pienet puut?
5. Tuon ne kirjeet postiin.
6. Muistatteko nämä suomalaiset elokuvat?
7. Esittelemme heidät sinulle.
8. Käännän nuo vaikeat sanat
9. Kertaamme vanhat kappaleet.
10. Tytöt kirjoittavat nämä pitkät kirjeet poikaystäville
11. Ostan uudet kynät ja hyvät tietokoneet.
12. Otamme nämä valkoiset kupit ja nuo pienet lusikat

9. *Valitse definiitti ja indefiniitti objekti monikossa:*

Malli: Ostan (tämä kirja) → Ostan nuo kirjat.
Ostan aina (kirja) → Ostan usein kirjoja.

1. Tapaamme (vanha ystävä) joka päivä.
2. Tapaamme (tuo vanha ystävä) illalla.
3. Milloin luet (tämä sanomalehti).
4. Minä luen (uusi sanomalehti) kirjastossa.
5. Minä pesen (likainen auto) ja menen sitten nukkumaan.
6. Kuljettajat pesevät (likainen auto) joka aamu.
7. Tunnetko (tuo nainen)?
8. Minä tunnen (usea nainen) tässä kaupungissa.
9. Liisa panee (punainen kukka) veteen.
10. Myyjän täytyy panna (punainen kukka) veteen.
11. Me annamme aina (oikea vastaus).
12. Vain opettaja tietää kaikki (oikea vastaus).

10. *Pane predikatiivi oikeaan muotoon:*

a) ***Malli:*** Tytöt ovat ________(kaunis). → Tytöt ovat kauniita.

1. Nämä miehet ovat ______________(suomalainen).
2. Nuo ruusut ovat liian _____________(pieni).
3. Nuo asunnot ovat ______________ (kallis).
4. Ne harjoitukset ovat ______________ (vaikea).
5. Nämä kadut ovat _________________ (uusi ja pitkä).
6. Lapset ovat ___________________(söpö).
7. He ovat __________________(uusi myyjä).
8. Me olemme ________________(venäläinen).
9. Tiikerit ovat ________________(iso kissa).
10. (Millainen) ______________ ruusut ovat?
11. (Mikä)____________ ne ovat? Ne ovat _______________(omena).
12. Ovatko nämä banaanit _______________(kypsä).

b) ***Malli:*** Nämä silmälasit ovat __________(uusi). → Nämä silmälasit ovat uudet.

1. Liisan silmät ovat ______________(kaunis ja sininen).
2. Minun hiukseni ovat ______________(punainen).
3. Tytön kädet ovat ______________(kylmä).
4. Nämä sakset ovat ______________(terävä).
5. Nuo farkut ovat liian ______________(lyhyt).
6. (Millainen) ____________Leenan hiukset ovat?
7. Ovatko kissan korvat ______________(valkoinen)?
8. (Mikä)______________ ne ovat? Ne ovat ____________(uusi sukka).
9. Ovatko Pekan housut ______________(kaunis)?
10. Minun jalkani ovat liian ______________(lyhyt).
11. Presidentin kutsut ovat ______________(hyvä).
12. (Minkävärinen)______________ minun lasini ovat?

11. *Tee tavallinen lause ja eksistentiaalilause:*

Malli: Missä ruusut ovat? → Ruusut ovat pöydällä. → Mitä pöydällä on? → Pöydällä on ruusuja.

1. Missä ihmiset ovat?
2. Missä kupit ovat?
3. Missä huoneet ovat?
4. Missä pojat ovat?
5. Missä kaapit ovat?
6. Missä lammet ovat?
7. Missä sämpylät ovat?
8. Missä uima-altaat ovat?
9. Missä kassat ovat?
10. Missä sudet ovat?
11. Missä hevoset ovat?
12. Missä kertomukset ovat?

12. *Käännä suomeksi:*

На курсах финского языка все ученики должны прилежно учиться. Отпуск, по мнению всех людей, хорошее время. Эти книги очень толстые. Те школы уже старые и слишком маленькие. На улице много автомобилей, автобусов и людей. У меня очень много друзей. Он бывает во многих красивых странах. Финны в субботу посещают сауну. Вы часто ходите в рестораны? Он кладет в сумку книги, бананы и деньги. Я ставлю свечи на окна. Мы пишем на хороших пишущих машинках. Посуда стоит на столах. Учитель кладет книги в маленькие белые сумки. Я знакомлюсь с новыми интересными людьми. Я восхищаюсь маленькими белыми розами. Мы часто путешествуем по европейским и азиатским странам. Школьники посещают музеи и театры, кинотеатры и выставки. Улицы маленьких городов по вечерам очень тихие. Окна офисов выходят на запад. С кем у вас договор? Со многими финскими и русскими банками. Вместе с кем вы придете? Мы придем вместе со шведскими друзьями. Финны должны учить иностранные языки. Я читаю книги финских писателей на финском языке. Я отвечаю на трудные вопросы учителя. Я не люблю сложные домашние задания.

13. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

MITÄ ME LUEMME?

Liisa, Viivi ja Pekka kuluttavat kaunista kesäpäivää rannalla. He uivat ja lueskelevat.

Viivi: Millaisista kirjoista sinä pidät?
Liisa: Kaikenlaisista kirjoista., mutta tänä kesänä luen vain hevoskirjoja.
Viivi: Minä en jaksa lukea paksuja romaaneja ja tuijottaa pieniä kirjaimia kuumana kesäpäivänä. En ainakaan rannalla.
Liisa: No, mitä kirjoja sinä sitten luet?
Viivi: Kyllä minä talvella luen oikeita kirjojakin. Minusta sellaiset kirjat ovat kivoja, joissa päähenkilöt ovat sekä tyttöjä että poikia. Niin, ja tietenkin huumoria täytyy olla. Rannalla minä en jaksa lukea muita kuin sarjakuvia. Niissä ei ole mitään turhia luonnonkuvauksia, veden liplatuksia tai tuulen suhinoita.
Liisa: Minä taas pidän siitä. On mukava kuvitella, millaisessa ympäristössä päähenkilö ratsastaa ruskealla hevosella tai millaisessa talossa hän asuu.
Viivi: Pekka, mitä sinä luet.
Pekka: Minä ihastun seikkailukirjoihin. Minä haluaisin löytää kirjaa Robison Crusoesta. Niin ihmeellinen kirja se kuulemma on. Minä pidän myös kirjoista, jotka kertovat historiallisista tapahtumista tai henkilöistä. Niin, ja tietysti salapoliisiromaaneista.
Liisa: Ai, minä en ole kiinnostunut niistä. Minä luen mielelläni erilaisista luonnonilmiöistä.
Viivi: Hei, tuolla on Ilkka Kuorala kirjaa tutkimassa! Minä menen juttelemaan kirjoista Ilkan kanssa.

Mutta Ilkka ei ole kiinnostunut kirjallisista keskusteluista, vaan hän ehdottaa vesipallon pelaamista.

* * *

Joskus on hauska lukea jotain. On olemassa hyvin erilaisia kirjoja:

- runot
- näytelmät
- seikkailukirjat
- salapoliisikirjat
- satukirjat
- nuorten kirjat
- aikuisten kirjat
- tietokirjat
- harrastuskirjat

14. *Vastaa kysymyksiin:*

1. Luetko sinä suomalaisten kirjailijoiden teoksia suomeksi vai venäjäksi?
2. Onko sinulla suomalaisten kirjailijoiden kirjoja?
3. Käytkö usein teattereissa?
4. Käytkö sinä konserteissa?
5. Tunnetko sinä suomalaisia säveltäjiä?
6. Entä venäläisiä?
7. Katsotko Suomessa televisio-ohjelmia?
8. Kuunteletko radio-ohjelmia?
9. Keskusteletko usein politiikasta?
10. Pidätkö urhelusta?
11. Mistä kukista pidät?
12. Mistä väristä pidät?

SANASTO *СЛОВАРЬ*

aikui/nen, -sen, -sta	взрослый
ainakaan (ei ainakaan)	во всяком случае не
ajan/vietto, -veiton, -viettoa	времяпрепровождение
asutuskesku/s, -ksen, -sta	населенный пункт
ehdotta/a, ehdotan	предлагать, предложить
harrastu/s, ksen, -sta	увлечение, интерес
historialli/nen, -sen, -sta	исторический
huumori, -n, -a	юмор
ihastu/a, -n	приходить в восторг, обрадоваться, увлекаться
ihmeelli/nen, -sen, -stä	удивительный, чудесный
ilmiö, -n, -ä	явление, феномен
ilmoittautu/a, ilmoittaudun	являться, явиться
innokas, innokkaan, -ta	усердный, ревностный, старательный; энергичный, деятельный
juhla, -n, -a	праздник, торжество
jää/kiekko, -kiekon, -kiekkoa	хоккей
kaamos	полярная ночь
kaikenlai/nen, -sen, -sta	всякий, всевозможный
kalasta/a, -n	ловить рыбу, рыбачить
kankaan/kudonta, -kudonnan, -kudontaa	ткачество
kansalai/nen, -sen, -sta	гражданин, гражданка
opisto, -n, -a	училище, техникум
keskustelu, -n, -a	разговор, беседа
kesäi/nen, -sen, -stä	летний
kesä/mökki, -mökin, -mökkiä	дача
kirjain, kirjaimen, -ta	буква
kirjalli/nen, -sen, -sta	литературный; письменный
kirjallisuu/s, -den, -tta	литература; письменность
kokea, koen	испытать, переживать; осматривать
kovasti	много, сильно, крепко, очень
kuin	как; чем
kulutta/a, kulutan	изнашивать, расходовать; тратить, проводить
kunta, kunnan, -a	община
kuulemma	говорят, по слухам
kuvau/s, -ksen, -ta	описание, изображение
laji, -n, -a	вид, род; сорт, качество
lasketel/la, laskettelen	спускаться, кататься
lehti, lehden, lehteä	лист, газета
liplatu/s, -ksen, -sta	тихий плеск
lueskel/la, -en	читать, почитывать

luistel/la, -en	кататься на коньках
läpi (*läpi + Gen.*)	насквозь, сквозь, через; напролет
löytä/ä, löydän	находить, найти, обнаруживать, отыскивать
maalau/s, -ksen, -sta	крашение, окраска; картина
mahdollisuu/s, -den, -tta	возможность, шанс
marjasta/a, -n	собирать ягоды
metsästy/s, -ksen, -sta	охота
moottoritie, -n, -tä	автострада, автомагистраль
nuoriso, -n, -a	молодежь, юношество
näytelmä, -n, -ä	пьеса, спектакль; зрелище, сцена
ohjelma, -n, -a	программа
paikka/kunta, -kunnan, -kuntaa	местность
paksu, -n, -a	толстый; густой
pesäpallo, -n, -a	бейсбол
posliini, -n, -a	фарфор
pyöräily, -n, -ä	езда на велосипеде
päähenkilö, -n, -ä	главное действующее лицо, герой
runo, -n, -a	стихотворение, стих; руна
runsa/s, -an, -sta	обильный, огромный, большой; богатый
ruska, -n, -a	золотая осень
salapoliisikirja, -n, -a	детективный роман, детектив
sarjakuva, -n, -a	рассказ в картинках, комикс
satu, sadun, -a	сказка
seikkailu, -n, -a	приключение, похождение
sellai/nen, -sen, -sta	такой, какой
sienestä/ä, -n	собирать грибы, ходить за грибами
soudel/la, soutelen	кататься на лодке, грести, плыть
suhina, -n, -a	шум, шелест; шипение
suosittu, suositun, -a	известный, популярный
säveltäjä, -n, -ä	композитор
tapahtuma, -n, -a	событие, происшествие
tietenkin	конечно, разумеется
tuijottaa, tuijotan	пристально смотреть, уставиться
tunturi, -n, -a	безлесный горный хребет в тундре (Лапландия)
turha, -n, -a	напрасный, тщетный, бесполезный
urheil/la, -en	заниматься спортом
urheilu, -n, -a	спорт
vaara, -n, -a	гора, сопка в Финляндии
vesipallo, -n, -a	водное поло

* * *

käydä lenkillä	бегать трусцой
mielellä *m, -si, -nsä (-än), -mme, -nne, -nsa (-an)*	с удовольствием
Tulen mielelläni teille kylään.	Приду с удовольствием к вам в гости.
Me tulemme mielellämme teille kylään.	Мы придем с удовольствием к вам в гости.
muun muassa = mm	между прочим
olla kiinnostunut *(+ . . . sta)*	интересоваться
tahansa	угодно
kuka tahansa	кто угодно
mitä tahansa	что угодно
missä tahansa	где угодно *и т.д.*

KOLMASTOISTA KAPPALE 13 ТРИНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Satuja

Грамматика:
1. Простое прошедшее время - *imperfekti*
2. Падеж *Translatiivi*
3. Падеж *Essiivi*
4. Местоимения: *kumpi, kumpikin*
5. *toinen* + *-nsa/-mme/-nne*
6. Новый тип имен: *-tar/-tär*

Текст 1: Kaksi kertaa kaksi on neljä

Текст 2: Lumikki

POSITIIVINEN IMPERFEKTI

TYYPPI I

o + i → oi
ö + i → öi
u + i → ui
y + i → yi

kysy/ä	→	kysy- + -i-	→	kysyin		kysy**imme**
				kysyit		kysyitte
				kysyi		kysyivät

e + i → i
ä + i → i
i + i → i

luke/a	→	luk[e]- + -i-	→	luin	luimme
				luit	luitte
				luki	luki**vat**

a + i → i
a + i → oi

soitta/a	→	soitt[a]- + -i-	→	soitin	soitimme
				soitit	soititte
				soitti	soitti**vat**
anta/a	→	ant[a]- + -i-	→	annoin	annoimme
				annoit	annoitte
				antoi	antoivat

TYYPPI II

vV + i → Vi
uo + i → oi
yö + i → öi
ie + i → ei

juo/da	→	j[u]o- + -i- →	join	joimme
			joit	joitte
			joi	joivat

oi + i → oi

voi/da	→	vo[i]- + -i- →	voin	voimme
			voit	voitte
			voi	voivat

TYYPPI III

e + i → i

tul/la	→	tul[e]- + -i- →	tulin	tulimme
			tulit	tulitte
			tuli	tulivat

TYYPPI IV

a + i → si
ä + i → si

halu/ta	→	halu[a]- + -i- →	halusin	halusimme
			halusit	halusitte
			halusi	halusivat

TYYPPI V

e + i → i

vali/ta	→	valits[e]- + -i- →	valitsin	valitsimme
			valitsit	valitsitte
			valitsi	valitsivat

Z. Topelius

KAKSI KERTAA KAKSI ON NELJÄ

Jänis ja orava olivat niin hyviä ystäviä, että sanoivat toisiaan Pupuksi ja Kurreksi. He leikkivät alinomaa yhdessä.
Eräänä päivänä he löysivät maantieltä neljä omenaa. Pupu ja Kurre tahtoivat jakaa omenat. Kurre koetti laskutaitoansa ja jakoi siten, että Pupu sai yhden ja hän kolme omenaa.
"Ei, odota vähän", sanoi Pupu. "Onko se aivan oikein?"
Nyt koetti Pupu jakaa omalla tavallansa. Hän antoi yhden omenan Kurrelle ja piti itse kolme omenaa.
"Ei, mutta kuule", sanoi Kurre, "minä luulen, että tämä on yhtä hullusti."
Päät kallellaan he miettivät, miten ihmeellä voisivat jakaa niin, ettei toinen saisi enempää kuin toinenkaan.
Sattuipa silloin Uudentalon Kalle kulkemaan siitä ohi. Hän oli matkalla kouluun.
"Ei, mutta tuossa ovat Pupu ja Kurre!" huuhdahti Kalle. "Mitä te teette?"
"Me tahdoimme juuri jakaa neljä omenaa", vastasi Kurre, "mutta emme ymmärrä, kuinka saisimme neljä omenaa niin, että kummallekin tulisi yhtä monta."
"Eihän se mikään vaikea temppu ole," arveli Kalle. "Te saatte kumpikin kaksi omenaa."
"Oih!", huudahtivat Kurre ja Pupu. "Kuinka sinä sen tiedät?"
"Miksi en tietäisi, että kaksi kertaa kaksi on neljä? Minähän käyn koulua."
"Sepä kummallista. Oppiiko koulussa, että kaksi kertaa kaksi on neljä?"
"Koulussa saa oppia kaikkea", vastasi Kalle ylpeästi.
"Sepä jotakin! Tiedätkö sinä sitten kaikki?"
"No , melken kaikki. Minä voin laskea aina seitsemän kertaa seitsemään asti, muita numeroita en oikein muista."
Pupu ja Kurre ihmettelivät kovasti Kallen suurta viisautta. He seurasivat hyvää neuvoa, ottivat omenat ojasta ja alkoivat jakaa niitä neuvon mukaan: kaksi kertaa kaksi on neljä.

KIELIOPPIA ***ГРАММАТИКА***

1. Простое прошедшее время. ***Imperfekti (Positiivinen)***

Показателем *imperfekti* является суффикс **-i-** (для IV типа глаголов **-si-**), который присоединяется к спрягаемой основе глагола. К суффиксу, в свою очередь, присоединяются личные окончания глаголов. Личные окончания такие же, как и при обычном спряжении глаголов, кроме 3-его лица ед. ч., где отсутствует удлинение последней гласной основы. Чередование сильной-слабой ступени в *imperfekti* такое же, как и в *preesens*. Образование *imperfekti* по типам глаголов представлены в таблице (*см.* начало урока).

1.1. Если в I типе глаголов спрягаемая основа оканчивается на гласный звук *-a-*, то возможны два варианта образования множественного числа

1) если слово двусложное, а первый слог содержит гласную *-a-*, то в *imperfekti* появляется дифтонг **-oi-:**

anta/a→ ant[a]- + -i- → ant**oi**

2) если в первом слоге двусложного слова есть гласные *-u-* или *-o-* или если слово многосложное, то в *imperfekti* конечный гласный *-a-* переходит в **-i-**:

otta/a → ott[a]- + -i- → ott**i**
rakasta/a → rakast[a]- + -i- → rakast**i**

1.2. Некоторые глаголы I типа, которые имеют в основе один согласный *-t-*, который стоит между двумя гласными или после согласных *l, n*, или *r*, будут иметь суффикс *imperfekti* **-si-:**

t → s
tie*tä*/ä → tiet[ä]- + -i- → tie**si**
le*ntä*/ä → lent[ä]- + -i- → len**si**

Huom! Это правило не касается некоторых глаголов, таких как, например, *pitää, vetää, hoitaa:*

p*itä*/ä → pit[ä]- + -i- → pit**i**

1.3. käydä *(y → v)*

käy/dä → käy + -i- → kävin kävimme
kävit kävitte
kävi kävivät

1.4. olla

ol/la → ol[e]- + -i- → olin olimme
olit olitte
oli olivat

1.5. Употребление *imperfekti*

Imperfekti выражает прошедшее время; *imperfekti* используют тогда, когда речь идет об известном моменте времени, который уже прошел и о действии, которое уже завершилось до начала момента речи.

Soitin Liisalle eilen.	Я позвонил Лиизе вчера.
Kävin viime vuonna Suomessa.	В прошлом году я побывал в Финляндии.
Hän kuoli vuonna 1960.	Он умер в 1960 году.

2. Падеж *Translatiivi*

Падеж *Translatiivi* образуется путем присоединения суффикса **-ksi-** к основе *Genetiivi*. При этом в слове сохраняется слабая ступень:

poika → poja/n → poja- + ksi → poja/*ksi*

Translatiivi - это падеж, который указывает на изменения, "трансформацию" объекта. Очень часто поэтому он употребляется с глаголами *muuttua* (изменяться) и *tulla* (становиться)

Nainen muuttui noidaksi.	Женщина превратилась в колдунью
Poika tuli isoksi.	Мальчик стал большим

3. Падеж *Essiivi*

opettaja → opettaja- + na → opettaja/*na*

Одна из функций *Essiivi* уже рассматривалась раньше (*см.* урок 3). Помимо временного значения *Essiivi* может выражать состояние, качество, в котором находится тот или иной объект:

Tyttö tuli kotiin *iloisena*.	Девочка пришла домой веселой. (*статичное состояние - была веселой, находилась в хорошем настроении*).

Сравните!

Tyttö tuli iloise*ksi*.	Девочка стала веселой. (*изменение состояния - стала веселой, изменила настроение*).
Minä olen *turistina* Suomessa.	Я нахожусь в Финляндии в качестве туриста.

4. Местоимения *(Pronominit) kumpi, kumpikin*

kumpi	который из двух *(вопросительное местоимение)*
kumpikin	оба; и тот, и другой; каждый из двух

	yks.	*mon.*	*yks.*	*mon.*
Nom.	kumpi	kumma/t	kumpi/kin	kumma/t/kin
Part.	kumpa/a	kumpia	kumpa/a/kin	kumpi/a/kin
Gen.	kumma/n	kumpi/en	kumma/n/kin	kumpi/en/kin
Adess.	kumma/lla	kummi/lla	kumma/lla/kin	kummi/lla/kin
Iness.	kumma/ssa	kummi/ssa	kumma/ssa/kin	kummi/ssa/kin
Illat.	kumpa/an	kumpi/in	kumpa/an/kin	kumpi/in/kin

Kummat kengät ostat?	Какую из двух пар обуви ты купишь?
Kummalle annat lahjan?	Кому из двоих ты дашь подарок?
Kumpaan kaupunkiin hän muuttuu?	В какой из двух городов он переедет?
Pidän **kummastakin.**	Мне нравятся оба (и тот и другой).
Kummatkin häät ovat ennen joulua.	Обе свадьбы будут перед рождеством.
Kumpaankin perheeseen syntyi tyttö.	И в той и в другой семье родилась девочка.

5. Некоторые формы местоимения *toinen. Toinen-pronominin muotoja*

Minä rakastan sinua ja sinä rakastat minua. →
Me rakastamme *toisia/mme*. (*Part. mon.* - toisia + mme)
Мы любим друг друга.

Hän tuntee heidät ja he tuntevat hänet. →
He tuntevat *toise/nsa*. (*Akk. mon.* -toiset + nsa)
Они знают друг друга.

Sinä kirjoitat hänelle ja hän kirjoittaa sinulle. →
Te kirjoitatte *toisille/nne*. (*Abl. mon.* - toisille + nne)
Вы пишете друг другу.

6. Новый тип имен. *(Sanantyypi): - tar/-tär*

Существительные, имеющие окончание **-tar/-tär**, обозначают лица женского рода:

pariisitar - парижанка
laulajatar - певица
kuningatar - королева, *и т.д.*

	yks.	*mon.*
Nom.	kuningatar	kuningattaret
Gen.	kuningattaren	kuningattarien
Part.	kuningatarta	kuningattaria
Illat.	kuningattareen	kuningattariin
Iness.	kuningattaressa	kuningattarissa
Ellat.	kuningattaresta	kuningattarista
Allat.	kuningattarelle	kuningattarille
Adess.	kuningattarella	kuningattarilla
Ablat.	kuningattarelta	kuningattarilta
Transl.	kuningattareksi	kuningattariksi
Ess.	kuningattarena	kuningattarina

HARJOITUKSET / *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Valitse yksi aihe ja kerro:*

1. Mitä teit eilen.
2. Mitä sinä teit viime viikolla?
3. Mitä teit tänään aamulla ennen suomen tuntea?
4. Mitä sinä teit viime viikonloppuna?
5. Mitä teit kesälomalla?

2. *Tee imperfekti:*

a) ***Malli:*** Kuka sanoo niin? → Kuka sanoi niin?

1. Hän puhuu minulle.
2. Kuinka sinä nukut?
3. Hän asuu samassa talossa kuin minä.
4. Minä uskon häntä
5. Työpäivä päättyy kello 5
6. Minun täytyy tehdä se.

b) ***Malli:*** Luetko paljon? → Luitko paljon?

1. Minä tanssin Pekan kanssa.
2. Hän lähtee aikaisin aamulla työhön.
3. Minä luen lehteä vähän aikaa.
4. Mitä sinä näet?
5. Etsin sinua.
6. Lapsi itkee paljon.

c) ***Malli:*** Me voitamme. → Me voitimme.

1. Me otamme tomaattikeittoa.
2. Minä rakastan häntä.
3. Mistä ostat nämä kukat?
4. Muistaako hän minut?
5. Ketä sinä odotat?
6. Hän pitää sinusta.

d) ***Malli:*** Lapset laulavat kauniisti. → Lapset lauloivat kauniisti.

1. Minä annan hänelle anteeksi.
2. Kuka maksaa?
3. Kuka auttaa minua?
4. Pekka antaa minulle suukon.
5. Ajan Turusta Helsinkiin junalla.
6. Alan itkeä.

e) ***Malli:*** Linnut lentävät pohjoiseen. → Linnut lensivät pohjoiseen.

1. Hän tietää asiasta.
2. Me ymmärrämme suomea.
3. Tunnetko sinä häntä?
4. Minä tiedän, mitä hän tekee.
5. Käytkö saunassa?
6. Me löydämme sinut.

3. *Muuta lauseet imperfektiin:*

Malli: Juotko punaviiniä? → Joitko punaviiniä?

1. Me syömme illalla omenaa ja juomme kahvia.
2. Minä jään bussista seuraavalla pysäkillä.
3. Minä vien kirjeet postiin.
4. Tuotko sinä suklaata?
5. Saamme kirjeen Suomesta.
6. Me voimme lähteä.

4. *Muuta lauseet imperfektiin:*

Malli: Mitä sinä opiskelet? → Mitä sinä opiskelit?

1. Mihin sinä menet?
2. Nuo tytöt hymyilevät minulle.
3. Me nousemme kello 6.
4. Bussi tulee vähän myöhässä.
5. Lounaalla me keskustelemme eri asioista.
6. Koska ilma on kaunis, minä kävelen kotiin.
7. Minä ajattelen usein kesää.
8. Johtaja sinuttelee minua.
9. Teititteletkö sinä häntä?
10. Minä esittelen hänet johtajalle.
11. Panen ikkunan kiinni.
12. Pekka pesee auton sunnuntaina.

5. *Tee imperfekti:*

Malli: Haluan uuden hameen. → Halusin uuden hameen.

1. Minä palaan luonaalta työhön.
2. Sunnuntaina me pelaamme tennistä.
3. Ihmiset vihaavat sotaa.
4. Mitä te vastaatte hänelle?
5. Koira makaa lattialla.
6. Tyttö avaa vieraille oven.
7. Minä herään kello kahdeksan.
8. Osaavatko he venäjää?
9. Opiskelija vastaa oikein.
10. Tapaan hänet tänään.
11. Haluaako hän kokea?
12. Minä pelkään koiraa.

6. *Tee imperfekti:*

Malli: Valitsen oikein. → Valitsin oikein.

1. Mitä se merkitsee?
2. Hän tarvitsee rahaa.
3. Häiritsenkö minä?
4. Melu häiritsee työssä.
5. Se merkitsee minulle paljon.
6. Valitsetteko te tämän kirjan?

7. *Vastaa kysymyksiin ja kerro lyhyesti Suomen historiasta:*

1. Milloin suomalaiset muuttivat Suomeen?
2. Milloin ruotsalaiset tekivät ensimmäisen ristiretken Suomeen?
3. Mikä Suomen ensimmäinen pääkaupunki oli?
4. Milloin Venäjän keisari Aleksanteri I yhdisti Suomen Venäjään?
5. Milloin Aleksanteri I muutti pääkaupungin Suomeen?
6. Milloin Suomi itsenäistyi?
7. Milloin alkoi Suomessa talvisota?
8. Milloin toinen maailmasota päättyi?
9. Kuka oli Suomen ensimmäisenä presidenttinä?
10. Milloin Martti Ahtisaaresta tuli presidentti?

8. *Kerro lyhyesti Venäjän historiasta.*

9. *Käytä* ***essiivi*** *tai* ***translatiivi****:*

1. Kaupunki muuttui ________(kaunis).
2. Hän tuli _____________(surullinen).
3. Äiti oli kotona ___________(sairas).
4. Ilma muuttui ___________(kylmä).
5. Poika istui tuolilla ________(laiska).
6. Hän tuli ________________(sairas).
7. Minulla on kuppi kahvia __________ (aamupala).
8. Kuka tuli ___________(toinen).
9. Lumi muuttui ___________(harmaa).
10. Meillä on Matti Ahtisaari ______ (presidentti).
11. Liisa on (opas) Moskovassa.
12. Matka tuli (mahdollinen)

10. *Käännä suomeksi:*

Я проснулся вчера в восемь часов. Я сразу встал и сходил в душ, почистил зубы, умылся и причесался. Затем я приготовил и съел завтрак. Утром я пил, конечно, кофе. После завтрака я поехал в Хельсинки. Я должен был встретиться там с моим другом. Я заказал такси, которое отвезло меня на вокзал. Поезд отправился из Лахти в 9 часов и прибыл в Хельсинки в 12 часов. Поездка длилась три часа. В поезде я читал газету. На железнодорожном вокзале я взял такси и поехал в гостиницу. В маленьком баре этой гостиницы я встретился со своим другом. Сначала мы пошли в ресторан. Там мы ели рыбный суп и пили холодное пиво. Мы долго сидели за столом и говорили, так как мы должны были поговорить о многих очень важных делах. Вечером я должен был улетать в Париж. Я немного опаздывал, поэтому я хотел поехать на такси, хотя это и дорого. Но мой друг помог мне. Он проводил меня до аэропорта. Я приехал вовремя и уже через час я летел на большом красивом самолете в столицу Франции. В самолете я купил финско-французский словарь и попытался выучить несколько новых французских слов. Самолет сделал промежуточную посадку в Копенгагене. Пассажиры дважды получали еду: сначала финскую пищу до Копенгагена, а после него - датскую. Самолет прибыл в Париж поздно ночью. В номере гостиницы я включил телевизор и посмотрел новости. После этого я пошел спать.

11. *Täydennä infinitiivi- ja imperfektimuodot:*

	ajaa						
minä		tein					
sinä			juoksit				
hän				toi			
me					lensimme		
te						pesitte	
he							kävivät

12. *Lue seuraava teksti tarkasti, käännä venäjäksi:*

Nykyisin ihmiset katselevat mielellään televisiota tai lukevat viihdekirjallisuutta, jännitys- ja rakkauskertomuksia. Mutta ennen kirjoja ja joukkoviestintää sadut ja tarinat tarjosivat viihdettä ja jännitystä tavallisille ihmisille. Satuja ei saa erottaa oikeasta kirjallisuudesta. Vanhoissa saduissa ja taidekirjallisuudessa on samoja piirteitä, yllättäviä sattumia, onnellisia loppuja, rikkautta ja loistoa.

LUMIKKI

Olipa kerran pieni prinsessa. Hänen nimensä oli Lumikki. Lumikin äiti oli kuollut, ja eräänä päivänä hänen isänsä toi uuden kuningattaren. Uusi kuningatar oli hyvin kaunis, mutta hän oli ilkeä noita. Joka päivä hän katsoi taikapeiliinsä ja kysyi:
-Kuka on kaikkein kaunein?
Peili vastasi:
-Kuningatar on kaunein.
Silloin kuningatar oli hyvin tyytyväinen.
Mutta Lumikki kasvoi joka päivä. Eräänä päivänä sanoikin peili kuningattarelle:
-Lumikki on kaikkein kaunein.
Silloin kuningatar käski metsästäjän viedä Lumikin metsään ja jättää sinne kuolemaan.

Lumikki harhaili kauan metsässä. Vihdoin hän tuli pienen mökin luo. Hän koputti ovelle ja meni sisään. Pöydällä oli seitsemän pientä lautasta, seitsemän pientä lusikkaa ja seitsemän pientä maitokuppia. Uunin edessä seisoi seitsemän pientä jakkaraa. Seinän vieressä seisoi seitsemän pientä sänkyä. Lumikki söi vähän leipää jokaiselta lautaselta ja joi vähän maitoa jokaisesta kupista. Sitten hän meni nukkumaan erääseen pikku sänkyyn.

Illalla talon asukkaat tulivat kotiin. He olivat seitsemän pientä kääpiötä, jotka kaivoivat kultaa vuoresta. Heidän nimensä olivat: Viisas ja Jörö ja Nuhanenä ja Unelias ja Ujo ja Vilkas ja Lystikäs.

Viisas sanoi:	-Kuka istui tuolissani?
Jörö sanoi:	-Kuka söi lautaseltani?
Nuhanenä sanoi:	-Kuka joi kupistani?
Unelias sanoi:	-Kuka söi leipääni?
Ujo sanoi:	-Kuka käytti lusikkaani?
Vilkas sanoi:	-Kuka leikkasi veitselläni?
Lystikäs sanoi:	-Kuka nukkuu vuoteessani?

Kaikki juoksivat katsomaan.
- Mikä kaunis lapsi, he sanoivat.
Silloin Lumikki heräsi.

Kääpiöt säälivät Lumikkia ja pyysivät häntä jäämään taloon. Lumikki siivosi talon ja keitti ruoan kääpiöille. Hän paikkasi heidän pienet vihreät takkinsa. Lumikki oli hyvä olla kääpiöiden talossa.

Mutta paha kuningatar katsoi taas taikapeiliinsä, ja peili sanoi:
-Lumikki on kaunein.
Niin kuningatar sai tietää, että Lumikki asuu kääpiöiden luona. Paha kuningatar loihti itsensä vanhaksi omenamuoriksi.
-Ostakaa kauniita omenoita, huusi hän kääpiöiden ikkunan alla.
Lumikki pisti päänsä ikkunasta ja osti punaisen omenan. Mutta omena oli taikaomena. Lumikki haukkasi palasen ja kaatui maahan. Ja paha kuningatar lähti pois.

Kääpiöt surivat kovasti Lumikkia. He panivat hänet kauniiseen lasiarkkuun. Arkun he veivät vuoren huipulle. Yksi kääpiöistä vartioi sitä aina.

Kerran prinssi ratsasti vuorelle kauniilla hevosellaan ja näki Lumikin lasiarkussaan.
Prinssi sanoi kääpiöille:
-Antakaa arkku minulle.
Kun kääpiöt näkivät, kuinka paljon prinssi piti Lumikista, he antoivat hänelle arkun.
Prinssi nosti arkun hevosensa selkään ja lähti ratsastamaan. Mutta kun arkku tärähti, putosi omenanpala Lumikin suusta. Ja Lumikki heräsi.

Paha kuningatar kuoli harmista. Mutta prinssi ja Lumikki viettivät häitä ja elivät onnellisina elämänsä loppuun asti. Ja Viisas ja Jörö ja Nuhanenä ja Unelias ja Ujo ja Vilkas ja Lystikäs kävivät usein linnassa heitä katsomassa ja lauloivat heidän lapsilleen kauniita pikkuisia lauluja.

13. *Pidätkö sinä saduista? Mikä satu on sinun mielestä paras? Kerro, mitä siinä tapahtui.*

14. *Lue katkelmat tunnetuista saduista. Arvaa satujen nimet*

Hän huuhdahti: "Avaa ovi, mummo, täällä on Punahilkka."
"Tule sisään, kultaseni."
Sitten hän meni vuoteen ääreen. Siinä makasi isoäiti.
"Voi, isoäiti, onpa sinulla suuret korvat!" - "Jotta voisin kuulla paremmin." - "Voi isoäiti, miksi sinulla on noin suuret silmät!" - "Jotta voisin nähdä sinut paremmin!" - "Mutta isoäiti, minkä takia sinulla on niin suuri suu!" -"Jotta voisin paremmin syödä sinut."

* * *

"Minä lennän noiden kuninkaallisten lintujen luo, ne nokkivat kyllä varmaan minut, koska olen näin ruma. Mutta yhdentekevää! Parempi saada surmansa niiden iskusta kuin kokea kurjuutta talvella.
Ja se lensi veteen ja ui komeita joutsenia kohti.
"Surmatkaa minut vain!" sanoi lintu poloinen. Se taivutti päänsä vedenpintaan ja odotti kuolemaa. Mutta mitä se näki kirkkaassa vedessä? Se näki oman kuvansa, se itse oli joutsen.
Puutarhaan tuli muutamia pikkulapsia, he heittivät leipää veteen, ja pieni huusi:
-Tuolla on uusi!
Ja toiset lapset hyppivät ja juoksivat hakemaan isää ja äitiä, ja kaikki sanoivat:
-Uusi on kaunein! Kylläpä se onkin nuori ja kaunis!

* * *

Seuraavana aamuna prinsessa ilmaantui aamiaispöytään.
"Nukuitko hyvin, pikku prinsessa?" kuningatar kysyi.
"En", vastasi prinsessa. "Vuoteessani oli jokin kova muhkura."
Viimeinkin prinssi oli varma, että tyttö oli todellinen prinsessa. Koska vain oikea prinsessa voi olla niin herkkätuntoinen. He menivät naimisiin ja elivät onnellisina, ja herne säilyi kuninkaallisessa aarrekammiossa.

* * *

Sitten kuninkaanpoika kulki eteenpäin ja näki salissa koko hoviväen, joka makasi ja nukkui. Ja ylhäällä valtaistuimen vieressä makasivat kuningas ja kuningatar. Sitten hän kulki eteenpäin, ja kaikkialla oli niin hiljasta, että hän saattoi kuulla oman hengityksensä. Vihdoin hän tuli torniin, jossa prinsessa nukkui. Siellä hän lepäsi ja oli niin kaunis, ette poika kumartui ja suuteli prinsessaa. Silloin prinsessa heräsi, avasi silmänsä ja katsoi poikaan ystävällisesti.
He laskeutuivat yhdessä alakertaan, ja kuningas heräsi ja kuningatar ja näiden kanssa koko hoviväki, ja he katsoivat toisiinsa iloisesti.

* * *

Seuraavana aamuna hän meni miehen luo ja sanoi tälle: "Minä menen naimisiin vain tämän tytön kanssa, jonka jalkaan tämä kultainen kenkä sopii." Silloin kaksi sisarta ilahtuivat, koska heillä oli kauniit jalat. Yksi heistä meni kenkä kädessä kamariin ja halusi kokeilla sitä jalkaansa, ja hänen äitinsä seisoi vieressä. Mutta tämä kenkä oli hänelle liian pieni. . .

15. mikä (kuka) - kumpi?

1. ____________ näistä kolmesta kirjasta valitset? Ison.
2. ____________ näistä kahdesta omenasta haluat? Punaisen.
3. ____________ näistä monista tytöistä annat kukan? Liisalle.
4. ____________ näistä kahdesta pojasta sinä rakastat? Pekkaa.
5. ____________ näistä kaikista tv-ohjelmista hän pitää? Minun ohjelmastani.
6. ____________ näistä kahdesta ihmisestä sinä ajattelet? Kumpaakin.

16. *Käytä kursivoitujen kohtien sijasta pronomini* ***kumpikin:***

1. Pidän *sekä lihasta että kalasta.*
2. Juon *sekä kahvia että teetä.*
3. Osaan kirjoittaa *sekä vasemmalla että oikealla kädellä*
4. *Sekä koira että kissa* ovat kotieläimiä.
5. Opiskelija puhuu *sekä suomea että venäjää.*
6. Minä ostan *sekä hameen että puseron.*

17. *Käytä* ***toinen:***

1. Minä tutustuin heihin ja he minuun.
2. Me pidämme heistä ja he meistä.
3. Sinä autat häntä ja hän sinua.
4. He käyvät meillä ja me heillä.
5. Sinä odotat minua ja minä sinua.
6. Minä keskustelen teidän kanssa ja te minun kanssa.

18. *Pane sanat oikeaan muotoon:*

1. Hän esitteli minut Englannin _______________(kuningatar).
2. Suomessa ovat ystävälliset _____________(tarjoilijatar).
3. Minä tutustuin ____________(italiatar).
4. Minulla on monta hyvää ______________(ystävätär).
5. Casanovalla oli paljon _________________(rakastajatar).
6. Minun _____________(tytär) syntymäpäivät ovat samana päivänä.

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aarre, arteen, arretta	сокровище, клад
alinomaa	постоянно, беспрерывно
arkku, arkun, -a	сундук, ящик; гроб
arvel/la, -len	думать, полагать, предполагать; сомневаться, колебаться
asti (Illat. + asti)	вплоть, до, по, с
enemmän, enemmän, enempää	больше, более
harhail/la, -en	блуждать
harmi, -n, -a	досада, неприятность, негодование
haukata, haukkaan	закусывать, откусывать
hengitys, -ksen	дыхание
herkkätuntoi/nen, -sen, -sta	чувствительный, деликатный
hovi/väki, väen, väkeä *(pl.)*	придворные
huippu, huipun, -a	вершина, наибольшая высота
hullu, -n, -a	сумасшедший, безумный; помешанный, глупый

huuhdahtaa, huuhdahdan воскликнуть, вскрикнуть, выкрикнуть
ihmeellä чудом
ihmetellä, ihmettelen удивляться, изумляться
ilahtua, ilahdun радоваться, обрадоваться, порадоваться
ilkeä, -n, -ä злобный, злой, скверный, дурной
ilmaantua, ilmaannun являться, показываться
isku, -n, -a удар; пинок; толчок
jakaa, jaan делить, разделять; распределять
jakkara, -n, -a табуретка, скамеечка
jokin, jonkin, jotakin кто-то, что-то, кто-либо, что-либо
jotta так что; чтобы
joukko/viestintä, viestinnän, viestintää служба массовой информации
joutsen, -nen, -ta лебедь
jäni/s, -ksen, -tä заяц
jännitys/kertomus, kertomuksen, kertomusta детективно-приключенческий рассказ
kaatua, kaadun падать, валиться; опрокидываться
kaikkialla повсюду, везде
kaiva/a, -n рыть, копать; выкапывать
kallella/an на боку, накренив; набок
kamari, -n, -a палата; комната

kammio, -n, -a камера; келья; склеп; убежище
kenkä, kengän, -ä башмак, сапог; туфелька; ботинок
kerran раз, однажды; некогда
kertomu/s, -ksen, -sta рассказ, повесть
kirkas, kirkkaan, -ta ясный, светлый; яркий; чистый
kohti в направлении, по направлению
kokeil/la, -en испытывать, пробовать; экспериментировать
koputta/a, koputan стучать, стучаться
kulta, kullan, -a золото
kulta/nen, -sen, -sta милый, дорогой, золотко
kultai/nen, -sen, -sta золотой;
kumartua, kumarrun нагибаться, наклоняться
kuningatar, kuningattaren королева
kuninkaalli/nen, -sen, -sta королевский
kuolema, -n, -a смерть; кончина
kurjuu/s, -den, -tta нищета; бедствие
käskeä, käsken приказывать, велеть, повелевать
kääpiö,-n,-tä карлик; гном
laskeutu/a, laskeudun спускаться, опускаться, понижаться
laulu, -n, -a песня
leika/ta, leikkaan резать, вырезать
leikki/ä, leikin играть

loihti/a, loihdin колдовать; заговаривать, заклинать
loisto, -n, -a свет, блеск, сияние; роскошь
loppu, lopun, -a конец, окончание
maantie, -n, -tä шоссе, большая дорога
metsästäjä, -n, -ä охотник
mietti/ä, mietin думать, размышлять, обдумывать
muhkura, -n, -a шишка; нарост, опухоль
muori, -n, -a старушка, бабушка
mökki, mökin, -ä избушка
neuvo, -n, -a совет, наставление; информация
noita, noidan, -a колдунья
nokki/a, nokin клевать
nosta/a, -n поднимать, приподнимать; повышать
oja, -n, -a канава, ров
orava, -n, -a белка
paika/ta, paikkaan чинить, починить; ставить заплату
pala/nen,-sen,-sta кусочек
peili, -n, -ä зеркало
piirre, piirteen, piirrettä черта, штрих
pikku маленький, крошечный
pikkui/nen, -sen, -sta маленький, крошечный
pinta, pinnan, -a поверхность, плоскость
pistä/ä, -n колоть, кольнуть; положить, поставить; высовывать, высунуть

poloi/nen, -sen, -sta бедный, горемычный
pudo/ta, putoan падать; выпадать; отпадать
puutarha, -n, -a сад
rakkau/s, -den,-sta любовь
rikkau/s,-den,-sta богатство
saatta/a, saatan провожать, сопровождать, причинять, мочь, быть в состоянии
sattua, satun попадать, случаться, попадаться
sattuma, -n, -a случай, случайность; попадание
selkä, sellän, -ä спина
seura/ta, seuraan следовать, сопровождать; быть внимательным; следить за ч.-л.
siivo/ta, siivoan прибирать, чистить
siten так, таким образом, тем, этим
sur/ra, suren горевать, печалиться
surma, -n, -a смерть, убийство; гибель
surma/ta, surmaan убивать
suudel/la, suutelen целовать
säily/ä, -n сохраняться
sääli/ä -n жалеть
taide, taiteen, -tta искусство
taika, taian, -a колдовство, чародейство
taito, -taidon, -taitoa умение, искусство; мастерство

taivutta/a, taivutan	сгибать, нагибать; уговаривать; склонять, спрягать
tarina, -n, -a	легенда, предание, сказка, рассказ
temppu, tempun, -a	прием, проделка; фокус, уловка
todelli/nen, -sen, -sta	настоящий, действительный, истинный, подлинный
torni, -n, -a	башня
tyytyväi/nen, -sen, -stä	довольный, удовлетворенный
tärähtä/ä, tärähdän	удариться, стукнуться; грохнуться
valaistui/n, -men, -ta	трон
vartioi/da, -n	караулить, сторожить
viihde, viihteen, -ttä	развлечение
viimeinkin = = vihdoin	наконец
viisau/s, -den, -tta	мудрость
vuor/i, vuoren, -ta	гора
yhdentekevää	безразлично, все равно
yhtä	одинаково
ylhäällä	наверху
ylpeä, -n, -ä	гордый; надменный
ymmärtä/ä, ymmärrän	понимать
ystävälli/nen, -sen, -sta	приветливый, дружелюбный, любезный, милый
ääreen к,	подле, за

* * *

ettei = *että + ei* *(etten, ettet, ettei, ettemme, ettette, etteivät)*	что не
kaikein kaunein	всех красивей
olla kuollut *(hän on kuollut)*	умер, умерла
sanoa + . . . *ksi*	именовать, называть, кем-либо, чем-либо
sanoa Pupuksi	называть зайчиком

14

NELJÄSTOISTA KAPPALE — ЧЕТЫРНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Koulutus
Тема 2: Haastattelu

Грамматика:
1. Причастие *partisippi II*
2. Отрицательная форма *imperfekti*
3. Местоимение *ei kukaan*
4. Новый тип имен: *liike, tehdas*

Текст 1: Suomen sivistysjärjestelmä
Текст 2: Mitä sinä teit kesälomalla?

PARTISIPPI II.

TYYPPI I

основа инфинитива + yks. - -nut/-nyt, -nnut/-nneet
mon. - -neet, -nneet

soitta/a → soitta- → soitta**nut**, soitta**neet**

TYYPPI II

основа инфинитива + yks. - -nut/-nyt
mon. - -neet

juo/da → juo- → juo**nut**, juo**neet**

TYYPPI III

основа инфинитива + yks. - -lut/-lyt, -rut/-ryt, -sut/-syt, -nut/-nyt
mon. - -leet, -reet, -seet, -neet

tul/la → tul- + → tul**lut**, tul**leet**

sur/ra → sur- + → sur**rut**, sur**reet**

nous/ta → nous- + → nous**sut**, nous**seet**

men/nä → men- + → men**nyt**, men**neet**

TYYPPI IV

основа инфинитива + yks. - -nnut/-nnyt
mon. - -nneet

tava/ta → tava- + → tava**nnut**
tava**nneet**

TYYPPI V

основа инфинитива + yks. - -nnut/-nnyt
mon. - -nneet

vali/ta → vali- → vali**nnut**
vali**nneet**

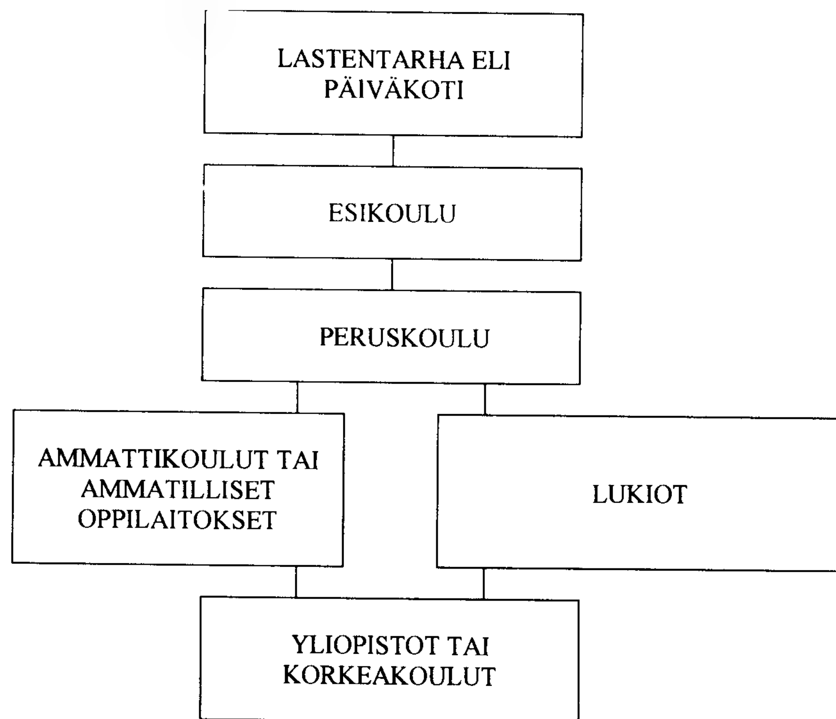
NEGATIIVINEN IMPERFEKTI

en **et** **ei**	***Partisiippi II* (yks. - -nut/-nyt)**
emme **ette** **eivät**	***Partisiippi II* (mon. - -neet)**

SUOMEN SIVISTYSJÄRJESTELMÄ

-Hyvää iltaa, Oleg.
-Moi, Arto. Saanko vähän häiritä? Minä kirjoitan artikkelin venäläiselle sanomalehdelle. Saisinko haastatella sinua?
-Anteeksi, mistä kirjoitat artikkelin?
-Suomen sivistysjärjestelmästä.
-No, mitä haluat tietää?
-Minulla on muutamia kysymyksiä. Ensin: Kuinka vanha olit, kun aloitit koulun?
- Olin 6 vuotta vanha. Se oli esikoulu. Siinä me emme vielä oppineet lukemaan tai kirjoittamaan ja kävimme sitä vain muutama tunti päivässä. Esikoulun tarkoitus on totuttaa lapsi koulumaailmaan.
-Ja mitä sitten?
-7-vuotiaana menin peruskouluun, joka kesti yhdeksän vuotta.
-Maksoivatko vanhemmat opetuksesitasi?

-Eivät maksaneet. Peruskoulun opetus, oppikirjat ja ateriat ovat Suomessa kaikille ilmaisia. Peruskoulun jälkeen minä voisin mennä työhön, mutta minä jatkoin opiskeluani lukiossa. Lukio kesti vielä kolme vuotta. Lukukausimaksua ei ollut, mutta kirjat minun täytyi kustantaa itse. Lukion viimeisessä luokassa minä suoritin valtakunnalliset loppukokeet eli ylioppilaskirjoitukset
-Onko lukio sama kuin ammattikoulu?
-Ei ole. Lukiossa opetuksen painopiste on teoreettisissa kysymyksissä Ammattikouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa oppilaat saavat käytännöllistä harjoittelua, vaikka tietysti teoreettistakin opetusta. Erityisiä oppilaitoksia ovat esimerkiksi teknillinen oppilaitos, sihteeriopisto, sairaanhoito-opisto ja muuta
-Saako ammattikoulusta päästä korkeakouluun?
-Sekä lukion että ammattikoulun jälkeen voi pyrkiä opiskelemaan korkeakouluun tai yliopistoon. Esimerkiksi minä pääsin lukion jälkeen yliopistoon.
-Millä tavoin?
-Osallistuin yliopiston pääsykokeeseen. Se oli jo viisi vuotta sitten.
-Missä sinä opiskelet?
-Savonlinnassa, kansainvälisen viestinnän laitoksessa. Se on Joensuun yliopiston alainen laitos.
-Mitä valmistuu tästä laitoksesta?
-Kääntäjiä ja tulkkeja.
-Mitä sinä opit?
-Pääkielenä opin venäjää ja sivukielenä ruotsia.
-Montako vuotta vielä sinun opiskeluaikaasi on jäljellä?
-Ensi lukuvuosi on viimeinen opiskeluvuoteni. Sen aikana minun täytyy tehdä venäjänkielinen tutkielma, joka on noin satasivuinen tutkimus jostakin käännösteoreettisesta aiheesta. Sen jälkeen minä valmistan filologian maisteriksi.
-Ja viimeinen kysymys. Mitä sinä odotat tulevaisuudessa?
-Toivon kuitenkin, että saan työtä, joka vastaisi koulutustani. Haluaisin työskennellä jossakin suomalaisessa yrityksessä, joka tekee Venäjän kauppaa. Voisin myös työskennellä Venäjällä jonkun aikaa, jos työni sitä vaatisi. Myös matkatoimistovirkailijan ja matkaoppaan ammatit kiinnostavat aina minua. Vaikka matkaoppaan työ on raskasta, niin siinä ammatissa saisi matkustella paljon ja puhua kieliä.
-Kiitos näistä tiedoista.
-Ei kestä. Hyvää jatkoa!

KIELIOPPIA ***ГРАММАТИКА***

1. Причастие. *Partisiippi II*

Показателем *partisiippi II* являются суффиксы **-nut/-nyt, -nnut/-nnyt** для единственного числа и **-neet** для множественного числа, которые присоединяются к основе инфинитива. *Partisiippi II* имеет такую же ступень при чередовании согласных, которая была в инфинитиве глагола. Образование *partisiippi II* по типам глаголов представлено в таблице (*см.* начало урока).

В III типе глаголов основа инфинитива может оканчиваться на согласные *-l-, -s-* или *-r-*. При этом начальный гласный **-n-** суффикса *partisiippi II* переходит соответственно в *-l-, -s-* или *-r-*.

-n- → *-l-, -s-, -r-*

tul/la	→	tul- + -nut	→	tul/***lut***
pur/ra	→	pur- + -nut	→	pur/***rut***
nous/ta	→	nous- + -nut	→	nous/***sut***

В IV и V типах глаголов суффикс *partisiippi II* - *-nnut/-nnyt* для единственного числа и *-nneet* для множественного числа:

halu/ta	→	halu- + -nnut	→	halu/***nnut***
merki/tä	→	merki- + -nnut	→	merki/***nnyt***

глагол tietää имеет две формы *partisiippi II:*

ei tietä/*nyt* = ei tie/*nnyt*
eivät tietä/*neet* = eivät tie/*nneet*

2. Отрицательная форма *imperfekti. (Negatiivinen imperfekti)*

Отрицательная форма *imperfekti* образуется при помощи личной формы отрицательной частицы *ei* и *partisiippi II* (*см.* таблицу в начале урока).

Hän *ei sano/nut* minulle mitään.	Он ничего мне не сказал.
Minä *en halu/nnut* vastata.	Я не хотел отвечать.
Lapset *eivät tul/leet* eilen kouluun.	Дети не пришли вчера в школу.

3. Местоимение *(Pronomini)* *ei kukaan*

	yks.	***mon***
Nom.	ei kukaan	**eivät** ke*t*kään
Part.	ei ke*tään*	ei kei*tään*
Gen.	ei kene*n*kään	ei kei*den*kään
Adess.	ei kene*llä*kään / ke*llään*	ei kei*llä*kään
Abl.	ei kene*ltä*kään / ke*ltään*	ei kei*ltä*kään
All.	ei kene*lle*kään / ke*lle*kään	ei kei*lle*kään
Iness.	ei kene*ssä*kään / ke*ssään*	ei kei*ssä*kään
Elat.	ei kene*stä*kään / ke*stään*	ei kei*stä*kään
Illat.	ei kene*en*kään / ke*hen*kään	ei kei*hin*kään

Kukaan ei usko minua.	Никто мне не верит.
En usko *ketään.*	Я никому не верю.
Älä tee *kenellekään mitään* pahaa!	Не делай никому ничего плохого!
En saa rahaa *keneltäkään.*	Я ни от кого не получаю деньги.

4. Новые типы слов. ***Sanatyypit*** *liike, tehdas.*

	yks.	mon	yks.	mon
Nom.	liike	liikkee/t	tehdas	tehraa/t
Gen.	liikkee/n	liikkei/den	tehraa/n	tehrai /den
Part.	liike/ttä	liikkei/tä	tehdas/ta	tehrai/ta
Illat.	liikkee/seen	liikkei/siin	tehraa/seen	tehrai/siin
Iness.	liikkee/ssä	liikkei/ssä	tehraa/ssa	tehrai/ssa
Ellat.	liikkee/stä	liikkei/stä	tehraa/sta	tehrai/sta
Allat.	liikkee/lle	liikkei/lle	tehraa/lle	tehrai/lle
Ablat.	liikkee/ltä	liikkei/ltä	tehraa/lta	tehrai/lta
Adess.	liikkee/llä	liikkei/llä	tehraa/lla	tehrai/lla

HARJOITUKSET — *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Kysykää naapurilta jotakin hänen elämästä. Kysykää niin, että joskus tulee myönteinen vastaus ja joskus kielteinen vastaus.*

2. *Tee partisiippi II:*

Malli: soittaa→ soittanut, soittaneet

1. lukea
2. auttaa
3. kysyä
4. saada
5. viedä
6. pestä
7. ajatella
8. mennä
9. avata
10. tavata
11. herätä
12. merkitä

3. *Muuta lauseet negatiivisiksi:*

a) ***Malli:*** Soitin eilen. → En soittanut eilen.

1. Puhuimme Liisan kanssa.
2. Asuitteko hotellissa?
3. Hän etsi kirjaa.
4. Te söitte kalaa.
5. He myivät talon.
6. Voin tulla.
7. Miksi luit kirjeet?
8. Sain postia.
9. Uimme järvessä.
10. Papukaijat sanoivat monta sanaa.
11. Tiesitte paljon.
12. He käänsivät tekstin.

b) ***Malli:*** Tarvitsin rahaa. → En tarvinnut rahaa.

1. Minä esittelin sinut hänelle.
2. Me ajattelimme asiaa.
3. He menivät teatteriin.
4. Hän nousi aikaisin.
5. Sinä tarvitsit paperia.
6. Se merkitsi paljon.
7. Avasitteko oven?
8. Hän heräsi kello 6.
9. Me tapasimme eilen.
10. Tykkäsin eräästä tytöstä.
11. Huomasitko sinä sen kauniin tytön?
12. Lepäsitkö lounaan jälkeen?

4. *Vastaa seuraaviin kysymyksiin negatiivisesti:*

Malli: Ajattelitko minua? → En ajatellut sinua.

1. Tulitko kotiin autolla?
2. Kävittekö te eilen ravintolassa?
3. Heräsitkö tänään aikaisin?
4. Löysitkö sopivaa musiikkia?
5. Odotitteko kauan?
6. Lainasitko rahaa häneltä?
7. Avasitteko ikkunat ?
8. Tiesitkö siitä?
9. Näitkö sinä hänet?
10. Teitkö tämän **tehtävän**?
11. Puhuiko hän ruotsia?
12. Hynyilikö lapsi usein?

5. *Mitä ihmiset tekivät ja mitä eivät viikonloppuna:*

Pekke: Minä __________kauppaan ja __________ sieltä jäätelöä ja suklaata.

Liisa: Minä en __________ kauppaan ja en __________sieltä mitään, minä __________ hyvässä ravintolassa.

Ilkka: Minä en __________ravintolassa, minä __________ hyvää musiikkia.

Kaisa: Minä en __________musiikkia, minä __________äitiä keittiössä.

Olli: Minä en __________äitiä, minä __________ matkalaukkuni.

Viivi: Minä en __________matkatavaraa, minä __________ ulos koiran kanssa.

Seppä: Minä en __________ ulos koiran kanssa, minä __________ suomea.

Seija: Minä en __________suomea, minä __________ myöhään.

Ritta: Minä en __________myöhään, minä __________ aikaisin.

Maija: Minä en __________aikaisin, minä __________ äitini luona.

Ulla: Minä en __________äitini luona, minun __________ matkustaa maalle.

Kirsi: Minun ei __________ matkustaa maalle, minulla __________ krapula.

6. *Olet sosiologian opiskelija. Tee tutkimusta opiskelijoiden ajankäytöstä. Haastattele jotakuta ja tutki, mihin opiskelijoiden aika kuluu. Kysy ainakin kymmenen kysymystä.*

7. *Vastaa kysymyksiin. Pane* ***ei kukaan*** *oikeaan muotoon:*

Malli: Kenen auto se on? → Ei kenenkään.

1. Keneen sinä haluat tutustua?
2. Kenästä pidät?
3. Kenestä hän kertoo?
4. Kenelle kirjoitat kirjeet?
5. Ketä poika rakastaa?
6. Keneltä me voimme kysyä sitä?
7. Kenellä on aikaa?
8. Ketä sinä ajattelet?
9. Kenen tämä paikka on?
10. Keneen sinä ihastuit?
11. Kenelle annat sen?
12. Kuka tuntee hänet?

8. *Pane sana oikeaan muotoon:*

LIIKE

1. ________ on ale?
2. Huomenna me menemme uusiin ________.
3. Asiakas tuli tuosta pienestä ________.
4. Mikä tämän ruotsalaisen ________ nimi on?
5. Hän kertoi ulkomaalaisista ________.
6. Monet ________ ovat liian kalleita.

OSOITE

1. Emme tiedä Pekan ________.
2. Kuka tietää Pekan ________?
3. Missä ________ pankki on?
4. Mihin ________ minun täytyy lähettää kirjeeni?
5. Mikä on sinun oikea ________?
6. Sano minulle Pekan ________.

OSAKE

1. Onko sinulla ________?
2. Hänellä ei ollut ________.
3. Ostan uuden ________.
4. Paljonko maksoit näistä ________?
5. Muutan uuteen ________.
6. Tässä ________ on kaksi huonetta ja keittiö.

TEHDAS

1. Isäni on työssä isossa ________.
2. Saimme kalusteita ________.
3. Tämän ________ tuotteet ovat hyviä.
4. Hän kertoi pienistä yrityksistä ja suurista ________.
5. Monet ________ valmistavat lastentavaroita.
6. Mihin ________ sinä lähdet?

RAKAS

1. Pekka kertoo aina ________ tytöstään.
2. ________ harrastuksia ovat lukeminen ja urheilu.
3. ________ pojan nimi on Ilkka.
4. Minä odotan ________ naista.
5. Minulla on ________ ihmisten kuvat.
6. Hän ihastui ________ mieheen.

RIKAS

1. Naiset pitävät ________ miehistä.
2. ________ ihmiset asuvat ulkomailla.
3. Minä rakastan ________ liikemiestä.
4. ________ ihmisellä on vähän vapaata aikaa.
5. Myin omakotitalon ________ naiselle.
6. ________ naisen mielestä se ei ole kallis.

9. *Kerro, mitä sinä tiedät Venäjän sivistysjärjestelmästä.*

10. *Käännä suomeksi:*

-У тебя уже был отпуск?
-Да, был.
-Что ты делала?
-Весь отпуск была в городе. Много читала, ходила в бассейн, отдыхала и часто гуляла на улице. В этом году летом была хорошая погода. Каждый день светило солнце, дождя не было.
-Почему ты мне не позвонила?
-Я звонила тебе, но никто не ответил. Где ты был?
-Я был за городом, на даче.
-Разве у тебя есть дача?
-Нет, у меня нет. Я был на даче у родителей.
-Ты там долго был?
-Ровно месяц. Погода была прекрасная. Дождь шел только два или три раза. Мы купались, загорали.
-У тебя дача не берегу озера?
-Да. На берегу холодного большого озера. Так приятно было искупаться в холодной воде, а потом согреться в горячей сауне. Ты любишь финскую сауну?
-Не знаю. Я ни разу не была в настоящей финской сауне.
-Не может быть! Тогда ты обязательно должна приехать в следующем году к нам на дачу.
-Спасибо за приглашение. Приеду с удовольствием.

11. *Lue seuraava teksti, käännä venäjäksi:*

Haastattelu:
MITÄ SINÄ TEIT VIIME KESÄLOMALLA?

Pertti:
Minulla ei ollut lomaa. Olin työssä, koska minä olen matkatoimistovirkailija. Myin matkoja halukkaille erilaisiin maihin: Kreikkaan, Italiaan, Espanjaan ja muihin etälämaihin. Matkailualalla kesälomat eivät ainakaan sovi. Kesämyynti on noin puolet kokonaismyynnistä.

Erkki:

Olin maalla kesämökillä koko ajan. Minulla oli kolme viikkoa lomaa. Sää ei kyllä ollut paras mahdollinen. Aurinko ei paistanut juuri ollenkaan. Ja kolme viikkoa satoi ja oli viileää. Mutta ei se minua häirinnyt. Nukuin aamulla yhteentoista ja menin illalla aikaisin nukkumaan. Lainasin kirjastosta monta kirjaa ja luin paljon. Kirjoitin kirjeitä ystäville. En katsellut televisiota, koska mökilläni ei ole sitä.

Seija:

Kävin Imatralla. Olen sieltä kotoisin. Minulla on tässä kaupungissa sukulaisia ja ystäviä. En käynyt kotikaupungissa jo monta vuotta. Tapasin entisiä koulutovereita. Keskustelimme ja nauroimme paljon.

Jaana:

Ajattelin ensin, että kävisin ulkomailla, mutta en voinut lähteä. Isäni sairastui ja joutui sairaalaan juuri ennen kuin minun piti lähteä. Vietin sitten rauhallisen kotiloman. Ulkoilin, pyöräilin ja kävin uimassa. Luin monta dekkaria ja kudoin kolme villapuseroa. Kävin joskus marjassa.

Rejo:

Olin ensin kotona Helsingissä. Minulla oli vieraita Venäjältä. He harratavat suomen kieltä ja haluaisivat asua suomalaisessa perheessä. He tulivat asumaan minulle. He kävivät Ateneumissa, Kansallismuseossa, Temppeliaukion kirkossa, Sibeliuksen puistossa, Finlandia-talossa ja monessa muussa paikassa. Sitten he halusivat tutustua koko Suomen nähtävyyksiin ja osallistua seuramatkaan, mutta lopulta kuitenkin päätimme vuokrata auton ja matkustaa yhdessä Lappiin, Tampereelle, Turkuun sekä Tukholmaan.

Raimo:

Minun lomani meni pilalle. Kesän alussa minä kaatuin ja jalkani meni poikki. Minä jouduin sairaalaan. Makasin sairaalassa kuusi viikkoa. Onneksi sukulaiseni ja ystäväni kävivät katsomassa minua joka päivä.

Ira:

Opiskelin. Opiskelin suomen kieltä Helsingin kesäkurssillä, joka Suomen opetusministeriö järjestää vuosittain. Sain tietoja näistä kursseistä Suomen suurlähetystöstä. Minä halusin tulla Suomeen parantamaan suomen kielen taitoani ja oppimaan suomea käytännössä. Kurssit kestivät neljä viikkoa. Aika kuului tällä kurssilla nopeasti. Minä opiskelin siellä tietenkin suomea ja tutustuin Suomen kulttuuriin.

Helena:

En tehnyt mitään erikoista. Minusta olisi mukava, jos minulla olisi kesämökki ja pieni vene. Haluaisin elää rauhassa, lähellä luontoa, kaukana kiireestä ja stressistä, päästä irti jokapäiväisestä ympäristöstä. Mutta minulla ei ole venettä tai mökkiä tai sukulaisia maalla. Olin kotona ja siivosin koko ajan.

Eeva:

Olen nyt eläkkeellä. Asun yksin ja hoidan puutarhaani. Minulla on iso puutarha ja siinä on paljon töitä. Viljelin vihanneksia ja marjoja. Puutarhassa on myös monta hedelmäpuuta: omenapuita, päärynäpuita, kirsikka- ja luumupuita. Minä valmistin näistä hedelmistä hilloa ja kiisseliä ja leivoin hedelmäpiirakat. Valitettavasti lapset ja lastenlapset eivät käyneet katsomassa minua tänä kesänä. Heillä ei ollut aikaa.

Jukka:

Minä olin ystäväni kanssa ulkomailla. Kävimme Kreetalla. Se oli tavallinen turistimatka. Asuimme mukavassa hotellissa meren rannalla. Uimme paljon ja makasimme rannalla auringossa. Osallistuimme kiertoajeluihin ja retkiin, tutustuimme saaren nähtävyyksiin.

12. *Muistele viime kesää! Kysykää naapurilta, mitä hän teki ja mitä ei tehnyt sälomalla. Teittekö parisi kanssa jotain samaa? Tai oliko jotain, mitä te ette kumpikaan tehneet? Keskustelkaa lomasta.*

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aihe, -en, tta	тема, предмет; повод, причина
alai/nen, -sen, -sta	нижний; подведомственный; подверженный
alku, alun, -a	начало, основа: источник
aloitta/a, aloitan	начинать, предпринимать
ammatilli/nen, -sen, -sta	профессиональный
ammattikoulu, -n, -a	профессиональное училище
artikkeli, -n, -a	статья
dekkari, -n, -a (puhekieli)	детектив
enti/nen, -sen, -stä	бывший, прежний
erityi/nen, -sen, -stä	особый, специальный
esikoulu, -n, -a	дошкольное учебное заведение („нулевой" класс)
haastatel/la, haastettelen	интервьюировать
haastattelu, -n,-a	интервью
halukas, halukkaan, -ta	имеющий желание к чему-либо; готовый к ч.-л.
harjoittelu, -n, -a	упражнение, тренировка
ilmai/nen, -sen, -sta	бесплатный
jatka/a, -n	продолжать; удлинять
jokapäiväi/nen, -sen, -stä	ежедневный, повседневный; будничный; обыденный
joutu/a, joudun	поспевать, спешить; наступать, впадать; попадать
järjestelmä, -n,-ä	система; план; строй; формация
kansainväli/nen, -sen, -stä	международный, интернациональный

kiertoajelu, -n,-a (автобусная) экскурсия по городу
kiinnosta/a, -n + Part. интересовать, возбуждать интерес
kiire, -en, -ttä спешка; поспешность
kirsikka, kirsikan, -a вишня
koe, kokeen, -tta опыт, проба, испытание; эксперимент; экзамен
kokonais/myynti, mynnin, myyntiä общая продажа
korkeakoulu, -n, -a высшее учебное заведение; институт
koulutu/s, -ksen, -sta обучение
kustanta/a, kustannan платить издержки; содержать
kuto/a, kudon ткать, вязать
kysymy/s, -ksen, -stä вопрос
käytäntö, käytännön, -ä практика; употребление; применение
käännö/s, -ksen, -stä поворот, оборот; перевод
kääntäjä, -n, -ä (письменный) переводчик
laito/s, -ksen, -sta учреждение, предприятие, заведение; аппарат; издание
lastentarha, -n,-a детский сад
lopulta наконец
lukio, -n, -ta гимназия
luku/kausi, -kauden, -kautta учебный период, полугодие, семестр
luku/vuosi, -vuoden, -vuotta учебный год
luokka, luokan,-a класс; категория; разряд
luumu, -n, -a слива
mahdolli/nen, -sen, -sta возможный, исполнимый
maisteri, -n, -a магистр
maksu, -n, -a плата, выплата; оплата
marja, -n, -a ягода
myynti, myynnin, -ä продажа
naura/a, -n смеяться
nähtävyy/s, -den, -ttä достопримечательность
ollenkaan (ei ollenkaan) совсем не, вовсе не, нисколько
onneksi к счастью
opas, oppaan,-ta гид; путеводитель
opetu/s, -ksen, -sta учение, преподавание; обучение; наставление, урок
opetusministeriö, -n, -tä министерство образования
opiskelu, -n, -a изучение, штудирование; учёба
oppikirja, -n, -a учебник
oppila/s, oppilaan, -sta ученик, ученица
paino/piste, pisteen, pistettä центр тяжести
paras, parhaan, -ta самый лучший, наилучший, превосходный
peruskoulu,-n,-a средняя школа
piirakka, piirakan, -a пирог
poikki поперек, надвое
pyrki/ä, pyrin стремиться, добиваться; ста-

раться; хотеть, желать
pyöräil/lä, -en кататься на велосипеде
päivä/koti, -kodin, -a детский сад-ясли
päärynä, -n, -ä груша
pääsy/koe, kokeen, koetta вступительный экзамен
päättä/ä, päätän кончать, прекращать; решать, довершать
raska/s, -an, sta тяжелый, грузный; трудный; беременная
retki, -n, -ä поездка, экскурсия
satasivui/nen, -sen, -sta содержащий сто страниц
seuramatka,-n,-a групповая поездка
sivisty/s, -ksen, -stä образование, просвещение; культура; цивилизация
sivu, -n, -a страница
sukulai/nen, -sen, -sta родственник
suoritta/a, suoritan делать, исполнять; совершать;
suurlähetystö, -n, -ä посольство
sää, -n, -tä погода
taito, taidon, -a умение, знание; искусство
tarkoitu/s, -ksen, -sta цель, намерение
tava/ta, tapaan заставать, встречать; находить; настигать
teknilli/nen, -sen, -stä технический
teoreetti/nen, -sen, -sta теоретический
tieto, tiedon, -a знание, познание; сведение; известие
toivo/a, -n надеяться, желать; ожидать
totutta/a, totutan приучать, приучиться
tulevaisuu/s, -den, -tta будущее
tulkki, tulkin, -a (устный) переводчик
tutkielma, -n, -a исследование
ulkoil/la, en гулять на открытом воздухе, дышать свежим воздухом
vaati/a, vaadin требовать, просить
valmistu/a готовиться, приготовляться; быть готовым; созреть
valtakunnalli/ /nen, -sen, -sta государственный
venäjänkieli/nen, -sen, -stä (написанный) на русском языке
viestintä, viestinnän связь, служба связи; служба информации
viileä, -n, -ä прохладный, свежий
viljel/lä, -en возделывать, обрабатывать; разводить
villa, -n, -a шерсть
vuokra/ta, vuokraan арендовать, нанимать; брать напрокат; сдавать в аренду
vuosittain ежегодно, каждый год

15 Заказ 338

ylioppilas-kirjoitu/s, -ksen, -sta	письменный студенческий экзамен
* * *	
hyvää jatkoa!	всего хорошего!
joka + *Nom.*	каждый
joka päivä	каждый день
joka vuosi	каждый год
joka yö	каждую ночь
koko + *Gen.*	весь, целый
koko ajan	всё время
koko päivän	целый день
koko yön	всю ночь
käydä marjassa	собирать ягоды
mennä pilalle	испортиться
mennä poikki	переломиться, сломаться
millä tavoin, millä tavalla	каким образом
minkä ikäinen *(Gen. + ikäinen)*	в каком возрасте
viiden vuoden ikäinen	в возрасте пяти лет
hyvän näköinen	хорошо выглядеть
isän kokoinen	ростом с отца
olla eläkkeellä	быть на пенсии
päästä irti	отвязываться; отцепляться; освобождаться

VIIDESTOISTA KAPPALE 15 ПЯТНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Kirjeitä
Тема 2: Elämäkerta

Грамматика:
1. Перфект. *Perfekti*
2. Плюсквамперфект *Pluskvamperfekti*
3. Порядковые числительные
4. Употребление порядковых числительных

Текст 1: Ulla kirjoittaa siskolle
Текст 2: Maiju Lassila
Текст 3: Kerron elämästäni

PERFEKTI

Positiivinen perfekti

olen **olet** **on**	**Partisiippi II (yks. - -nut/-nyt)**
olemme **olette** **ovat**	**Partisiippi II (mon. - -neet)**

Negatiivinen perfekti

en ole **et ole** **ei ole**	**Partisiippi II (yks. - -nut/-nyt)**
emme ole **ette ole** **eivät ole**	**Partisiippi II (mon. - -neet)**

PLUSKVAMPERFEKTI

Positiivinen pluskvamperfekti

olin **olit** **oli**	***Partisiippi II* (yks. - -nut/-nyt)**
olimme **olitte** **olivat**	***Partisiippi II* (mon. - -neet)**

Negatiivinen pluskvamperfekti

en ollut **et ollut** **ei ollut**	***Partisiippi II* (yks. - -nut/-nyt)**
emme olleet **ette olleet** **eivät olleet**	***Partisiippi II* (mon. - -neet)**

ULLA KIRJOITTAA SISKOLLE

08.06.1996
Moskova

Hei, sisko kulta!

Terveisiä täältä Moskovasta, Venäjän pääkaupungista! Mitä sinulle kuuluu? Anna minulle anteeksi, etten ole kirjoittanut sinulle ennen. Minulla ei todellakaan ole ollut aikaa. Olen ollut tässä suurkaupungissa jo lähes kaksi viikkoa, mutta minulla on ollut hirveän paljon ohjelmaa koko ajan. Kysyt kai, miten olen viihtynyt täällä. Olen viihtynyt erittäin hyvin eikä minulla ole ollut yhtään koti-ikävä.
Olen päässyt perille turvallisesti: ei lentokonekaan ole pudonnut eikä ole muutakaan kummallista tapahtunut. Perhe on ollut minua vastassa ja on heilutellut pientä Venäjän lippua ja ilmapalloja. Isä on ollut isokokoinen virolaissyntyinen liikemies ja äiti pienikokoinen virkanainen. Kotimatka Scheremetjevon lentokentältä on kestänyt yli kaksi tuntia.
Olen saanut oman huoneen, jossa on puhelin, radio, iso tietokone ja levysoitin.
Opiskelu on alkanut kaksi päivää saapumiseni jälkeen. Meidän luokka ei ole iso, vain 8 oppilasta. Olen valinnut oppiaineikseni venäjän kieliopin, Venäjän kulttuurin, asiakirjakäännökset ja TV-kääntämisen.

Yliopistomme kolmestakymmenestä ulkomaalaisesta oppilaasta vain noin viisitoista on suomalaisia. Olen tavannut pari maanmiestä, Ilkka Kaurala ja Olli Talvitie, jotka sinäkin kai tunnet. Tunnelma ei ole lainkaan suomalais-venäläinen. Tämä alue on tosi kansainvälistä. Tuttaviini kuuluu Franco Rossi, joka on alunperin Italiasta, 20-vuotias ruotsalainen Sven ja 18-vuotias Helen. Olemme yhdessä opiskelleet ja katselleet tätä kaupunkia. Olemme käyneet jo Kremlissa ja olemme koettaneet saada lippuja Bolsoi-teatteriinkin, mutta se on aika kallista.
Asun venäläisen perheen luona lähellä yliopistoa. Kuljen yliopistoon linja-autolla, vaikka matka ei ole pitkää, noin puolitoista kilometriä. En aina yliopiston jälkeen viitsi tunkeutua täpö täyteen bussiin, joten tänne päin eli kotiin päin joskus kävelen. Ostin eilen upeat uudet lenkkarit, joten matka taittuu taas mukavasti
Täällä on vielä aika lämmintä, mutta olen kuullut, että venäläinen talvi voi olla hyvinkin kylmä ja kostea.
Olen kuullut myös, että sinä olet muuttanut Tampereelle. En ole vielä nähnyt edes teidän uutta taloa. Olen vaan kuullut huhuja, että komea on! En ole saanut teidän uutta osoitettanne, joten lähetän tämän kirjeen vanhaan osoitteeseen. Toivottavasti se tavoittaa sinut.
Kirjoita niin pian kuin voit ja kerro kotimaan tapahtumista!

Terveisin Ulla

P.S. Paljon terveisiä vanhemmillemme. Pyytäisin sinua kertomaan terveisiä myös Seijalle ja Pirkolle ja muille tutuille. Sama.

P.P.S. Oletko antanut minun osoitteeni Pekalle? Olen soittanut hänelle, mutta ei kukaan ole vastannut.

KIELIOPPIA ***ГРАММАТИКА***

1. Перфект. ***Perfekti***

В финском языке есть еще одна форма глагола, которая выражает прошедшее времени - *perfekti*. Образуется она следующим образом:

1.1. Положительная форма *perfekti. Positiivinen perfekti*

Образуется из личной форм глагола *olla* и *partisiippi II* основного глагола:

olen sanonut	olemme sanoneet
olet sanonut	olette sanoneet
on sanonut	ovat sanoneet

1.2. Отрицательная форма *perfekti. Negatiivinen perfekti*

Образуется из отрицательной формы глагола *olla* и *partisiippi II* основного глагола:

en ole sanonut	emme ole sanoneet
et ole sanonut	ette ole sanoneet
ei ole sanonut	eivät ole sanoneet

1.3. Употребление *perfekti*

Эта форма прошедшего времени употребляется в следующих случаях:

когда речь идет вообще о прошедшем времени, а не об известном моменте времени (не сообщается, когда действие совершилось)

Oletko käynyt Suomessa?	Ты был в Финляндии?
Olen käynyt Suomessa monta kertaa.	Я был в Финляндии много раз.
En ole käynyt Suomessa.	Я не был в Финляндии.

- когда речь идет о действии, которое началось ещё до момента речи, но все еще продолжается:

Kuinka kauan sinä olet nyt opiskellut suomea?	Сколько времени ты учишь финский язык?
Olen opuskellut suomea jo kolme vuotta.	Я учу финский уже три года.

- когда речь идет о действии, которое сам говорящий не видел, а наблюдал лишь его последствия, результаты:

Kuka on polttanut täällä tupakkaa?	Кто здесь курил?
Joku on kertonut hänelle tästä asiasta.	Кто-то рассказал ему об этом.

2. Плюсквамперфект. *Pluskvamperfekti*

Еще одна форма глагола, которая выражает так называемое д а в н о п р о ш е д ш е е время - *pluskvamperfekti.* Образуется следующим образом:

1.1. Положительная форма *pluskvamperfekti. Positiivinen pluskvamperfekti*

При помощи личной формы прошедшего времени глагола *olla* и *partisiippi II* основного глагола:

olin sanonut	olimme sanoneet
olit sanonut	olitte sanoneet
oli sanonut	olivat sanoneet

1.2. Отрицательная форма *perfekti. Negatiivinen perfekti*

От отрицательной формы прошедшего времени глагола *olla* и *partisiippi II* основного глагола:

en ollut sanonut	emme olleet sanoneet
et ollut sanonut	ette olleet sanoneet
ei ollut sanonut	eivät olleet sanoneet

2.3. Употребление *pluskvamperfekti*

Pluskvamperfekti обычно встречается в сложных предложениях, в которых одна из частей предложения повествует о чем-либо в прошедшем времени (глагол при этом стоит в *imperfekti*), а вторая часть рассказывает о действии, которое этому предшествовало (глагол будет стоять в *pluskvamperfekti*).

Pekka *oli opiskellut* suomea, ennen kuin hän *tuli* Suomeen.	Пекка учил финский язык до того, как приехал в Финляндию.
Tapasin ystävän, jota *en ollut nähnyt* pitkään aikaan.	Я встретил друга, которого не видел долгое время.
Me *tiskasimme* lautaset ja kupit, kun *olimme syoneet* aamiaisen.	Мы вымыли тарелки и чашки, после того как позавтракали.

3. Порядковые числительные. *Järjestysluvut*

	Nominatiivi	*Genetiivi*	*Partitiivi*
1.	ensimmäinen	ensimmäisen	ensimmäistä
2.	toinen	toisen	toista
3.	kolmas	kolmannen	kolmatta
4.	neljäs	neljännen	neljättä
5.	viides	viidennen	viidettä
6.	kuudes	kuudennen	kuudetta
7.	seitsemäs	seitsemännen	seitsemättä
8.	kahdeksas	kahdeksannen	kahdeksatta
9.	yhdeksäs	yhdeksännen	yhdeksättä
10.	kymmenes	kymmenennen	kymmenettä
11.	yhdes/toista	yhdennen/toista	yhdettä/toista
12.	kahdes/toista	kahdennen/toista	kahdetta/toista
13.	kolmas/toista	kolmannen/toista	kolmatta/toista
14.	neljäs/toista	neljännen/toista	neljättä/toista
15.	viides/toista	viidennen/toista	viidettä/toista
16.	kuudes/toista	kuudennen/toista	kuudetta/toista
17.	seitsemäs/toista	seitsemännen/toista	seitsemättä/toista
18.	kahdeksas/toista	kahdeksannen/toista	kahdeksatta/toista
19.	yhdeksäs/toista	yhdeksännen/toista	yhdeksättä/toista
20.	kahdes/kymmenes	kahdennen/ kymmenennen	kahdetta/ kymmenettä

21.	kahdes/kymmenes/ensimmäinen	kahdennen/kymmenennen/ensimmäisen	kahdetta/kymmenettä/ensimmäistä
22.	kahdes/kymmenes/toinen	kahdennen/kymmenennen/toisen	kahdetta/kymmenettä/toista
23.	kahdes/kymmenes/kolmas	kahdennen/kymmenennen/kolmannen	kahdetta/kymmenettä/kolmatta
30.	kolmas/kymmenes	kolmannen/kymmenennen	kolmatta/kymmenettä
40.	neljäs/kymmenes	neljännen/kymmenennen	neljättä/kymmenettä
50.	viides/kymmenes	viidennen/kymmenennen	viidettä/kymmenettä
60.	kuudes/kymmenes	kuudennen/kymmenennen	kuudetta/kymmenettä
70.	seitsemäs/kymmenes	seitsemännen/kymmenennen	seitsemättä/kymmenettä
80.	kahdeksas/kymmenes	kahdeksannen/kymmenennen	kahdeksatta/kymmenettä
90.	yhdeksäs/kymmenes	yhdeksännen/kymmenennen	yhdeksättä/kymmenettä
100.	sadas	sadannen	sadatta
1 000.	tuhannes	tuhannennen	tuhannetta
1 000 000.	miljoonas	miljoonannen	miljoonatta

Huom! В *Illatiivi* и *Essiivi*, в падежах, имеющих всегда сильную ступень при чередовании согласных *-nn-* переходит в *-nt-*

kolmas → kolma**nn**en (gen.) → kolma**nt**een (illat.)
kolma**nt**ena (ess.)

4. Употребление порядковых числительных

4.1. Порядковое числительное может выступать в предложении в качестве прилагательного; в этом случае оно будет изменяться по лицам и числам, как и слово, к которому относится:

Minä asun viidennessä kerroksessa.	Я живу на пятом этаже.
Hissi menee kuudenteen kerrokseen.	Лифт поднимается на шестой этаж.
Poikani on ensimmäisellä luokalla.	Мой сын учится в первом классе.

4.2. При написании дат:

- Tänään on 26. joulukuuta 1964
  = kahdeskymmeneskuudes päivä joulukuu*ta* tuhatyhdeksänsataakuusikymmentäneljä
  = joulukuu*n* kahdeskymmeneskuudes päivä tuhatyhdeksänsataakuusikymmentäneljä
- Olen syntynyt 13. elokuuta 1917
  = Olen syntynyt vuonna tuhatyhdeksänsataaseitsemäntoista elokuun kolmante*na*toista päivä*nä*

Huom. При написании дат используется падеж *Essiivi.*

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Kirjoita kirje ystävällesi tai sukulaisellesi. Kerro esimerkiksi, mitä ajattelet Suomesta, mitä teit lomallasi, mitä teet työssä tai yliopistossa ja vapaa aikana*

2. *Vastaa mallin mukaan. Käytä perfektiä:*

Malli: Sinun täytyy soittaa opettajalle. → Olen jo soittanut.

1. Sinun täytyy ostaa uusi matto.
2. Sinun täytyy maksaa rahaa.
3. Teidän täytyy käydä kahvilla.
4. Teidän täytyy palata kotiin.
5. Hänen täytyy tehdä kaikki kotitehtävät.
6. Hänen täytyy saada nämä kirjeet.
7. Sinun täytyy katsoa tämä elokuva
8. Teidän täytyy tuoda vettä.
9. Hänen täytyy viedä kirje postiin.
10. Sinun täytyy opiskella suomea.
11. Sinun täytyy maata sängyssä koko päivän.
12. Sinun täytyy tietää tämä asia.

3. *Vastaa kielteisesti:*

Malli: Oletko sinä jo soittanut? → En ole soittanut vielä.

1. Onko hän lainannut autoasi?
2. Oletko sinä syönyt jäätelöä?
3. Oletteko te laulaneet yhdessä?
4. Oletko sinä puhunut tänään ruotsia?
5. Onko Liisa tehnyt ruokaa?
6. Onko hän ajanut Ruotsiin?
7. Onko hän matkustanut Pariisiin?
8. Oletko lukenut sanomalehden?
9. Oletteko te asuneet Roomassa?
10. Onko tänä syksynä satanut paljon?
11. Oletko vastannut väärin?
12. Oletteko käyneet museossa?

4. *Tee mallin mukaan kielteinen imperfekti ja myönteinen perfekti:*

Malli: Soititko sinä opettajalle eilen? → Ei, en soittanut eilen, mutta olen soittanut hänelle aikaisemmin.

1. Kävitkö sinä lauantaina saunassa?
2. Matkustitko sinä viime vuonna Kiinaan?
3. Kirjoititko sinä eilen kirjeen äidillesi?
4. Nousitko sinä tänään aikaisin?
5. Luitko sinä tämän kirjan tänään?
6. Olitko sinä kotona viime viikolla?
7. Ostitko sinä kalaa eilen?
8. Imuroiko hän huoneen toissapäivänä?
9. Kerroitko sinä isälle sitä aamulla?
10. Puhuitko puhelimessa Liisan kanssa?
11. Osasitko sinä vastata oikein?
12. Olitko sinä elokuussa ulkomailla?

5. *Tee perfekti, joka selittää:*

Malli: Osaako hän uida? → Osaa, koska hän on käynyt uimahallissa.

1. Osaako hän hiihtää?
2. Osaatko sinä vastata oikein?
3. Osatteko te pyöreillä?
4. Osaako hän kääntää?
5. Osaavatko he haastella?
6. Osaako hän pelata tennistä?
7. Osatko sinä tanssia tangoa?
8. Osatteko te valmistaa ruokaa?
9. Osaatko leipoa Karjalan piirakoita?
10. Osaatko sanoa suomeksi "hyvä yötä"?
11. Osaatko luistella?
12. Osaatko kirjoittaa runoja?

6. *Kirjoita kielteiset lauseet mallin mukaan:*

Malli: Joku on avannut ikkunan. → Kukaan ei ole avannut ikkunaa.

1. Joku on pessyt astiat.
2. Joku on antanut ruokaa kissalle.
3. Joku on vienyt roskat ulos.
4. Joku on sulkenut oven.
5. Joku on ostanut nämä kukat.
6. Joku on lähettänyt minulle juhlakortin.

7. *Jatka lauseita. Käytä perfekti ja pluskvamperfektiä:*

a) ***Malli:*** Minä lähden ulos, kun __________. → Minä lähden ulos, kun olen syönyt.

1. Lähden maalle, kun __________.
2. Vastaan Liisalle, kun __________.
3. Käyn kirkossa, kun __________.
4. Käyn saunassa, kun __________.
5. Kirjoitan runoja, kun __________.
6. Annan anteeksi, kun __________.

b) ***Malli:*** Minä pesin auton, kun __________. → Minä pesin auton, kun hän oli tullut.

1. Olin kotona, kun __________.
2. Olin iloinen, kun __________.
3. Soitin johtajalle, kun __________.
4. Opiskelin suomea, kun __________.
5. Odotin vieraita, kun __________.
6. Matkustin Venäjälle, kun __________.

7. Pekka oli myöhässä, kun __________.
8. Minä yritin oppia historia, kun __________.
9. Olin ulkomailla, kun __________.
10. Join olutta, kun __________.
11. Kävelin metsässä, kun __________
12. Ajoin polkupyörällä, kun __________.

8. *Vastaa kysymyksiin?*

a)

1. Monesko päivä tänään on?
2. Monesko päivä eilen oli?
3. Monesko päivä jouluaatto on?
4. Milloin Uudenvuoden aatto on?
5. Milloin sinulla on syntymäpäivä?
6. Monesko kuu joulukuu on?

b)

1. Sain eilen __________(45. joulukortti).
2. Hänellä on asunto __________(27. kerros).
3. Esiinnymme tänään __________(200. kerta).
4. Lähden Suomesta __________(15. päivä).
5. Tulen takaisin __________(30. päivä) mennessä.
6. Jean Sibelius on syntynyt __________(8.12.1865)

c)

1. Milloin sinä olet syntynyt?
2. Missä kerroksessa sinä asut?
3. Milloin on vappu?
4. Milloin on juhannus?
5. Milloin on Suomen itsenäisyyspäivä?
6. Milloin on kansainvälinen naisten päivä?

9. *Lue seuraavat lauseet:*

1. Elias Lönnrot syntyi 09.04. 1802.
2. Aleksis Kivi syntyi 10.10.1834.
3. Akseli Gallen-Kallella syntyi 26.04.1865.
4. Jean Sibelius syntyi 08.12.1865.
5. Juhani Aho syntyi 11.09. 1861.
6. Eino Leino kuoli 10.01.1926.

10. *Täydennä: mistä - mihin?*

1. Suomen kurssi kestää __________(13. kesäkuuta) __________ (22. elokuuta).
2. Hissi menee __________(1. kerros) __________(7. kerros).
3. Kesälomani on __________(26. heinäkuuta) __________ (30. elokuuta).
4. Lukuvuosi on __________(1. syyskuuta) __________ (31. toukokuuta).
5. Joulu on __________(24. joulukuuta) __________ (26. joulukuuta).
6. Minä nousen __________(2. kerros) __________(11. kerros).

11. *Käännä suomeksi:*

-Вы часто бываете в Москве?
-Да, довольно часто. Последний раз мы были там осенью.

-Разве вы еще не забрали книги из библиотеки?
-Нет еще. У меня было много дел. Возьму их только послезавтра.

-Вы уже решили, куда вы поедете в отпуск?
-Я никогда не был в Лапландии. Может быть поедем туда в этом году.
-Я был там в прошлом году.
-Зимой или летом?
- Во время белых ночей. Тебе нравится Лапландия?
-Не знаю, я же там никогда не был.

-Пекка звонил тебе?
-Я ничего о нем не слышал уже давно.
-И я. Я встретил его последний раз три недели тому назад. Он только что тогда вернулся из отпуска и был в хорошем настроении.
-Где он был?
-Он посетил Италию и Грецию. Купался, загорал и прекрасно отдохнул.

-Когда ты родился?
-Осенью, в ноябре.
-В каком году?
-В 1971.
-Где ты ходил в школу?
-В Тампере.
-Когда ты был в Финляндии первый раз?
-Десять лет тому назад. Мы посетили тогда всей семьей Лапландию. Мне было тогда всего пятнадцать лет. Мама и папа были в Финляндии до этого много раз. После той поездки я бываю в Финляндии почти каждое лето.

-На какой этаж вы поднимаетесь?
-На седьмой. Я живу на седьмом этаже.
-А я живу на пятнадцатом.

12. *Lue seuraavat tekstit ja käännä venäjäksi:*

MAIJU LASSILA

Maiju Lassila syntyi marraskuun 28 päivänä vuonna 1868. Hän oli kotoisin Suomen Karjalasta. Vuonna 1887 hän meni Sortavalan seminaariin. Mutta varojen puute tuotti hänelle vaikeuksia, jonka vuoksi hän välillä keskeytti

opiskelunsa. Vuodesta 1892 vuoteen 1898 hän oli opettajana ensin maaseudulla, sitten Viipurissa. Siellä hän osallistui myöskin työväen toimintaan.
Maiju Lassila asui neljä vuotta Venäjällä ja opiskeli Moskovan yliopistossa. Sitten hän muutti takaisin Suomeen.
Kun Maiju Lassila oli jo 39 vuoden ikäinen, hän kirjoitti ensimmäisen teoksensa "Harhama". Sen jälkeen hän alkoi kirjoittaa nopeasti uusia humoristisia teoksia kansanelämästä: "Tulitikkuja lainaamassa" (1910), "Isä ja poika" (1914), "Liika viisas" (1915) ja ynnä muuta. Hän julkaisi yhdeksän vuoden aikana yhteensä 26 eri tuotetta.
Kirjailija uskoi syvästi Suomen työväen taistelun oikeuteen ja osallistui Suomen vallankumoukseen, joka joutui tappiolle. Tuomari tuomitsi hänet niin, kuin monet muut vallankumoustaistelijat; kuolemaan. Matkalla Santahaminaan toukokuun 21 päivänä vuonna 1918 Maiju Lassila hyppäsi laivankannelta, jolloin vartijat ampuivat hänet. Kun vartijat nostivat hänet laivaan, hän oli jo kuollut. Kirjailijan hauta on Santahaminassa.

KERRON ELÄMÄSTÄNI

Olen syntynyt Helsingissä tammikuun 31 päivänä vuonna 1968. Äitini oli asunut aikaisemmin Pietarissa. Vuonna 1964 isäni oli saanut työpaikan Venäjältä. Samana vuonna vanhempani olivat tutustuneet. Vuoden päästä he olivat menneet naimisiin ja päättäneet muuttaa Suomeen.
Ensin minä asuin isoäitini luona Pietarissa, mutta kun olin 7-vuotias, muutin Helsinkiin. Kävin koulua Helsingissä. Lukion jälkeen pääsin Helsingin yliopistoon. Olen aina ollut kiinnostunut vieraista kielistä. Yliopiston jälkeen menin työhön suomalaiseen firmaan, joka tekee kauppaa venäläisten kanssa. Työskentelin siellä kääntäjänä ja tulkkina. En pitänyt työstäni, koska minulla oli aina paljon työtä ja hirveän pieni palkka. Etsin uuden työpaikan. Nyt olen ollut jo kolme vuotta matkatoimiston palveluksessa. Tässä työpaikassa olen viihtynyt oikein hyvin. Olin halunnut aina saada semmoisen työpaikan, johon liittyisi paljon matkustamista.
En ole mennyt vielä naimisiin, mutta tulevaisuudessa haluan perustaa perheen erään tytön kanssa, jonka olen tuntenut jo kaksi vuotta.

13. *Kerro jonkun ihmisen elämästä:*

1. Ihmisestä, joka elää (mitä hän on tehnyt).
2. Ihmisestä, joka on kuollut (mitä hän teki).

14. *Kirjoita elämästäsi. Voit vastata seuraaviin kysymyksiin:*

1. Kuka olet?
2. Milloin ja missä olet syntynyt?
3. Koska äitisi/isäsi/siskosi/veljesi on syntynyt?
4. Kuinka vanha olit, kun aloitit koulun?

5. Mitä koulua olet käynyt?
6. Milloin aloitit koulun?
7. Kuinka kauan olet käynyt koulua?
8. Oletko opiskellut koulun jälkeen?
9. Mitä ja missä olet opiskellut?
10. Oletko työssä nyt? Missä? Kuinka kauan olet ollut siellä?
11. Kävitkö sinä Suomessa?
12. Missä asuit Suomessa?
13. Kuinka kauan asuit Suomessa?
14. Oletko viihtynyt hyvin?
15. Oletko käynyt suomalaisessa saunassa?
16. Oletko syönyt Karjalan piirakoita?
17. Kuinka kauan olet opiskellut suomea?
18. Oletko lukenut suomalaisia kirjoja suomeksi?
19. Oletko tutustunut Suomen historiaan ja kulttuuriin?
20. Oletko tavannut hyviä ystäviä?
21. Mitä et ole koskaan tehnyt?
22. Mitä muuta voisit kertoa itsestä?

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

aikaisemmin	раньше, ранее, прежде
alunperin	первоначально
ampu/a, ammun	стрелять, выстрелить; застрелить; убить; расстреливать
asiakirja, -n ,-a	документ
edes	хотя бы, хоть; даже
elämäkerta, -kerran,-a	биография
erittäin	особенно, чрезвычайно; в особенности, особенно
hauta, haudan, -a	могила; погребение, захоронение
heilutel/la, heiluttelen	махать, помахивать, размахивать; качать, раскачивать
huhu, -n, -a	слух
humoristi/nen, -sen, -sta	юмористический
ilma/pallo, -n, -a	воздушный шар
jolloin	когда; при этом
joten	так что
keskeyttä/ä, keskeytän	прерывать; перебивать; приостанавливать
kieli/oppi, -opin, -a	грамматика
kiinnostu/a	интересоваться
-kokoi/nen, -sen, -sta	величиной с . . .
kostea, -n, -a	сырой, влажный
koti-ikävä, -n, -ä	тоска по дому, ностальгия
kääntä/ä, käännän	поворачивать, повернуть; переводить *(письменно)*

lainkaan (ei lainkaan)	совсем не, вовсе не
laivan/kansi, -kannen, -kantta	палуба
lenkkarit, lenkkareita, -lenkkareiden	кроссовки
lento/kenttä, -kentän, -ä	аэродром, летное поле
levy/soitin, -soittimen, -soitinta	проигрыватель
liitty/ä, liityn	соединяться, объединяться; сливаться; присоединяться; относиться
maan/mies, -miehen, -miestä	соотечественник, земляк
oikeu/s, -den, -tta	право; правота, справедливость; подлинность
oppiaine, -en, -tta	учебный предмет, дисциплина
palkka, palkan,-a	зарплата; награда
palvelu/s, -ksen, -sta	услуга, одолжение; служба
puoli/toista, puolen/toista, puoleatoista	полтора
puute, puutteen, -tta	недостаток, нехватка; нужда, лишение
päästä (*Gen. + päästä*)	через, спустя
seminaari, -n, -a	семинария *(педучилище в Финляндии)*; духовная семинария; семинар
suur/kaupunki, -kaupungin, -a	большой, крупный город
taistelija, -n, -a	боец, борец
taistelu, -n, -a	бой, битва; сражение; борьба
taittu/a, taitun	складываться, сложиться; ломаться, переламываться; сломаться
tapahtu/a, tapahdun	случаться, случиться, приключиться, происходить, состояться
tavoitta/a, tavoitan	поймать, догнать; застичь, застать
teo/s, -ksen, -sta	изделие, произведение; сочинение; труд
toiminta, toimonnan, -a	деятельность
tosi	действительно; правда
tuli/tikku, -tikun, -a	спичка
tunkeutu/a, tunkeudun	теснить, жать; толкаться
tunnelma, -n, -a	настроение, расположение духа
tuomari, -n, -a	судья
tuomi/ta, -tsen	осуждать; присуждать; приговаривать; судить
tuote, tuotteen, -tta	изделие; продукт; произведение
tuotta/a, tuotan	производить; привозить; причинять, доставлять
turvalli/nen, -sen, -sta	безопасный, надежный
tuttu, tutun, -a	знакомый; известный

työ/väki, väen, väkeä	рабочие, рабочий народ	**vartija, -n, -a**	сторож, часовой, охранник, караульный
usko/a, -n	верить; доверять; полагать, предполагать; считать	**viihty/ä, viihdyn**	ухаживать; чувствовать себя хорошо
vaikeu/s, -den, -tta	трудность, затруднение	**virkanai/nen, -sen, -sta**	служащая
vallankumou/s, -ksen, -sta	революция, государственный переворот	**viitsi/ä (ei viitsi)**	стремиться сделать что-либо, стараться
vara, -n, -a	запас; *(мн.)* средства; возможность	**välillä** *(Gen. +* **välillä***)*	между
		yhteensä	всего, итого

* * *

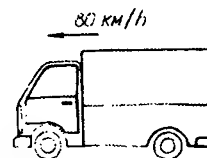
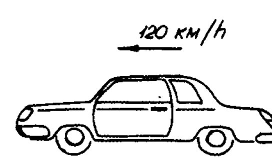
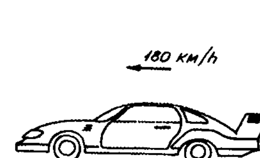
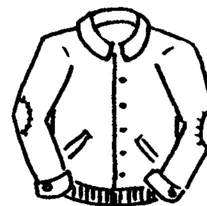
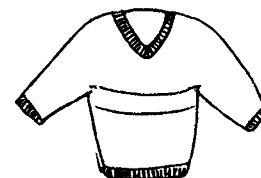
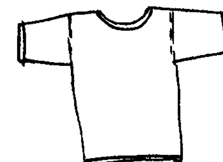
hirveän paljon	очень (ужасно) много
Gen. + **paljon** → **miten paljon?**	как много?
hirveän paljon	очень много
Syön hirveän paljon lihaa.	Я ем очень много мяса.
Gen + **hyvä** → **miten hyvä?**	насколько хороший?
hirveän hyvä	очень хороший
Tämä talo on hirveän hyvä.	Этот дом очень хороший.
Asun hirveän hyvässä talossa.	Я живу в очень хорошем доме.
joutua tappiolle	потерпеть поражение
olla vastassa + *Part.*	встречать кого-либо
päästä perille	дойти (до места), добраться
täpö täyteen	до отказа, переполненный, битком
ynnä muuta (ym)	и прочее

KUUDESTOISTA KAPPALE 16 ШЕСТНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Vertailuja

Грамматика:
1. Сравнительная степень прилагательных
2. Превосходная степень прилагательных
3. Местоимение *kaikki*
4. Новый тип имен *ton/ ton*

Текст 1: Kuinka suuri on suuri
Текст 2: Jukan eläimet

POSITIIVI	***KOMPARATIIVI***	***SUPERLATIIVI***
		
Tämä auto on nopea.	**Tuo auto on nopeampi.**	**Se auto on nopein.**
		
Takki on halpa.	**Pusero on halvempi kuin takki.** **Pusero on takkia halvempi.**	**T-paita on kaikkein halvin.**

SUPERLATIIVI

o + in → oin
ö + in → öin
u + in → uin
y + in → yin

huono	→	huono- + -in	→	**hounoin**
hölmö	→	hölmö- + -in	→	**hölmöin**
hupsu	→	hupsu- + -in	→	**hupsuin**
kyyry	→	kyyry- + -in	→	**kyyryin**

a + in → in
ä + in → in
e + in → in

hauska	→	hausk[a]-+ -in	→	**hauskin**
ikävä	→	ikäv[ä]-+ -in	→	**ikävin**
pieni	→	pien[e]-+ -in	→	**pienin**

i + in → ein
ii + in → ein

kiltti	→	kiltt[i]-+ -in	→	**kiltein**
kaunis	→	kaun[ii]-+ -in	→	**kaunein**

VV + in → Vin

hidas	→	hita[a]-+ -in	→	**hitain**

KUINKA SUURI ON SUURI

-Elefantti on suuri. Se on kaikkein suurin eläintarhan eläin. Onkohan maailmassa mitään suurempaa kuin elefantti?
-Monet puut ovat suurempia ja korkeampia kuin elefantti. Pitää olla monta elefanttia, ennen kuin niistä tulee korkeampi torni kuin maailman korkein puu.
-Sittenhän puu onkin aika suuri. Mutta onko mitään suurempaa kuin puu?
-Kai sinä osaat kuvitella, että pilvenpiirtäjä on aika suuri ja korkea rakennus. Se on paljon suurempi kuin puu. Jos katselet pilvenpiirtäjän viimeisestä kerroksesta kadun varrella kasvavaa puuta, se näyttää leikkipuulta. Pitää olla monta suurta puuta päällekkäin, ennen kuin niistä tulee pilvenpiirtäjän korkuinen puu.
-Onko pilvenpiirtäjä kaikkein korkein?

-Eipä ole. Tiedätkö, pitää olla kaksikymmentäviisi pilvenpiirtäjää, ennen kuin niistä muodostuu maailman korkein vuori.
-Vuori onkin sitten kaikkein suurin maailmassa.
-Katsohan tuonne taivaalle. Siellä loistaa täysi kuu.
-Nyt arvaan. Vuori ei olekaan suurin, vaan kuu on suurempi kuin vuori.
-Aivan niin. Kuu on paljon suurempi kuin vuori. Se vain näyttää pieneltä, kun se on niin kaukana meistä.
-Onko sitten mitään suurempaa kuin kuu?
-Maapallo, jolla elämme. Jos voisit lentää lentokoneella kuun ympäri, kuluisi siihen aikaa yksi päivä ja yksi yö, siis vuorokausi. Mutta jos samalla koneella lentäisit maapallon ympäri, kuluisi siihen aikaa neljä päivää ja neljä yötä, siis neljä vuorokautta.
-Kyllä maapallo sitten on suuri. Vai onko olemassa jokin suurempi?
-Kyllä. Aurinko on maapalloa suurempi. Mutta vielä suurempia kuin aurinko, ovat muutamat tähdet.

KIELIOPPIA ***ГРАММАТИКА***

1. Сравнительная степень прилагательных. *Adjektiivin komparatiivi*

1.1. Показателем сравнительной степени прилагательных является суффикс *-mpi*, который присоединяется к основе *Genetiivi:*

1.1.1.

vaikea	→	vaikea- + -mpi	→	vaikea**mpi**
pieni	→	pien*e*- + -mpi	→	pien*e***mpi**
uusi	→	uu*de*- + -mpi	→	uu*de***mpi**
punainen	→	puna*ise*- + -mpi	→	puna*ise***mpi**
kaunis	→	kaun*ii*- + -mpi	→	kaun*ii***mpi**

1.1.2 В двусложных словах, заканчивающихся на *-a* или *-ä,* конечный гласный при образовании сравнительной степени переходит в *-e-:*

-a, -ä → -e

kiva	→	kiv*a*- + -mpi	→	kiv*e***mpi**
syvä	→	syv*ä*- + -mpi	→	syv*e***mpi**

Это не относится к многосложным словам:

mukava	→	mukava- + -mpi	→	mukav*a***mpi**
ikävä	→	ikävä- + -mpi	→	ikäv*ä***mpi**

Huom. Слова, которые необходимо запомнить:

hyvä	→	**parempi**
pitkä	→	**pitempi**

1.2. Прилагательные в сравнительной степени будут иметь, как правило, слабую ступень:

tarkka → tarka- + -mpi → **tarkempi**

Huom.

hidas → hitaa- + -mpi → hitaa/mpi

1.3. Изменение сравнительной степени прилагательных по падежам.
Komparatiivin sijamuodot

	yks.	*mon.*
Nom.	iso*mpi*	iso*mmat*
Gen.	iso*mman*	iso*mpi*en
Part.	iso*mpa*a	iso*mpi*a
Illat.	iso*mpa*an	iso*mpi*in
Iness.	iso*mma*ssa	iso*mmi*ssa
Ellat.	iso*mma*sta	iso*mmi*sta
Allat.	iso*mma*lle	iso*mmi*lle
Adess.	iso*mma*lla	iso*mmi*lla
Ablat.	iso*mma*lta	iso*mmi*lta

1.4. Употребление сравнительной степени прилагательных

Haluan isomman auton.	Я хочу машину побольше.
Kirjoitan kirjeen vanhemmalle veljelleni.	Я пишу письмо старшему брату.
Minä pidän pitemmistä pojista.	Мне нравятся мальчики повыше ростом.

Huom.

Venäjä on *isompi* **kuin Suomi.** = Venäjä on **Suomea** *isompi.*
Россия больше, чем Финляндия. Россия больше Финляндии.

Poika on *pitempi* **kuin minä.** = Poika on **minua** *pitempi.*
Мальчик выше, чем я. Мальчик выше меня.

2. Превосходная степень прилагательных. ***Adjektiivin superlatiivi***

2.1. Показателем превосходной степени прилагательных является суффикс *-in*, который присоединяется к основе *Genetiivi.* При этом в основе могут происходить различные изменения конечных гласных основы (*см.* таблицу в начале урока).

Huom. Слова, которые необходимо запомнить:

hyvä → **paras** (*gen.* **- parhaan)**
parhain (*gen.* **- parhaimman)**
pitkä → **pisin** (*gen.* **- pisimmän)**
uusi → **uusin** (*gen.* **- uusimman)**

2.2. Прилагательные в превосходной степени будут иметь, как правило, слабую ступень:

tarkka → tark[a]- + -in → tarkin

Huom.

hidas → hitaa- + -in → hitain

2.3. Изменение превосходной степени прилагательных по падежам.
Superlatiivin sijamuodot

	yks.	*mon.*
Nom.	iso*in*	iso*immat*
Gen.	iso*imman*	iso*impi*en
Part.	iso*in*ta	iso*impi*a
Illat.	iso*impa*an	iso*impi*in
Iness.	iso*imma*ssa	iso*immi*ssa
Ellat.	iso*imma*sta	iso*immi*sta
Allat.	iso*imma*lle	iso*immi*lle
Adess.	iso*imma*lla	iso*immi*lla
Ablat.	iso*imma*lta	iso*immi*lta

2.4. Употребление превосходной степени прилагательных

Mikä on maailman isoin vuori?	Какая гора самая высокая в мире?
Turku on Suomen vanhin kaupunki.	Турку самый старый город Финляндии.
Hän on luokan paras opiskelija.	Он самый лучший ученик в классе.
Pidän uusimmistä amerikkalaisista elokuvista.	Мне нравятся самые новые американские фильмы.
Nuorimmalla siskollani on punainen tukka.	У самой младшей моей сестры рыжие волосы.
Maailman suurimmat eläimet ovat elefantti ja valas.	Самые крупные в мире животные - слон и кит.

3. Местоимение ***(Pronomini)*** *kaikki*

	yks.	*mon.*		*yks.*	*mon.*
Nom.	kaikki	kaikki	***Allat.***	kaikelle	kaikille
Gen.	kaiken	kaikkien	***Adess.***	kaikella	kaikilla
Part.	kaikkea	kaikkia	***Ablat.***	kaikelta	kaikilta
Illat.	kaikkeen	kaikkiin	***Transl.***	kaikeksi	kaikiksi
Iness.	kaikessa	kaikissa	***Ess.***	kaikkena	kaikkina
Ellat.	kaikesta	kaikista			

3.1. Употребление местоимения *kaikki*

• в единственном числе:

Kaikki oli hyvää.	Все было хорошо.
Toivon teille kaikkea hyvää.	Желаю вам всего хорошего.
Kiitos kaikesta!	Спасибо за все!
jne (ja niin edelleen)	и т.д.

• во множественном числе:

Kaikki viisi kirjettä ovat pöydällä.	Все пять писем лежат на столе.
Kaikki tulevat meille illalla.	Все придут к нам вечером.
Minä tunsin heidät kaikki.	Я знал их всех.
Kaikilla oli hauskaa.	Всем было хорошо.
Se ei olisi onnistunut kaikissa tapauksissa.	Это не удалось бы в любом случае.

Huom. Идиоматические выражения:

ennen kaikkea	прежде всего
kaikesta huolimatta	несмотря ни на что
kaikin ajoin	всегда
kaikin puolin	во всех отношениях
kaikkein paras	лучше всех
kaikkea muuta kuin	далеко не . . .
siinä kaikki	вот и все
yhtä kaikki	все равно

4. Новый тип имен *(Sanantyypi): -ton/-tön*

4.1. Имена, имеющие окончание *-ton/-tön*, соответствуют русским именам с приставкой *без* и образуются от основы имен, при помощи суффикса *-ton/-tön:*

apu	→	avu- + -ton →	avuton	беспомощный
virhe	→	virhe- + -ton →	virheton	безошибочный
työ	→	työ- + -ton →	työton	безработный
vesi	→	vede- + -ton →	vedeton	безводный *и так далее.*

4.2. Изменения по падежам:

	yks.	*mon.*
Nom.	avuton	avuttomat
Gen.	avuttoman	avuttomien
Part.	avutonta	avuttomia
Illat.	avuttomaan	avuttomiin
Iness.	avuttomassa	avuttomissa
Ellat.	avuttomasta	avuttomista

	yks.	*mon.*
Allat.	avuttomalle	avuttomille
Adess.	avuttomalla	avuttomilla
Ablat.	avuttomalta	avuttomilta
Transl.	avuttomaksi	avuttomiksi
Ess.	avuttomana	avuttomina

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Käytä adjektiivien vertailumuotoja. Vertaa ... :*

a) ... venäläisten luonnetta suomalaisten luonteeseen.
b) sinfoniamusiikkia pop-musiikkiin.
c) eriläisiä eläimiä.
d) tammikuun ilmaa Skandinaviassa ja saman kuun ilmaa Afrikassa
e) amerikkalaisia autoja eurooppalaisiin autoihin.

2. *Tee komparatiivi:*

Malli: Moskova on ______ (iso) kaupunki kuin Helsinki.
→ Moskova on isompi kaupunki kuin Helsinki.

1. Rakennuksen huone on ________________ (matala) kuin tornin
2. Pekka on ______________(rikas) kuin minä.
3. Punainen ruusu on ____________(pitkä) kuin keltainen.
4. Uusi omakotitalo on ____________(hyvä) kuin vanha.
5. Hänen kertomuksensa on ______________(mielenkiintoinen).
6. Pusero on ____________(uusi) kuin hame.
7. Afrikka on ____________(köyhä) kuin Eurooppa.
8. Takki on ____________(vaalea) kuin hattu.
9. Lentokone on ____________(nopea) kuin juna.
10. Hevonen on ____________(hidas) kuin auto.
11. Novelli on ____________(ikävä) kuin romaani.
12. Talvi on aina ____________(pimeä) kuin kesä.

3. *Tee adjektiivit komparatiiviin ja pane ne oikeaan muotoon:*

Malli: Hänellä on kaunis hymy. → Hänellä on kauniimpi hymy kuin Liisalla.

1. Minä olen iso.
2. Ostan uuden asunnon.
3. Sinä olet nuori.
4. Hänen silmät ovat siniset.
5. Isoisä on vanha.
6. Suomessa on monta suurta kaupunkia.
7. Uskomme hyvään tulevaisuuteen.
8. Pekka näyttää terveeltä.
9. Appelsiinit ovat kalliita.
10. Keltaiset omenat ovat kypsiä.
11. Ostan nuo punaiset marjat.
12. En osta noita vihreitä marjoja.

4. *Tee superlatiivi mallin mukaan:*

Malli: Se oli ___ (huono) juttu elämässäni. →
Se oli huonoin juttu elämässäni.

1. Uusi vuosi on vuoden ____________ (iloinen) juhla.
2. Tammikuu on vuoden ____________ (kylmä) kuukausi.
3. Mikä on Pietarin ____________ (pitkä) katu?
4. Kuka on maailman ____________ (kaunis) tyttö?
5. Hän oli ryhmän ____________ (hullu) opiskelija.
6. Mikä on maailman ____________ (hidas) eläin?
7. Kuka on sinun ____________ (hyvä) ystäväsi?
8. Mikä on ____________ (lyhyt) matka Tukholmaan?
9. Mikä on kaupungin ____________(korkea) rakennus?
10. (Halpa) ____________ omakotitalo maksoi kaksi miljoonaa.
11. Pekka on ____________ (kohtelias) mies.
12. (Rakas) ____________ tyttöni on Liisa.

5. *Kirjoita adjektiivit superlatiiviin:*

Malli: Hän on ihana ihminen. → Hän on maailman ihanin ihminen.

1. Ovatko ruusut kauniita kukkia?
2. Mikä sinusta on vaikea kieli?
3. Oletko käynyt Suomen suuressa kaupungissä?
4. Mikä on Venäjän vanha kaupunki?
5. Asun kaupungin uudessa osassa.
6. Aion muuttaa kaupungin kauniiseen osaan.
7. Mitkä ovat kirjan vaikeat kappaleet?
8. On halpaa syödä puuroa.
9. Ostan kalliit kengät.
10. Helsinki on kehittynyt Suomen suureksi kaupungiksi.
11. Liisa on rauhallinen nainen.
12. Novgorod kuuluu Venäjän vanhiin kaupunkeihin.

6. *Kirjoita adjektiivit komparatiiviin tai superlatiiviin:*

1. Minusta tee on ____________(hyvä) kuin kahvi.
2. Mikä on Euroopan ____________(korkea) vuori?
3. Vanhan kaupungin ____________(moderni) talot ovat kaukana keskustasta.
4. Uitko kesällä Etelä-Suomen ____________(suuri) järvissä?
5. Pekka oli luokkamme ____________(ujo) poika.
6. Äiti istuu olohuoneessa ____________(pehmeä) nojatuolissa.
7. Etana on ____________(hidas) kuin jänis.
8. Etana on näistä ____________(hidas) eläin.
9. Eilen minulla oli ____________(kova) hammassärky.
10. Joutsen on ____________(valkoinen) kuin harakka.
11. Kumpi on ____________(älykäs), minä vai sinä?
12. Olimme kaikkein ____________(tylsä) koulussa.

7. *Vastaa kysymyksiin:*

a)
1. Mikä on yleisin sukunimi sinun kotimaassasi?
2. Missä on maailman kylmin ilmasto?
3. Minkä uusimman kirjan sinä olet lukenut?
4. Mikä on Suomen lähimmät naapurimaat?
5. Mikä sinusta on parasta ruokaa?
6. Kumpi sinusta on parempaa, omena vai luumu?
7. Kumpi on valkoisempi, sokeri vai lumi?
8. Mitä tarkoittaa sananlasku "Ilta on aamua viisampi"?
9. Mikä kuukausi on kaikkein lämpimin?
10. Ketkä sinusta on parhaita kirjailijoita?
11. Kuinka vanha sinun vanhin sukulaisesi on?
12. Minkäikäinen sinun nuorin serkku on?

b) *Keksi itse ainakin vielä 10 kysymystä. Käytä erilaisia adjektiiveja.*

8. *Käytä* ***parempi*** *ja* ***paras*** *ja pane ne oikeaan muotoon:*

1. Pekka hankki ____________ asunnon.
2. Kaupunki rakentaa ____________ asuntoja.
3. Annan ____________ palan lapselle.
4. Liha maistuu ____________.
5. Asuimme ____________ hotellissa.
6. Hän kertoo aina ____________ vitsit.
7. Tutustuimme ____________ näyttelyyn.
8. ____________ asuntojen hinnat nousevat.
9. Etkö pysty hankkimaan ____________ asuntoa?
10. Sain kirjeitä ____________ ystäviltäni.
11. ____________ viinit ovat ranskalaisia.
12. ____________ myöhään kuin ei milloinkaan.

9. *Pane pronomini kaikki oikeaan muotoon ja käännä venäjäksi:*

1. Minä tiedän ____________.
2. ____________ lähtivät elokuviin.
3. Joskus elämässä ____________ on vaikea.
4. ____________ yhden ja yksi ____________ puolesta.
5. ____________ on hyvin.
6. Ihmisen pitää ____________ huolimatta olla optimisti.
7. Kiitos teille ____________!
8. ____________, mitä minulla on, on sinun.
9. Minulla on ____________
10. ____________ tai ei mitään.

11. Hän on koettanut elämässään ______________.
12. Ennen ______ minun täytyy auttaa äitiäni.
13. Toivotan _________ hyvää.
14. Se on _____________ suhteissa hyvää.

10. *Pane sanat oikeaan muotoon:*

1. Monissa maissa on ________________(työtön).
2. Minä asun _______________(rauhaton) kaupungissa.
3. Hän pitää ______________(suolaton) ruoasta.
4. Me maakaamme sängyssä ________________(avuton).
5. Loukassa oli vain __________________(lahjaton) lapsia.
6. Ihastuin aina ______________(ongelmaton) ihmisiin.

11. *Käännä suomeksi:*

Розы красивее, чем тюльпаны. Желтый цвет красивее, чем серый. Маленькие города спокойнее и чище, чем большие. Полные люди приятнее, чем худые. Городские дома выше и больше, чем деревенские. Собственный ребенок дороже, чем чужой. Женский костюм, как правило, дороже, чем мужской. Телевизор всегда дороже, чем радио. Испания более теплая страна, чем Лапландия. Путешествие на поезде всегда приятнее, чем путешествие на самолете, но гораздо медленее. Кто моложе: сын или отец? Какой язык сложнее: русский или финский? А какой язык, по-твоему, самый сложный в мире? Мы переезжаем в более новый, хороший, дорогой и большой дом. Май - теплый месяц, июнь - еще теплее, а июль - самый теплый месяц в году. Это выглядело еще более скучным. Этот вопрос для меня самый сложный. Большая комната - самая светлая. Пекка был самым худым ребенком в семье. Он рассказывал о самой последней американской модели автомобиля. Мы познакомились с самыми веселыми и приятными людьми. Я побывал в самых интересных и необычных местах этой огромной страны. Есть ли у Вас размер немного поменьше? Этот свитер подходит тебе больше, чем мне. Это были самые свежие новости дня.

12. *Lue seuraava teksti ja käännä venäjäksi:*

Inger ja Lasse Sandberg

JUKAN ELÄIMET

-Viikon kuluttua täytän kuusi vuotta ja minä toivon lahjaksi elefanttia, Jukka sanoi. Isältä meni ruoka väärään kurkkuun.
-Elefanttia! Oikeinko elävä elefanttia?Mitä sinä elefantilla tekisit?
-Etkö ymmärrä, Jukaa selitti. -Sinä saisit lainata sitä, kun peset autoa. Äiti voi kuivata sillä tukkansa. Minut se voi kuljettaa kouluun. Se voi kantaa selässään vaikka kaikki meidän talomme lapset.

-Oi voi, voi! sanoi isä. - Ei se käy. Elefantti on villi eläin ja asuu Afrikassa. Se on maailman suurin eläin.
-Ei, vaan valas on suurempi , vastasi Jukka.
-Joka tapauksessa elefantti painaa yhtä paljon kuin kuusi autoa, tiesi isä. -Jukka kiltti, toivo jotakin muuta!
-Minä tahdonkin sitten suuren, keltaisen leijonan.
-Voi, Jukka! isä sanoi. Sinä sitten toivot hankalia eläimiä. Mihin me leijonan kanssa joutuisimme?
-Siitähän olisi meille apua. Siitä tulisi maailman paras vahtikoira ja pyydystäisi maalla rottia.
-Ei, Jukka, ei se käy, keskeytti isä. - Meiltä menee liian paljon rahaa sen ruokaan. Niin suurelle pedolle täytyy ostaa paljon lihaa. Leijona asuu mielellään Afrikassa. Siellä se metsästää eikä pelkää edes elefanttia eikä maailman korkeinta eläintä, kirahvia.
-Saisinpa krokotiilin. Sehän voisi asua kylpyammeessa, Jukka sanoi.
- Voi krokotiili! Krokotiilit voivat erittäin huonosti kylpyammeissa. Ne tahtovat asua lämpöisemmissä maissa ja lekotella auringossa koko päivän, isä selitti.
-Saako krokotiili paljon lapsia? Jukka kysyi.
-Krokotiiliemo voi munia viisikymmentäkin munaa yhteen kuoppaan. Sitten aurinko lämmittää niitä. Jonakin päivänä niistä syntyy viisikymmentä pientä krokotiilia, isä kertoi.
Jukka mietti hetken aikaa. Sitten hän sanoi:
- Kylpyamme voi tulla liian ahtaaksi krokotiilille.
Lopultakin oli Jukan syntymäpäivän aamu. Jukka sai lahjaksi suuren eläinkirjan.
-Eläinkirjasta saat katsella kaikkia toive-eläimiäsi, isä sanoi.
Eläinkirja oli Jukalle paras lahja.

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

ahdas, ahtaan, -ta	тесный, узкий; трудный	**kirahvi, -n, -a**	жираф
		korkea, -n, -a	высокий
apu, avun, -a	помощь, содействие; поддержка	**korkui/nen, -sen, -sta**	вышиной, в высоту
arva/ta, -an	отгадывать; разгадывать; предугадывать	**krokotiili, -n, -a**	крокодил
		kuiva/ta, kuivaan	сушить, высушивать; осушить; вытирать
eläintarha, -n, -a	зоопарк, зоосад		
eläi/n, -men, -tä	животное	**kuljetta/a, kuljetan**	возить; перевозить; провозить; носить; водить
emo, -n, -a	мать (*здесь* самка)		
hankala, -n, -a	неудобный, затруднительный	**kulu/a, -n**	изнашиваться; тратиться; расходоваться
kasvava, -n, -a	растущий		

kuoppa, kuopan, -a	яма
kuu, -n, -ta	луна, месяц
kylpy/amme, ammeen, -tta	ванна
leijona, -n, -a	лев
leikki, leikin, -a	игра, забава, шутка
lekotel/la, lekottelen	лежать, валяться
loista/a, -n	светиться, сиять; сверкать, переливаться; блистать
lämpöi/nen, -sen, -stä	теплый, горячий
maapallo, -n, -a	земной шар; глобус
metsästä/ä, -n	охотиться
muni/a, -n	откладывать яйца; нестись
muodostu/a, -n	образовываться; принимать вид
pelä/tä, pelkään	бояться, страшиться; опасаться
peto, pedon, -a	зверь, хищник
pilvenpiirtäjä, -n, -ä	небоскреб
paita, paidan, -a	рубашка
pyydystä/ä, -n	ловить
päällekkäin	один на другом, друг на друге; одновременно
rotta, rotan, -a	крыса
selittä/ä, selitän	объяснять, растолковывать
siis	следовательно, итак, стало быть
taiva/s, taivaan	небо
tapau/s, -ksen, -sta	случай, приключение
toive, -en, -tta	надежда, желание
tähti, tähden, tähteä	звезда
täyttä/ä, täytän	наполнять, заполнять; исполняться
vahtikoira, -n, -a	сторожевая собака
vala/s, -an, -sta	кит
varrella (*Gen.* + varrella)	около, возле, подле
vertailu, -n, -a	сравнение
villi, -n, -a	дикий
väärä, -n, -ä	неправильный; не тот; кривой, изогнутый

* * *

olla olemassa	находиться, существовать
joka tapauksessa	в любом случае

* * *

-sta/-stä + tulla (становиться)

Minusta tuli hammaslääkäri.	Я стал зубным врачом.
Kenestä tulee Venäjän seuraava presidentti?	Кто станет следующим президентом России?
Milloin Helsingistä tuli pääkaupunki?	Когда Хельсинки стал столицей?

* * *

-ksi

Mitä haluaisit syntymäpäivälahjaksi?	Что бы ты хотел получить в подарок ко дню рождения?
Annan sinulle valokuvani muistoksi.	Я дам тебе мою фотографию на память.
Mitä Pekka toi sinulle tuliaisiksi?	Какой сувенир привез тебе Пекка?

SEITSEMÄSTOISTA KAPPALE 17 СЕМНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Juhlia
Тема 2: Käyttöohjetta ja ruokaohjetta

Грамматика:
1. Пассив
2. Форма пассива настоящего времени
3. Отрицательная форма пассива настоящего времени
4. Объект в пассивных предложениях
5. Пассив в разговорной речи
6. Порядок слов в пассивном предложении

Текст 1: Suomalaiset juhlapäivät
Текст 2: Käyttöohje
Текст 3: Reseptti

PASSIIVIN PREESENS

TYYPPI I

Yksikön 1. persoonan vartalo + -taan/-tään

kysyä → kysyn → kysy- + -tään → kysy**tään**
lukea → luen → lue- + -taan → lue**taan**

***Huom.* a, ä → e**
tiet*ää* → tiedän → tied*ä*- + -tään → tied*e***taan**
ott*a*a → otan → ot*a*- + -taan → ot*e***taan**

TYYPPI II

Infinitiivi + -an/-än

juoda + -an → juod**aan**
nähdä + -än → nähd**ään**
tehdä + -än → tehd**ään**

TYYPPI III

Infinitiivi + -an/-än

tulla	+ -an → **tullaan**
mennä	+ -än → **mennään**
surra	+ -an → **surraan**
nousta	+ -an → **noustaan**

TYYPPI IV

Infinitiivi + -an/-än

tavata	+ -an → **tavataan**
haluta	+ -an → **halutaan**

TYYPPI V

Infinitiivi + -an/-än

valita	+ -an → **valitaan**
tarvita	+ -an → **tarvitaan**

Negatiivinen passiivin preesens

kysy**tään**	→ ei kysy**tä**
juo**daan**	→ ei juo**da**
tul**laan**	→ ei tul**la**
tava**taan**	→ ei tava**ta**
vali**taan**	→ ei vali**ta**

SUOMALAISET JUHLAPÄIVÄT

Suomessa on kuusi suurta juhlaa

Joulu

Tärkein juhla suomalaisille on joulu. Marraskuussa ja joulukuussa järjestetään monia pikkujouluja. Ne ovat työpaikkojen, koulujen, kerhojen juhlia, jossa syödään jouluruokia, lauletaan joululauluja; jos lapsi on mukana, ohjelmassa on usein myös tonttuleikkejä. Suomenruotsalaiseen perinteeseen kuulu Lucia-neidon valinta ja Lucianpäivän kulkue (13.12.). Ennen juhlaa perheissä on paljon työtä: leivotaan piparkakkua ja joulutorttuja, hankitaan lahjoja, lähetetään joulukortteja, ostetaan joulukuusi, siivotaan koti. Suomessa joulua vietetään 24.-26. joulukuuta. Jouluaatto on 24. joulukuuta. Joulunvietto alkaa jouluaattona keskipäivällä, jolloin Turussa julistetaan joulurauha. Monet suomalaiset kuuntelevat joulurauhan julistamista radiosta tai televisiosta. Jouluaattona iltapäivällä käydään omaisten haudoilla viemässä kynttilä. Illalla sytytetään kynttilät asuntojen ikkunoihin. Perinteiseen suomalaiseen joulunviettoon kuuluu myös joulukuusen koristeleminen ja joulusaunassa käynti. Saunan jälkeen syödään jouluateria. Suomalaisia jouluruokia ovat kinkku, porkkana-, peruna- ja lanttulaatikko, lipeäkala, silli, rosolli ja sekahedelmäsoppa. Jouluna syödään myös riisipuuroa, jossa on pieni manteli. Se, joka saa mantelin, menee seuraavana naimisiin. Jos talossa on lapsia, jouluaattoiltana tulee joulupukki, joka jakaa lahjat. Monet suomalaiset käyvät myös joulukirkossa joko jouluaattona tai seuraavana päivänä, joulupäivänä. Joulupäivä ja sitä seuraava päivä, tapaninpäivä, vietetään perinteisesti kotona sukulaisten ja ystävien seurassa.

Uusi Vuosi

Seuraava juhla on uudenvuodenaatto. Uudenvuodenaattona mennään ravintolaan tai järjestetään kotona juhlat hyville ystäville. Illalla syödään paljon hyviä ruokia, juodaan samppanjaa ja tanssitaan. Helsingissä mennään Senaatintorille kuuntelemaan pormestarin puhetta. Kun vuosi vaihtuu, toivotetaan hyvää uutta vuotta. Sen jälkeen mennään kotiin, valetaan tinaa ja katsotaan tinasta tulevaisuutta.

Pääsiäinen

Pääsiäinen on uskonnollinen juhla. Suomessa pääsiäinen alkaa pitkäperjantaita edeltävänä sunnuntaina, palmusunnuntaina. Silloin pienet tytöt ja pojat pukeutuvat pääsiäisnoidiksi, trolleiksi, ja kiertelevät taloissa virpomassa. He lausuvat lorun ja saavat palkaksi pääsiäismunia ja hedelmiä. Pääsiäiseksi maalataan kananmunia ja kasvatetaan rairuoho. Perinteinen suomalainen pääsiäisherkku on mämmi.

Vappu

1. Toukokuuta on vappu. Vappu on suomalaiselle kevään juhla, karnevaalijuhla, jolloin iloitaan kevään tulosta. Ihmiset alkavat viettää enemmän aikaa ulkona ja ravintolat avaavat ulkoilmaterassinsa. Vappuaattona ihmiset kerääntyvät ulos toreille ja kaduille. He ostavat ilmapalloja, serpentiiniä, vappuhattuja ja -naamareita. Lapsille ostetaan viuhka ja pilli. Vappuna juhlitaan iloisesti, lauletaan ja tanssitaan. Helsingissä tuhannet ihmiset kerääntyvät Kauppatorille, jossa Havis Amanda-patsas lakitetaan valkoisella ylioppilaslakilla. Monet ihmiset pitävät vappuna päässään omaa ylioppilaslakkiansa. Aikuiset juovat vappuna kuohuviiniä, lapsille tarjotaan simaa ja tippaleipiä.

Juhannus

Tärkein suomalaisesta kesäjuhlista on juhannus, jota vietetään kesäkuun loppupuolella. Juhannus on keskikesän juhla. Monet menevät juhannuksena naimisiin. Suurin osa suomalaisista viettää juhannusta maalla, kesämökillä tai leirintäaluella. Juhannusta vietetään yleensä ystävien tai sukulaisten kanssa. Juhannuksen vietto aloitetaan juhannusaattona, jolloin käydään juhannussaunassa

ja uidaan järvessä. Juhannuksena syödään hyvin, poltetaan kokko keskiyöllä, tanssitaan, kalastetaan ja nautitaan kauniista suomalaisesta luonnosta sekä yöttömästä yöstä.

Itsenäisyyspäivä

Suomi sai itsenäisyyden vuonna 1917. 6. joulukuuta järjestetään presidentin linnassa itsenäisyyspäivän vastaanotto. Sotaveteraanit ja opiskelijat järjestävät usein soihtukulkueita. Muistopatsaalle voidaan viedä kukkia tai kynttilöitä. Itsenäisyyspäivänä on tapana polttaa kahta (usein sini-valkoista) kynttilää ikkunoilla kello 18:n ja 20:n välisenä aikana.

Suomessa vietetään myös monia muita pieniä juhlia. Helmi-maaliskuun vaihteessa on laskiainen. Laskiaisena syödään hernekeittoa eli hernerokkaa.
1. Huhtikuuta on aprillipäivä, jolloin tehdään aprillipiloja kotona tai työpaikoilla. Jos pila onnistuu, sanotaan: *Aprilliä, syö silliä, juo kuravettä päälle!*
Toukokuun toinen sunnuntaina vietetään äitienpäivää. Äitienpäivä on äidin juhla, jolloin äidille viedään yleensä kahvit sänkyyn ja sekä puoliso että lapset antavat äidille kukkia ja lahjoja. Tyypillisiä lahjoja ovat ruusut, hajuvedet, kirjat sekä kodinkoneet.
Elokuussa pidetään rapujuhlat.
Loka-marraskuussa on pyhäinpäivä.
Isänpäivää vietetään marraskuussa, jolloin isä puolestaan saa kukkia ja lahjoja. Tyypillisinä lahjoina pidetään partavettä, pyjamaa tai sotakirjaa.
Pienilläkin paikkakunnilla on nimikkojuhlansa: Savonlinnan oopperajuhlat, Seinäjoen tangomarkkinat, Porin jazz-festivaalit; Laihian munamarkkinat, Hangon Regatta, Herättäjäjuhla, Rauman pitsiviikot, Helsingin juhlaviikot, Kalevan Kisat, Tampereen teatterikesä, Lahden Kuninkuusravit, Kotkan meripäivät, Kuopio tanssii ja soi ja ym.
Nimipäivät ja syntymäpäivät, ristiäiset, ylioppilasjuhlat, häät, 50-vuotisjuhlat sekä hautajaiset ovat perhejuhlia.

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Пассив. *Passiivi*

Глаголы в финском языке, как и в русском, могут иметь форму актива или пассива. Глаголы в форме актива в предложениях, как правило, употребляются с подлежащим (лицом, субъектом, производящим действие).

Minä syön ja juon ravintolassa.	Я ем и пью в ресторане.

В предложениях, где употребляются глаголы в форме пассива, субъект, производящий действие, никогда не упоминается. Действие производится кем-то неизвестным:

Ravintolassa syödään ja juodaan.	В ресторане едят и пьют.

Passiivi в финском языке очень распространенная и весьма важная форма глагола, которая может употребляться как в настоящем, так и прошедшем времени.

2. Глагольная форма пассива настоящего времени. *Passiivin preesens*

Показателем *passiivi* настоящего времени являются суффиксы *-taan/-tään* (для глаголов I типа) или *-an/-än* (для глаголов II, III, IV, и V типов). Образование *passiivi* дано в таблице (*см.* начало урока).

Ravintolassa tanssitaan kello yhteentoista.	В ресторане танцуют до одиннадцати.
Suomessa puhutaan suomea.	В Финляндии говорят по-фински.
Mitä vielä tarvitaan?	Что еще необходимо?

3. Отрицательная форма пассива настоящего времени. *Negatiivinen passiivin preesens*

Отрицательная форма *passiivi* состоит из отрицательной частиц *ei* и формы *passiivi* настоящего времени без окончания *-an/-än*. Образование отрицательной формы *passiivi* дано в таблице (*см.* начало урока).

Täällä ei tarjota olutta.	Здесь не подают пива.
Suomessa ei juoda paljon teetä.	В Финляндии редко пьют чай.
Suomessa ei puhuta kiinaa.	В Финляндии не говорят по-китайски.

4. Объект в пассивных предложениях. *Passivilausen objekti*

В всех пассивных конструкциях объект может стоять:

- в *Nominatiivi*, если это аккузативный объект:

Suomi tunnetaan hyvin.
Kirja pannaan pöydälle.
Ovi suljetaan avaimella.

Huom.
Sinut tunnetaan hyvin.

в *Partitiivi*, во всех остальных случаях и при отрицании:

Täällä juodaan olutta.
Ruotsissa tehdään autoja.
Minua ei tunneta.

5. Пассив в разговорной речи. ***Passiivi puhekielessä***

В разговорной речи очень часто пассивные конструкции употребляются вместо:

- 3-его лица множественного числа изъявительного наклонения:

Mitä me nyt teemme?	=	Mitä me nyt tehdään?
Emme asu Helsingissä.	=	Me ei asuta Helsingissä.

- 3-его лица множественного числа повелительного наклонения:

Mennään!	Пошли!
Nähdään!	Увидимся!

6. Порядок слов в пассивном предложении. ***Passiivilauseen sanajärjestys***

6.1. В *passiivi* предложение, как правило, не может начинаться с глагола. В начале предложения стоит:

- **объект**
  Lounas syödään kello 12. — Обед едят в 12 часов.

- **обстоятельство времени**
  Lauantaisin käydään saunassa. — По субботам ходят в сауну.

- **обстоятельство места**
  Uimahallissa uidaan. — В бассейне купаются.

6.2. Предложение в *passiivi* может начинаться с глагола, если это:

- **вопрос**
  Juodaanko Suomessa olutta? — В Финляндии пьют пиво?

- **краткий ответ на вопрос**
  Juodaanko Suomessa olutta? — В Финляндии пьют пиво?
  - Juodaan. — - Да, пьют.

- **повелительное наклонение в разговорной речи**
  Juodaan olutta! — Выпьем пива!

HARJOITUKSET — *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Kerro jostakin oman maasi juhlapäivästä. Mitä silloin tehdään?*

2. *Tee passiivilause:*

Malli: Minä syön täällä. → Täällä syötään.

1. Minä keitän keittiössä.
2. Minä nukun makuuhuoneessa.
3. Minä lepään viikonloppuna.
4. Minä juon baarissa.
5. Minä lennän lentokoneella.
6. Minä hiihdän talvella.
7. Minä uin kesällä.
8. Minä opetan lapsille.
9. Minä käyn työssä.
10. Minä luistelen talvella.
11. Minä työskentelen täällä.
12. Minä laulan oopperassa.

3. *Vastaa kysymyksiin:*

a)

1. Mitä keittiössä tehdään?
2. Mitä ravintolassa tehdään?
3. Mitä viikonloppuna tehdään?
4. Mitä makuuhuoneessa tehdään?
5. Mitä ulkomailla tehdään?
6. Mitä saunassa tehdään?
7. Mitä yliopistossa tehdään?
8. Mitä merellä tehdään?
9. Mitä työssä tehdään?
10. Mitä ulkona tehdään?
11. Mitä lapsuudessa tehdään?
12. Mitä talvella tehdään?

b) ***Malli:*** Mikä on ratsastuskoulu? → Se on koulu, jossa ratsastetaan.

1. Mikä on uimahalli?
2. Mikä on asuintalo?
3. Mikä on odotoshuone?
4. Mikä on lukusali?
5. Mikä on urheiluhalli?
6. Mikä on pesukone?
7. Mikä on ompelukone?
8. Mikä on ajotie?
9. Mikä on lentokone?
10. Mikä on säästöpankki?
11. Mikä on paistinpannu?
12. Mikä on kävelykatu?

4. *Kirjoita, mitä seuraavilla esineillä tehdään:*

1. Kynällä ______________________.
2. Avaimella ______________________.
3. Hammasharjalla ______________________.
4. Tulitikulla ______________________.
5. Kameralla ______________________.
6. Kammalla ______________________.
7. Rahalla ______________________.
8. Kielellä ______________________.
9. Hellalla ______________________.
10. Pesukoneella ______________________.
11. Levysoittimella ______________________.
12. Silmillä ______________________.

5. *Tee monikon 1. persoonan imperatiivi:*

Malli: ______ (auttaa) häntä! → Autetaan häntä!

1. ________(valita) itse!
2. __________(mennä) syömään!
3. ____________(soittaa) Pekalle!
4. ____________(kerrata) tämä kappale!
5. ____________(tilata) olutta!
6. ____________(ajatella) asiaa!
7. ____________(muistaa) se!
8. ____________(myydä) talo!
9. ____________(pestä) auto!
10. ____________(ostaa) lehti!
11. ____________(tehdä) jotakin!
12. ____________(varata) huone!

6. *Pane objekti oikeaan muotoon:*

1. Lapsille kerrotaan ________________(sadut).
2. (Kirja)________________ luetaan kirjastossa.
3. (Auto) ________________ ostetaan kaupasta.
4. (Kuka) ________________valitaan.
5. Koulussa osataan hyvin____________(suomi).
6. Kaupasta ostetaan ______________(sokeri ja tee).
7. Radiossa soitetaan ______________ (pop-musiikki)
8. Aamulla juodaan __________(kahvi).
9. (He) ______________ esitellään minulle.
10. ___________(asia) ajatellaan.
11. Postiin pannaan ____________(kirjeet).
12. Televisiossa esitetään _______________(elokuvat)

7. *Tee passiivilause. Valitse sanajärjestys ja objektin sijamuoto:*

Malli: Ostan kaupasta tämän kirjan. → Kaupasta ostetaan tämä kirja.

1. Minä vien nämä matot ulos.
2. Minä odotan sinua täällä.
3. Kerron uutisen pojalle.
4. Minä panen ikkunan kiinni pian.
5. Siivouspäivänä imuroin ja pesen lattiat.
6. Maalaan seinät kesällä.
7. Katselen radiota joka päivä.
8. Tiskaan astiat illalla.
9. Lähden elokuviin mielelläni.

10. Valmistan vappuna simaa ja hyvää ruokaa.
11. Pesen auton huomenna.
12. Puhun paljon näistä asioista.

8. *Vastaa kysymyksiin negatiivisesti:*

Malli: Juovatko suomalaiset paljon teetä? → Ei, Suomessa ei juota paljon teetä.

1. Syövätkö kiinalaiset pizzaa?
2. Puhuvatko venäläiset japania?
3. Katselevatko kalat televisiota?
4. Matkustavatko lapset paljon?
5. Laulavatko oopperalaulaja runoja
6. Kirjoittaako sihteeri kirjeen koneella?
7. Pesetkö sinä astiat pesukoneessa?
8. Laitatko sinä ruokaa yöllä?
9. Myytkö sinä auton lapsille?
10. Nukutko sinä hyvin päivällä?

9. *Kerro jostakin leikistä ja miten sitä leikitään.*

10. *Käännä suomeksi:*

Зимой в декабре дни становятся короткими, а ночи - темными. За городом много снега, а в городах с улиц снег увозят машины.
Наступило Рождество. В Финляндии, как и в Европе справляют не только Новый год , но и Рождество. Праздник начинается за две или три недели до Рождества. На рабочих местах, в школах, в банках, на заводах празднуется маленькое Рождество, едят рождественскую еду, поют рождественские песни.
Друзьям и родственникам, которые живут в других городах или за границей, отправляют рождественские открытки и подарки, желают знакомым и родственникам приятного, веселого и мирного Рождества, а также счастливого Нового Года.
Главный вопрос Рождества: "Что купить в этом году для рождественского подарка?" Детям покупают игрушки, книги и шоколад. Но главным подарком для детей является елка. В городах покупают их в магазинах, а за городом приносят из лесу. Ель украшают синими, красными, зелеными и желтыми шарами и красивыми свечами.
В Финляндии празднуют два рождественских дня: первый рождественский - день двадцать пятого декабря, и второй рождественский день или *tapaninpäivä* - двадцать шестого декабря. Рождество проводят обычно дома, вместе с семьей. Вечером ходят в сауну. После сауны едят рождественскую еду: рождественский окорок, а также рисовую кашу. В кашу кладут миндальный орех *(maanteli)*,

который приносит счастье на весь следующий год. После еды поют песни и смотрят по телевизору рождественскую программу. Потом из Лапландии приезжает Дед Мороз и приносит подарки детям и взрослым, большим и маленьким.

Ранним рождественским утром посещают церковь или остаются дома посмотреть по телевидению рождественскую церковную службу. По старому финскому обычаю, рождественский день проводят дома, а на *tapaninpäivä* ходят в гости.

У детей в это время рождественские каникулы, которые заканчиваются сразу после Нового Года. А когда родители выносят на улицу елку, Рождество заканчивается.

11. *Lue seuraavat tekstit ja käännä venäjäksi:*

KÄYTTÖOHJE

Pesukone

Pyykit lajitellaan värien ja pesulämpötilojen mukaan. Likaiset pyykit laitetaan koneeseen. Suljetaan rummun kansi. Pesu- ja huuhteluaine laitetaan lokeroon. Pesuainelokero avataan, täytetään ja kansi suljetaan. Pesuainetta annostetaan pyykkien likaisuuden mukaan. Tavallisesti pesuainetta käytetään 150 ml/pesu. Pesuainetta voi käyttä myös esipesuun. Suljetaan pesukoneen kansi. Valitaan sopiva pesuohjelma ja säädetään oikea lämpötila. Laitetaan tepseli seinään ja kytketään virta.

RESEPTTI

Piparkakkuja

1 $^1/_2$ dl siirappia
2 dl sokeria
250 g rasvaa
3 tl kanelia
3 tl inkivääriä
3 tl pomeranssinkuorta
1 $^1/_2$ tl neilikkaa
1 $^1/_2$ tl maustepippuria
2 munaa
2 tl soodaa
8 dl vehnäjauhoja

Siirappi, sokeri, rasva ja mausteet vatkataan kattilassa. Muna ja jauho-seos lisätään vähitellen. Taikina sekoitetaan tasaiseksi ja pannaan jääkaappiin seuraavaan päivään. Taikinasta otetaan pieni pala ja kaaviloidaan se ohueksi (2-3 mm) levyksi. Levy irrotetaan notkealla lastalla, jos se tarttuu pöytään kiinni.

Muotilla otetaan erilaisia piparkakkuja. Ylimääräinen taikina puristetaan palloksi ja kaaviloidaan uudelleen levyksi. Piparkakut paistetaan 175 asteen lämmössä 10-15 minuuttia.

12. *Muuta verbit passiiviin. Huomaa, että lauseessa voi muuttua muukin kuin verbi:*

Hampurilaista varten tarvitset yhden isokokoisen vehnäsämpylän, jauhelihapihvin ja kurkkusalaattia. Käytä mausteena sinappia ja tomaattisosetta maun mukaan. Lisäkkeeksi suosittelen salaattia ja tomaattia. Näin toimit:
Kuumenna pihvi ja sämpylä grillissä tai mikroaaltouunissa. Ruskista sipuli. Aseta sämpylänpuolikkaan päälle salaatinlehti, kuuma pihvi ja tomaattiviipale. Roiskauta väliin sopivia annos ruskistettua sipulia, tulista sinappia ja tomaattisosetta. Aseta toinen puolikas kanneksi. Nauti viileän maidon kera mukavassa seurassa.

13. *Kirjoita itse jonkin ruoan reseptti.*

14. *Kirjoita:*

1. Kuinka astianpesukonetta käytetään?
2. Kuinka ompelukonetta käytetään?
3. Kuinka ruoka säilytetään jääkaapissa?
4. Kuinka mikroaaltouunia käytetään?

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

aatto, aaton, -a	канун	**herkku, herkun,-a**	лакомство; деликатес
aine, -en, -tta	вещество; материал; предмет; сочинение; тема	**huuhtelu, -n, -a**	полоскание; промывание
annosta/a, -n	нормировать, дозировать	**iloi/nen, -sen, -sta**	веселый, радостный; смешной
aprillipäivä, -n,-ä	Первое апреля, день смеха	**iloi/ta, -tsen**	радоваться, веселиться
asunto, asunnon,-a	квартира, жилье	**inkivääri, -n, -ä**	имбирь
edeltävä, -n, -ä	предшествующий	**irrotta/a, irotan**	освобождать; отделять; отвязывать; разъединять
esipesu, -n, -a	предварительная стирка		
haju/vesi, -veden, -vettä	духи	**itsenäisyy/s, -den, -ttä**	самостоятельность; независимость; автономность
hanki/a, hankin	добывать, раздобывать; зарабатывать	**joulu, -n, -a**	рождество
hattu, hatun, -a	шляпа; шляпка	**joulu/pukki, -pukin, -a**	Дед Мороз
hautajaiset *(mon.)*	похороны		

joulukuus/i, -en, -ta	рождественская елка
juhannu/s, -ksen, -sta	день Ивана Купалы
juhli/a, -n	праздновать
julista/a, -n	объявлять; проповедовать
jää/kaappi, -kaapin, -kaappia	холодильник
kaaviloi/da, -n	раскатать, сделать тонким
kan/si, -nen, -tta	крышка
kaneli, -n, -a	корица
kasvatta/a, kasvatan	растить, выращивать
kerho, -n, -a	клуб
keräänty/ä, keräännyn	собираться, собраться; столпиться
kiertel/la, -en	ходить, обходить
kisa, -n ,-a	игра, веселье
kokko, kokon, -a	костер
koristel/la, -en	украшать; оформлять
kulkue, -en, -tta	шествие, процессия; демонстрация
kuohuviini, -n, -ä	шипучее, игристое вино
kuor/i, -en, -ta	кора, корка, кожица; скорлупа; оболочка; конверт; корпус
kura	слякоть, грязь
kynttilä, -n, -ä	свеча, свечка
kytke/ä, -n	подключать; привязывать; прицеплять
käynti, käynnin, -ä	ходьба; посещение; ход
laatikko, laatikon, -a	ящик, коробка; запеканка
lahja, -n, -a	подарок
lajitel/la, lajittelen	сортировать
lakitta/a, lakitan	надевать фуражку
lakki, lakin, -a	шапка, фуражка
lanttu, lantun, -a	брюква
laskiai/nen, laatikon, -a	масленица
lasta, -n, -a	лопатка
lausu/a, -n	сказать; произносить; прочитать
leirintä/alue, -alueen, -aluetta	кемпинг, туристическая база
levy, -n, -ä	пластинка, лист; плита
likai/nen, -sen, -sta	грязный, запачканный; нечистоплотный
likaisuu/s, -den, -tta	грязь, нечистота
lipeäkala, -n, -a	вяленая треска
lokero, -n, -a	отделение, ящик
loru, -n, -a	вздор, болтовня; вранье; считалка, скороговорка
lähettä/ä, lähetän	посылать; отправлять
maala/ta, -an	красить
manteli, -n, -a	миндаль
markkinat *(mon.)*	ярмарка, рынок
maustepippuri, -n, -a	душистый перец
muistopatsa/s, -an, -sta	памятник, статуя
mukana *(Gen. + mukana)*	вместе с
muotti, muotin,-a	форма
mämmi, -n, -ä	финское пасхальное кушанье
naamari, -n, -a	маска
neito, neidon, -a	девица, девушка
nelikka, nelikan, -a	гвоздика

nimipäivä, -n, -ä	именины
notke/a, -n	гибкий, эластичный
ohut, ohuen, -ta	тонкий; жидкий; редкий; слабый, легкий
omai/nen, -sen, -sta	родственник; близкий, родной
onnistu/a, -n	удаваться, получаться
palmu, -n, -a	пальма
parta/vesi, -veden, -vettä	лосьон после бритья
perintei/nen, -sen, -sta	традиционный
pesu, -n, -a	мытье, умывание; стирка
pesuaine, -en, -tta	моющее средство
pesukone, -en, -tta	стиральная машина
pila, -n, -a	шутка, насмешка
pilli, -n, -ä	трубочка; свисток; дудка
pipar/kakku, -kakun, -kakkua	пряник, коврижка
pitsi, -n, -ä	кружево
pormestari, -n ,-a	бургомистр
puhe, -en, -tta	речь, выступление
puolesta + *possessiivisuffiksit*	со стороны
puoliso, -n, -a	супруг, супруга
purista/a, -n	жать, пожимать; давить; стискивать
pyhäinpäivä, -n, -ä	день Всех Святых
pyykki, pyykin, -ä	стирка; бельё
pääsiäi/nen, -sen, -stä	Пасха
rairuoho, -n, -a	плевел
rapu, ravun, -a	рак
rasva, -n, -a	жир; мазь, смазка
ristiäiset (mon.)	крестины
rokka, rokan, -a	гороховый суп
rosolli, -n, -a	винегрет с селёдкой
rumpu, rummun, -a	барабан
sekahedelmä *(mon.)*	сухофрукты
seo/s, -ksen, -sta	смесь
seura, -n, -a	общество, компания
silli, -n, -ä	сельдь
sima, -n, -a	финский первомайский напиток медок
soihtu, soihdun, -a	факел
sopiva, -n, -a	подходящий, удобный
soppa, sopan, -a	суп
sulkea, suljen	закрывать; выключать
sytyttä/ä, sytytän	зажигать, разжигать
säätä/ä, säädän	издавать; постановлять; устанавливать; определять
tasai/nen, -sen, -sta	ровный, равномерный
tepseli, -n, -ä *(puh.)*	штепсель
tina, -n, -a	олово
tippa/leipä, -leivän, -leipää	хворост
tonttu, tontun, -a	гном
torttu, tortun, -a	торт, сладкий пирог
tulo/s, -ksen, -sta	результат

ulkoilmaterassi, -n, -a открытая терраса
uskonnolli/nen, -sen, -sta религиозный, верующий
vaihteessa на исходе,
(Gen. + vaihteessa) на рубеже
vaihtu/a, vaihdun меняться; измениться
vala/a, -n лить; вливать
valinta, valinnan, -a выбор, отбор
vappu, vapun, -a Первое мая, Первомай
vatka/ta, -an взбивать; месить
vehnäjauhot *(mon.)* пшеничная мука
vietto, vieton, -a проведение, празднование
virpo/a, -n бить; вербать
virta, virran, -a река; течение, поток; ток
viuhka, -n, -a веер, опахало
vähitellen понемногу, постепенно
yö/tön, -ttömän, -töntä; yötön yö - белые ночи

* * *

väli/nen, -sen, -sta находящийся между
koulun ja talon välinen matka расстояние между школой и домом
Helsingin ja Moskovan välinen rautatie железная дорога между Хельсинки и Москвой

KAHDEKSASTOISTA KAPPALE 18 ВОСЕМНАДЦАТЫЙ УРОК

Тема 1: Suomen historia
Тема 2: Suomi nykyään

Грамматика:
1. Глагольная форма пассива прошедшего времени
2. Пассив прошедшего времени в разговорной речи
3. Местоимение *molemmat*

Текст 1: Tunnetko Suomen?
Текст 2: Suomen poliittinen järjestelmä

PASSIIVIN IMPERFEKTI

TYYPPI I

Yksikön 1. persoonan vartalo + -ttiin

kysyä → kysyn → kysy- + -ttiin → kysy**ttiin**
lukea → luen → lue- + -ttiin → lue**ttiin**

Huom. a, ä → e
tiet*ää* → tiedän → tied*ä*- + -ttiin → **tied*e*ttiin**
ott*a*a → otan → ot*a*- + -ttiin → **ot*e*ttiin**

TYYPPI II

Infinitiivin vartalo + -tiin

juoda → juo- + -tiin → juo**tiin**
nähdä → näh- + + -tiin → näh**tiin**
tehdä → teh- + + -tiin → teh**tiin**

TYYPPI III

Infinitiivin vartalo + -tiin

tulla → tul- + -tiin → tul**tiin**
mennä → men- + -tiin → men**tiin**
surra → sur- + -tiin → sur**tiin**
nousta → nous- + -tiin → nous**tiin**

TYYPPI IV

Infinitiivin vartalo + -ttiin

tavata → tava- + -ttiin → **tavattiin**
haluta → halu- + -ttiin → **haluttiin**

TYYPPI V

Infinitiivin vartalo + -ttiin

valita → vali- + -ttiin → **valittiin**
tarvita → tarvi- + -ttiin → **tarvittiin**

TUNNETKO SUOMEN?

Visailun tarkoitus on selvittää, kuinka hyvin tunnet Suomen historiaa. Et tarvitse kynää, ainoastaan nokkeluutta ja hyvän muistisi. Emme jaa todistuksia, eikä opettaja kurkistele olkapääsi yli. Pidä hauskaa!

1. Ensimmäiset suomalaiset olivat metsästäjiä ja kalastajia. Mutta milloin varhaisimmat esi-isät saapuivat Suomeen?
- *9 000 - 10 000 vuotta sitten. Siirry kohtaan 12*
- *6 000 - 7 000 vuotta sitten Siirry kohtaan 6*

2. Erehdyit hieman. J.V. Snellman (1806 - 1881) oli kuuluisa filosofi ja valtiomies. Monisatavuosisen Ruotsin vallan aikana Suomen koululaitos, sivistyselämä ja hallinto olivat täysin ruotsalaistuneet. Snellman vaikutti suomen kielen aseman paranemiseen sekä suomenkielisen pääväestön aineelliseen ja henkiseen nousuun. Hyppäähän nykyaikaan ja kysymykseen 8.

3. Pieleen meni. Palaa kohtaan 8 ja yritä edelleen.

4. Oi ei, ei. Viipuri on ollut useiden taistelujen näyttämö, mutta talvisota ei sieltä alkanut. Mars takaisin kysymykseen 10 ja yritä uudelleen.

5. Kuka kirjoitti ensimmäisen suomenkielisen kirjan?
- *Johan Vilhelm Snellman. Siirry kohtaan 2*
- *Mikael Agricola. Siirry kohtaan 9*

6. Voi, voi! Huono alku. Mene takaisin kohtaan 1 ja yritä uudelleen.

7. Olet oikeassa. Mainilan laukaukset olivat osa tapahtumaketjuja, joka vei Suomen talvisotaan. Neuvostoliitto syytti Suomea aiheettomasti rajavälikohtauksesta Mainilan kylässä Karjalan kannaksen rajalla. Talvisota alkoi varsinaisesti 30. 11. 1939 Neuvostoliiton pommituksella Helsinkiin. Nyt suoraan kohtaan 19 ja kysymykseen historiallisesta tapahtumasta.

8. Helsingissä pidettiin Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous ETYK. Muistatko, minä vuonna se tapahtui?
- *1975. Siirry kohtaan 11*
- *1957. Siirry kohtaan 3*

9. Hyvä! Mikael Agricola (1510 - 1557) on "suomalaisen kirjallisuuden isä", Suomen ensimmäinen luterilainen piispa, joka opiskeli Wittenbergin yliopistossa Saksassa ja ryhtyi siellä kääntämään Uutta testamenttia suomen kielelle. Sitä paitsi Mikael Agricola kirjoitti ensimmäisen suomenkielisen kirjan, ABC-kirjan eli aapisen, joka painettiin vuonna 1542 Koetahan nyt kohtaa 10, kysymystä talvisodasta.

10. Muutamaa päivää ennen talvisodan alkamista Neuvostoliitto syytti Suomea ampumavälikohtauksesta 26. marraskuuta 1939 naittemme välisellä rajalla. Missä?
- *Viipurissa. Siirry kohtaan 4*
- *Mainilassa. Siirry kohtaan 7*
- *Kuopiossa Siirry kohtaan 14*

11. Olet taas oikeilla jäljillä. 1975 pidettiin Helsingissä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous (ETYK), johon osallistui 35 valtion korkein poliittinen johto ja joka merkitsi kansainvälisen liennytyksen huippukohtaa. Jatkapa kysymyksellä numero 10 talvisodasta.

12. Hieno alku! Suomea alettiin asuttaa noin tuhat vuotta viimeisimmän jääkauden jälkeen eli 9 000 - 10 000 vuotta sitten. Eräät vanhimmista löydöistä ovat peräisin Porvoonjoen laaksosta Askolasta. Siirry kohtaan 5 ja vastaa kysymykseen suomalaisesta kirjallisuudesta.

13. Aivan oikein. Ruotsi menetti Napoleonin ajan sodissa koko Suomen Venäjälle. Suomesta tehtiin Venäjän osa, jota hallittiin Pietarista.. Mutta maa sai sisäisen itsehallinnon, Suomelle annettiin autonomia. Myöhemmin Suomi sai myös oman raha- ja postilaitoksen. Jatka matkaa kohtaan 16.

14. No, no! Kalakukkokaupunki ja Neuvostoliiton rajalla? Takaisin kohtaan 10 ja koeta keskittyä!

15. Uhhuh. Itse asiassa kieltolaki äänestettiin nurin vielä vuosisadan alussa. Sovitaanko, ettet edes yrittänyt tätä vastausta ja palaat kohtaan 18.

16. Minä vuonna ja mihin perustettiin Suomen ensimmäinen yliopisto?
- *1812 Helsinkiin. Sirry kohtaan 21*
- *1640 Turkuun. Siirry kohtaan 24*
- *1827 Turkuun. Sirry kohtaan 26*

17. Eipäs. Suomi sai itsenäisyyden Lokakuun vallankumouksen jälkeen 6. päivänä joulukuuta 1917. Siirry kohtaan 16.

18. Kokeilapa kysymystä kieltolaista. Milloin se kumottiin?
- *vuonna 1932. Siirry kohtaan 20*
- *se on voimassa meidän aikaamme saakka. Siirry kohtaan 15*

19. Vuosina 1808-1809 käytiin Suomen sota. Ruotsi hävisi sodan ja menetti Suomen. Mitä tapahtui sen jälkeen?
- *Suomi sai itsenäisyytensä. Siirry kohtaan 17*
- *Suomi liitettiin Venäjään. Siirry kohtaan 13*

20. Tosi on. Vuonna 1932 presidentti Svinhufvudin aikana päästiin eroon kieltolaista. Ja nyt kysymys Kalevalasta kohdassa 28.

21. Voihan nenä! Arvasit väärin. Vuonna 1812 Helsingistä tehtiin Suomen pääkaupunki. Ole hyvä kohtaan 16 ja tee retki Turkuun.

22. Ei. Kanteletar on Lönnrotin toinen kansanrunokirja, kansanlyriikan kokoelma. Saat tällä kertaa palata takaisin kohtaan 28 uusintaa varten.

23. Totta kai. Kalevala on Suomen kansalliseepos. Se koostui vanhoista runoista, jotka Suomen kansa on luonut. Vuonna 1835 Elias Lönnrot julkaisi runot, jotka hän on kerännyt Itä-Suomnesta. Teos sisälsi silloin 35 runoa. Nykyisessä kokoonpanossa Kalevala ilmestyi vuonna 1849. Kalevalalla oli valtava vaikutus suomenkielisen kirjallisuuden ja suomalaisen kansallistunnon kehitykseen. 28. helmikuuta on Kalevalanpäivä, Suomen kansallinen merkkipäivä. Siirry nyt kohtaan 27 ja valmistaudu finaaliin.

24. Olet oikeassa. Suomen ensimmäinen yliopisto perustettiin vuonna 1640 Turkuun. Jatka kohdasta 18.

25. Martti Ahtisaari. Heippa!

26. Olet puoliksi oikeassa . . . ja puoliksi väärässä. Oikea puolikas on Turku, jonne perustettiin Turun akatemia (yliopisto). Mutta vuonna 1827 entinen pääkaupunki Turku paloi. Tämän suuren palon jälkeen Turun yliopisto siirrettiin Helsinkiin. On ikävä kyllä palata takaisin kohtaan 16 ja yrittää uudelleen!

27. No niin, vihdoin ja viimein olet perillä. Tovottavasti sinulla on ollut hauskaa ja olet oppinutkin jotain matkan varrella. Lyhyimmällä reitillä käytit 14 askelta: 1 -12 - 5 - 9 - 10 - 7 - 19 - 13 - 16 - 24 - 20 - 28 - 23 - 27. Kuinka selvisit? Vielä yksi kysymys ennen kuin lopetat. Kuka on nyt Suomen presidentti? Katso kohdasta 25 oikea vastaus.

28. Vuosina 1828-1844 Elias Lönnrot teki 11 pitkää runonkeruumatkaa Lappiin, Vienaan, Aunukseen ja Viroon. Lönnrot keräsi kansanrunoutta. Valtavasta materiaalistaan hän kokosi ja julkaisi suuren joukon erilaisia teoksia. Mistä sitten tuli Suomen kansalliseepos?

- *Kantelettaresta. Siirry kohtaan 22*
- *Kalevalasta. Siirry kohtaan 23*

KIELIOPPIA *ГРАММАТИКА*

1. Глагольная форма пассива прошедшего времени. *Passiivin imperfekti*

Показателем *passiivi* прошедшего времени являются суффиксы *-tiin* и *-tiin*. Образование *passiivi* прошедшего времени дано в таблице (*см.* начало урока).

Viime vuonna Suomeen tuotiin enemmän kuin Suomesta vietiin.	В прошлом году в Финляндии импорт превысил экспорт.
Heille annettiin monta hyvää neuvoa.	Им дали много хороших советов.
Maahan valittiin uusi presidentti.	В стране выбрали нового президента.

2. Пассив прошедшего времени в разговорной речи. *Puhekielen passiivi*

В разговорной речи очень часто пассивные конструкции употребляются вместо 3-его лица множественного числа изъявительного наклонения:

Viime vuonna me matkustimme Suomeen?	=	Viime vuonna me matkustettiin Suomeen?
Muistelimme vanhoja aikoja.	=	Me musteltiin vanhoja aikoja

3. Местоимение *(Pronoomini) molemmat*

molemmat = kumpikin оба, и тот и другой

Местоимение *kumpikin* имеет, в основном, только формы единственного числа. Форма множественного числа встречается лишь в тех случаях, когда главное слово, к которому относится *kumpikin*, имеет форму только множественного числа. Например:

Minä ostan kummatkin kengät.	Я куплю и те и другие ботинки.

Местоимение *molemmat* имеет формы только множественного числа:

	mon.
Nom.	mole**mm**at
Part.	mole**mp**ia
Gen.	mole**mp**ien
Adess.	mole**mm**illa
Iness.	mole**mm**issa
Illat.	mole**mp**iin
Ess.	mole**mp**ina
Transl.	mole**mm**iksi

Minä pidän *molemmista.*	Мне нравятся оба.
Olen tutustunut *molempiin.*	Я познакомилась с обоими.

HARJOITUKSET *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Kerro:*

a) omasta maastasi. Kerro, mikä on Venäjän historia. Mitkä ovat tärkeitä vuosia? Mitä silloin tapahtui? Millainen on sen nykypäivä?

b) kotikaupungistasi. Tunnetko sinä kotikaupunkisi? Kerro, mikä oli sen historia.

2. *Tee passiivin imperfekti:*

Malli: Illalla mennään kevelemään. → Illalla mentiin kävelemään.

1. Laakkeet pannaan kaappiin.
2. Tullaan ja mennään, ja ollaan aina liikkeessä.
3. Joskus luullaan, että tämä tie on lyhyin.
4. Talvella luistellaan ja hiihdellään.
5. Radiolähetyksiä kuunnellaan.
6. Tänä vuonna aiotaan opiskella paljon.
7. Maalla ongitaan ja levätään.
8. Kaupasta lähdetään ostamaan ruokaa.
9. Nuo talot rakennetaan nopeasti.
10. Näitä elokuvia katsotaan paljon.
11. Lehdessä kirjoitetaan vaaleista.
12. Illalla kokoonnutaan ylioppilaskerholle.

3. *Tee passiivin imperfekti:*

Malli: Täällä ____________ (syödä). → Täällä syötiin.

1. Kesällä ________________(tavata) vanhoja tuttuja Suomessa.
2. Tässä kaupungissa ________________ (puhua) ruotsia.
3. Yhtenä iltana ________________(pitää) juhlat, jossa ________________(keskustella), ________________(kuunnella) musiikkia, ________________(tanssia), ________________(juoda) hyvää viiniä ja ______________(syödä) hyvin.
4. Sanomalehdessä ________________(kertoa) tästä asiasta.
5. Seuraavana päivänä ________________(päättää) mennä teatteriin, ja siksi ________________(soittaa) teatterin kassaan.
6. Heitä ______________(häiritä) koko ajan.
7. Iltapäivällä ______________(lähteä) kävelemään kaupungille.
8. Helsinkiin ________________(mennä) bussilla.
9. Noina päivinä myös ________________(uida) ja ________________(levätä) sekä ______________(katsella) televisiota ja ______________(lukea) lehtiä ja ___________(puhua) maailman tapahtumista.
10. Kaupat ______________(avata) kello 7.
11. Neljän päivän kuluttua ________________(matkustaa) kotiin.
12. Kappale ______________(kerrata) monta kertaa.

4. *Vastaa kysymyksiin:*

Malli: Milloin nämä huoneet siivotaan? → Ne siivottiin jo.

1. Vieläkö näitä kirjeitä luetaan?
2. Milloin tämä näytelmä esitetään?
3. Eikö uusia oppikirjoja ostetakaan?
4. Milloin valituksemme käsitellään.
5. Milloin liput tilataan?
6. Kutsutaanko vieraita?
7. Eikö pukeuduta valmiiksi?
8. Vieläkö näitä virheitä tarkastetaan?
9. Milloin ne sanakirjat palautetaan kirjastoon?
10. Suoritetaanko tentit ensi viikolla?
11. Tarjotaanko kahvia?
12. Maalataanko seinä?

5. *Muuta lauseet passiiviksi:*

1. Hän kirjoitti lehdessä uudesta pienestä puolueesta.
2. He valmistautuivat vaaleihin hyvin.
3. Suomalaiset valitsivat hänet taas presidentiksi.
4. Täällä näimme eilen korken vieraan.
5. Uutisen lähetimme lehdille.
6. Asiasta jouduimme äänestämään.
7. Viime viikonloppuna he järjestivät kokouksen.
8. Hän haastatteli poulueen eduskuntaryhmän puheenjohtajaa radiossa.
9. He ottivat hänet jäseneksi puolueeseen.
10. Keskustelussa mainitsin kaikki nämä asiat.
11. Tähän työhön minä tarvitsin apua.
12. Minä osasin sen asian jo hyvin.

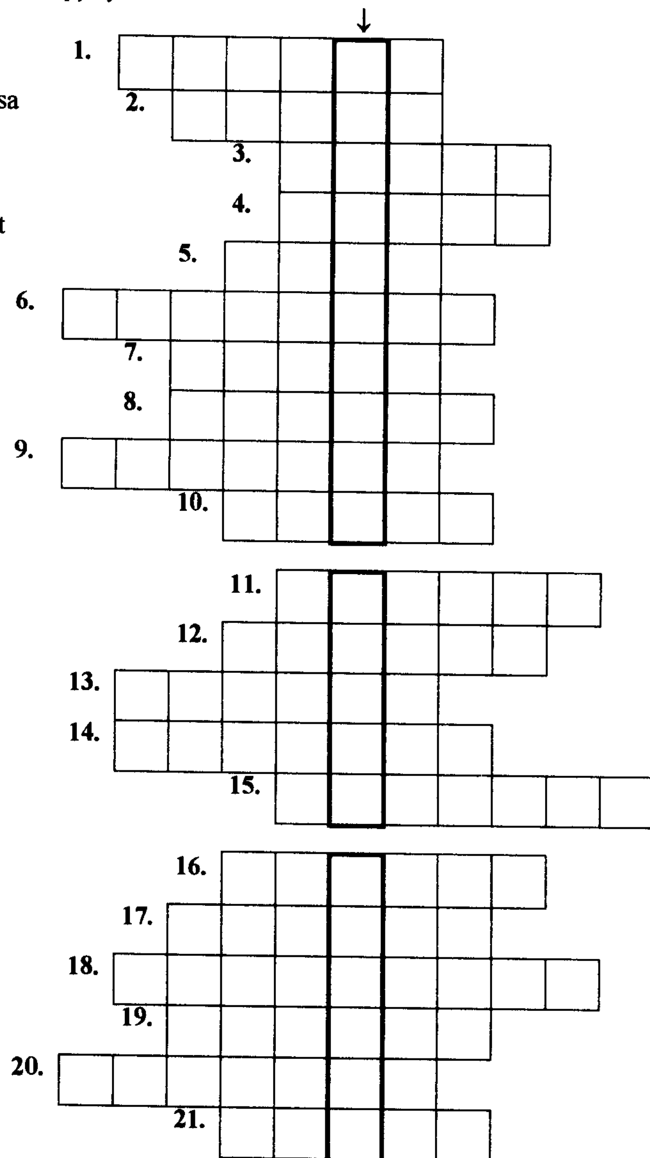
6. *Vastaa kysymyksiin:*

Mitä tehtiin, kun . . .

1. ________________________, kun huoneessa oli kylmä.
2. ________________________, kun radio meni kinni.
3. ________________________, kun oli paljon rahaa.
4. ________________________, kun ei ollut rahaa.
5. ________________________, kun oli kaunis kesä.
6. ________________________, kun kello oli 12.
7. ________________________, kun oli kiire.
8. ________________________, kun herätyskello soi.
9. ________________________, kun satoi vettä.
10. ________________________, kun satakieli lauloi.
11. ________________________, kun aurinko paistoi.
12. ________________________, kun lapsi syntyi.

7. *Ratkaise sanaristikko. Kirjoita vaakasuorille riveille annettujen verbien perusmuodot. Mitä tulee pystysuoraan?*

1. neuvomme
2. olen mennyt
3. olemme onkimassa
4. pestään
5. olkaa
6. ajattele
7. ehdittiin
8. olemme nousseet
9. kampaan
10. osasitko
11. putoisinne
12. emme kuulleet
13. älä tapaa
14. ei unohda
15. mainitsin
16. et lupaisi
17. haluttiin
18. lahjoitetaan
19. tiesin
20. älkää häiritkö
21. makaamalla

Pystysuoraan:

8. *Muuta puhekielelle:*

Malli: Luimme eilen uuden kirjan. → Me luettiin eilen uusi kirja.

1. Koulupäivän jälkeen me menimme tavallisesti suoraan kotiin.
2. Sitten me söimme jotain ja ehkä nukuimmekin hiukan.
3. Toisinaan sovimme kavereiden kanssa koulussa, että menimme illalla elokuviin.
4. Me muistimme sinut.
5. Me unohdimme, mitä me olimme siellä.
6. Me tarvitsimme rahaa.

9. *Täydennä. Käytä sanoja:* ***kumpikin*** *sekä* ***molemmat****:*

Malli: Vastasin sekä ensimmäiseen että toiseen kirjeen. →Vastasin kumpaankin kirjeeseen. → Vastasin molempiin kirjeisiin

1. Sekä Pekalla että Timolla on siniset silmät.
2. Rakastan sekä siskoani että veljeäni.
3. Kävin sekä museossa että näyttelyssä.
4. Sekä pienen että ison huoneen ikkunat ovat itään.
5. Hän kantoi kassia sekä vasemmassa että oikeassa kädessä.
6. Ostaisin sekä tämän että tuon puseron.
7. Tutustuimme sekä Liisaan että Leenaan teatterissa.
8. Me pidämme sekä maidosta että piimeästä.
9. Saimme kirjeitä sekä Liisä-tädiltä että Seija-tädiltä.
10. Kirjoitin sekä äidille että isälle.
11. Kävin Roomassa sekä turistina että oppaana.
12. Minä pakkasin vaatteita sekä isoon että pieneen kassiin.

10. *Käännä suomeksi:*

Об истории Хельсинки

Город Хельсинки был основан в 1550 году. Шведский король Густав Вааса основал Хельсинки не в том месте, где он находится сейчас, а в устье реки Вантайоки. В средние века устье реки Вантайоки было очень выгодным местом для основания нового города. Здесь проходили самые важные торговые пути. Город начал быстро развиваться.

Город рос, страна постепенно развивалась, и городу стала необходима новая, лучшая гавань. В 1640 году город переместился на берег моря в районе Вироннуеми.(современный Круунунхака).

Во времена господства Швеции город рос и развивался крайне медленно, если не принимать во внимание то время, когда строился Виапори (современная Суоменлинна). В 1748-1788 годах солдаты и

строители крепости расселились в городе, и это сильно повлияло на его жизнь. Хельсинки начал быстро расти.
Хельсинки много раз горел. Первый раз это случилось в 1654 году. Очень крупный пожар, в котором сгорела большая часть города, случился в 1808 году.
В 1808 году началась русско-шведская война, которая заканчивается поражением Швеции, и Финляндия была присоединена к Российскому государству. Старая столица Финляндии - Турку - находилась слишком близко от шведской границы, поэтому в 1812 году столица переносится из Турку в Хельсинки, который находился недалеко от Санкт-Петербурга. Русский царь присваивает городу статус *(status)* столицы. В новой столице стали много строить. Вокруг Сенатской площади был построен прекрасный центр города, который спланировал архитектор Карл Людвиг Энгель.
Правительство страны переехало в Хельсинки в 1819 году, а университет — в 1827 году после большого пожара в Турку.
В то время Хельсинки был трехъязычным городом. В Хельсинки говорили на финском, шведском и русском языках. И названия улиц писали на трех языках.

11. *Lue tarkasti seuraava teksti ja käännä venäjäksi:*

SUOMEN POLIITTINEN JÄRJESTELMÄ

-Olen jo kuullut, että teillä on parin kuukuaden kuluttua eduskuntavaalit. Koska nykyiset kansanedustajat valittiin?
-Viimeiset vaalit pidettiin neljä vuotta sitten.
-Kuinka monta puoluetta eduskunnassa on?
-Suomessa on monipuoluejärjestelmä. Poliittisiä puolueita on paljon. Eduskunnassa on yhdeksän suurta puoluetta, jotka johtuvat suhteellisesta vaalitavasta.
-Onko Suomessa toinen vaalitapa?
-Kyllä on. Se on enemmistövaali, jossa valituksi tulee se, joka saa suurimman äänimäärän.
-Mikä puolue on suurin?
-Suomen Keskusta. Toiseksi suurin on Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP), kolmanneksi suurin Kansallinen Kokoomus ja neljänneksi suurin Vasemmistoliitto.
-Olen huomannut, että Suomen puolueet jaetaan kolmeen ryhmään, vasemmisto-, keskusta- ja oikeistopuolueisiin.
-Niin on.
-Mitkä puolueet muodostavat keskustan?
-Suomen Keskusta lisäksi keskustaan kuuluvat Kansallinen Kokoomus ja Ruotsalainen Kansanpuolue.

-Montako vasemmistopuoluetta eduskunnassa nyt on?
-Kaksi. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ja Vasemmistoliitto.
-Entä oikeistopuolueet?
-Suomen Kristillinen Liitto (SKDL) ja Suomen Maaseudun Puolue (SMP). Lisäksi noin 5 % äänistä viime vaaleissa sai Vihreä Liitto
-Onko eduskunnassa naisia? ,
-200 kansanedustajasta 79 on naisia, mikä on enemmän kuin missään muualla maailmassa.
-Saavatko kaikki suomalaiset asukkaat osallistua vaaliin?
-Ei, vain Suomen kansalaiset, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta.
-Kuka on Suomen presidentti?
-Suomen tasavallan presidentti on Martti Ahtisaari, joka astui virkaansa 1.3.1994
Presidentin toimikausi Suomessa on kuusi vuotta.
-Montako virkakautta sama henkilö voi toimia presidenttinä?
-Korkeintaan kaksi.
-Kuka on presidentin läheisin työtoveri?
-Se on pääministeri, joka johtaa hallitusta.
-Montako ministeriä on hallituksessa?
-17. Ja hallituksen 17 ministeristä viisi on naisia.
-Kuuluuko Suomi johonkin puolustusliittoon?
-Ei kuulu mihinkään. Suomi on poliittisesti puolueeton valtio. NATO:n kanssa Suomi on solminut rauhankumppanuussopimuksen. Se on jäsenenä mm. YK:ssa, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksessa, Pohjoismaiden neuvostossa sekä Euroopan talousalueessa.
-Mikä on Suomen valuutta?
-Suomen markka. Yhdellä US dollarilla saa noin 5 Suomen markkaa.

12. *Kerro, kuinka maatasi hallitaan ja miten siellä eletään?*

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

aapi/nen, -sen, -sta	азбука, букварь
aiheeton, aiheettoman, -ta	необоснованный
aineelli/nen, -sen, -sta	материальный, вещественный
ainoastaan	только, лишь, единственно
ampumavälikohtau/s, -ksen, -sta	перестрелка
askel, -en, -ta	шаг
astu/a, -n	шагнуть, ступить; сделать шаг; наступать
asutta/a, asutan	заселять; населять; расселять
edelleen	дальше, далее; по-прежнему
erehty/ä, erehdyn	ошибаться, сделать ошибку; заблуждаться, обманываться

esi-isä, -n, -ä предок, прародитель; родоначальник
hallinto, hallinnon, -a владение, управление; администрация, правление
halli/ta, hallitsen править; царствовать; владеть
hallitu/s, -ksen, -sta правительство; правление
henkilö, -n, -ä лицо, личность, особа; человек; персонаж
henki/nen, -sen, -stä духовный; умственный, интеллектуальный
hieman немного, чуть-чуть
huoma/ta, huomaan замечать; различать; обращать внимание
pommitu/s, -ksen, -sta (воздушная) бомбардировка
hävi/tä, -än терпеть поражение, проигрывать; потеряться, затеряться; пропадать; исчезать
ilmesty/ä, -n появляться, появиться; возникнуть
johta/a, johdan вести; руководить; управлять
johto, johdon, -a руководство, управление
johtu/a, johdun происходить; следовать, вытекать
joukko, joukon, -a множество, масса; семейство; толпа, группа
julkais/ta, -en публиковать, опубликовывать; издавать
jäl/ki, -en, -keä след; путь
jäsen, -en, -tä член
jääkau/si, -den, -tta ледниковый период
kalastaja, -n, -a рыбак; рыболов
kanna/s, -ksen, -sta перешеек
kansalli/nen, -sen, -sta национальный
kansallis/tunto, -tunnon, -tuntoa национальное самосознание
kehity/s, -ksen, -stä развитие
keruumatka, -n, -a поездка по сбору чего-либо
kerä/tä, -än собирать, коллекционировать
keskittyä, keskityn сосредотачиваться, концентрироваться
ketju, -n, -a цепь, цепочка
kielto/laki, -lain, -lakia сухой закон; закон о запрещении *ч.-л.*
kohta, kohdan, -a место; пункт
kokoelma, -n ,-a собрание, коллекция
kokoonpano, -n, -a сборка, составление; состав
kokou/s, -ksen, -sta собрание; съезд
koostu/a, -n состоять из ч.-л.
koo/ta, kokoon собирать, набирать; копить; коллекционировать
korkeintaan самое большее, максимум, не более

koululaito/s, -ksen,-sta школа
kumo/ta, -an опрокидывать, перевертывать; отменять; опровергать
kurkistel/la, -en заглядывать, выглядывать
kuuluisa, -n ,-a знаменитый, известный
kylä, -n, -ä деревня, село, селение
kynä, -n, -ä ручка
laakso, -n, -a долина
laukau/s, -ksen, -sta выстрел
liennyty/s, -ksen, -stä смягчение, разрядка
liitto, liiton ,-a союз
liittä/ä, liitän присоединять, соединять; объединять
luo/da, -n создавать, создать; творить
löytö, löydön, -ä находка
menettä/ä, menetän терять, утрачивать; лишаться
merki/tä, -tsen значить
merkkipäivä, -n, -ä знаменательная дата, юбилей
muisti, -n, -a память
muodosta/a, -n делать, составлять; образовывать; составлять; преобразовывать
muualla в другом месте, в других местах
myöhemmin позже, позднее
määrä, -n, -ä количество; объем, размер
neuvosto, -n,- a совет
nokkeluu/s, -ksen, -sta ловкость, проворство; сметливость; сообразительность
nousu, -n, -a подъем
nyky/aika, -ajan, -aikaa настоящее время
nykyi/nen, -sen, -stä настоящий, теперешний, нынешний
näyttämö, -n, -ä сцена, театр, арена
oikeisto, -n, -a правые партии, правые
olkapää, -n, -tä плечо
osallistu/a, -n участвовать, принимать участие
pala/a, -n гореть, сгорать
palo, -n, -a пожар
paranemi/nen, -sen, -sta улучшение, выздоровление; исцеление
piispa, -n, -a епископ
poliitti/nen, -sen, -sta политический
puolikas, puolikkaan, -ta половинка
puoliksi пополам; наполовину
puolustus/liitto, -liiton, -liittoa оборонительный союз
raja, -n, -a граница
rauhankumppanuus-sopimu/s, -ksen, -sta мирный договор
runou/s, -den, -tta поэзия
ruotsalaistu/a, ruotsalaisdun ошведиться, шведизироваться
ryhty/ä, ryhdyn *(ryhtyä + III inf.)* начинать; приниматься; браться
saakka *(Illat. + saakka)* до

selvittä/ä, selvitän	прояснять; разбирать
siirtä/ä, siirrän	передвигаться, перемещаться; переносить
sisäi/nen, -sen, -sta	внутренний
sisältä/ä, sisällän	содержать, заключать
solmi/a, -n	заключать; связывать
sopimu/s,	договор, соглашение; условие
suhteelli/nen, -sen,-sta	относительный, сравнительный; соотносительный; пропорциональный, соразмерный
syyttä/ä, syytän	винить, обвинять
talousalue	хозяйственный район, регион
testament/ti, -in	завещание
todistu/s, -ksen, -sta	свидетельство, справка; доказательство
toimikau/si, -den, -tta	срок службы, деятельности
toivottavasti	надо надеяться, что . . .
turvallisuu/s, -den,-tta	безопасность
useat *(mon.)*	многие, несколько
uusinta	переделка, перестройка, обновление; возобновление
vaalit (mon.)	выборы
vaikutta/a, vaikutan	влиять, действовать; оказывать давление

vaikutu/s, -ksen, -sta	влияние, воздействие; действие; эффект; впечатление
valit/tu, -un, -tua	выбранный, избранный; избранник
valmistautu/a, valmistaudun	готовиться, подготавливаться; собраться, снаряжаться
valta, vallan, -a	господство; власть, право; государство
valtiomie/s, -hen, -stä	государственный *(политический)* деятель
varhai/nen, -sen, -sta	ранний
varrella	около, возле, подле; в течение, во время
varsinaisesti	собственно, в основном
vasemmisto, -n, -a	левые партии, левые
vastau/s, -ksen, -sta	ответ
virka, viran, -a	должность, пост, служба
virkakau/si, -den, -tta	срок полномочий
visailu, -n ,-a	викторина
vuosi/sata, -sadan, -a	век, столетие
välikohtau/s, -ksen, -sta	инцидент
yhteistyö, -n ,-tä	сотрудничество, совместная деятельность
ään/i, -en, -tä	голос; звук

* * *

eli	или *(пояснительный союз)*
Se maksaa markan eli sata penniä.	Это стоит марку или сто пенни.
itse asiassa	в сущности, по сути дела, собственно говоря
mennä pieleen	получилась осечка; не удалось, не выгорело
olla perillä	быть на месте, дойти, добраться до места
olla peräisin	происходить; быть какого-либо происхождения
olla voimassa	быть в силе, сохранять свою силу, быть действительным
pidä hauskaa!	веселитесь! развлекайтесь! всего хорошего!
päästä eroon jostakin	отделаться от чего-либо
YK = Yhdistyneet Kansakunnat	Объединенные Нации
äänestää nurin	провалить при голосовании

YHDEKSÄSTOISTA KAPPALE **19** **ДЕВЯТНАДЦАТЫЙ УРОК**

Тема 1: Hulluja juttuja

Грамматика:
1. Причастие II пассива
2. Отрицательная форма *imperfekti* пассива
3. Прошедшее время *(perfekti)* пассива
4. Прошедшее время *(pluskvamperfekti)* пассива

Текст 1: Myllynkivi
Текст 2: Pari hölmöläistarinaa

NEGATIIVINEN PASSIIVIN IMPERFEKTI

TYYPPI I

Yksikön 1. persoonan vartalo + -ttu/-tty

kysyä → kysyn → kysy- + -tty → kysy**tty**
lukea → luen → lue- + -ttu → lue**ttu**

Huom. a, ä → e
tiet*ää* → tiedän → tied*ä*- + -tty → tied*e***tty**
ott*aa* → otan → ot*a*- + -ttu → ot*e***ttu**

TYYPPI II

Infinitiivin vartalo + -tu/-ty

juoda → juo- + -tu → juo**tu**
nähdä → näh- + + -ty → näh**ty**
tehdä → teh- + + -ty → teh**ty**

TYYPPI III

Infinitiivin vartalo + -tu/-ty

tulla → tul- + -tu → tul**tu**
mennä → men- + -ty → men**ty**
surra → sur- + -tu → sur**tu**
nousta → nous- + -tu → nous**ty**

TYYPPI IV

Infinitiivin vartalo + -ttu/-tty

tavata → tava- + -ttu → tava**ttu**
herätä → herä- + -tty → herä**tty**

TYYPPI V

Infinitiivin vartalo + -ttu/-tty

valita → vali- + -ttu → vali**ttu**
häiritä → häiri- + -tty → häiri**tty**

MYLLYNKIVI
Ollin mukaan

Hölmöläiset olivat rukiinleikkuunsa. Ruis oli jo korjattu ja viety saunaan, missä se puitiin, sitten kun se oli löylyssä kuivattu. Nyt ruvettiin jyviä jauhamaan. Mutta tapahtui, että kun jauhaminen oli alkamassa, niin huomattiin, että jotakin puuttui. Ei ollut myllyä.
"Olipa onnea, että emme myllyn puutetta aikaisemmin huomanneet", arvelivat hölmöläiset, "ennen aikojaan olisimme ruvenneet hukkaan hätäilemään. Nythän vasta sopii hätäillä, kun hätä on käsissä!"
Hätäiltiin siinä sitten. Jonkin ajan kuluttua ruvettiin ajattelemaan, mitä voisi tehdä tässä myllyasiassa. Ja päätös tehtiin sellainen: "Kaikki miehet virsut jalkaan, eväskontti selkään ja sopivia myllynkiviä etsimään!" Lähtivät matkaan ahkerat Hölmölän miehet. Metsää kulkivat, järven rantaa rämpivät ja myllynkiveä etsivät. Ja lopulta nousivat korkealle mäelle. Siellä mäen huipulla he näkivät melkoisen suuren, pyöreähkön kiven.
"Tuossapa se nyt vihdoin on kuin onkin oikein sopiva päällimmäinen kivi meidän myllyymme!"
Viikkomäärin mäen huippulla sitä kiveä hakattiin, porattiin ja kalkutettiin siksi, kunnes se oli saatu tasaisen ympyriäiseksi. Keskelle kiveä porattiin suuri reikä, niin kuin myllynkivessä tulee olla ja niin kuin olivat neuvoneet tekemään toispaikkakuntalaiset, joilla ennestään oli mylly ja myllynkivet. Mutta myllyä ei ollut ajateltu rakentaa sinne korkealle mäelle keskelle metsää, vaan alas järven rannalle, arvelivat hölmöläiset, että totta kai myllynkiven piti olla siellä, missä myllykin oli. Ja niin piti siis myllykivi vietämän mäeltä alas.
Kun raskas kivi oli miehissä maasta noustu, se kannettiin alas jyrkkää mäen rinnettä myöten. Kun oli päästy puoliväliin, irtaantui mäen syrjästä pieni kivi, joka iloisesti lähti vierimään alas.

"Katsokaa, katsokaa!" huusi silloin muuan hölmöläisistä, "noinhan miedän myllynkivenmekin menisi mäkeä alas!"
"Voi, voi, meitä, kun emme tuota keinoa ennemmin huomanneet!" huusivat toiset. "Turhaan olemme tässä raskasta myllynkiveämme kantaneet ja aikaamme tuhlanneet. Kantakäämme nyt kivemme takaisin ylös, ja annetaan sen sitten itsestään alas vieriä."
Hölmöläiset rupesivat kantamaan myllykiveä takaisin mäen päälle.

Kahden tunnin päästä saatiin taas mäen harjalle. No, nyt myllykiven piti mennä itsestänsä. "Mutta entä jos kivi minnekään karkaa?" arveli joku. "Olisi parempi panna joku uskottu mies mukaan kiveä vartioimaan ja taitavasti alas ohjailemaan".
Sanottu ja tehty! Nuorin mies joukosta pisti päänsä myllynkiven silmään[1], ja toiset rupesivat miehissä pyörittämään kiveä liikkeelle. Kivi lähti pyörimään ja mies kiven mukana.
Mutta kivi pääsi suoraan järveen, joka oli mäen alapuolella. Miehet kapusivat mäen harjalta alas järven rantaan kiveä hakemaan. Mutta silläpä ei missään näkynyt miestä eikä kiveä. Hölmöläiset kauan aikaa turhaan olivat etsineet, mutta vihdoin ajattelivat pahoillaan: "Oli kuin olikin uskottu miehemme sittenkin petturimies, kun meiltä kiven varasti ja vei johonkin!"
Laittoivat kuulutuksen kaikille tiedoksi, että jos missä tahansa tulee vastaan semmoinen mies, jolla on harmaa parta ja kirjava vyö ja kaulassa myllykivi, niin pitää ottaa kiinni ja tuoda Hölmölään takaisin!

KIELIOPPIA — *ГРАММАТИКА*

1. Причастие II пассива. *Partisiippi II passiivi*

Показателем *partisiippi II passiivi* являются суффиксы **-tu/-ty, -ttu/-tty**. Образование *partisiippi II* по типам глаголов представлены в таблице (*см.* начало урока). *Partisiippi II* имеет слабую ступень чередования согласных.

2. Отрицательная форма *imperfekti* пассива. *Passiivin imperfektin kieltomuodot*

Отрицательная форма *imperfekti* пассива образуется при помощи отрицательной частицы *ei* и *partisiippi II passiivi.*

Sotaa *ei* koskaan *unohde/ttu* minulle.	Война не забыта.
Häntä *ei vali/ttu* presidentiksi.	Его не выбрали президентом.

[1] silmä - в данном случае имеется в виду еще одно значение этого слова: ушко, проушина, отверстие.

3. Прошедшее время *(perfekti)* пассива. *Passiivin perfekti*

3.1. Форма прошедшего времени *(perfekti)* пассива образуется при помощи вспомогательного глагола *olla* и *partisiippi II passiivi.*

Huone *on* jo *siivo/ttu.*	Комната уже убрана.
Onko presidentti jo *vali/ttu*?	Президент уже выбран?

Huom. Глагол всегда стоит в единственном числе:

Kirjeet *on* jo *vie/ttu* postiin.	Письма уже отнесены на почту

3.2. Отрицательная форма *perfekti* пассива:

ei ole + partisiippi II passiivi

Häntä *ei ole esitel/ty* minulle.	Мне его не представили
Minulle *ei ole kerro/ttu,* että hän tulee huomenna.	Мне не сказали, что она придет завтра.

4. Прошедшее время *(pluskvamperfekti)* пассива. *Passiivin pluskvamperfekti*

4.1. Форма прошедшего времени *(pluskvamperfekti)* пассива:

oli + partisiippi II passiivi.

Auto *oli oste/ttu* jo eilen.	Машина была куплена еще вчера.
Kaikki *oli* jo *syö/ty*, kun vieraat tulivat.	Все было уже съедено, когда пришли гости.
Kun kirja *oli lue/ttu*, se viettiin kirjastoon.	Когда книга была прочитана, ее отнесли в библиотеку.

4.2. Отрицательная форма *pluskvamperfekti* пассива:

ei ollut + partisiippi II passiivi

Kysymyksiä *ei ollut ote/ttu* huomioon.	Вопросы не были приняты во внимание.
Sinua *ei ollut näh/ty* kaupungilla.	Тебя не было видно в городе.

HARJOITUKSET — *УПРАЖНЕНИЯ*

1. *Mitä on tehty?*

a) Eilen meillä oli siivouspäivä. Kerro mitä oli tehty ja mitä ei ollut tehty?
b) Tänä kesänä talossa oli remontti. Kerro mitä oli tehty ja mitä ei ollut tehty?
c) Uusi romaani julkaistiin viime vuonna. Kerro mitä oli tehty ennen sitä.

2. *Harjoittele passiivimuotoja:*

ostaa	**ostetaan**	**ei osteta**	**ostettiin**	**ei ostettu**
tavata				
päättää				
suorittaa				
toivoa				
ulkoilla				
vaatia				
vuokrata				
haastatella				
jatkaa				
kustantaa				
kutoa				
nauraa				
osata				
valita				
merkitä				
häiritä				
huomata				
tulla				
miettiä				
keskustella				
surra				
nousta				
laskea				
tietää				

3. *Vastaa negatiivisesti:*

Malli: Luettiinko nämä kirjeet? → Ei luettu.

1. Avattiinko televisio?
2. Varattiinko pöytä?
3. Annettiinko ruokaa kissalle?
4. Tilattiinko kotiin lehtiä?
5. Lisättiinkö teehen sokeria?
6. Suljettiinko ikkuna?
7. Ajateltiinko tämä asia?
8. Vietiinkö rahaa pankkiin?
9. Rakennettiinko kesämökki?
10. Uitiinko järvessä?
11. Lennettiinkö ulkomaille?
12. Käännettiinkö teksti?

4. *Tee negateevinen passiivin imperfekti:*

Malli: Tästä ei ____________ (puhua). → Tästä ei puhuttu.

1. Täällä ei________________(tehdä) työtä.
2. Tänä kesänä ei________________(lähteä) onkimaan
3. Hametta ei ________________(pestä).
4. Siitä ei ________________(kirjoittaa) sanomalehdessä
5. Työtä ei ________________(jatkaa) tänä vuonna.
6. Lippuja ei ______________(ostaa) ajoissa.
7. Kahvia ei ______________(keittää).
8. Kalaa ei ________________(paistaa).
9. Laskuja ei ________________(maksaa).
10. Kotona ei ________________(tiskata) eikä __________ (siivota)
11. Kirjettä ei ______________(saada).
12. Täällä ei ______________ (nehdä) mitään.

5. *Tee positiivinen passiivin perfekti:*

Malli: Hänelle ______________ (kertoa). → Hänelle on kerrottu.

1. Passi ________________(tarkistaa).
2. Ovi __________________(sulkea).
3. Laulu __________________(laulaa).
4. Valuutta ______________(vaihtaa).
5. Lasi vettä ______________(juoda).
6. Seinät ________________(maalata).
7. Museo ______________(rakentaa).
8. Ongelma ______________(unohtaa).
9. Kappale ______________(oppia).
10. Lapsi ____________(jättää) kotiin.
11. Kukka ______________(myydä).
12. Auto ______________(korjata).

6. *Tee negatiivinen passiivin perfekti:*

Malli: Miksi pöytää ___________ (kattaa). → Miksi pöytää ei katettu.

1. Miksi niin hyvää ratkaisua___________(ehdottaa)?
2. Miksi kotitehtävää______________(tehdä)?
3. Miksi tätä asiaa__________________(mainita)?
4. Miksi autoa _______________(tankata)?
5. Miksi ruokalistaa________________(tuoda)?
6. Miksi ehdotusta____________(hyväksyä)?
7. Miksi lupaa______________(antaa)?
8. Miksi sauna_____________(lämmittää)?
9. Miksi pyykkiä______________(pestä)?
10. Miksi ruokaa ________________(laittaa)?
11. Miksi telefaxia _______________(lähettää)?
12. Miksi laskua ________________(maksaa)?

7. *Tee positiivinen pluskvamperfekti:*

Malli: Milloin kaupunki ____________ (rakentaa)? →
→ Milloin kaupunki oli rakennettu?

1. Auto, joka ____________(ostaa) eilen, meni rikki.
2. Sopimus ______________(allekirjoittaa).
3. Voittaja______________(palkita).
4. Se tapahtui silloin, kun Moskova ____________(perustaa).
5. Vapaa aika ______________(viedä) hyvin.
6. Kotona huomasin, että lappu ______________(kiinnittää) ovelle.
7. Syksyllä ______________(käydä) marjassa ja sienessä.
8. Paketti ______________(hakea) postista.
9. Meidät ______________jo (esitellä).
10. Tätä asiaa ____________(kysyä) yliopistossa.
11. Mitä siellä ____________(tehdä)?
12. Siellä ____________(tarjota) lämmintä ruokaa.

8. *Tee negatiivinen pasiivin pluskvamperfekti:*

Malli: Minulle __________ (puhua) tästä mitään? →
→ Minulle ei ollut puhuttu tästä mitään.

1. Pojalle ___________(selittää) tätä sääntöä.
2. Taloa ______________(rakentaa) vielä.
3. Taulua ______________(maalata) silloin.
4. Tätä asiaa ______________(ajatella) loppuun.
5. Rakennusta ____________(suunnitella) ajoissa.
6. Kirjaa ____________ (kirjoittaa) .
7. Häntä _____________(vihata) koskaan.
8. Kokkoa ________________(sammuttaa).
9. Ovea ______________(sulkea).
10. Silloin ______________(nauraa) paljon ollenkaan.
11. Paikkaa _____________(varata).
12. Kerjettä ______________(kirjoittaa).

9. *Pane verbit oikeaan muotoon:*

1. Suomessa __________________(puhua) ruotsia.
2. Taulun ______________(maalata) kuuluisa taitelija.
3. Talo ______________(rakentaa) joen rannalle.
4. Kauppaa ei ______________(avata), kun tulin.
5. Moskovasta __________________(lentää) Tukholmaan.
6. Tätä ei ________________(tarvita) ennenkin.
7. ________________(sanoa), että Suomi on tuhansien järvien maa.
8. Kaupunki ________________(perustaa) vuonna 1147.

9. Kirja ____________(kääntää) monelle kielelle, kun se julkaistiin tässä maassa.
10. Eilen __________________(nukkua) eri huoneessa.
11. Asunto oli siivottu, kun minua ____________ (käydä) katsomassa.
12. Matkalaukut ______________ jo (pakata), kun minä soitan hänelle.

10. *Käännä suomeksi:*

Однажды летним утром на пристани деревни *Hölmola* стояла яхта, к которой сзади был привязан ялик *(jolla)*. Раньше жители деревни никогда не видели такой большой лодки. Неудивительно, что они долго стояли на пристани и разглядывали чудесную лодку. Кто-то предположил, что это не лодка, а огромный тюлень *(hylje)*, другие считали, что это рыба-кит.
- Это кит или тюлень? - осмелились спросить наконец жители деревни у маленького мальчика, который стоял рядом с лодкой на причале. Мальчик засмеялся и сказал:
- Это называется яхта.
- А что это там такое маленькое, сзади привязано? Это сынок яхты?
- Да, - сказал мальчик насмешливо.
Жители деревни спросили мальчика, не могут ли они купить этого малыша. Покупка взрослой лодки для них может быть несколько дороговатой, но они, конечно, вполне могут подождать, пока малыш подрастет.
Так жители деревни получили ялик. Но когда за все лето, а также и на следующее лето тоже, ялик не обнаружил никаких признаков роста, они разрубили его на дрова *(halko)*.

11. *Lue seuraavat tekstit ja käännä venäjäksi:*

PARI HÖLMÖLÄISTARINAA

Olipa kerran Hölmölä-niminen kylä, jossa asuivat hölmöläiset. Heidän tyhmyydestä on olemassa paljon tarinoita.
Kerran talvella hölmöläiset näkivät pienen vieraan pojan, joka hiihtää jäällä.
- Mistä sinä tulet ja kuka sinä olet? he kysyivät pojalta.
- Enoni kummin kaiman vuohi karkasi kerran Hölmölään laitumelle. Hölmöläiset olivat pojan vastaukseen tyytyväisiä. Kyllä huomasi, että poika oli sukua.
Poika laskeutui suksiltaan jäälle ja painoi suunsa jään pintaan. Lumiseen jäähän jäi suusta jälki. Sitten poika kairasi suun kokoisen reiän jäähän ja alkoi onkia.
- Minkä tähden sinä noin pienestä avannosta ongit? hölmöläiset kyselivät.
- Eivät isommat kalat suuhun mahtuisi. Tästä pienestä reiästä tulee juuri suun kokoisia kaloja, poika vastasi.
- Tuossa on järkeä, tuumivat hölmöläiset. - Kaikesta huomaa, että poika tulee sukuunsa.

* * *

Kerran hölmöläiset lähtivät joukolla asioitaan hoitamaan. He jättivät pojan kotimieheksi. Ennen lähtöään emäntä paistoi kakun. Poika, joka jää kotimieheksi, kysyi:
-Milloin kakku syödään?
-Sitten kun aika tulee, vastasi emäntä.
Muuan ohikulkija kuuli sattumalta keskustelun avonaisesta ikkunasta. Kun talon väki oli lähtenyt asioilleen, mies meni tupaan ja tervehti tuttavallisesti poikaa. Poika kysyi:
-Tunnenko minä sinut? En ole sinua ennen nähnyt.
-Kyllä sinä minut tunnet. Minun nimeni on Aika. Poika ilahtui suuresti, kun kuuli kulkijan nimen. Hän haki kakun ja paloitteli sen. Sitten poika ja vieras söivät kaikki kakunpalat ja nuolivat vielä murusetkin lautaselta.

Hölmö

Einari Vuorela

Hölmö meni saunaan,
kylpemään saunaa,
synkeästi suuttui,
kivikiuas puuttui.

Hölmö teki kiukaan,
ankaran kiukaan,
synkeästi suuttui,
vesiamme puuttui.

Hölmö nouti vettä,
avannosta vettä,
sykeästi suuttui,
kylpyvasta puuttui.

Hölmö nousi koivuun,
talviseen koivuun,
synkeästi suuttui,
puusta lehdet puuttui.

12. *Tunnetko sinä tarinan hölmöläisien tyhmyydestä? Kerro.*

SANASTO ***СЛОВАРЬ***

ankara, -n ,-a	строгий; суровый
avonai/nen, -sen, -sta (= avoin)	открытый; раскрытый
emän/tä,-nän,-tää	хозяйка
ennemmin	раньше; лучше, скорее
ennestään	издавна, с давних пор, давно, раньше
eväskont/ti, -in, -tiä	котомка с провизией
haka/ta, hakkaan	колотить, бить; рубить; высекать
harja, -n, -a	вершина, гребень; гребешок
hukkaan	напрасно, без всякой пользы
hätä, hädän, -ä	нужда, беда , бедствие; забота, волнение; спешка
hätäil/lä, -en	беспокоиться, волноваться; тревожиться
ilahtu/a, ilahdun	обрадоваться, порадоваться, развеселиться
irtaantu/a, irtaandun	оторваться, отделиться
jauha/a, -n	молоть, размалывать

jo/ku, jon/kun, jota/kuta	кто-то, кто-нибудь, кто-либо
jyvä, -n, -ä	зерно
järk/i, -en, -eä	разум, ум; рассудок
kaira/ta, -an	буравить, сверлить, высверливать
kakku, kakun, -a	торт, кекс; хлебец
kalkutta/a, kalkutan	стучать, постукивать
karata, karkaan	убегать, сбежать, удирать
kaula, -n, -a	шея
kavu/ta, kapuan	слезать; лазить, влезть, влезать; взбираться
keino, -n, -a	способ, средство
kirjava, -n, -a	пестрый, разноцветный
kiv/i, -en, -eä	камень
korja/ta, -an	починить, отремонтировать; убирать, убрать
kulkija, -n ,-a	прохожий, проезжий
kuulutu/s, -ksen, -sta	объявление, извещение
laidun, laitumen, -ta	выгон, пастбище
leikkuu, -n, -ta	жатва
lumi/nen, -sen,-sta	снежный, снеговой
lähtö, lähdön, -ä	отправление, уход
mahtu/a, mahdun	помещаться, умещаться, вместиться
melkoi/nen, -sen, -sta	довольно большой, порядочный, значительный
miehissä	всей компанией
muru/nen, -sen, -sta	крошка
muuan	некий; один; некто
mylly, -n, -ä	мельница
myllynkiv/i, -en, -eä	мельничный жернов
myöten *(Part. + myöten)*	по, вдоль
mäk/i, -en, -eä	гора, горка; пригорок, холм
nuol/la, -en	лизать, облизывать
näkyä, näyn	виднеться, быть видным
ohjail/la, -en	править, управлять
onn/i, -en, -ea	счастье
parta, parran, -a	борода
petturi , -n, -a	обманщик; предатель; изменник
pora/ta, poraan	бурить, буравить; сверлить, высверливать, просверливать
pui/da, -n	молотить, обмолачивать
puoliväli, -n, -ä	середина
puuttu/a, puutun	недоставать, не хватать; трогать, застревать
pyöreähkö, -n, -ä	кругловатый, округлый
pyörittä/ä, pyöritän	крутить, вертеть, вращать; катать, катить
pyöri/ä, -n	вертеться, крутиться; катиться
päälle *(Gen. + päälle)*	на что-то

päällimmäi/nen, -sen, -stä	верхний
päätö/s, -ksen, -stä	конец, завершение; решение
rinne, rinteen, -ttä	склон, откос, косогор
rui/s, rukiin, -ta	рожь
ruveta, rupean	начинать, браться; приниматься; стать кем-либо
rämpi/ä, rämmin	бродить, тащиться
sattumalta	случайно
sittenkin	все-таки, все же
siksi	поэтому, потому
suks/i, -en, ea	лыжа
suuttu/a, suutun	рассердиться, сердиться, возмущаться, гневаться
synkeä, -n, -ä	мрачный, хмурый, пасмурный
syrjä, -n , -ä	край, бок
taitavasti	умело
talvi/nen, -sen, -sta	зимний
terveh/tiä, -din	приветствовать
toispaikkakuntalai/nen -sen, - sta	житель соседнего местечка
tupa, tuvan	изба, избушка
turhaan	напрасно, тщетно, зря
tuttavalli/nen, -sen, -sta	приятельский, фамильярный, интимный
tuumi/a, -n	думать, размышлять, раздумывать
tyhmyy/s, -den, -ttä	глупость
uskot/tu, -un, -tua	верный, преданный; доверенный
varasta/a, -n	красть, украсть, своровать
vieri/ä, -n	катиться, скатываться; покатиться
viikkomäärin	целыми неделями, по неделям
virsu, -n, -a	лапоть
vuoh/i, -en, -ta	коза
vyö, -n, -tä	пояс, кушак
ympyriäi/nen, -sen, -stä	круглый, округлый
jyrk/kä, -än, -kää	крутой

* * *

tulla vastaan	встретить, пойти навстречу
ottaa kiinni	схватить
tähden	из-за, ради, благодаря
minkä tähden	почему?
kummin kaima	тезка крестного; седьмая вода на киселе
olla pahoilla + -ni, -si, -nsa, -mme, -nne, -nsa	огорчаться

KAHDESKYMMENES KAPPALE — 20 — ДВАДЦАТЫЙ УРОК

Тема: Puhekieltä

Грамматика: Некоторые наиболее типичные отличия финской разговорной речи от письменного языка

Текст: Oppilaiden keskusteluja

PUHEKIELTÄ

Me kaikki puhumme kieltä hieman eri tavalla. Puheesta saattaa kuulla ihmisen kotipaikan ja iän, mitä hän harrastaa, mitä töitä hän tekee, millainen koulutus ja toveripiiri hänellä on. Silloin tällöin suomalaisten seurassa voi kuulla:

-Oletko sinä kotoisin Savosta, kun vääntää sanoja noin?

-Tuon täytyy olla Turun puolesta, koska tuolla tavalla lyhentää sanoja!

Paikkakunnan kieli on *murretta*. Suomen murteet jaetaan länsi- ja itämurteisiin. Jako on jo yli sata vuotta vanha. Murteet eroavat toisistaan monin tavoin:

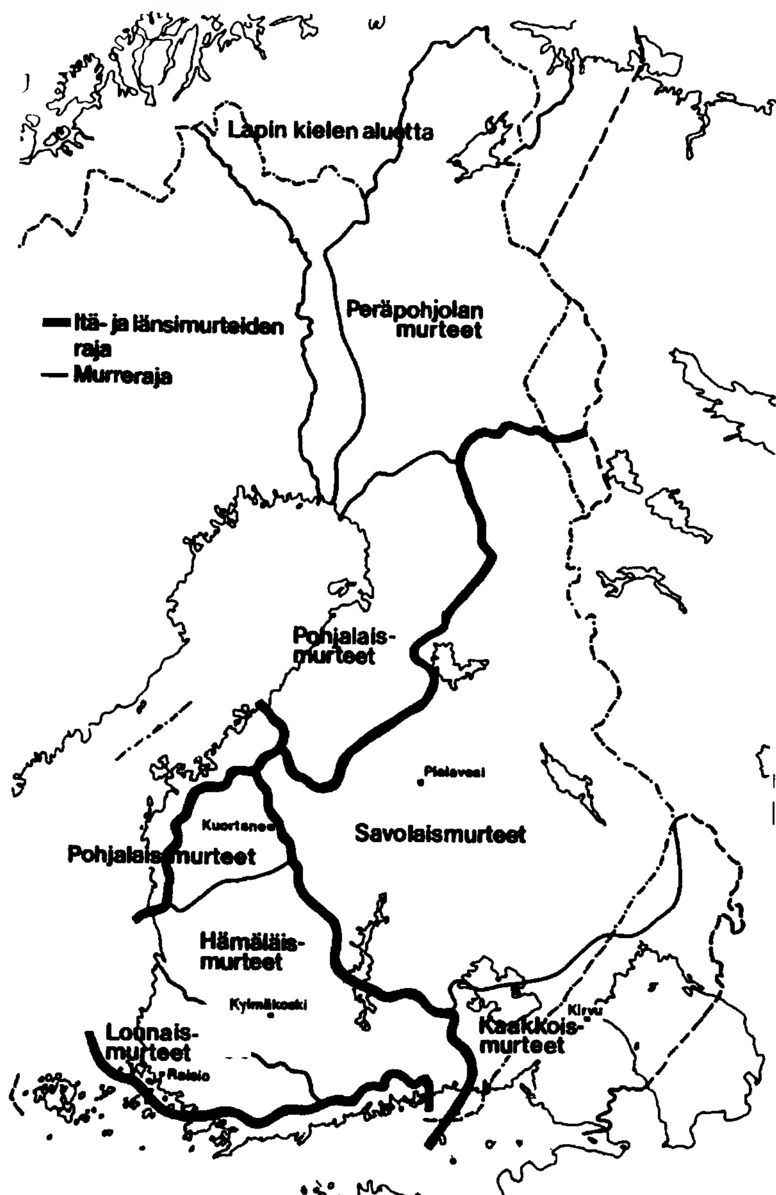
- eroja on sanojen merkityksissä. Esimerkiksi sana **tuima** merkitsee joissakin murteissa suolatonta, joissakin suolaista.
- ja sanojen muodoissa:

yleiskieli	*länsimurteet*	*itämurteet*
maa	maa	moa
me	me	myö
padan	palan	paan
	paran	poan

Jotkin murrepiirteet säilyvät puheessa, koska ne ovat paljon värikkäämpiä kuin vastaavat yleiskielen sanat.

Suomen kirjakieli eroaa yleensä melko paljon puhekielestä. Ehkä te olette jo huomanneet, että suomalaiset eivät puhu sillä tavalla kuin teille on opetettu. Tässä kirjassa on ollut jo esillä passiivin käyttö mon. 1. persoonan asemesta.

kirjoitetaan	*puhutaan*
menemme	mennään
menimme	mentiin

Sitä huolimatta on tärkeää oppia ensin kirjakieli, mutta ottaa esille näitäkin puhe- ja kirjakielen eroja. Seuraavassa on muutamia muita puhekielen piirteitä:

1. Persoonapronominit:

kirjoitetaan	*puhutaan*
minä	mä
sinä	sä

2. Kolmannessa persoonassa käytetään yleisesti pronomineja *se* ja *ne* myös ihmisistä:

kirjoitetaan	*puhutaan*
hän	se
he	ne

3. Persoonapronominien muut muodot:

kirjoitetaan	*puhutaan*
minun	mun
minua	mua
minulla	mulla jne.
sinun	sun
sinua	sua
sinulle	sulle jne.
nämä	nää
tämän	tän jne.

4.Muutamat verbit lyhenevät puhekielessä:

	kirjoitetaan	*puhutaan*
olla	olen	oon
	olet	oot
	on	on
	olemme	ollaan
	olette	ootte
	ovat	on
tulla	tulen	tuun
	tulet	tuut
	tulee	tulee
	tulemme	tullaan
	tulette	tuutte
	tulevat	tulee

mennä	menen	meen
	menet	meet
	menee	menee
	menemme	mennään
	menette	meette
	menevät	menee

5. Kysymyspartikkelin *-ko/-kö* sijasta on kysymyksissä *-ks:*

kirjoitetaan	*puhutaan*
onko?	onks?
lähdettekö?	lähettekste?

6. Konditionaalissa ja translatiivissa häviää lopusta *-i:*

kirjoitetaan	*puhutaan*
saisi	sais
suureksi	suureks

7. Lukusanoistakin *-i* häviä:

kirjoitetaan	*puhutaan*
yksi	yks
kaksi	kaks
viisi	viis
kuusi	kuus

8. Muut lukusanatkin lyhenevät:

kirjoitetaan	*puhutaan*
seitsemän	seittemä
kahdeksan	kaheksa
kymmenen	kymmene
yksitoista	ykstoist
kaksikymmentä	kakskyt
seitsemänkymmentä	seitkyt jne.

9. Sanan viimeisessä tavussa kaksi erilaista vokaalia muuttuu yhdeksi pitkäksi vokaaliksi:

kirjoitetaan	*puhutaan*
hirveä	hirvee
vain	vaan

10. Eräissä sanoissa *-d-* katoaa tai muuttuu *-i: -ksi:*

kirjoitetaan	*puhutaan*
meidän	mei(j)än
teidän	tei(j)än

11. 3. infinitiivin illatiivin pääte *-ma-/-mä-* katoaa usein:

kirjoitetaan	*puhutaan*
ostamaan	ostaan
hakemaan	hakeen

On muitakin piirteita, jotka erottavat puhekielen kirjakielestä. Se on slangisanoja Slangi on rentoa puhekieltä. Se ei ole mikään erillinen kieli, vaan sitä käytetään puheessa muun kielen ohessa. Eri ikä- ja ammattiryhmillä voi olla oma slanginsa, kuten esimerkiksi sotilailla ja koululaisilla. Muutamia slangisanoja tulee tämän tekstin yhteydessä esille:

***OPPILAIDEN KESKUSTELUJA** (Puhekieltä)*

Kaksi 17-vuotiasta tyttöä siesoo lukion pihalla tupakkapaikalla.

Tyttö 1: Kyllä oli taas hirveetä safkaa tänään.
Tyttö 2: Niin oli. Ihan kamalaa mömmöä. Heitäks yhen röökin?
Tyttö 1: Tos on. Nyt hei, onks sulla stendaria (= sytkäriä)? Mä unohdin omani himaan.
Tyttö 2: Joo, on mulla veskassa. Venaas vähän, mä käyn hakeen.

Hetken kuluttua.

Tyttö 1: Sulla on muuten (sairaan/sika- =) hakee rotsi. Paljonko kärsit?
Tyttö 2: En mitään. Mutsi osti. Lähetäänkö kiskalle ostaan jädee?
Tyttö 1: Mennään vaan. Onks sulla fyrkkaa (= hynää, hintaa)?
Tyttö 2: Joo, mä sain huntin faljalta tänä aamuna, kun se heitti mut skoleen.

Kioskin luona tytöt tapaavat kaksi tuttua poikaa.

Tytöt: Mitäs kundit (= jätkät)?
Pojat: Mitäs tässä. Tultiin ostaan karkkia ja limpparia. Lähettekste muuten illalla leffaan meiän kaa? Siellä menee Steven Spielbergin uusin.
Tytöt: Ei käy. Me mennään illalla futismatsiin. Kävisköö lauantai-iltana?
Pojat: Silloin on bileet Timpan uuden gimmakaverin luona.
Tytöt: Ei oo totta. Onkse taas retkahtanut uuteen typyyn? Tuliks sillä bänät sen entisen kaa?
Pojat: Joo, Timppa heitti sen pellolle. Kun se dokas liikaa. Samana iltana Timppa pokas tän uuden muijan raflasta. Niin mites on. Lähettekste messiin?
Tytöt: Tietty. Aiottekste ottaa jotain lauantai-iltana?

Pojat: On meillä pari bissee.
Tyttö 1: Ja mä voisin pyytää broidilta vinkkupullon. Ketä sinne bileisiin muuten tulee? Ei kai vaan Virtasen Pena? Mä en kestä sitä, se on ihan täys tollo (ääliö, dorka, nuija)!
Tyttö 2: Joo, sillä jätkällä on ruuvit löysällä.
Pojat: Ei se pääse. Sen mummo potkas (= tyhjää, delas, heitti veivinsä) Ja se pitää lähtee Landelle hautajaisiin.
Tytöt: Ai jaa. Mut nyt meiäin on mentävä. Kohta alkaa äikän tunti. Maikka repii pelihousunsa, jos me ei tulla ajoissa tunnille. Treffataan lauantaina kello neljä dösäasemalla.
Pojat: Selvä. Moido!
Tytöt: Heippa!

OPPILAIDEN KESKUSTELUJA *(Yleiskieltä)*

Kaksi 17-vuotiasta tyttöä siesoo lukion pihalla tupakkapaikalla.

Tyttö 1: Kyllä oli taas hirveätä ruokaa tänään.
Tyttö 2: Niin oli. Ihan kamalaa ruokaa. Annatko yhden savukkeen?
Tyttö 1: Tosi on. Nyt hei, onko sinulla sytytintä? Minä unohdin omani kotiin.
Tyttö 2: Joo, on minulla laukussa. Odota vähän, minä käyn hakemassa.

Hetken kuluttua.

Tyttö 1: Sinulla on muuten todella hyvä takki. Paljonko maksoit?
Tyttö 2: En mitään. Äiti osti. Lähdemmekö kioskille ostamaan jäätelöä?
Tyttö 1: Mennään vain. Onko sinulla rahaa?
Tyttö 2: Joo, minä sain satasen isältä tänä aamuna, kun hän vei minut kouluun.

Kioskin luona tytöt tapaavat kaksi tuttua poikaa.

Tytöt: Mitä pojat?
Pojat: Mitä tässä. Tulimme ostamaan karamellia ja limonaatia. Lähdettekö te muuten illalla elokuviin meidän kanssa? Siellä menee Steven Spielbergin uusin elokuva.
Tytöt: Ei käy. Me menemme illalla jalkapallootteluun. Kävisikö lauantai-iltana?
Pojat: Silloin on juhlat Timon uuden tyttöystävän luona.
Tytöt: Ei ole totta. Onko hän taas rakastunut uuteen tyttöön? Tuliko hän loppua sen entisen kanssa?
Pojat: Joo, Timo lopetti sen seurustelun. Kun hän ryyppäsi liikaa. Samana iltana Timo iski tämän uuden tytön ravintolasta. Niin miten on. Lähdettekö te mukaan?
Tytöt: Tietysti. Aiotteko te ottaa jotakin lauantai-iltana?
Pojat: On meillä pari kaljaa.
Tyttö 1: Ja minä voisin pyytää veljelta viinipullon. Ketä sinne juhliin muuten tulee? Ei kai vain Virtasen Pena? Minä en kestä sitä, se on ihan tosi idiootti!

Tyttö 2: Joo, sillä pojalla on ruuvit löysällä.
Pojat: Ei se pääse. Sen mummo kuoli. Ja hänen pitää lähteä mummolaan (maaseudulle) hautajaisiin.
Tytöt: Ai jaa. Mut nyt meidän on mentävä (meidän täytyy mennä). Kohta alkaa äidinkielen tunti. Opettaja hermostuu, jos me emme tule ajoissa tunnille. Tapaamme lauantaina kello neljä linja-autoasemalla
Pojat: Selvä. Hei hei!
Tytöt: Hei!

Numeroiden nimet:

1	ykkönen	7	seiska
2	kakkonen	8	kasi
3	kolmonen	9	ysi
4	nelonen	10	kymppi
5	viitonen	100	satanen
6	kuutonen		

HARJOITUKSET ***УПРАЖНЕНИЯ***

1. *Etsi kappaleesta, mitä seuraavat sanat tarkoittavat.*

1. bileet ____________________
2. bisse ____________________
3. broidi ____________________
4. dösä ____________________
5. furkka ____________________
6. futismatsi ____________________
7. gimmakaveri ____________________
8. hima ____________________
9. huntti ____________________
10. karkki ____________________
11. kundi ____________________
12. limppari ____________________
13. maikka ____________________
14. mutsi ____________________
15. mömmö ____________________
16. röökki ____________________
17. safka ____________________
18. skole ____________________
19. stendari ____________________
20. tollo ____________________
21. treffata ____________________
22. typy ____________________
23. veska ____________________

2. *Ymmärrätkö?*

1. Mut voinhan mä tulla sielt sunnuntaiaamuna dösällä pois.
2. Täytyyks sun maksaa sähköst ja vedest eriksee?
3. Toi fillari on tosi makee.
4. Se oli kyl ihan tyhmää, koska en mä sit kuitenkaa alottanu niit opintoi.
5. Ootteks te kotona huomenna?
6. Matkustat sä laivalla?

3. *Persoonapronominit muuttuvat usein puhekielessä. Mitä muotoja tiedät?*

1. minä olen ________________
2. sinä olet ________________
3. hän on ________________
4. me olemme ________________
5. te olette ________________
6. he ovat ________________

SANASTO — *СЛОВАРЬ*

asemesta (*Gen. + asemesta*)	вместо
erilli/nen, -sen, -sta	отдельный; обособленный, изолированный
ero, -n ,-a	разница; различия
ero/ta, -an	отделять; выделяться; отличаться, различаться
erotta/a, erotan	разделять; отличать, различать
esille	вперед, наружу, на поверхность
esillä	на виду
hermostu/a, -n	нервничать, расстраиваться; раздражаться, выходить из себя
hirve/ä, -n, -ä	ужасный, страшный, отвратительный
huolimatta (*Part. + huolimatta*)	несмотря на..., не взирая на...
ikä, iän, -ä	возраст
iske/ä, -n (*puhek.*)	ударять, бить; приударить, подцепить
jako, jaon, -a	раздел; деление, разделение; разбивка
jalkapallo, -n, -a	футбол; футбольный мяч
kado/ta, katoan	исчезать, пропадать; выпадать, выскакивать
kamala, -n, -a	ужасный, страшный
karamelli, -n, -a	конфета, карамель
kioski, -n, -ä	киоск
kirjakiel/i, -en, -tä	литературный язык
koululai/nen, -sen, -sta	школьник, школьница
kuten	как
liikaa	слишком, чересчур; слишком много
limonaa/ti, -din, -tia	лимонад
lopetta/a, lopetan	кончать, оканчивать; закончить, завершить
lyhentä/ä, lyhennän	укорачивать, сокращать
lyhetä, lyhenen	укорачиваться, сократиться, сокращаться
merkity/s, -ksen, -stä	значение
mummola, -n, -a	дом бабушки

mur/re, -teen, -retta	диалект, наречие, говор
muuten	иначе; обычно, вообще
muuttu/a, muutun	меняться, изменяться; превращаться
ohessa (*Gen. + ohessa*)	возле, подле, около, при, рядом; одновременно, заодно
ottelu,- n, -a	матч
puhekiel/i, -en, -tä	разговорный язык, разговорная речь
pääte, päätteen, -ttä	конец; окончание
rakastu/a, -n (*+ Illat.*)	влюбляться
ryhmä, -n, -ä	группа
ryypä/tä, ryyppään	хлебнуть, глотнуть; пить, выпить, выпивать
savuke, savukkeen, -tta	сигарета
seura, -n, -a	общество, компания, среда
seurustelu, -n, -a	общение, знакомство; ухаживание, близкое знакомство
sijasta (*Gen. + sijasta*)	вместо
slangi, -n, -a	сленг
sotila/s, -an, -sta	солдат, боец, воин; военный, военнослужащий
suola/ton, -ttoman, -tonta	несоленый
suolai/nen, -sen, -sta	соленый
sytytin, sytyttimen, -tä	зажигалка
tavu, -n, -a	слог
tupakka, tupakan, -a	табак, сигарета, папироса
tärke/ä, -n, -ä	важный
vastaava, -n, -a	соответствующий
vääntä/ä, väännän	гнуть, сгибать, выворачивать, коверкать
yhteydessä (*Gen. + yhteydessä*)	в связи с чем-либо
yleisesti	вообще
yleskiel/i, -en, -tä	общелитературный, всеобщий, универсальный язык

* * *

monin tavoin	многими, различными способами
ruuvit löysällä	винтиков не хватает
silloin tällöin	время от времени
sillä tavalla	таким образом, способом

ПРИЛОЖЕНИЕ

ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТАБЛИЦЫ

I. NOMINIEN TAIVUTUSTYYPIT *ТИПЫ СКЛОНЕНИЯ ИМЕН*

v= vokaali=гласный
c=consonantti=согласный

- **после долгого гласного или дифтонга *(pitkän vokaalin tai diftongin jälkeen)***

	Perusmuoto	*Part.yks.*	*Gen.yks.*	*Illat.yks.*	*Part.mon.*
-VV	puu	-ta	-n	-hun	puita
-Vi	torstai	-ta	-n	-hin	torstaita
-ie	tie	-tä	-n	-hen	teitä
-yö	yö	-tä	-n	-hön	öitä

- **после одного гласного в двусложных словах *(yhdän vokaalin jälkeen 2-tavuisissa sanoissa)***

	Perusmuoto	*Part.yks.*	*Gen.yks.*	*Illat.yks.*	*Part.mon.*
-u,-y	aamu	-a	-n	-un	aamuja
-o,-ö	talo	-a	-n	-on	taloja
-ä	kynä	-ä	-n	-än	kyniä
-a	kala	-a	-n	-an	kaloja
	muna	-a	-n	-an	munia
-i	kahvi	-a	-n	-in	kahveja
	pieni	pientä	pienen	pieneen	pieniä
	kivi	kiveä	kiven	kiveen	kiviä
	vesi	vettä	veden	veteen	vesiä
-e	perhe	perhettä	perheen	perheeseen	perheitä

Huom.

nukke	-a	nuken	nukkeen	nukkeja
lumi	lunta	lumen	lumeen	lumia
lapsi	lasta	lapsen	lapseen	lapsia
meri	merta	meren	mereen	meriä
länsi	länttä	lännen	länteen	lensiä

- **в многосложных словах *(kolmi- ja useampitavuisissa sanoissa)***

	Perusmuoto	*Part.yks.*	*Gen.yks.*	*Illat.yks.*	*Part.mon.*
-u,-y	kilpailu	-a	-n	-un	-ja
-o,-ö	asunto	-a	-n	-on	-ja
	numero	-a	-n	-on	-ita
-ä, -a	omena	-a	-n	-an	omenia omenoita
	kynttilä	-ä	-n	-än	kynttilöitä
	ongelma	-a	-n	-an	ongelmia
-i	kioski	-a	-n	-in	kioskeja
	lääkäri	-ä	-n	-in	lääkäreitä
	parempi	parempaa	paremman	parempaan	parempia

- **после согласной *(konsonantin jälkeen)***

	Perusmuoto	*Part.yks.*	*Gen.yks.*	*Illat.yks.*	*Part.mon.*
-n	nainen	naista	naisen	naiseen	naisia
	puhelin	-ta	puhelimen	puhelimeen	puhelimia
	mahdoton	-ta	mahdottoman	mahdottomaan	mahdottomia
-s	kallis	-ta	kalliin	kalliiseen	kalliita
	rikas	-ta	rikkaan	rikkaaseen	rikkaita
	kysymys	-tä	kysymyksen	kysymykseen	kysymyksiä
-t	olut	-ta	oluen	olueen	oluita
-l,-r	sisar	-ta	sisaren	sisareen	sisaria

Huom.

-n	lämmin	-tä	lämpimän	lämpimään	lämpimiä
	lähin	-tä	lähimmän	lähimpään	lähimpiä
-s	mies	-tä	miehen	mieheen	miehiä
	paras	-ta	parhaan	parhaaseen	parhaita
	salaisuus	salaisuutta	salaisuuden	salaisuuteen	salaisuuksia
	viides	viidettä	viidennen	viidenteen	viidensiä
-t	tuhat	-ta	tuhannen	tuhanteen	tuhansia
	kevät	-tä	kevään	kevääseen	keväitä

- **заимствованные слова *(lainasanat)***

-C	Ivanov	-ia	-in	-iin	-eja

II. SIJAMUODOT — ПАДЕЖИ

	примеры esimerkit		окончания päätteet		вопросы kysymykset
	ед.ч. yks.	мн.ч. mon.	ед.ч. yks.	мн.ч. mon.	
1. nominatiivi	pieni matto	pienet matot		-t	kuka?ketkä? mikä?mitkä? millainen? millaiset?
2. partitiivi	pientä mattoa	pieniä mattoja	-a/-ä, -ta/-tä, -tta/-ttä	-a/-ä, -ta/-tä	ketä? mitä? millaista?
3. genetiivi	pienen maton	pienten mattojen	-n	-en, -in, -den, -ten -tten	kenen? minkä? millaisten?
4. akkusatiivi	pieni matto pienen maton	pienet matot	nom. yks. gen. yks.	nom. mon.	kuka?mikä? kenet? minkä?
5. adessiivi	pienellä matolla	pienillä matoilla	-lla/-llä		millä? kenellä? millaisella? minkä tai kenen luona?
6. ablatiivi	pieneltä matolta	pieniltä matoilta	-lta/-ltä		miltä? keneltä? millaiselta? minkä tai kenen luota?
7. allatiivi	pienelle matolle	pienille matoille	-lle		mille? kenelle? millaiselle? minkä tai kenen luo?
8. inessiivi	pienessä matossa	pienissä matoissa	-ssa/-ssä		missä? kenessä? millaisessa?
9. elatiivi	pienestä matosta	pienistä matoista	-sta/-stä		mistä? kenestä? millaisesta?
10. illatiivi	pieneen mattoon	pieniin mattoihin	удлинение последней гласной основы+-n -h-n; -seen; -siin		mihin? keneen? millaiseen?
11. essiivi	pienenä mattona	pieninä mattoina	-na/-nä		minä? kenenä? millaisena?
12. translatiivi	pieneksi matoksi	pieniksi matoiksi	-ksi		miksi? keneksi? millaiseksi?

III. PRONOMINIT — МЕСТОИМЕНИЯ

	yks.	*mon.*	*yks.*	*mon*
Nom.	mikä	mitkä	ei mikään	eivät mitkään
Part.	mitä		ei mitään	
Gen.	minkä		ei minkään	
Adess.	mi | llä		ei millään	
Abl.	mi | ltä		ei miltään	
All.	mi | lle		ei millekään	
Iness.	mi | ssä		ei missään	
Elat.	mi | stä		ei mistään	
Illat.	mi | hin		ei mihinkään	
Ess.	mi | nä		ei minään	
Transl.	mi | ksi		ei miksikään	

	yks.	*mon.*	*yks.*	*mon*
Nom.	kuka	ketkä	ei kukaan	eivät ketkään
Part.	ketä	kei | tä	ei ketään	ei keitään
Gen.	kene | n	kei | den	ei kenenkään	ei keidenkään
Acc.	kene | t	ket | kä		
Adess.	kene | llä	kei | llä	ei kenelläkään/kellään	ei keilläkään
Abl.	kene | ltä	kei | ltä	ei keneltäkään/keltään	ei keiltäkään
All.	kene | lle	kei | lle	ei kenellekään/kellekään	ei keillekään
Iness.	kene | ssä	kei | ssä	ei kenessäkään/kessään	ei keissäkään
Elat.	kene | stä	kei | stä	ei kenestäkään/kestään	ei keistäkään
Illat.	kene | en	kei | hin	ei keneenkään/kehenkään	ei keihinkään
Ess.	kene | nä	kei | nä	ei kenenäkään	ei keinäkään
Transl.	kene | ksi	kei | ksi	ei keneksikään	ei keiksikään

Nom.	**minä**	**sinä**	**hän**	**me**	**te**	**he**
Part.	minua	sinua	häntä	meitä	teitä	heitä
Gen.	minu | n	sinu | n	häne | n	mei | dän	tei | dän	hei | dän
Acc.	minu | t	sinu | t	häne | t	mei | dät	tei | dät	hei | dät
Adess.	minu | lla	sinu | lla	häne | llä	mei | llä	tei | llä	hei | llä
Abl.	minu | lta	sinu | lta	häne | ltä	mei | ltä	tei | ltä	hei | ltä
All.	minu | lle	sinu | lle	häne | lle	mei | lle	tei | lle	hei | lle
Iness.	minu | ssa	sinu | ssa	häne | ssä	mei | ssä	tei | ssä	hei | ssä
Elat.	minu | sta	sinu | sta	häne | stä	mei | stä	tei | stä	hei | stä
Illat.	minu | un	sinu | un	häne | en	mei | hin	tei | hin	hei | hin
Ess.	minu | na	sinu | na	häne | nä	mei | nä	tei | nä	hei | nä
Transl.	minu | ksi	sinu | ksi	häne | ksi	mei | ksi	tei | ksi	hei | ksi

	yks.	*yks.*	*yks.*	*mon.*	*mon.*	*mon.*
Nom.	tämä	tuo	se	nämä	nuo	ne
Part.	tätä	tuo | ta	sitä	näi | tä	noi | ta	nii | tä
Gen.	tämän	tuo | n	sen	näi | den	noi | den	nii | den
Adess.	tä | llä	tuo | lla	sillä	näi | llä	noi | lla	nii | llä
Abl.	tä | ltä	tuo | lta	siltä	näi | ltä	noi | lta	nii | ltä
All.	tä | lle	tuo | lle	sille	näi | lle	noi | lle	nii | lle
Iness.	tä | ssä	tuo | ssa	siinä	näi | ssä	noi | ssa	nii | ssä
Elat.	tä | stä	tuo | sta	siitä	näi | stä	noi | sta	nii | stä
Illat.	tä | hän	tuo | on	siihen	näi | hin	noi | hin	nii | hin
Ess.	tä | nä	tuo | na	sinä	näi | nä	noi | na	nii | nä
Transl.	tä | ksi	tuo | ksi	siksi	näi | ksi	noi | ksi	nii | ksi

	yks.	*mon.*	*yks.*	*mon.*	*yks.*	*mon.*
Nom.	joka	jotka	jokin	jotkin	joku	jotkut
Part.	jota	joita	jotakin	joitakin	jotakuta	joitakuita
Gen.	jonka	joiden	jonkin	joidenkin	jonkun	joidenkuiden
Adess.	jo | lla	joi | lla	jollakin	joillakin	jolla | kulla	joilla | kuilla
Abl.	jo | lta	joi | lta	joltakin	joiltakin	jolta | kulta	joilta | kuilta
All.	jo | lle	joi | lle	jollekin	joillekin	jolle | kulle	joille | kuille
Iness.	jo | ssa	joi | ssa	jossakin	joissakin	jossa | kussa	joissa | kuissa
Elat.	jo | sta	joi | sta	jostakin	joistakin	josta | kusta	joista | kuista
Illat.	jo | hon	joi | hin	johonkin	joihinkin	johon | kuhun	joihin | kuihin
Ess.	jo | na	joi | na	jonakin	joinakin	jona | kuna	joina | kuina
Transl.	jo | ksi	joi | ksi	joksikin	joiksikin	joksi | kuksi	joiksi | kuiksi

	yks.	*mon.*	*yks.*	*mon.*	*mon.*
Nom.	kumpi	kumma/t	kumpi/kin	kumma/t/kin	molemmat
Part.	kumpa/a	kumpia	kumpa/a/kin	kumpi/a/kin	molempia
Gen.	kumma/n	kumpi/en	kumma/n/kin	kumpi/en/kin	molempien
Adess.	kumma/lla	kummi/lla	kumma/lla/kin	kummi/lla/kin	molemmilla
Abl.	kumma/lta	kummi/lta	kumma/lta/kin	kummi/lta/kin	molemmilta
All.	kumma/lle	kummi/lle	kumma/lle/kin	kummi/lle/kin	molemmille
Iness.	kumma/ssa	kummi/ssa	kumma/ssa/kin	kummi/ssa/kin	molemmissa
Elat.	kumma/sta	kummi/sta	kumma/sta/kin	kummi/sta/kin	molemmista
Illat.	kumpa/an	kumpi/in	kumpa/an/kin	kumpi/in/kin	molempiin
Ess.	kumpa/na	kumpi/na	kumpa/na/kin	kumpi/na/kin	molempina
Transl.	kumma/ksi	kummi/ksi	kumma/ksi/kin	kummi/ksi/kin	molemmiksi

	yks.	*mon.*
Nom.	kaikki	kaikki
Gen.	kaiken	kaikkien
Part.	kaikkea	kaikkia
Illat.	kaikkeen	kaikkiin
Iness.	kaikessa	kaikissa
Ellat.	kaikesta	kaikista
Allat.	kaikelle	kaikille
Adess.	kaikella	kaikilla
Ablat.	kaikelta	kaikilta
Transl.	kaikeksi	kaikiksi
Ess.	kaikkena	kaikkina

III. ADJEKTIIVIN KOMPARATIIVI JA SUPERLATIIVI — *СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ*

	komparatiivi		***superlatiivi***	
	yks.	***mon.***	***yks.***	***mon.***
Nom.	iso*mpi*	iso*mma*t	iso*in*	iso*imma*t
Part.	iso*mpa*a	iso*mpi*a	iso*in*ta	iso*impi*a
Gen.	iso*mma*n	iso*mpi*en	iso*imma*n	iso*impi*en
Adess.	iso*mma*lla	iso*mmi*lla	iso*imma*lla	iso*immi*lla
Ablat.	iso*mma*lta	iso*mmi*lta	iso*imma*lta	iso*immi*lta
Allat.	iso*mma*lle	iso*mmi*lle	iso*imma*lle	iso*immi*lle
Iness.	iso*mma*ssa	iso*mmi*ssa	iso*imma*ssa	iso*immi*ssa
Ellat.	iso*mma*sta	iso*mmi*sta	iso*imma*sta	iso*immi*sta
Illat.	iso*mpa*an	iso*mpi*in	iso*impa*an	iso*impi*in

IV. VERBIEN TAIVUTUSTYYPIT — *ТИПЫ ГЛАГОЛОВ*

1. окончание инфинитива *-a/-ä* (после основы инфинитива, заканчивающейся на гласный звук)

(Vokaali+) -a/-ä

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.act.*	*Pass.prees.*
puhu/a	puhun	puhui	puhunut	puhutaan
laske/a	lasken	laski	laskenut	lasketaan
oppi/a	opin	oppi	oppinut	opitaan
käyttä/ä	käytän	käytti	käyttänyt	käytetään
otta/a	otan	otti	ottanut	otetaan
anta/a	annan	antoi	antanut	annetaan

Huom.

lentä/ä	lennän	lensi	lentänyt	lennetään
tietä/ä	tiedän	tiesi	tiennyt tietänyt	tiedetään

2. окончание инфинитива -da/-dä *(Pitkä vokaali tai diftongi +) -da/-dä*

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.*	*Pass.prees.*
jää/dä	jään	jäi	jäänyt	jäädään
soi/da	soin	soi	soinut	soidaan
juo/da	juon	joi	juonut	juodaan
syö/dä	syön	söi	syönyt	syödään

Huom.

käydä	käyn	kävi	käynyt	käydään
tehdä	teen	teki	tehnyt	tehdään
nähdä	näen	näki	nähnyt	nähdään

3. окончание инфинитива *-la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä, -ta/-tä (после основы инфинитива, заканчивающейся на согласный звук)*

(-l +)-la/-lä,
(-n +) -na/-nä,
(-r +) -ra/-rä,
(-s +) -ta/-tä

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.*	*Pass.prees.*
tul/la	tul*e*n	tuli	tullut	tullaan
men/nä	men*e*n	meni	mennyt	mennään
sur/ra	sur*e*n	suri	surrut	surraan
nous/ta	nous*e*n	nousi	noussut	noustaan

Huom.

ol/la	olen	oli	ollut	ollaan

3л.,ед. и мн. ч - *on, ovat*

juos/ta	juo*k*sen	juo*k*si	juossut	juostaan

4. окончание инфинитива *-ta/-tä (после основы инфинитива, заканчивающейся на гласный звук, кроме -i, -e)*

(Vokaali +) -ta/-tä

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.*	*Pass.prees*
tarjo/ta	tarjo*a*n	tarjosi	tarjonnut	tarjotaan

окончание инфинитива *-ta/-tä (после основы инфинитива, заканчивающейся на гласный звук -i)*

(-i +) -ta/-tä

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.*	*Pass.prees*
merki/tä	merki*ts*en	merkitsi	merkinnut	merkitään

5. окончание инфинитива *-ta/-tä (после основы инфинитива, заканчивающейся на гласный звук -e)*

(-e +) -ta/-tä

I inf.	*Akt.ind.prees.*	*Imperf.*	*II partis.*	*Pass.prees*
pae/ta	pake*ne*n	pakeni	pakennut	paetaan

V. VERBIEN MODUKSET — *НАКЛОНЕНИЯ ГЛАГОЛОВ*

LUKEA (MITATA)

1. Изъявительное наклонение, действительный залог. *Indikatiivi Aktiivi*

Presens

yks.	1. luen (mittaan)	en	lue (mittaa)
	2. luet (mittaat)	et	
	3. lukee (mittaa)	ei	
mon.	1. luemme (mittaamme)	emme	
	2. luette (mittaatte)	ette	
	3. lukevat (mittaavat)	eivät	

Imperfekti

yks.	1. luin (mittasin)	en	lukenut (mitannut)
	2. luit (mittasit)	et	
	3. luki (mittasi)	ei	
mon.	1. luimme (mittasimme)	emme	lukeneet (mitanneet)
	2. luitte (mittasitte)	ette	
	3. lukivat (mittasivat)	eivät	

Perfekti

yks.	1. olen	lukenut (mitannut)	en ole	lukenut (mitannut)
	2. olet		et ole	
	3. on		ei ole	
mon.	1. olemme	lukeneet (mitanneet)	emme ole	lukeneet (mitanneet)
	2. olette		ette ole	
	3. ovat		eivät ole	

Pluskvamperfekti

yks.	1. olin	lukenut (mitannut)	en ollut	lukenut(mitannut)
	2. olit		et ollut	
	3. oli		ei ollut	
mon.	1. olimme	lukeneet (mitanneet)	emme olleet	lukeneet(mitanneet)
	2. olitte		ette olleet	
	3. olivat		eivät olleet	

2. Сослагательное наклонение. *Konditionaali*

Presens

yks.	1. lukisin (mittaisin)	en	lukisi (mittaisi)
	2. lukisit (mittaisit)	et	
	3. lukisi (mittaisi)	ei	
mon.	1. lukisimme (mittaisimme)	emme	
	2. lukisitte (mittaisitte)	ette	
	3. lukisivat (mittaisivat)	eivät	

3. Повелительное наклонение. *Imperatiivi*

yks.	2. lue (mittaa)	älä lue (mittaa)
mon.	2. lukekaa (mitatkaa)	älkää lukeko (mitatko)

VI. Инфинитивы. *Infinitiivit*

1. **inf.**	lyhyt muoto	lukea(mitata)
3. **inf.**	iness.	lukemassa(mittaamassa)
	elat.	lukemasta(mittaamasta)
	illat.	lukemaan(mittaamaan)
	adess.	lukemalla(mittaamalla)
4. **inf.**	nom.	lukeminen(mittaaminen)

VII. Причастие. *Partisiippi*

Part.II Aktiivi	lukenut(mitannut)
Part. II Pass.	luettu (mitattu)

VIII. Пассив. *Passiivi*

Presens	luetaan(mitataan)	ei luettu (ei mitattu)
Imperfekti	luettiin(mitattiin)	ei ole luettu(ei ole mitattu)
Perfekti	on luettu(on mitattu)	ei ollut luettu(ei ollut mitattu)

АЛФАВИТНЫЙ СЛОВАРЬ-УКАЗАТЕЛЬ

M

ТОО "Издательство "Глосса" готовит выпуск популярных изданий из серии "НАУКА С ЧЕРНОГО ХОДА" в семи выпусках.

Знаете ли вы, что...

- величие Кардано разваливается как карточный домик?
- Колумб не достиг первым Америки, а Пири - Северного полюса?
- теория относительности Эйнштейну не принадлежит?
- Крупп стал "пушечным королем", прибегнув к промышленному шпионажу?
- фирма Генри Форда разжилась на патентном грабеже?
- холодный термояд, "открытый" в американском штате Юта, оказался явным блефом?

Не знаете? Тогда смело покупайте книги из серии разоблачений "Наука с черного хода". Вместе с автором вы побываете в необычной роли детектива-исследователя, с героями попадете в скорбные и смешные ситуации, а история развития самых разных наук покажется вам увлекательнее любого приключенческого романа.

Издания этой серии не заставят вас скучать, пополнив ваш энциклопедический багаж самой свежей и любопытной информацией.

Стоп! Не забудьте, что эта серия рассчитана на широкого читателя, от ученого мужа до студента и домохозяйки.

Издательство "Глосса" готовит к выпуску популярные энциклопедические издания в серии "ЦИВИЛИЗАЦИЯ" в семи выпусках.

Загадки истории, исчезнувшие цивилизации, забытые миры, уникальные находки, космические "ловушки", необычные рекорды и ошеломляющие научные открытия - все это читатель найдет в выпусках новой оригинальной серии "Цивилизация".

В издание включены достоверные сведения из самых разных областей знаний. Познакомившись с ними, вы сможете найти ответы на многие любопытные вопросы, разберетесь в самых сложных ситуациях, связанных с человеком и его созидательной деятельностью.

Написанные живым, увлекательным языком, эти книги принесут вам реальную пользу, став добрыми подручными в любых серьезных занятиях и интеллектуальных упражнениях.